

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

08.12.2016

м. Київ

N 662

**Зареєстровано в Міністерстві юстиції України
17 січня 2017 р. за N 60/29928**

Про затвердження Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та спеціальних рідин у державній авіації України

Відповідно до статті 7 Повітряного кодексу України щодо виконання Міністерством оборони України регулювання питань державної авіації України в частині забезпечення польотів державних повітряних суден і з метою удосконалення організації контролю якості пально-мастильних матеріалів та спеціальних рідин у державній авіації України, що застосовуються на озброєнні та військовій техніці державної авіації України,

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Інструкцію з контролю якості пально-мастильних матеріалів та спеціальних рідин у державній авіації України, що додається.
2. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

**Міністр оборони України
генерал армії України**

С. Т. Полторак

ПОГОДЖЕНО:

**Голова Державної
регуляторної служби України**

К. Ляпіна

**Голова Державної служби
України з надзвичайних ситуацій**

М. Чечоткін

**Міністр внутрішніх
справ України**

А. Б. Аваков

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства оборони України
08 грудня 2016 року N 662

Зареєстровано
в Міністерстві юстиції України
17 січня 2017 р. за N 60/29928

ІНСТРУКЦІЯ

з контролю якості пально-мастильних матеріалів та спеціальних рідин у державній авіації України

I. Загальні положення

1. Ця Інструкція встановлює єдиний порядок організації та проведення робіт, пов'язаних із контролем якості пального, для всіх типів авіаційних двигунів, мастильних матеріалів, спеціальних рідин та спирту (далі - ПММ) під час їх приймання, зберігання, транспортування, видачі і є обов'язковою для керівництва та виконання всіма суб'єктами державної авіації України (далі - ДА) та іншими суб'єктами, які задіяні до виконання робіт з контролю якості ПММ в інтересах ДА.

Контроль якості організовується з метою збереження якості ПММ, недопущення виходу його за межі кондиції і виключення застосування некондиційних ПММ або використання їх не за призначенням.

2. Забезпечення якості ПММ організовують:

у суб'єктах авіаційної діяльності (далі - САД) - самостійний структурний підрозділ центральних органів виконавчої влади (далі - ЦОВВ), на який покладено завдання з матеріально-технічного забезпечення, начальники служб ПММ видів Збройних Сил України;

у суб'єкті державної авіації (далі - авіаційна частина) - начальник служби ПММ;

у авіаційній частині, де посаду начальника служби ПММ штатом не передбачено, - посадова особа, яка призначена наказом командира авіаційної частини.

3. Під забезпеченням якості слід розуміти:

проведення науково-дослідних і випробувальних робіт, направлених на розробку основ і положень щодо збереження і контролю якості ПММ;

розроблення керівних документів із питань контролю якості ПММ;

вивчення змін якості ПММ під час транспортування, зберігання, перекачування та експлуатації техніки, встановлення строків зберігання ПММ у резервуарах, тарі і баках повітряних суден (далі - ПС), визначення видів випробування, аналізу (далі - випробування), їх обсягів і строків проведення;

контроль за збереженням якості ПММ під час транспортування, зберігання, перекачування і заправки техніки;

визначення допустимих відхилень якості ПММ від вимог стандартів і технічних умов під час зберігання і застосування на техніці;

контроль і забезпечення відповідного технічного стану засобів зберігання, перекачування, заправки і транспортування ПММ, який забезпечує збереження якості ПММ;

організація і виконання лабораторної перевірки якості ПММ;

розроблення та вдосконалення стандартних методів випробування і експрес-методів випробування ПММ;

організація навчання із спеціальної підготовки особового складу лабораторій ПММ.

II. Терміни та їх визначення

У цій Інструкції скорочення і терміни вживаються у таких значеннях:

10 ХЦ - 10 Хіммотологічний центр Міністерства оборони України;

АМЗ - автомаслозаправники;

АПЗ - автопаливозаправник;

АПМЗ- автопаливомаслозаправник;

ВСП - водоспиртозаправник;

ГТУ - газотурбінна установка;

ДА - державна авіація;

ЗВТ - засоби вимірювальної техніки;

ЗВТ ВП - засоби вимірювальної техніки військового призначення;

ЗПП - запірно-пломбувальний пристрій;

ЗСР - заправник спеціальними рідинами;

ІАС - інженерно-авіаційна служба;

МЗ - маслозаправник;

ОВТ - озброєння та військова техніка;

ОЦЗ - об'єднаний центр забезпечення;

ПВК-рідини - противодокристалізаційні рідини;

ПММ - пально-мастильні матеріали та спеціальні рідини;

ПС - повітряне судно;

СДА - суб'єкт державної авіації;

Система ЦЗП - система централізованої заправки ПММ;

ЦОВВ - центральні органи виконавчої влади;

ЦУЗ ПММ - Центральне управління забезпечення пально-мастильними матеріалами Збройних Сил України Тилу Збройних Сил України;

авіаційна частина - суб'єкт СДА, який має на озброєнні (на озброєнні) ПС, здійснює їх льотну, технічну експлуатацію, а також усі види забезпечення польотів;

акредитація - процедура, під час якої національний орган з акредитації документально засвідчує компетентність юридичної особи чи відповідного органу з оцінювання відповідності виконувати певні види робіт (випробування, аналіз, калібрування, сертифікація, контроль);

акредитована лабораторія - лабораторія, акредитована на право виконання відповідної роботи з випробування ПММ у певній (заявленій) області відповідно до вимог нормативних документів на ПММ і методів їх випробування;

атестація - документальне засвідчення органом атестації компетентності і права заявника проводити калібрування засобів вимірювальної техніки та (або) вимірювання;

арбітражна проба - проба нафти або нафтопродукту, яка зберігається на випадок виникнення розбіжностей в оцінці якості нафти або нафтопродукту і використовується для проведення арбітражних випробувань;

арбітражні випробування - випробування (вимірювання, аналізи) з метою визначення відповідності показників якості ПММ вимогам нормативних документів, що здійснюються нейтральною лабораторією ПММ у разі виникнення суперечностей в оцінюванні якості ПММ;

відновлення (виправлення) якості ПММ - приведення показників якості ПММ у відповідність до вимог нормативного документа;

відпрацьований нафтопродукт - нафтопродукт, під час експлуатації якого відбулися зміни деяких властивостей, регламентованих нормативною документацією;

військова метрологічна лабораторія - частина чи підрозділ Збройних Сил України, інших військових формувань, що здійснює повірку, калібрування засобів виміральної техніки військового призначення та виконує інші види робіт із метрологічного забезпечення Збройних Сил України, інших військових формувань у мирний та воєнний час та має на оснащенні військові еталони;

державна авіація - авіація, що використовує ПС з метою виконання функцій із забезпечення національної безпеки і оборони держави та захисту населення, які покладаються на Збройні Сили України, інші військові формування, утворені відповідно до законів України, органи внутрішніх справ, спеціально уповноважені ЦОВВ з питань цивільного захисту, органи охорони державного кордону України, органи доходів і зборів;

донна проба - проба ПММ, відібрана з дна резервуара (цистерни, АПЗ) переносним металевим пробовідбірником. Донна проба не належить до складу сукупної проби, а випробовується окремо;

експрес-випробування - випробування ПММ, які здійснюються з використанням експрес-методів;

експрес-метод - стандартизований (атестований) або нестандартизований метод випробування, що дає змогу за більш короткий час визначити показники якості ПММ;

забезпечення збереження якості - комплекс заходів, що забезпечують відповідність якості ПММ вимогам нормативних документів у процесі приймання, зберігання, транспортування та видачі;

заправка - комплекс робіт із заповненням бортових ємностей перед вильотом ПС різноманітними видами ПММ;

засіб виміральної техніки (далі - ЗВТ) - технічний засіб, який застосовується під час вимірювань і має нормовані метрологічні характеристики;

кондиційність пально-мастильних матеріалів - відповідність ПММ вимогам нормативних документів;

контрольна проба - частина сукупної проби, яка використовується для проведення випробування;

контрольне випробування - оцінювання відповідності якості ПММ вимогам нормативного документа за встановленим переліком показників якості з метою підтвердження можливості його застосування за прямим призначенням або встановлення початку змінювання якості;

контроль якості пально-мастильних матеріалів - визначення фізико-хімічними випробуваннями значення показників якості ПММ для установаження відповідності отриманих значень вимогам нормативних документів;

лабораторія з контролю якості ПММ (далі - лабораторія ПММ) - частина чи підрозділ Збройних Сил України, інших військових формувань, що здійснює вимірювання фізичних величин, визначення хімічного складу, фізико-хімічних, фізико-механічних та інших властивостей і показників

речовин, матеріалів і продукції, крім вимірювань, пов'язаних із проведенням оцінки відповідності продукції, процесів, послуг, та документальне оформлення їх результатів;

лабораторні випробування (вимірювання) - визначення фактичних значень показників якості ПММ, встановлених нормативними документами, з використанням стандартизованих методів випробувань або атестованих методик випробувань;

марка ПММ - назва, умовне позначення ПММ, склад і властивості яких регламентовано стандартами і технічними умовами;

метрологічне забезпечення - комплекс заходів, спрямованих на досягнення єдності вимірювань і достовірності контролю параметрів об'єктів вимірювання авіаційного призначення авіаційних частин;

метрологічна атестація ЗВТ - дослідження ЗВТ із метою визначення їх метрологічних характеристик і встановлення придатності цих засобів до застосування;

механічні домішки - присутні у ПММ дрібнодисперсні тверді частки мінерального, рослинного, корозійного, зносного й іншого походження;

нафтопродукт - продукт, отриманий під час перероблення нафти, газового конденсату або їх суміші, за винятком продуктів нафтохімії;

нейтральна лабораторія - випробувальна (вимірювальна) лабораторія, яка проводить арбітражні випробування або вимірювання (далі - арбітражні випробування);

некондиційні (нестандартні) ПММ - ПММ, що за одним чи декількома показниками якості не відповідають вимогам нормативного документа;

пально-мастильні матеріали - група матеріалів, що об'єднує палива, мастильні матеріали;

паспорт якості - документ, що містить дані для ідентифікації та фактичні значення показників якості ПММ, отримані в результаті лабораторних випробувань, у якому зазначається їх відповідність вимогам нормативних документів;

пересувна (рухома, мобільна) лабораторія ПММ - лабораторія ПММ, укомплектована необхідним обладнанням, приладами та пристроями для визначення якості ПММ експрес-методами проведення випробування, які дають змогу оперативно визначати показники якості нафтопродуктів;

повірка засобів вимірювальної техніки - встановлення придатності засобів вимірювальної техніки, на які поширюється державний метрологічний нагляд, до застосування на підставі результатів контролю їх метрологічних характеристик;

приймально-здавальні випробування - оцінювання відповідності якості ПММ за встановленим переліком показників даних, наведених у паспорті якості вантажовідправника (під час приймання) або в журналі обліку якісного стану (під час видачі);

проба - визначена кількість продукту, призначена для проведення фізико-хімічного випробування його якості;

свідоцтво про визнання відповідності - документ, що засвідчує визнання іноземних документів про підтвердження відповідності продукції вимогам, установленим законодавством України;

світлий нафтопродукт - продукт, який отриманий під час перероблення нафти, газового конденсату та має температуру кипіння в інтервалі від 30° С до 370° С (бензини, гас, дизельні палива тощо);

сертифікат відповідності - документ, який підтверджує, що продукція, системи якості, системи управління якістю, системи управління довкіллям, персонал відповідають встановленим вимогам конкретного стандарту чи іншого нормативного документа, визначеного законодавством;

склад пально-мастильних матеріалів - комплекс будинків, споруд, обладнання і устаткування для прийому, зберігання і видачі ПММ на заправку ПС та спецтранспорту;

служба пально-мастильних матеріалів - структурний підрозділ авіаційної частини (авіапідприємства), що забезпечує постачання ПММ, прийом, зберігання, підготовку і видачу їх на заправку ПС і наземної техніки з дотриманням правил і вимог охорони праці, пожежної безпеки й охорони навколишнього середовища;

стандартизований метод випробування - метод випробування, на який є нормативний документ, розроблений та затверджений у встановленому порядку;

сукупна проба - проба, складена з декількох точкових проб, відібраних у відповідному порядку і змішаних у вказаному в ДСТУ 4488:2005 співвідношенні;

тип ПММ - сукупність ПММ однакового функціонального призначення;

точкова проба - проба, відібрана в один прийом. Вона характеризує якість ПММ на певному заданому рівні в резервуарі чи транспортному засобі, а також якість ПММ в одному тарному місці (бочці, бідоні, бутлі);

уповноважена (атестована) організація - метрологічний центр, територіальний орган, головна та базова організація, підприємство та організація, повірочна калібрувальна чи вимірювальна лабораторія, що має право на проведення відповідної метрологічної роботи;

ходова проба - проба, відібрана в процесі руху ПММ трубопроводом;

чистота ПММ - міра забруднення ПММ небажаними розчиненими і нерозчиненими домішками;

якість ПММ - спроможність ПММ задовольняти умови їх використання, зберігання і транспортування відповідно до їхнього призначення.

Інші терміни, які використовуються у цій Інструкції, вживаються у значеннях, наведених у стандартах Міжнародної організації цивільної авіації, Повітряному кодексі України та інших нормативно-правових актах України з питань діяльності у галузі державної авіації.

III. Лабораторний контроль якості ПММ

1. Контроль якості ПММ у ДА здійснюють:

для Збройних Сил України - 10 ХЦ, лабораторія ПММ військової частини А2287 Повітряних Сил Збройних Сил України, відділи контролю якості пального центрів забезпечення, об'єднаних центрів забезпечення, лабораторії ПММ авіаційних військових частин або інші заклади, які мають право проводити відповідні випробування у межах своєї відповідальності;

для інших СДА - 10 ХЦ (у межах вимог нормативних документів, що регламентують його діяльність), органи забезпечення матеріально-технічними засобами ЦОВВ, лабораторії ПММ органів виконавчої влади, лабораторії ПММ авіаційних частин або інші заклади, які мають право проводити відповідні випробування.

2. Для планування, контролю і обліку заходів щодо забезпечення якості ПММ під час їх надходження від постачальників до баків ПС у лабораторіях ПММ авіаційних частин ведуться відповідні документи. Перелік документів із забезпечення якості ПММ наведений в додатку 1 до цієї Інструкції.

3. Випробовування ПММ, які проводяться лабораторіями ПММ, залежно від призначення поділяються на чотири види: приймально-здавальні, контрольні, повні та арбітражні. Види випробовування та перелік показників якості, що контролюються під час експлуатації ПС, приймання, зберігання і видачі ПММ, наведені в додатку 2 до цієї Інструкції.

Приймально-здавальному випробовуванню підлягають ПММ під час їх приймання залізничними цистернами (вагонами, автомобільним транспортом) до зливання і під час відвантаження - до відправлення. Мета випробовування - одержати об'єктивну інформацію про марку і якість ПММ, які прибули до отримувача, чи відповідає ця інформація вказаній у документах відправника (накладній і паспорті), а під час відвантаження - впевнитися в тому, що продукт, запланований до відвантаження, - саме тієї якості, яка зазначається в журналах обліку якісного стану. Перелік показників якості, наведений у додатку 2 до цієї Інструкції, обов'язковий, але не виключає можливості проведення випробовування ПММ за іншими показниками якості, зазначеними в нормативних документах.

Контрольному випробовуванню підлягають ПММ:

після зливу з транспортних засобів;

які знаходяться в резервуарах і тарі (періодичність лабораторної перевірки якості ПММ під час зберігання і мінімальний об'єм проб, необхідний для проведення випробування, наведені в додатку 3 до цієї Інструкції);

після їх перекачування по трубопроводах, які не виключають можливості змішування перекачаних ПММ з ПММ інших марок;

при проведенні сезонних і регламентних робіт на ПС.

Мета випробовування - впевнитися, що під час перекачування ПММ не змішалися з іншими марками ПММ, а під час зберігання та експлуатації в системах ПС - визначити за встановленим переліком показників відповідність якості ПММ вимогам стандарту, підтвердити можливість застосування ПММ за прямим призначенням або їх подальшого зберігання до наступного випробовування.

Повному випробовуванню підлягають ПММ:

перед закладкою на довгострокове зберігання;

після закінчення строків зберігання пального в баках ПС, наведених у додатку 4 до цієї Інструкції, та строків зберігання ПММ у резервуарах і тарі, наведених у додатку 5 до цієї Інструкції;

після відновлення якості ПММ;

у випадках, вказаних у пункті 5 розділу IX та пунктах 10, 26 розділу X цієї Інструкції;

під час розслідування причин відмови техніки;

в інших випадках, коли необхідно встановити фактичну якість ПММ.

Арбітражному випробуванню підлягають ПММ у разі виникнення розбіжності в оцінці їх якості лабораторіями ПММ різних СДА або лабораторіями ПММ відправника та отримувача. Якщо розбіжності в оцінці якості ПММ виникли між лабораторіями ПММ різних СДА, арбітражні випробування проводяться в нейтральній лабораторії ПММ за вказівкою начальника ЦУЗ ПММ Збройних Сил України Тилу Збройних Сил України або відповідного керівника ЦОВВ.

У разі якщо розбіжності в оцінці якості ПММ виникли між лабораторією ПММ організації, яка не входить до складу ДА, та лабораторією ПММ авіаційної частини, рішення про випробовування арбітражної проби приймаються на підставі письмової заяви (форма довільна) однієї із сторін або спільної заяви всіх заінтересованих сторін. У заяві мають бути зазначені показники якості ПММ, за якими виникли суперечності та які запропоновані лабораторії ПММ для проведення арбітражного випробовування.

Розкриття арбітражної проби в лабораторії ПММ оформлюється актом розкриття арбітражної проби, що наведений у додатку 6 до цієї Інструкції.

Перелік показників якості, які визначаються під час проведення арбітражного випробовування, встановлюється в кожному випадку, виходячи з конкретної ситуації.

Під час випробовування будь-якого виду (крім арбітражного) забороняється скорочувати перелік обов'язкових для визначення показників якості ПММ.

Якщо лабораторія ПММ не в змозі виконати деякі показники випробовування, вона обов'язково повинна надати частку проби в іншу лабораторію ПММ з копією акта відбору проби ПММ і супроводжувальним листом. У супроводжувальному листі обов'язково вказуються показники якості, які необхідно визначити, та строк надання результатів. Якщо результати потрібні терміново, вказується причина терміновості.

4. Лабораторна перевірка якості ПММ під час приймання, зберігання та видачі проводиться з оформленням відповідних документів в порядку і строки, визначені в додатках 1 - 35 до цієї Інструкції.

Для ПММ з продовженими строками зберігання строк проведення випробовування скорочується вдвічі.

ПММ, які надійшли в запаяній та іншій герметичній упаковці з пломбами заводу-виробника, у разі відповідності результатів приймально-здавального та контрольного випробовування згідно з додатком 2 до цієї Інструкції вимогам державного стандарту (ГОСТ, ДСТУ, ОСТ, ТУ), при дотриманні належних умов зберігання дозволяється зберігати і видавати для застосування на ПС за паспортами заводів-виробників без проведення випробовування протягом встановленого строку зберігання відповідно до додатка 5 до цієї Інструкції.

Після закінчення цього строку вказані ПММ допускаються до застосування, якщо вони відповідають вимогам стандарту в об'ємі повного випробовування згідно з додатком 2 до цієї Інструкції.

ПММ після розкриття герметичної тари підлягають витраті за прямим призначенням у першу чергу. Перед видачею перевіряється відсутність води і механічних домішок (якісно).

Основні показники якості нафтопродуктів, які найбільш схильні до змін, наведено в додатку 29 до цієї Інструкції.

5. ПММ до авіаційних частин надходять із паспортами якості відповідно до додатка 17 до цієї Інструкції. Паспорти якості, видані постачальником та одержані з транспортними документами, по одному примірнику від кожної партії зберігаються в лабораторії ПММ, якщо її немає - у службі ПММ авіаційної частини в окремій папці до повної витрати ПММ. У паспортах якості мають бути: номери транспорту і цистерни (вагона, автомобіля), якими прибули ПММ, в який резервуар їх злито або в яке сховище розміщено. Номер резервуара (сховища), в який злиті (розміщені) ПММ, що надійшли, вказують також і в акті приймання відповідно до додатка 30 до цієї Інструкції. Показники якості ПММ, вказані в паспорті, заносяться в журнал реєстрації результатів випробовування ПММ відповідно до додатків 9 - 11 до цієї Інструкції.

Під час надходження ПММ з паспортом якості від вантажовідправника їх якість повинна відповідати вимогам стандарту на ПММ за всіма показниками.

Акти приймання ПММ (договір про надання послуг) надаються на адресу ЦУЗ ПММ (ЦОВВ) разом з копіями паспортів якості вантажовідправника.

Під час передачі ПММ між авіаційними частинами ДА постачальник обов'язково надає копії паспортів якості з гербовою печаткою.

6. Для уникнення виходу ПММ тривалого зберігання за межі кондиції вони підлягають періодичному поновленню. Для контролю за своєчасним поновленням запасів ПММ авіаційної частини щорічно розробляють план (графік) поновлення запасів ПММ тривалого зберігання авіаційної частини відповідно до додатка 31 до цієї Інструкції.

Розроблені план і графік авіаційної частини до 20 грудня надають до відповідних ЦОВВ, а авіаційних частин Збройних Сил України - до ОЦЗ, до якого вони прикріплені, видів Збройних Сил України за підпорядкованістю та до лабораторії ПММ військової частини А2287 Повітряних Сил Збройних Сил України, яка здійснює узагальнення планів поновлення за військові частини Повітряних Сил Збройних Сил України.

ПММ підлягають поновленню (у тому числі раніше встановлених строків зберігання), якщо за даними повного випробування встановлено, що показники їх якості погіршувалися (у зв'язку з порушенням умов прийому, зберігання, видачі) і досягли граничнодопустимого значення за стандартом. У цьому разі начальник служби ПММ авіаційної частини повинен негайно повідомити ОЦЗ (ЦЗП), до якого прикріплена авіаційна частина, або до відповідного ЦОВВ. Підставою для прийняття рішення щодо продовження строків зберігання ПММ є паспорт якості на ПММ в об'ємі повного випробування. Під час визначення планових строків зберігання ПММ необхідно керуватися строками зберігання відповідно до додатків 4, 5 до цієї Інструкції.

Продовження строків зберігання ПММ у баках та системах ПС забороняється.

Після закінчення встановлених строків зберігання питання щодо застосування ПММ для ПС вирішується для авіаційних частин Збройних Сил України службою ПММ видів ЗСУ при узгодженні з інженерно-авіаційною службою (далі - ІАС), для інших СДА ЦОВВ - за результатами випробувань ПММ в об'ємі повного випробування, а також з урахуванням конкретних умов експлуатації авіаційної техніки.

Під час поновлення ПММ тривалого зберігання авіаційні частини подають до ОЦЗ або ЦОВВ, в яких вони знаходяться на забезпеченні (підпорядкуванні), донесення про виконання плану поновлення непорушного запасу ПММ тривалого зберігання.

7. Лабораторії ПММ у разі виявлення некондиційних ПММ під час видачі паспортів на ці ПММ або супроводжуючих листів до паспортів зобов'язані давати рекомендації щодо подальшого використання або відновлення якості некондиційних ПММ.

У разі виникнення розбіжностей у результатах випробовування лабораторія ПММ повинна затребувати проби некондиційних ПММ на повторне випробовування. Авіаційна частина, яка одержала такий запит, повинна в п'ятнадцятиденний строк доставити в лабораторію ПММ проби ПММ на повторне випробовування. У разі надання проб ПММ на повторне випробовування ПММ повинні залишатися без руху до одержання результатів повторного випробовування і відповідних рекомендацій лабораторії ПММ, яка проводила випробовування.

Кожен випадок виходу ПММ за межі кондиції повинен бути розслідуваний комісією, призначеною наказом командира авіаційної частини, з обов'язковою участю в ній фахівців служби ПММ і за необхідності служб, що відповідають за експлуатацію ПС. Винні притягуються до адміністративної і матеріальної відповідальності. Комісія складає акт довільної форми. Акт повинен містити такі дані:

назва нафтопродукту і номер нормативного документа на нього;

дата і місце відбору проби ПММ;

найменування лабораторії ПММ, яка проводила випробовування проби ПММ, і дата проведення випробовування;

номер і дата видачі паспорта якості;

показники якості, за якими ПММ визнані некондиційними, і причини виходу ПММ за межі кондиції;

висновок паспорта якості;

умови, строки зберігання і кількість ПММ, від яких відібрана проба;

якість відпрацювання і виконання річного плану проведення випробовування ПММ;

сума нанесеного збитку;

винні посадові особи;

висновок комісії про найбільш доцільне використання некондиційних ПММ.

До акта додаються паспорт якості ПММ, пояснення посадових осіб служби ПММ, довідка з бухгалтерії про вартість ПММ, інші документи, що стосуються розслідування.

За матеріалами службового розслідування командир авіаційної частини приймає рішення (з виданням наказу) про покарання винних (адміністративне стягнення, притягнення до матеріальної відповідальності або передача матеріалів до прокуратури) з подальшою доповіддю до ЦУЗ ПММ (ЦОВВ).

Облік наявності некондиційних ПММ ведеться у журналі обліку некондиційних ПММ відповідно до додатка 16 до цієї Інструкції.

Про всі випадки виявлення некондиційних ПММ ОЦЗ (ЦМТЗ, склади, бази) авіаційні частини доповідають до ЦУЗ ПММ (ЦОВВ).

8. Рішення щодо подальшого використання некондиційних ПММ (відновлення якості, знищення, пониження сортності, передачі для подальшої реалізації) та ПММ, які не користуються попитом, у Збройних Силах України приймаються ЦУЗ ПММ, у інших СДА - ЦОВВ. Відновлення якості некондиційних ПММ проводиться відповідно до вимог додатків 14, 35, 36, 37 до цієї Інструкції на основі рекомендацій лабораторій ПММ за участю комісії, призначеної наказом командира авіаційної частини.

Якість відновлених ПММ підлягає перевірці в об'ємі повного випробування. Результати роботи комісії в разі відновлення ПММ шляхом змішування з ПММ, що мають запас якості, або додавання компоненту, якого не вистачає, оформлюються актом про виготовлення сумішей за встановленою формою, що наведена у додатку 38 до цієї Інструкції. В інших випадках оформлюється акт довільної форми. Акт затверджується командиром авіаційної частини і подається до забезпечувального органу та за підпорядкованістю. Другий примірник акта про виготовлення сумішей проводиться за книгами бухгалтерського обліку.

Рішення про застосування ПММ, якість яких відновлено, для Збройних Сил України приймає служба ПММ виду Збройних Сил України, для інших СДА - ЦОВВ за погодженням з ІАС ЦОВВ.

9. Некондиційні ПММ, якість яких неможливо відновити, за рішенням начальника ЦУЗ ПММ (ЦОВВ) можуть бути переведені в нижчий сорт тієї самої марки ПММ або в іншу марку з показниками якості, що допускають їх використання, передані для реалізації або переведені у відпрацьовані нафтопродукти. Порядок збору та здачі відпрацьованих нафтопродуктів наведено в додатку 39 до цієї Інструкції.

10. Авіаційні частини ведуть облік некондиційних ПММ та ПММ, які не користуються попитом, щокварталу подають дані щодо їх наявності до ОЦЗ (ЦЗП), ЦОВВ відповідно до додатків 23, 24 до цієї Інструкції.

11. Видача некондиційних ПММ для застосування на транспортних засобах і ПС забороняється.

12. У разі надходження до авіаційних частин некондиційних ПММ (ПММ, що знаходяться на межі кондиції) командир авіаційної частини зобов'язаний негайно подати доповідь до ЦУЗ ПММ (ЦОВВ), зазначити це в акті приймання, форма якого наведена в додатку 40 до цієї Інструкції, та до прийняття рішення укласти договір з постачальником щодо надання послуг на зберігання пально-мастильних матеріалів відповідно до вимог чинного законодавства.

Пально-мастильні матеріали, які надійшли наливним автомобільним транспортом (за винятком постачання ПММ відповідно до договорів закупівлі), приймаються за даними паспорта якості постачальника. При цьому перевіряються густина, колір, прозорість, відсутність механічних домішок і води.

За невідповідності ПММ, які надійшли, вимогам нормативних документів за результатами приймально-здавального випробування (відсутність паспорта якості, відсутність у паспорті вантажовідправника всіх показників якості або їх невідповідність нормативним документам) або якщо отримані показники якості значно відрізняються від даних паспорта якості постачальника, приймання ПММ здійснюється лише до окремих зачищених резервуарів (за наявності акта на зачищення резервуарів).

Рішення щодо операцій з некондиційними (на межі кондиції) ПММ приймається начальником ЦУЗ ПММ (ЦОВВ) після вирішення всіх спірних питань між постачальником та отримувачем.

Відновлені ПММ допускаються для застосування відповідно до вимог пункту 8 розділу III цієї Інструкції.

13. Для перевірки якості ПММ відбираються проби відповідно до вимог ДСТУ 4488:2005 та додатка 7 до цієї Інструкції.

Особлива увага під час відбору проб звертається на правильну підготовку необхідного посуду і приладів. Проби відбираються під час прийому, зберігання, видачі, заправки транспортних засобів і ПС у всіх випадках, коли необхідно встановити якість ПММ в об'ємі приймально-здавального, контрольного або повного випробування, або за окремими показниками.

Для контролю якості ПММ у баках транспортних засобів і ПС тривалого зберігання (під час перевірок авіаційних частин) відбираються проби ПММ. За рішенням особи, що перевіряла, проби підлягають контрольному, повному випробуванню або визначенню окремих показників якості (наприклад, вміст водорозчинних кислот і лугів у паливах для авіаційних двигунів) з дотриманням вимог пункту 3 розділу III і додатка 4 до цієї Інструкції.

Випробування вказаних проб повинно бути проведено у строк, встановлений особою, що перевіряла, відповідно до вимог пункту 19 цього розділу та у строки, встановлені планом перевірки організації контролю якості ПММ, форма якого наведена у додатку 41 до цієї Інструкції, з дотриманням норм часу на проведення випробування ПММ згідно з додатком 34 до цієї Інструкції. Результати випробування доводяться до командира авіаційної частини, в якій відібрано проби. Якщо якість ПММ у баках ПС та спеціальній техніці не відповідає вимогам стандартів або умовам застосування, результати випробування доводяться до начальників служб ПММ органів управління авіації Збройних Сил України, начальників органів управління авіації ЦОВВ, а також заступників командувачів видів Збройних Сил України з ІАС у дводенний строк після одержання

результатів випробовування, а також до ОЦЗ (центрів забезпечення ПММ), які ведуть облік некондиційних ПММ. Під час перевірки авіаційної частини проби відбираються не менше ніж з 25 % одиниць техніки тривалого зберігання підрозділів, які перевіряються.

14. Відбір проб ПММ оформлюється актом, що наведений у додатку 7 до цієї Інструкції. Акт на відбір проб у двох примірниках складається комісією, призначеною командиром авіаційної частини. Один примірник акта зберігається в лабораторії ПММ, яка провела випробовування, другий примірник з відміткою цієї лабораторії ПММ про прийом проб на випробовування зберігається в службі ПММ авіаційної частини (лабораторії ПММ), що надала проби на випробовування.

Акт на відбір арбітражної проби зберігається в отримувача (відправника) до встановлення відповідності якості одержаних (відправлених) ПММ вимогам стандарту, у разі висування претензій щодо якості - до вирішення претензій.

Акт на відбір проб ПММ є підставою для списання з книг обліку кількості ПММ, які відібрані для випробовування.

Списання ПММ проводиться відповідно до норми, вказаної у додатку 3 до цієї Інструкції.

15. Під час направлення проб на випробовування в лабораторію ПММ разом із пробами надаються акти відбору проб із зазначенням виду випробовування або показників, за якими необхідно перевірити якість ПММ.

Залишки проб після проведення випробовування у лабораторії ПММ знищуються (шляхом спалювання) згідно з актом знищення і списуються у книгах обліку.

Неправильно оформлені проби в лабораторію на випробовування не приймаються.

16. Проби, доставлені в лабораторію ПММ, реєструються в журналі реєстрації проб, форма якого наведена у додатку 8 до цієї Інструкції, а результати заносяться в журнали реєстрації результатів випробування ПММ відповідно до додатків 9 - 12 до цієї Інструкції.

У журналах реєстрації результатів випробування ПММ записуються висновки лабораторії ПММ щодо якості ПММ і рекомендації стосовно їх подальшого використання.

17. На кожен пробу ПММ лабораторія ПММ видає паспорт якості згідно з додатком 17 до цієї Інструкції. Основою для заповнення паспорта якості є записи і висновки в журналі реєстрації результатів випробовування.

Виписка паспортів якості за даними робочих зошитів лаборантів забороняється.

Паспорту якості присвоюється номер відповідно до порядкового номера проби за журналом реєстрації проб.

У разі приймання частки проби від іншої лабораторії ПММ лабораторія ПММ, яка визначала окремі показники, за результатом випробовування видає паспорт без висновку про відповідність ПММ вимогам стандарту.

У паспорт, який видається лабораторією ПММ за результатами випробовування проб, записуються всі показники якості, передбачені тим видом випробовування, на який ця проба представлена.

Паспорт, що видається одержувачу на ПММ, призначені для поточного забезпечення (крім ПММ, вилучених із тривалого зберігання, ПММ у заводській тарі після завершення гарантійного строку зберігання, ПММ після відновлення якості), заповнюється за всіма показниками якості, передбаченими приймально-здавальним і контрольним видами випробовування. У паспорт вносяться результати останніх випробовувань, якщо строки проведення випробовування, встановлені цією Інструкцією, не порушено.

Паспорт, що видається одержувачу на ПММ, вилучені з тривалого зберігання, відновлені, або на ПММ у заводській тарі, в яких закінчився гарантійний строк зберігання, заповнюється за всіма показниками якості, передбаченими повним випробовуванням. У паспорт вносяться результати останнього повного випробовування, якщо строки проведення випробовування, встановлені цією Інструкцією, не порушено.

Паспорт, який видається одержувачу на ПММ, призначені для тривалого зберігання чи заправки транспортних засобів і ПС тривалого зберігання, заповнюється за всіма показниками якості в обсязі стандарту, дані беруться з журналу реєстрації за результатами останніх випробовувань і на підставі даних паспорта постачальника.

Паспорт підписується начальником лабораторії ПММ і лаборантом, їх підписи завіряються печаткою лабораторії ПММ, яка проводила випробування. Якщо паспорт якості видається іншій авіаційній частині (організації), то такий паспорт засвідчується гербовою печаткою, копія паспорта завіряється у встановленому порядку. Строк дії паспорта якості - до наступного повного випробування або повної витрати ПММ.

Паспорт видається отримувачу під підпис у журналі реєстрації видачі паспортів якості відповідно до додатка 18 до цієї Інструкції. У разі неприбуття представника авіаційної частини за паспортами якості протягом 30 діб 10 ХЦ, відділам контролю якості ПММ ОЦЗ (ЦЗП), лабораторії ПММ військової частини А2287 Повітряних Сил Збройних Сил України дозволяється відсилати їх поштою на адресу авіаційної частини з супроводжувальним листом. У цьому разі в журналі реєстрації видачі паспортів якості у графі 11 ставиться вихідний номер супроводжувального листа.

18. На проби ПММ, злитих (відібраних) із систем транспортних засобів і ПС, лабораторія ПММ на підставі проведеного випробовування видає паспорти без висновку щодо відповідності ПММ вимогам стандарту. У паспортах у цих випадках обов'язково наводяться дані про наявність або відсутність у пробі води і механічних домішок.

Рішення (на підставі паспорта якості) щодо подальшого застосування ПММ або зливу їх із систем приймається начальником служби ПММ і начальником, який відповідає за експлуатацію (технічний стан) ПС, на основі даних паспорта і вимог експлуатаційної документації або нормативних документів на ПС.

19. Під час проведення випробовування і надання висновків щодо якості ПММ лабораторії ПММ повинні керуватися діючими стандартами з урахуванням внесених до них змін.

ПММ, виготовлені за раніше діючими стандартами, підлягають випробуванню за діючими стандартами. У разі невідповідності показників діючим стандартам висновок щодо якості таких ПММ надається відповідно до норм того стандарту, за яким вони були виготовлені, якщо інше не обумовлено окремими розпорядженнями і вказівками.

Випробовування проб ПММ повинні проводитися за методами випробовування, вказаними у стандартах (стандартні методи) на продукт, чи за відповідними інструкціями, директивами, вказівками, методичними рекомендаціями з хімотології 10 ХЦ. Для скорочення часу на проведення випробовування ПММ можуть застосовуватися стандартні експрес-методи, затверджені начальником ЦУЗ ПММ Збройних Сил України Тилу Збройних Сил України. Норми часу на проведення випробовування ПММ за окремими фізико-хімічними показниками, витрат хімічних реактивів, спирту, умови їх зберігання наведено в додатках 4, 13, 15, 42 до цієї Інструкції.

Якщо в результаті випробовування за допомогою експрес-методу буде встановлено некондиційність ПММ за яким-небудь показником, ПММ піддаються повторному випробовуванню за цим показником за допомогою стандартного методу випробовування, вказаного в державному стандарті на продукт. Результати цього випробовування є остаточними.

За правильність проведення випробовування із застосуванням стандартизованих і експрес-методів відповідає начальник лабораторії ПММ (лаборант).

За правильність рекомендацій щодо подальшого застосування ПММ відповідає начальник лабораторії ПММ, а в авіаційних частинах - начальник служби ПММ. Повне випробовування необхідно проводити не пізніше десяти діб (у разі виникнення інцидентів, пов'язаних з використанням ПММ, - не пізніше трьох діб), контрольне - не пізніше п'яти діб із дня надходження проби в лабораторію ПММ. У разі приймання (відвантаження) ПММ від організацій (організаціям), які не входять до складу Збройних Сил України, строк виконання повного випробовування має становити не більше п'яти діб від дати надходження проби до лабораторії ПММ, а контрольного - не більше двох діб (якщо інший строк не обумовлений договором).

20. Усі записи і розрахунки під час випробовування ведуться в робочих журналах лаборантів відповідно до додатка 28 до цієї Інструкції. Робочі журнали лаборантів мають бути зареєстровані, пронумеровані, прошнуровані та скріплені печаткою авіаційної частини. Записи і розрахунки на окремих аркушах не допускаються.

21. Засоби виміральної техніки (далі - ЗВТ), які застосовуються під час випробовування ПММ, підлягають періодичній повірці (калібруванню) в метрологічних лабораторіях у встановлені строки, наведені у додатку 43 до цієї Інструкції.

ЗВТ, які не повіряються військовими метрологічними лабораторіями (або якщо доставка ЗВТ до військових метрологічних лабораторій економічно недоцільна), здаються на повірку (метрологічну атестацію, калібрування) в місцеві метрологічні органи державної метрологічної служби.

ЗВТ, які використовуються лабораторіями ПММ інших СДА, підлягають періодичній повірці (калібруванню) в місцевих метрологічних органах державної метрологічної служби.

Облік технічного стану ЗВТ ведеться у книзі обліку технічного стану, калібрування, повірки та ремонту засобів виміральної техніки військового призначення відповідно до додатка 44 до цієї Інструкції.

Особа, яка відповідає за організацію повірки ЗВТ, призначається наказом командира авіаційної частини.

22. Проведення випробовування у лабораторії ПММ планується в умовних випробовуваннях згідно з додатком 34 до цієї Інструкції.

Звіти про роботу лабораторій ПММ авіаційних частин подають один раз на рік до відділів контролю якості ОЦЗ (ЦЗП), самостійного структурного підрозділу ЦОВВ, на який покладено завдання з матеріально-технічного забезпечення, до 12 грудня поточного року.

23. У кожній лабораторії ПММ авіаційної частини відпрацьовується картка обліку роботи лабораторії ПММ згідно з додатком 25 до цієї Інструкції. Під час узгодження планувальних документів (план проведення випробовувань ПММ тривалого зберігання, план (графік) поновлення запасів ПММ тривалого зберігання) начальник лабораторії ПММ надає на перевірку картку обліку до відділу контролю якості ПММ ОЦЗ (ЦЗП), самостійного структурного підрозділу ЦОВВ, на який покладено завдання з матеріально-технічного забезпечення. Начальник відділу (самостійний структурний підрозділ ЦОВВ, на який покладено завдання з матеріально-технічного забезпечення) перевіряє правильність заповнення картки, звіряє дані картки з даними пояснювальної записки, ставить відмітку про перевірку та підпис.

24. На ПС застосовуються ПММ, які передбачено експлуатаційною документацією для даного типу ПС, нормативно-правовими актами ЦОВВ, Міністерства оборони України, командувачів видів Збройних Сил України та відповідають вимогам державних стандартів.

Нові марки ПММ допускаються до застосування на ПС на підставі позитивних результатів їх випробувань (лабораторних, відповідно до комплексів експлуатаційних методів кваліфікаційної оцінки експлуатаційних якостей, в стендових та експлуатаційних умовах) та приймаються на забезпечення нормативно-правовими актами Міністерства оборони України або командувача Повітряних Сил Збройних Сил України, а також спільними наказами командувача Повітряних Сил Збройних Сил України, ЦОВВ.

Перелік марок ПММ закордонного виробництва, допущених до застосування на ПС у Збройних Силах України, наведено в додатку 45 до цієї Інструкції.

Заборона застосування на ПС окремих партій марок ПММ і тимчасове припинення їх застосування на окремих типах ПС або зміна строків роботи в системах вводяться рішеннями відповідних управлінь, що організовують експлуатацію ПС ЦОВВ та ЗСУ.

25. ПММ, вироблені за раніше діючими стандартами, які є або надійшли після тривалого зберігання, за відсутності розпорядження, що забороняє їх застосування, використовуються за прямим призначенням до повної витрати. Для заправки ПС тривалого зберігання такі ПММ застосовувати забороняється.

26. У разі коли у зразках техніки технічною документацією передбачено застосування декількох марок ПММ, дозволяється змішування їх у паливних і змащувальних системах у будь-яких пропорціях, за винятком випадків, які вказано в інструкціях з експлуатації ПС або в документах щодо застосування ПММ.

27. Для оцінки підготовленості особового складу лабораторій ПММ до проведення випробовування організовуються міжлабораторні порівняльні випробовування. Для вимірювальних лабораторій цей порядок визначається інструкціями про порядок перевірки точності результатів вимірювань у вимірювальних лабораторіях, які затверджуються начальником ЦУЗ ПММ.

Організація цієї роботи покладається на 10 ХЦ, для Повітряних Сил Збройних Сил України - лабораторію ПММ Повітряних Сил Збройних Сил України.

28. Особи, відповідальні за контроль якості ПММ, повинні мати теоретичну та практичну підготовку, яка забезпечує кваліфіковане проведення випробувань ПММ, заходів щодо перевірки технічного стану засобів зберігання, заправки, перекачки, транспортування та фільтрування ПММ.

Підготовка (перепідготовка, підвищення кваліфікації) осіб, відповідальних за контроль якості ПММ, здійснюється в обсязі програм, затверджених начальником ЦУЗ ПММ Збройних Сил України Тилу Збройних Сил України, на базі Національного авіаційного університету або в інших навчальних закладах, що мають дозвіл на відповідний вид діяльності, з видачею документа про проходження навчання.

Після прибуття до військової частини після підготовки (перепідготовки) особа, відповідальна за контроль якості ПММ, надає копію свідоцтва (сертифіката) у стройову частину і на підставі цього видається наказ командира авіаційної частини щодо допуску до самостійного виконання випробувань ПММ.

Перепідготовка (підвищення кваліфікації) осіб, відповідальних за контроль якості ПММ, обов'язково здійснюється один раз на два роки.

В окремих випадках за рішенням начальника служби ПММ Повітряних Сил Збройних Сил України дозволяється направляти осіб, відповідальних за контроль якості ПММ авіаційних частин, на стажування до лабораторії ПММ військової частини А2287 Повітряних Сил Збройних Сил України зі складанням іспиту спеціально створеній комісії під головуванням керівника підготовки (стажування).

Результати здачі іспиту комісія військової частини А2287 Повітряних Сил Збройних Сил України під головуванням начальника служби ПММ Повітряних Сил Збройних Сил України оформлює протоколом, копія якого направляється до військової частини за місцем служби (роботи) лаборанта.

На підставі копії протоколу видається наказ командира авіаційної частини щодо допуску особи до самостійної роботи з проведення випробувань ПММ.

Допуск особи, відповідальної за контроль якості ПММ, до самостійного виконання випробувань ПММ на підставі протоколу дійсний до моменту проходження підготовки (перепідготовки) на базі Національного авіаційного університету або іншого навчального закладу, але не більше одного року.

29. У разі виникнення інцидентів (відмов техніки), пов'язаних із застосуванням ПММ, робота з розслідування їх причин здійснюється спеціальними комісіями відповідно до порядку розслідування авіаційних подій, пов'язаних із застосуванням ПММ, згідно з додатком 46 до цієї Інструкції.

30. Контроль якості ПММ у авіаційних частинах здійснюється стаціонарними та польовими засобами контролю якості ПММ.

Польові засоби контролю якості призначені для проведення лабораторних випробувань і здійснення контролю якості ПММ у польових умовах.

Технічна характеристика польових засобів контролю якості ПММ наведена в додатку 47 до цієї Інструкції.

IV. Вибір і транспортування проб ПММ

1. Проби ПММ із засобів зберігання і транспортування відбираються відповідно до вимог ДСТУ 4488:2005.

2. Залежно від способу відбору і призначення проби поділяються на точкові, сукупні, контрольні (арбітражні) і донні.

3. Проби ПММ для встановлення відповідності їх якості вимогам стандартів залежно від виду випробування відбираються в кількості, вказаній у додатку 3 до цієї Інструкції. Порядок підготовки пробовідбірних засобів наведено в додатку 48 до цієї Інструкції.

4. Відібрана об'єднана проба ПММ під час їх приймання і відвантаження ділиться на дві частини. Одну частину використовують для проведення випробування, а другу частину зберігають опечатаною на випадок розбіжності в оцінці якості ПММ.

Для випробовування в сторонній лабораторії ПММ, яка не входить до складу Збройних Сил України чи СДА ЦОВВ, або в державних органах контролю пробу відбирають в об'ємі не менше 3 л, ділять на три рівні частини, з яких перша (для випробовування) та друга (арбітражна) направляються до сторонньої лабораторії ПММ, третя (арбітражна) залишається в авіаційній частині. Для контрольного та повного випробовування ПММ у лабораторії ПММ іншої авіаційної частини або 10 ХЦ пробу відбирають у кількості, вказаній у додатку 3 до цієї Інструкції. Арбітражні випробовування здійснюються їх ініціатором у лабораторії ПММ за згодою і в присутності всіх зацікавлених сторін, які письмово повідомляються про місце і дату проведення арбітражних випробовувань. Необхідно до початку випробовування у лабораторії ПММ, в якій проводяться арбітражні випробовування, ознайомитися з документами, що стосуються арбітражних випробовувань (сертифікатами метрологічної перевірки приладів, паспортами на хімічні реактиви, результатами атестації методів випробовувань, свідоцтвами щодо проходження підготовки (перепідготовки) лаборантського складу). Доцільно перед арбітражним випробовуванням перевірити точність методу в кожній лабораторії ПММ за допомогою державних стандартних зразків.

5. Порядок відбору проб чітко регламентований з метою одержання ідентичності оцінки якості пального. Порушення правил відбору проб, підготовки до роботи пробовідбірників і посуду для зберігання та транспортування проб призводить до неправильної оцінки якості пального.

V. Завдання лабораторії ПММ військової частини A2287 Повітряних Сил Збройних Сил України, лабораторій ПММ авіаційних частин

1. На лабораторію ПММ військової частини A2287 Повітряних Сил Збройних Сил України покладаються:

організація планування заходів щодо контролю якості ПММ у авіаційних частинах видів Збройних Сил України та СДА ЦОВВ;

відпрацювання плану поновлення ПММ тривалого зберігання Повітряних Сил Збройних Сил України та контроль за його виконанням;

проведення випробовування ПММ в об'ємі повного випробовування;

розробка методичних вказівок і рекомендацій з питань застосування та контролю якості ПММ на авіаційній техніці;

участь у роботі з розслідування інцидентів і відмов авіаційної техніки, пов'язаних із застосуванням ПММ;

перевірка умов зберігання ПММ, їх якісного стану в авіаційних частинах Повітряних Сил Збройних Сил України;

методичне керівництво лабораторіями ПММ авіаційних частин, надання їм методичної та технічної допомоги, здійснення контролю за їх роботою;

контроль за своєчасним проходженням підготовки та перепідготовки лаборантів авіаційних частин;

перевірка точності випробовування ПММ лабораторіями ПММ авіаційних частин;

участь у проведенні випробовування нових і дослідних марок ПММ на авіаційній техніці.

2. На лабораторії ПММ авіаційних частин покладаються:

ведення документації згідно з додатком 1 до цієї Інструкції;

організація і контроль за виконанням заходів щодо збереження якості ПММ під час приймання, зберігання і видачі;

своєчасне проведення випробовування ПММ в об'ємі контрольного випробовування (за відсутності необхідного обладнання (хімічних реактивів) випробовування ПММ проводиться за показниками, що мають найбільшу тенденцію до змін під час тривалого зберігання);

перевірка якості ПММ, які видаються на авіаційну техніку;

контроль за дотриманням правил зберігання ПММ;

контроль за дотриманням правил збирання і зберігання відпрацьованих нафтопродуктів і спеціальних рідин;

перевірка чистоти резервуарів, автоцистерн, тари, а також баків ПС тривалого зберігання перед заповненням їх ПММ;

перевірка резервуарів, заповнених ПММ, на відсутність води і механічних домішок;

видача паспортів і контрольних талонів на ПММ;

ведення обліку якісного стану ПММ за авіаційну частину;

підготовка і відправка проб на випробовування в лабораторію ПММ для перевірки тих показників, які не можуть бути визначені в лабораторії ПММ авіаційної частини;

контроль технічного стану спеціального обладнання засобів заправки, транспортування і фільтрування ПММ;

контроль за відсутністю розливів ПММ на території складу і відсутністю ПММ у стічних водах.

VI. Обов'язки посадових осіб, які відповідають за застосування та організацію контролю якості ПММ у ДА

<http://yurist-online.org/>

1. Основні обов'язки уточнюються і конкретизуються відповідно до місцевих умов та особливостей роботи, затверджуються відповідними начальниками і доводяться до посадових осіб під підпис під час вступу на посаду і надалі щорічно.

Забороняється використовувати особовий склад лабораторій ПММ для виконання робіт, які не пов'язані з функціональними обов'язками.

2. Начальник лабораторії ПММ військової частини А2287 Повітряних Сил Збройних Сил України відповідає за:

правильну організацію робіт з контролю якості ПММ, безперебійну роботу лабораторії ПММ щодо проведення випробовувань ПММ в повному обсязі та відповідно до вимог стандартів на методи їх випробовування;

здійснення методичного керівництва, технічної допомоги і контролю за роботою лабораторій ПММ авіаційних частин і складів ПММ, організації підготовки лаборантів для них, за своєчасне забезпечення лабораторій авіаційних частин стандартами (ТУ) на ПММ і методи їх випробовування.

Він зобов'язаний:

знати номенклатуру і властивості ПММ, які застосовуються на ПС;

знати методи та вміти проводити випробовування в об'ємі повного випробовування;

знати керівні і нормативні документи з питань застосування, контролю якості, економії і нормування ПММ;

керувати розробкою планувальних робочих і звітних документів лабораторії ПММ, контролювати правильність їх оформлення і ведення;

розробляти річний план роботи лабораторії ПММ і здійснювати заходи щодо його своєчасного виконання;

відповідно до вимог нормативної документації організовувати виконання випробовування проб ПММ в об'ємах і строки, що встановлені цією Інструкцією;

відправляти проби ПММ до 10 ХЦ для перевірки тих показників якості, які неможливо визначити у лабораторії ПММ;

організовувати і здійснювати контроль якості ПММ у прикріплених військових частинах і надавати їм допомогу;

один раз на рік організовувати перевірку фактичної точності випробовування ПММ у закріплених лабораторіях ПММ, результати перевірки своєчасно доводити до учасників;

забезпечувати участь лабораторії ПММ у міжлабораторних порівняльних випробуваннях нафтопродуктів згідно з програмою, вказаною у пункті 27 розділу III цієї Інструкції, які проводить 10 ХЦ, з випробовуванням отриманих результатів і вживанням заходів з удосконалення професійного рівня лаборантів;

один раз на півроку проводити перевірку точності визначення показників якості особовим складом лабораторії ПММ з використанням контрольних (державних, стандартних) зразків або шляхом особистої перевірки;

контролювати своєчасність проходження підготовки та перепідготовки лаборантів авіаційних військових частин;

постійно проводити роботу щодо розширення можливостей лабораторії ПММ стосовно виконання випробовувань;

організовувати забезпечення прикріплених лабораторій ПММ необхідними приладами, реактивами, нормативною документацією на ПММ і методами випробовування та доводити зміни до них;

надавати рекомендації з поліпшення експлуатації лабораторного обладнання і приладів;

організовувати своєчасний і якісний контроль проб, які надійшли (відібрані) з військових частин, баз і складів ПММ;

узагальнювати річний план (графік) поновлення запасів ПММ тривалого зберігання за всі Повітряні Сили Збройних Сил України та контролювати його виконання;

постійно вдосконалювати особисту підготовку за фахом;

вести облік некондиційного та неліквідного ПММ у частинах Повітряних Сил Збройних Сил України;

доповідати в службу ПММ логістики Командування Повітряних Сил Збройних Сил України про всі виявлені некондиційні проби ПММ з рекомендаціями щодо можливості їх виправлення і подальшого використання;

брати участь у роботі з відновлення якості ПММ і готувати пропозиції з його подальшого використання;

організовувати і керувати спеціальною підготовкою особового складу лабораторії ПММ;

особисто перевіряти один раз на квартал технічний стан і правильність експлуатації обладнання, вимірювальної техніки в стаціонарній і пересувній лабораторіях ПММ, організовувати їх метрологічну перевірку;

організовувати утримання у справному стані і забезпечувати зберігання техніки, обладнання і майна та їх своєчасне поновлення і заміну;

вести облік і забезпечувати своєчасну перевірку вимірювальних приладів, що знаходяться в лабораторії ПММ;

керувати роботою з надання послуг із питань випробовування ПММ;

робити висновки щодо якості ПММ і за необхідності надавати рекомендації з їх подальшого застосування;

брати участь у проведенні навчально-методичних зборів особового складу служби ПММ логістики Командування Повітряних Сил Збройних Сил України;

контролювати проведення протипожежних заходів у лабораторії ПММ;

здійснювати контроль за своєчасним медичним обстеженням особового складу лабораторії ПММ;

надавати практичну допомогу начальникам служб ПММ військових частин з організації робіт з економного і раціонального використання ПММ.

3. Начальник стаціонарного відділення контролю якості пального лабораторії ПММ підпорядковується начальнику лабораторії ПММ. Він є прямим начальником особового складу відділення і відповідає за проведення випробовувань ПММ відповідно до встановлених стандартів на методи їх випробовувань, правильну експлуатацію лабораторного обладнання і технічну готовність автомобільної техніки відділення, дотримання заходів безпеки і пожежної безпеки в лабораторії ПММ.

Начальник стаціонарного відділення контролю якості пального зобов'язаний:

знати фізико-хімічні властивості, методи випробовувань ПММ і вміти проводити випробовування ПММ у повному обсязі;

знати тактико-технічні характеристики закріпленої за відділенням техніки;

знати вимоги керівних документів із питань застосування, взаємозамінності, організації контролю якості ПММ, номенклатуру та галузь застосування ПММ на авіаційній техніці;

організувати правильний прийом, зберігання, використання і знищення проб, що надходять до лабораторії ПММ;

вчасно організовувати роботу та робочі місця для проведення випробовування;

вести облік проведених робіт і якості ПММ, які випробовувалися;

видавати паспорти на кожную пробу ПММ, що надійшла для випробовування;

суворо контролювати дотримання встановлених методів проведення випробовування проб ПММ;

перевіряти частини Повітряних Сил Збройних Сил України з питань організації контролю якості, зберігання і застосування ПММ; вести облік виявлених під час перевірок недоліків і контролювати їх усунення;

розробляти і впроваджувати заходи щодо наукової організації праці при роботі у лабораторії ПММ;

вживати заходів щодо підтримання лабораторного обладнання у справному стані; щодо укомплектування необхідним посудом, апаратурою, реактивами і вести їх облік;

забезпечувати правильну експлуатацію обладнання стаціонарної лабораторії ПММ, вчасно організовувати його ремонт;

щомісяця перевіряти наявність, комплектність, технічну справність і готовність приладів, апаратів, правильність збереження і придатність хімічних реактивів;

керувати консервацією і переконсервацією приладів і обладнання лабораторії ПММ при тривалому зберіганні;

проводити заняття щодо спеціальної підготовки з лаборантами;

надавати методичну і технічну допомогу лабораторіям ПММ авіаційних частин Повітряних Сил Збройних Сил України під час їх перевірки;

контролювати справність і перевірку мір і вимірювальних приладів, що знаходяться в лабораторії ПММ;

не рідше одного разу в тиждень особисто оглядати справність систем опалення, вентиляції, водопостачання та електропостачання стаціонарної лабораторії ПММ;

забезпечувати чистоту, порядок у лабораторії ПММ, дотримання особовим складом заходів безпеки і пожежної безпеки, а також контролювати готовність засобів нейтралізації і пожежогасіння до дії;

перед початком роботи інструктувати особовий склад щодо заходів безпеки і пожежної безпеки, а також щодо правил робіт, перевіряти справність індивідуальних засобів захисту.

4. Начальник пересувного відділення контролю якості пального лабораторії ПММ підпорядковується начальнику лабораторії ПММ.

Він є прямим начальником особового складу пересувного відділення і відповідає за постійну готовність пересувної (рухомої) лабораторії ПММ до роботи в польових умовах, правильність проведення випробовувань, застосування стандартизованих методів, правильну експлуатацію лабораторного обладнання, апаратури і приладів пересувної лабораторії ПММ, дотримання заходів безпеки в лабораторії ПММ.

Він зобов'язаний:

знати керівні документи з питань застосування, контролю якості, економії і нормування витрат ПММ;

знати методи і вміти проводити випробовування ПММ в об'ємі повного випробовування;

організовувати правильне приймання, зберігання і використання проб, які надійшли;

своєчасно організовувати роботу і робочі місця для випробовування;

вести облік проведених робіт;

видавати паспорти на кожну пробу ПММ, що надійшла;

суворо контролювати дотримання встановлених методів випробовування проб ПММ;

здійснювати заходи з підтримання пересувної лабораторії ПММ у справності та постійній технічній готовності, з укомплектування її необхідним обладнанням, посудом, реактивами і вести їх облік;

забезпечувати правильну експлуатацію обладнання пересувної лабораторії ПММ, своєчасно доповідати щодо потреб у ремонті;

щомісячно перевіряти наявність, комплектність, технічну справність і готовність приладів, апаратів, правильність зберігання і придатність хімічних реактивів;

керувати консервацією та переконсервацією приладів і обладнання пересувної лабораторії ПММ під час тривалого зберігання;

проводити заняття з лаборантами зі спеціальної підготовки;

надавати допомогу військовим лабораторіям ПММ під час їх перевірки;

не рідше одного разу на тиждень особисто перевіряти справність систем опалення, вентиляції і електрозабезпечення пересувної лабораторії ПММ;

контролювати справність і клеймування вимірювальних приладів, які знаходяться в пересувній лабораторії ПММ, організовувати їх метрологічну повірку;

забезпечувати чистоту, порядок у пересувній лабораторії ПММ, дотримання особовим складом вимог пожежної безпеки, а також контролювати готовність до дії засобів нейтралізації і пожежогасіння;

перед початком роботи інструктувати особовий склад щодо заходів безпеки і пожежної безпеки, а також правил робіт, перевіряти справність індивідуальних засобів захисту.

Забороняється використовувати особовий склад відділу контролю якості ПММ для виконання робіт, які не пов'язані з функціональними обов'язками.

5. Інженер лабораторії ПММ відповідає за правильну експлуатацію моторних установок, справність лабораторного обладнання, своєчасність проведення на них регламентних робіт, дотримання заходів безпеки в лабораторії ПММ.

Інженер лабораторії ПММ підпорядковується начальнику лабораторії ПММ та зобов'язаний:

добре знати фізико-хімічні властивості пального, мастильних матеріалів, спеціальних рідин та умови збереження їх якості, а також основні положення щодо їх застосування;

добре знати будову моторної установки та правила її експлуатації;

знати строки, об'єм і порядок проведення на установках регламентних робіт, своєчасно і в повному обсязі їх виконувати;

знати порядок огляду технічного стану моторної установки та своєчасно його проводити;

знати можливі несправності, які зустрічаються у роботі установки, та вміти їх усувати;

знати порядок заміни агрегатів і приладів на установці, вміти виконувати ці заміни;

готувати до роботи на установках еталонні та контрольні палива;

знати та виконувати вимоги техніки безпеки при експлуатації установок, обслуговуванні двигуна, приготуванні еталонних і контрольних палив, користуванні з бензинами;

якісно готувати прилади і лабораторний посуд для проведення випробовувань;

знати методи та вміти проводити випробування ПММ в повному об'ємі;

вміти правильно приймати, дотримуватися вимог щодо зберігання проб ПММ, які надходять на випробування;

суворо дотримуватися встановлених методів випробування;

вживати заходів щодо підтримання моторної установки у справній та постійній технічній готовності, вести облік роботи установки та проведення регламентних робіт;

щоденно особисто перед початком роботи оглядати справність систем опалення, вентиляції, водопостачання і електропостачання в приміщеннях моторної установки та виробничих приміщеннях лабораторії ПММ;

контролювати справність вимірювальних приладів в лабораторії ПММ та приміщенні моторної установки і своєчасно доповідати щодо необхідності їх перевірки та клеймування;

забезпечити підтримання чистоти, порядку в приміщеннях лабораторії ПММ і моторної установки;

слідкувати за дотриманням техніки безпеки і пожежної безпеки, а також контролювати готовність засобів захисту та пожежогасіння;

постійно підвищувати свою кваліфікацію щодо знання методів випробовування ПММ, приладів для проведення випробовувань і правил експлуатації моторних установок;

брати участь у роботі комісії щодо своєчасного знищення залишків проб отруйних технічних рідин і складати акти на їх знищення;

навчати лаборантів, що прибули на стажування та навчання, проведенню випробовувань, проводити з ними заняття щодо спеціальної підготовки;

брати участь у роботі комісії по раціоналізаторській роботі та винахідництву;

вміти користуватися засобами пожежогасіння і надавати першу медичну допомогу;

щоденно особисто перед початком роботи інструктувати лаборантів щодо заходів безпеки і пожежної безпеки під час роботи в лабораторії ПММ.

6. Інженер з якості лабораторії ПММ відповідає за точність проведення випробовування, застосування стандартних методів, правильну експлуатацію лабораторного обладнання та приладів, дотримання заходів безпеки в лабораторії ПММ.

Інженер з якості лабораторії ПММ підпорядковується начальнику лабораторії ПММ та зобов'язаний:

добре знати фізико-хімічні властивості пального, мастильних матеріалів, спеціальних рідин та умови збереження їх якості, а також основні положення щодо їх застосування;

якісно готувати прилади та лабораторний посуд для проведення випробовування;

вміти відбирати проби із резервуарів, баків ПС, цистерн і тари;

вести облік кліматичних умов у приміщеннях лабораторії ПММ;

своєчасно проводити перевірку титрів робочих розчинів;

брати участь у заходах щодо впровадження наукової організації праці під час проведення випробовування проб ПММ та експлуатації обладнання і лабораторних приладів, розробки методичних рекомендацій тощо;

брати участь у перевірці точності випробовування ПММ між лаборантами лабораторії ПММ та між лабораторіями ПММ авіаційних частин;

добре знати будову аналітичних та інших терезів, приладів, апаратів, що використовуються під час виконання випробовувань, правила їх експлуатації;

знати можливі несправності, які зустрічаються в роботі з приладами, та вміти їх усунути;

правильно експлуатувати всі прилади і апарати, що використовуються в лабораторії ПММ, своєчасно доповідати щодо потреб в їх ремонті;

вміти проводити випробовування ПММ у об'ємі повного випробування при суворому дотриманні діючих методів випробовування;

постійно та охайно вести робочий журнал лаборанта, інші журнали та документацію лабораторії ПММ;

брати участь у проведенні випробовування нових і дослідних марок ПММ;

постійно відслідковувати зміни у діючих ГОСТ, ДСТУ, ТУ та інших нормативних документах, своєчасно доводити зміни до лаборантів лабораторії ПММ;

підтримувати чистоту та порядок на своєму робочому місці;

постійно підвищувати свою кваліфікацію щодо знання методів випробовування ПММ, знати влаштування приладів та апаратів, що застосовуються, і правила їх експлуатації;

виконувати обов'язки чергового по лабораторії ПММ відповідно до графіка чергування, правильно приймати, зберігати і використовувати проби ПММ, що надійшли для випробовування;

вміти користуватися засобами пожежогасіння і надавати першу медичну допомогу потерпілому;

дотримуватись заходів безпеки і пожежної безпеки в лабораторії ПММ;

утримувати в чистоті та справності засоби індивідуального захисту.

7. Начальник лабораторії ПММ авіаційної частини підпорядковується начальнику служби ПММ авіаційної частини і відповідає за контроль якості ПММ під час прийому, зберігання і видачі, організацію роботи лабораторії ПММ відповідно до вимог нормативних документів, дотримання заходів безпеки в лабораторії ПММ.

Він зобов'язаний:

знати вимоги керівних документів щодо організації забезпечення якості ПММ, вимоги нормативних документів на ПММ і методи випробовування;

проводити відбір і випробовування проб ПММ відповідно до вимог нормативних документів на ПММ і методи випробовувань, не допускати скорочення встановленого переліку контрольованих показників якості;

проводити роботу з контролю точності випробовувань ПММ, що виконуються в лабораторії ПММ, контролювати правильність проведення випробовувань лаборантами;

проводити відбір, підготовку і відправку проб ПММ у відповідну лабораторію ПММ за місцем закріплення;

розробляти планувальні, робочі і звітні документи з організації забезпечення якості ПММ;

вести облік якості ПММ, що зберігаються в авіаційній частині (на складі ПММ);

брати участь у роботах із своєчасного поновлення запасів ПММ тривалого зберігання;

видавати паспорти на ПММ;

вести облік некондиційних ПММ, брати участь у розслідуванні причин псування ПММ, надавати пропозиції з відновлення їх якості і подальшого використання;

вести облік наявності неліквідних ПММ, надавати пропозиції з їх використання;

брати участь в оформленні претензійних документів на некондиційні ПММ, що поступили в авіаційну частину (на склад ПММ);

забезпечувати правильну експлуатацію обладнання лабораторії ПММ, своєчасно доповідати щодо потреб у ремонті;

подавати донесення та звіти про роботу лабораторії ПММ;

своєчасно здавати засоби вимірювання (прилади, апарати) в уповноважені метрологічні організації на повірку (атестацію);

здійснювати заходи щодо укомплектування лабораторії ПММ необхідним обладнанням, посудом, реактивами і вести їх облік;

здійснювати контроль за своєчасним проходженням підготовки (перепідготовки) лаборантів;

забезпечувати чистоту, порядок у лабораторії ПММ, дотримання особовим складом вимог пожежної безпеки, контролювати готовність до використання засобів пожежогасіння;

перевіряти якість зачистки резервуарів, тари, автомобільних засобів заправки і транспортування ПММ і визначати їх придатність під наливання ПММ;

контролювати чистоту та технічний стан спеціального обладнання засобів заправки і транспортування ПММ;

контролювати стан і роботу фільтрів та фільтрів-сепараторів, заміну фільтрувальних елементів відповідно до встановлених вимог, проводити зливання відстою ПММ із них;

видавати контрольні талони на ПММ;

перевіряти відсутність води та механічних домішок у пробах ПММ;

вести формуляри на засоби фільтрування складу ПММ.

8. Лаборант повинен:

знати фізико-хімічні властивості ПММ і умови збереження їх якості;

якісно готувати прилади і лабораторний посуд для відбору проб і проведення випробовування;

проводити відбір проб із резервуарів, цистерн, тари;

проводити випробовування ПММ із суворим дотриманням діючих методів випробовувань;

постійно вести робочий журнал лаборанта;

підтримувати чистоту і порядок на робочому місці;

уміти надавати першу медичну допомогу постраждалим та користуватися засобами пожежогасіння;

утримувати в чистоті та справному стані засоби індивідуального захисту;

дотримуватись вимог безпеки та пожежної безпеки в приміщенні лабораторії ПММ;

перевіряти якість зачищення резервуарів, тари, автомобільних засобів заправки і транспортування ПММ, їх придатність під наливання ПММ.

VII. Обов'язки посадових осіб авіаційних частин

1. Заступник командира авіаційної частини з тилу відповідає за організацію контролю якості, економне і раціональне використання ПММ.

Він зобов'язаний:

знати вимоги керівних документів із питань застосування, взаємозаміни і контролю якості ПММ;

організовувати підготовку і подачу на аеродром (майданчик) кондиційних ПММ відповідно до заявок;

проводити контрольний огляд засобів наземного обслуговування польотів;

у складі комісії брати участь у розслідуванні інцидентів на авіаційній техніці, пов'язаних із застосуванням ПММ, вивчати і аналізувати їх причини та вживати заходів щодо їх попередження;

у складі комісії брати участь у перевірці (не рідше одного разу на квартал) стану зберігання, відстоювання, фільтрування і контролю якості ПММ на складі ПММ і збереження якості у баках ПС;

здійснювати контроль (не рідше одного разу на квартал) за виконанням вимог керівних документів щодо організації контролю якості (у тому числі в процесі підготовки ПММ для видачі на заправку ПС).

2. Заступник командира авіаційної частини з інженерно-авіаційної служби відповідає за організацію аеродромного контролю якості ПММ (контролю якості ПММ на майданчиках), за забезпечення заходів щодо економії ПММ під час експлуатації авіаційної і наземної техніки.

Він зобов'язаний:

знати вимоги керівних документів із питань застосування, заправки і збереження якості ПММ у паливних баках і системах авіаційної техніки, а також організовувати контроль за їх виконанням;

не рідше одного разу на квартал організовувати перевірку аеродромного контролю якості ПММ зі складанням акта;

щомісяця аналізувати витрату ПММ, виявляти понаднормові витрати і економію, а також витрати машино-годин по наземній техніці підпорядкованих служб, результати доповідати командирі частини;

організовувати роботу з економії ПММ під час експлуатації авіаційної і наземної техніки підпорядкованих служб;

брати участь у розслідуванні інцидентів на авіаційній техніці, пов'язаних із застосуванням ПММ, вивчати і аналізувати їх причини і вживати заходів щодо їх попередження.

3. Старший інженер (інженер) авіаційної частини по літаку і двигуну відповідає за правильність допуску наземних засобів обслуговування польотів до заправки ПС і проведення підлеглими посадовими особами аеродромного контролю якості ПММ, за забезпечення заходів щодо економії і скорочення витрат ПММ.

Він зобов'язаний:

знати вимоги керівних документів із питань застосування марок ПММ;

знати номенклатуру, властивості ПММ, які використовуються на ПС;

проводити заняття з особовим складом із метою вивчення керівних документів із питань застосування і контролю якості ПММ;

контролювати правильність проведення аеродромного контролю якості ПММ і допуску засобів заправки до роботи, а також слідкувати за дотриманням встановлених строків зберігання ПММ на авіаційній техніці та за їх якісним станом;

здійснювати контроль за правильним і своєчасним зливом відстою ПММ з паливної системи ПС і виконанням інших заходів щодо забезпечення чистоти ПММ у баках ПС відповідно до технічної документації на авіаційну техніку;

у складі комісії брати участь у перевірці (не рідше одного разу на квартал) стану зберігання, відстоювання, фільтрування і контролю якості ПММ на складі ПММ і збереження якості ПММ у баках ПС;

у складі комісії здійснювати контроль за ходом експлуатаційних випробовувань нових марок ПММ, вести облік особливостей їх застосування, а також виконувати інші роботи відповідно до методичної документації з випробовування ПММ на авіаційній техніці;

у складі комісії брати участь у розслідуванні інцидентів на авіаційній техніці, пов'язаних із застосуванням ПММ, контролювати відбір і доставку проб цих ПММ в організацію, яка проводить дослідження їх причин;

розробляти і забезпечувати виконання заходів щодо економії і скорочення витрат ПММ у повітрі та на землі.

4. Заступник командира авіаційної ескадрильї по ІАС відповідає за перевірку чистоти ПММ у паливних баках ПС і своєчасне поновлення ПММ у них відповідно до діючої технічної документації, за перевірку аеродромних засобів обслуговування польотів і оформлення допуску для застосування ПММ на авіаційній техніці, організацію збору і здачі відпрацьованих авіаційних олив та відстою ПММ.

Він зобов'язаний:

знати вимоги керівних документів із питань застосування, заправки і збереження якості ПММ у паливних баках і системах авіаційної техніки;

організовувати контроль чистоти паливних баків і систем авіаційної техніки;

здійснювати аеродромний контроль засобів заправки ПС ПММ, перевіряти якість ПММ та оформляти допуск їх застосування на авіаційній техніці;

проводити роботи щодо економії ПММ, організовувати збір і здачу відпрацьованих авіаційних олив та відстою ПММ.

5. Начальник техніко-експлуатаційної ланки (загону) відповідає за правильність перевірки аеродромних засобів обслуговування польотів, за кількість і якість заправлених в ПС ПММ, за збір і здавання відпрацьованих авіаційних олив та відстою ПММ на склад.

Він зобов'язаний:

знати вимоги керівних документів із питань застосування, заправки і збереження якості ПММ у паливних баках і системах авіаційної техніки;

проводити контрольний огляд засобів заправки ПС ПММ, перевіряти наявність у контрольному талоні (паспорті), формулярі записів про заправку відмітки посадової особи ІАС, яка надала дозвіл на заправку ПС ПММ;

контролювати якість і кількість залитих у ПС ПММ;

організовувати збір і здавання відпрацьованих авіаційних олив та відстою ПММ.

6. Старший бортовий технік (інженер), старший технік (технік) літака відповідає за своєчасний злив відстою ПММ із паливних баків ПС і перевірку їх на відсутність механічних домішок та води (у зимовий час - кристалів льоду), за кількість і якість ПММ, заправлених в ПС, за перевірку наявності в контрольному талоні, формулярі (паспорті) засобу заправки або робочому журналі групового заправника ПММ дозволу посадових осіб ІАС на заправку ПММ.

Він зобов'язаний:

знати марки ПММ, які застосовуються на ПС, та норми витрат ПММ;

перевіряти наявність у контрольному талоні (паспорті) на ПММ, а також у формулярі (паспорті) на засоби заправки відмітки посадової особи ІАС, яка дозволила заправку ПС ПММ;

перевіряти за контрольним талоном (паспортом) відповідність наданих на заправку ПММ вимогам технічної документації;

особисто контролювати якість і кількість ПММ, які наливаються в ПС, а також здійснювати злив відстою ПММ із паливних баків ПС і перевірку відсутності в ньому механічних домішок та води (у зимовий час - кристалів льоду) відповідно до вимог експлуатаційно-технічної документації на конкретний тип ПС із записом у журналі зливання відстою і перевірки ПММ на відсутність води і механічних домішок, форма якого наведена у додатку 22 до цієї Інструкції;

проводити роботу щодо економії ПММ, збирати і здавати відпрацьовані авіаційні оливи та відстій ПММ на склад ПММ.

7. Начальник служби ПММ авіаційної частини відповідає за забезпечення лабораторного і аеродромного контролю якості ПММ, у тому числі за відповідність схеми і технології очистки ПММ вимогам цієї Інструкції і своєчасне обслуговування її технологічного обладнання, за оперативну взаємодію з ІАС частини з питань раціонального застосування і контролю якості ПММ. Типова технологічна картка виконання основних робіт, які забезпечують заправку ПС ПММ, наведена у додатку 49 до цієї Інструкції. Принципова схема забезпечення чистоти авіаційного палива на аеродромних складах наведена у додатку 50 до цієї Інструкції.

Він зобов'язаний:

знати і виконувати вимоги керівних документів із питань застосування, взаємозаміни і контролю якості ПММ;

знати номенклатуру, фізико-хімічні та експлуатаційні властивості всіх марок ПММ, які застосовуються на ПС авіаційної частини, порядок і методи лабораторного і аеродромного контролю якості;

організовувати роботу щодо забезпечення відповідності схеми і технології забезпечення чистоти ПММ вимогам цієї Інструкції, контролювати правильність установки, справність і своєчасне обслуговування технологічного обладнання системи забезпечення чистоти ПММ;

організовувати і контролювати виконання заходів щодо контролю якості під час приймання, зберігання і видачі ПММ;

організовувати і контролювати виконання заходів щодо аеродромного контролю якості і забезпечення чистоти ПММ;

здійснювати керівництво лабораторією ПММ і забезпечувати виконання лабораторією ПММ всіх методів випробовування в об'ємі контрольного випробування, встановленого в додатку 2 до цієї Інструкції;

організовувати й особисто контролювати роботу щодо введення противодокристалізаційних рідин (далі - ПВК-рідини) у паливо для авіаційних двигунів, перевіряти точність дозування і забезпечувати дотримання техніки безпеки під час виконання згаданих робіт;

організовувати підготовку і проведення один раз на два роки переатестації начальника лабораторії ПММ (лаборантів);

розробляти та організовувати виконання планів поновлення запасів ПММ і проведення їх випробовувань, графіків зачистки резервуарів і засобів заправки, перевірки контрольно-вимірювальних приладів;

організовувати і здійснювати збір та здачу відпрацьованих нафтопродуктів;

у складі комісії брати участь у перевірці (не рідше одного разу на квартал) стану зберігання, відстоювання, фільтрування і контролю якості ПММ на складі ПММ і збереження якості ПММ у баках ПС;

у складі комісії брати участь у розслідуванні інцидентів на авіаційній техніці, пов'язаних із застосуванням ПММ;

проводити заняття з особовим складом лабораторії ПММ та посадовими особами, які залучаються до організації заправки авіаційної техніки;

у складі комісії брати участь в експлуатаційних випробуваннях нових марок ПММ відповідно до вимог керівних документів.

8. Помічник начальника служби ПММ - інженер з контролю якості ПММ авіаційної частини відповідає за правильну організацію контролю якості ПММ під час їх приймання, зберігання і видачі, за забезпечення чистоти ПММ, виконання планів поновлення запасів ПММ і проведення їх випробувань, виконання графіків зачистки резервуарів і засобів заправки, перевірки засобів вимірювання, облік лабораторного обладнання та хімічних реактивів лабораторії ПММ.

Він зобов'язаний:

знати номенклатуру, фізико-хімічні та експлуатаційні властивості ПММ, що застосовуються на авіаційній техніці, порядок і методи лабораторного і аеродромного контролю якості;

знати і виконувати вимоги керівних документів із питань щодо застосування, взаємозаміни і контролю якості ПММ;

організовувати і особисто брати участь у роботі щодо контролю якості ПММ під час їх приймання на склад, зберігання та видачі;

забезпечувати правильну організацію аеродромного контролю якості ПММ;

забезпечувати відповідність схеми забезпечення чистоти ПММ вимогам цієї Інструкції відповідно до додатків 49, 50 до цієї Інструкції;

організовувати своєчасне технічне обслуговування і ремонт технологічного обладнання системи забезпечення чистоти ПММ;

контролювати заміну фільтрувальних елементів (чохлів) відповідно до встановлених вимог;

здійснювати виконання заходів щодо забезпечення чистоти ПММ;

здійснювати керівництво лабораторією ПММ;

організовувати і особисто контролювати роботу щодо введення ПВК-рідин у паливо для авіаційних двигунів, перевіряти точність дозування і забезпечувати дотримання техніки безпеки під час виконання цих робіт;

організовувати підготовку і проведення один раз на два роки переатестації начальника лабораторії ПММ (лаборантів);

розробляти та організовувати виконання планів поновлення запасів ПММ та проведення їх випробовувань, графіків зачистки резервуарів і засобів заправки;

у складі комісії брати участь у розслідуванні інцидентів на авіаційній техніці, пов'язаних із застосуванням ПММ;

проводити заняття з особовим складом лабораторії ПММ та посадовими особами, які залучаються до організації заправки авіаційної техніки;

у складі комісії брати участь в експлуатаційних випробуваннях нових марок ПММ відповідно до вимог керівних документів.

9. Начальник складу ПММ авіаційної частини відповідає за збереження якості під час приймання та видачі ПММ, перевірку в установлені строки технічного стану трубопроводів, резервуарів, фільтрів та усунення виявлених недоліків.

Він зобов'язаний:

знати фізико-хімічні та експлуатаційні властивості ПММ, які знаходяться на складі;

знати і виконувати вимоги керівних документів із питань контролю якості ПММ під час приймання, зберігання та видачі;

вживати заходів щодо своєчасного поновлення запасів ПММ, представляти проби на випробовування, контролювати наявність паспортів якості на ПММ, що зберігаються на складі;

знати і дотримуватися правил відбору проб ПММ для випробовування та брати участь у роботі комісії щодо відбору проб;

забезпечувати відповідність схеми забезпечення чистоти ПММ на складі вимогам цієї Інструкції відповідно до додатків 49, 50 до цієї Інструкції, контролювати правильність установки і роботи технологічного обладнання схеми забезпечення чистоти, проводити його технічне обслуговування і ремонт;

проводити облік роботи та заміну фільтрувальних елементів відповідно до встановлених вимог;

здійснювати контроль відсутності механічних домішок і води у резервуарах, вживати заходів щодо своєчасного видалення води і механічних домішок із витратних і відстійних резервуарів;

проводити планові і непланові зачистки резервуарів;

перевіряти у встановлені строки технічний стан трубопроводів, резервуарів, фільтрів, умови зберігання ПММ, усувати виявлені недоліки.

10. Командир (начальник) підрозділу, в підпорядкуванні якого знаходяться засоби транспортування та заправки ПММ, відповідає за технічний стан засобів транспортування та заправки ПММ, справність технологічного обладнання. Він зобов'язаний:

в установлені строки, а також у випадках, вказаних у пункті 11 розділу VIII цієї Інструкції, організовувати якісне зачищення цистерн, фільтрів та іншого технологічного обладнання засобів транспортування та заправки ПММ;

організовувати усунення дефектів (несправностей) спеціального обладнання засобів транспортування та заправки ПММ. Перелік можливих дефектів спеціального обладнання засобів транспортування та заправки ПММ наведено в додатку 51 до цієї Інструкції.

VIII. Вимоги до технічних засобів зберігання, транспортування та фільтрування ПММ

1. Резервуари (тара), призначені для зберігання або транспортування ПММ, повинні бути технічно справними, сухими всередині, не мати залишків ПММ і механічних домішок, бути зовні чистими, без слідів корозії. Перед заповненням ПММ резервуари (тара) мають бути оглянуті (внутрішню поверхню оглядають за допомогою лампи у вибухобезпечному виконанні). У разі виявлення залишків ПММ або механічних домішок тара під налив не допускається та підлягає зачищенню. Порядок підготовки залізничних та автомобільних цистерн до наливу ПММ викладений у додатку 52 до цієї Інструкції. Порядок підготовки резервуарів (ємностей) до наливу ПММ викладений у додатку 53 до цієї Інструкції.

2. На кожний резервуар із ПММ має бути нанесено за допомогою трафарету (штампа) маркування, яке не змивається водою та ПММ, відповідно до вимог ДСТУ 4500-5:2005 та ДСТУ 4454:2005. Особливості маркування технічних засобів зберігання і транспортування ПММ викладені у додатку 54 до цієї Інструкції.

3. Кожна партія ПММ у тарі повинна супроводжуватися документом про якість, який містить дані маркування, норми показників якості на ПММ і результати випробовування ПММ відповідно до нормативних документів.

4. Для запобігання забрудненню навколишнього середовища, зниження витрат від випаровування, збільшення пожежної безпеки резервуари мають бути оснащені залежно від типу ПММ такими засобами:

стаціонарні вертикальні резервуари для ПММ з тиском насичених парів до 200 мм ртутного стовпчика - плаваючою покрівлею (понтон) або газовою обв'язкою і відповідною дихальною апаратурою (не допускається зберігання в резервуарах із плаваючою покрівлею і понтон авіаційних бензинів і палива для реактивних двигунів);

решта типів резервуарів - дихальними клапанами.

До оснащення резервуарів, які знаходяться в експлуатації, засобами скорочення витрат допускається зберігати в металевих горизонтальних резервуарах бензини з тиском насичених парів більше 200 мм ртутного стовпчика.

5. Резервуари повинні мати справне зливно-наливне та замірне обладнання, бути укомплектовані люками з прокладками, стійкими до ПММ, які забезпечують герметичність зберігання. Люки повинні закриватись на всі болтові з'єднання, які передбачено конструкцією.

6. Металеві резервуари (за винятком резервуарів із ПММ тривалого зберігання) підлягають періодичному зачищенню:

не менше двох разів на рік - видаткові резервуари та ємності для авіаційного ПММ;

не менше одного разу на рік - відстійні резервуари та ємності для ПММ після їх спорожнення.

Зачищення резервуарів із ПММ тривалого зберігання проводиться після їх спорожнення під час поновлення запасів ПММ. Зачищення резервуарів з авіаційним ПММ у разі виявлення в них забруднень проводиться негайно, незалежно від строку їх останнього зачищення.

Проведення робіт із зачищення резервуарів для зберігання та транспортування ПММ організовує начальник служби ПММ авіаційної частини.

Роботи по зачищенню резервуарів для зберігання ПММ проводяться робочою бригадою в складі 3 - 4 осіб, до якої призначають персонал с числа складу ПММ. При зачищенні резервуарів для зберігання та транспортування ПММ (цистерн, резервуарів, ємностей) АЦ, ПЗ та інших засобів до робочої бригади залучається персонал підрозділів, який експлуатує технічні засоби служби ПММ. Керівником робочої бригади призначається посадова особа служби ПММ.

Персонал бригади з виконання робіт по зачищенню резервуарів для зберігання ПММ повинен пройти відповідну підготовку (згідно з чинним законодавством України) для виконання робіт із вивченням правил застосування засобів захисту та інвентарю, дотримання заходів техніки безпеки та протипожежної безпеки при виконанні робіт всередині резервуара, здати заліки, в тому числі зі знань заходів техніки безпеки та охорони праці.

На підставі протоколу прийняття заліків наказом командира авіаційної частини персонал допускається до виконання робіт по зачищенню резервуарів для зберігання та транспортування ПММ.

Для організації та безпечного проведення робіт по зачищенню резервуарів для зберігання та транспортування ПММ видається наказ командира авіаційної частини.

В наказі в обов'язковому порядку визначаються:

особа, відповідальна за проведення робіт із зачищення резервуарів;

персонал, який залучається до проведення робіт;

місце проведення робіт із зачищення резервуарів;

порядок проведення інструктажів.

7. Після закінчення зачищення резервуари підлягають технічному огляду і перевірці якості зачищення, при цьому звертається увага на повну відсутність залишків ПММ, на якість зачищення зварних швів, стінок резервуарів, форм і внутрішнього обладнання від корозії, відсутність твердих залишків або пилу, смолистих відкладень і крапель води. Під час перевірки якості зачищення резервуарів, які мають внутрішнє захисне покриття, додатково звертається увага на відсутність відколів захисного шару і корозії на внутрішній поверхні резервуарів.

8. Наливні судна, залізничні і автомобільні цистерни повинні мати замірне обладнання (систему), кришки ковпаків і люків мають бути обладнані прокладками, стійкими до ПММ, які забезпечують герметичність під час транспортування.

9. Зовнішні поверхні цистерн, ковпак (люк), його кришка, майданчик навколо ковпака, драбини залізничних цистерн не повинні бути забруднені ПММ. Номери, трафарети планових видів ремонту і калібрувальні знаки на всіх цистернах мають бути протерті до ясної видимості знаків і надписів.

10. Залізничні цистерни, АПЗ, АМЗ, автоцистерни та інші пересувні засоби заправки, як правило, закріплюють за визначеним типом ПММ (проводиться відповідне маркування даних засобів).

Перед наливанням у резервуар свіжого ПММ слід переконатися, що якість залишку однойменних ПММ відповідає вимогам стандарту.

Підготовка резервуарів (тар), пересувних засобів заправки і транспортування під налив ПММ проводиться відповідно до вимог додатків 52, 53 до цієї Інструкції.

11. Цистерни АПЗ, АМЗ та інших пересувних засобів заправки зачищаються не менше двох разів на рік (при сезонному обслуговуванні), а в разі виявлення забруднення - незалежно від строку останнього зачищення. При цьому звертається увага на збереження внутрішнього покриття цистерни. Облік зачищень ведеться у формулярі (паспорті) технічного засобу з оформленням акта зачистки.

Технічне обслуговування спеціального обладнання АПЗ, АМЗ та інших пересувних засобів заправки, включаючи своєчасну заміну фільтрів, регулювання та заміну несправного обладнання, проводиться особовим складом підрозділу, в якому знаходяться технічні засоби.

Зачистка цистерн (резервуарів, ємностей), заміна фільтрів АПЗ, АМЗ проводяться на спеціально обладнаному місці на складі ПММ. За проведення цих робіт відповідає персонал служби ПММ. Організація проведення зазначених робіт проводиться відповідно до пункту 6 цього розділу.

12. Технологічна система трубопроводів повинна виключати можливість змішування ПММ під час операцій з прийому, видачі ПММ і внутрішньоскладських перекачувань.

13. Під час перекачування авіаційних ПММ трубопровід ретельно промивається тим типом авіаційних ПММ, який буде по ньому перекачуватися. Перша порція ПММ, використана для промивання трубопроводу, зливається в окремий резервуар і використовується залежно від результатів повного випробовування. При довжині трубопроводу до 200 м кількість першої порції ПММ, які перекачуються, може становити:

для бензину, палива для реактивних двигунів, дизельного палива - 8 - 12 %;

для олів - 25 % повної ємності трубопроводу.

При довжині трубопроводу більше 200 м кількість першої порції ПММ, які перекачуються, може становити 6 - 8 % та 10 - 12 % відповідно.

14. При першому заповненні нового комплекту гумотканинного трубопроводу головну забруднену частину ПММ в об'ємі 20 - 25 % об'єму трубопроводу необхідно злити в окремий резервуар, тому що вона може бути забруднена тальком, який вимивається ПММ. Після закінчення перекачування гумотканинний трубопровід повністю звільняється від ПММ. За необхідності (примусова зупинка перекачування тощо), для уникнення осмолення, ПММ можуть знаходитися в трубопроводі не більше доби.

Якщо ПММ знаходилися в гумотканинному трубопроводі більше однієї доби, то під час відновлення перекачування весь залишок ПММ зливається в окремий резервуар. Видавати і застосовувати ці ПММ дозволяється тільки після позитивних результатів повного випробовування.

15. Рукави зливно-наливного обладнання перед опусканням у резервуар з ПММ очищаються від бруду (снігу, піску) та ретельно промиваються. Після закінчення зливу (наливу) ПММ рукави звільняються від залишків ПММ, протираються і зберігаються на стелажах. Кінці рукавів закриваються заглушками або захисними чохлами. Складання та зберігання рукавів, забруднених механічними домішками (залишками ПММ), забороняються. Комунікації і роздавальні рукави промиваються після кожного ремонту або зміни.

16. Стан цистерн та фільтрів після проведення робіт із технічного обслуговування і ремонту перевіряється начальником служби ПММ авіаційної частини (начальником лабораторії ПММ) в присутності командира (начальника) підрозділу, в підпорядкуванні якого знаходяться засоби транспортування та заправки ПММ, і реєструється у формулярі автомобіля.

17. Для попередження випадкового змішування ПММ під час транспортування, зберігання і перекачування, а також уникнення помилок під час заправки техніки всі засоби транспортування, зберігання і заправки ПММ повинні мати маркування, виконане відповідно до вимог додатка 38 до цієї Інструкції.

На складах ПММ має бути єдина нумерація всіх резервуарів. Маркування повинне наноситися на технічні засоби одразу після заповнення ПММ і зберігатися протягом усього строку його транспортування або зберігання.

Маркування перевіряється щомісяця, а також після кожного ремонту, відновлення або регламентних робіт.

18. Фільтри та фільтри-сепаратори встановлюються як стаціонарно на складах ПММ і в системах централізованої заправки паливом, так і на пересувних засобах заправки. Технічні характеристики засобів фільтрування та зневоднення ПММ наведено в додатку 55 до цієї Інструкції.

Конструкція запірної арматури, монтажна схема комунікацій у всіх випадках повинні забезпечувати проходження ПММ через фільтр і фільтр-сепаратор тільки в одному напрямку.

Промивати фільтр і фільтр-сепаратор зворотним потоком ПММ забороняється (крім фільтрів типу ФЕП).

19. На складах ПММ фільтри та фільтри-сепаратори встановлюються на рівній горизонтальній поверхні. Монтаж комунікацій повинен забезпечити зручний злив із них ПММ під час перевірки їх чистоти і при повному спорожненні перед оглядом.

Всі фільтри і фільтри-сепаратори повинні мати справні, повірені манометри або дифманометри для вимірювання перепаду тиску на фільтрах.

20. Підготовка фільтра до роботи, огляд та заміна фільтрувальних і водовідділяючих елементів повинні проводитися в умовах, які виключають їх забруднення, попадання води і механічних домішок у корпус фільтра або фільтра-сепаратора. Збирання деталей фільтра слід проводити на столі, користуватися при цьому знежиреним інструментом. Послідовність операцій огляду, розбирання, заміни фільтрувальних елементів і збирання повинна відповідати інструкції з експлуатації фільтра і фільтра-сепаратора.

При знятті замінного фільтра-пакета слід його очистити, протерти каркас, видалити забруднення з корпусу фільтра або сепаратора.

Перед встановленням нових фільтроелементів кожний із них слід перевірити на чистоту поверхні, відсутність ушкоджень і відповідність типу фільтроелемента потрібному.

Після установки нових фільтроелементів у корпуси фільтрів слід зробити прокачування в окрему ємність або на "кільце" 5000 літрів палива при режимі перекачування не вище номінального з перевіркою його чистоти.

21. Для очистки масляні фільтри розбираються, кожна секція (чечевиця) фільтрувального елемента і всі порожнини корпусу фільтра промиваються чистим бензином марки Б-70 або розчинником Нефрас-С4-50/170. Після промивання і ретельного просушування необхідно оглянути кожен секцію і за наявності проколів або пошкоджень замінити елемент. Виконані роботи записуються в журнал обліку роботи фільтрів і фільтрів-сепараторів, форма якого наведена у додатку 21 до цієї Інструкції.

22. Огляд фільтрів і фільтрів-сепараторів проводиться не рідше двох разів на рік (як правило, під час підготовки до літнього та зимового періодів експлуатації). Підставою для заміни елементів, які фільтрують, відділяють воду, є:

досягнення граничнодопустимого перепаду тиску на фільтрі і фільтрі-сепараторі (різниця тисків до і після застосування фільтра і фільтра-сепаратора), який вимірюється при номінальній пропускній здатності, наведений в експлуатаційній документації і додатку 55 до цієї Інструкції;

виявлення розривів і пошкоджень на фільтрувальних елементах, а також інших несправностей, які можуть викликати порушення цілісності під час установки цих елементів у корпусі фільтра або фільтра-сепаратора.

Кількість перекачаного ПММ не є підставою для заміни елементів, які фільтрують або відділяють воду.

23. З початку експлуатації у фільтрах і фільтрах-сепараторах перепад тиску не повинен бути менше ніж на 0,02 - 0,03 МПа від початкового перепаду тиску. Менший перепад тиску вказує на порушення герметичності фільтрувальних або водовідділювальних елементів. У разі зменшення більше ніж на 0,02 - 0,03 МПа перепаду тиску на фільтрі і фільтрі-сепараторі або перепаду, відміченого під час попередньої заправки, а також відсутності перепаду тиску перекачування ПММ припиняється, фільтр або фільтр-сепаратор розкривається і перевіряється стан обв'язки фільтрувальних або водовідділювальних елементів.

При відсутності наростання перепаду тиску, пропорційного кількості відфільтрованого палива на фільтрах, або при зниженні перепаду тиску необхідно оглянути фільтри і переконатися у відсутності проривів фільтрувальних елементів або порушення технології складання при їх заміні.

24. Для кожного фільтра або фільтр-сепаратора повинен вестись журнал обліку їх роботи згідно з додатком 21 до цієї Інструкції, в якому відмічають перепад тиску, роблять відмітку про регламентні роботи (заміна промивання, огляд фільтрувальних елементів та інші роботи). Запис про перепад тиску заноситься в журнал на початку і в кінці робочого дня.

Журнал обліку роботи фільтрів на складі авіаційних частин веде начальник складу ПММ (начальник лабораторії ПММ, лаборант).

25. Огляд, промивання і заміна фільтрувальних елементів, фільтрів спеціальних автомобілів проводяться водієм, а централізованого заправника - начальником сховища під наглядом начальника лабораторії ПММ (лаборанта).

Про встановлення нових фільтрів, огляд, заміну і промивання фільтрувальних елементів, перепад тиску у фільтрі робиться запис у формулярі спеціального автомобіля.

IX. Контроль якості ПММ на складах авіаційного пального

1. Приймання ПММ на склад проводиться комісією, призначеною наказом командира авіаційної частини, тільки після перевірки їх якості. У склад комісії включається інженер з контролю якості ПММ та начальник лабораторії ПММ (лаборант).

2. Перед подачею транспортних засобів з ПММ під зливання (вивантаження) інженер з контролю якості ПММ (начальник лабораторії ПММ, лаборант) проводить:

перевірку якості зачистки резервуарів, призначених для приймання ПММ, чистоти приймальних рукавів і їх справності, готовності насосних станцій і трубопроводів забезпечити збереження якості ПММ під час зливання згідно з вимогами розділу VIII цієї Інструкції;

підготовку приладів для відбору проб і проведення випробовувань.

Приймання ПММ на однойменний залишок у резервуарі, якість якого не відповідає вимогам нормативних документів, заборонене.

3. Після прибуття транспортних засобів на склад ПММ начальник складу (інженер з контролю якості ПММ, начальник лабораторії ПММ, лаборант):

звіряє номери залізничних цистерн (вагонів) з номерами, вказаними в залізничних накладних;

перевіряє наявність і справність пломб (запірно-пломбуючих пристроїв) на цистернах (вагонах) і чистоту нижніх зливних засобів;

збирає паспорти якості на ПММ, які знаходяться в ковпаках цистерн (у вагонах);

перевіряє наявність маркування на тарі з ПММ, відповідність маркування відвантаженим документам і справність тари;

перевіряє повноту і правильність заповнення паспортів якості, що додаються до документів відправника;

звіряє дані паспортів якості на ПММ, які прибули, з вимогами стандартів на ці ПММ;

переконується у відсутності води і механічних домішок у ПММ шляхом відбору донної проби із кожної цистерни (танка) переносним пробовідбірником;

відбирає точкові проби (відповідно до ДСТУ 4488:2005) і складає об'єднану пробу ПММ, поділяє об'єднану пробу на дві частини: перша для проведення приймально-здавального випробовування - 0,5 л, друга - для арбітражного випробовування у кількості, як для повного випробовування (у випадках, вказаних у пункті 5 цього розділу, об'єднана проба поділяється на три частини);

заповнює акти відбирання проб (для арбітражного випробовування складається окремий акт);

реєструє кожен частку відібраної об'єднаної проби ПММ у журналі реєстрації проб ПММ згідно з додатком 8 до цієї Інструкції і проводить приймально-здавальне випробовування відповідно до додатка 2 до цієї Інструкції. Приймально-здавальне випробовування авіаційних ПММ, що надійшли наливним транспортом, проводиться для кожної цистерни (ємності). Результати випробовувань записуються в журнал реєстрації результатів випробовувань відповідно до додатків 9 - 12 до цієї Інструкції в особовий рахунок того резервуара (групи пересувних резервуарів), куди планується зливати ПММ, або на партію ПММ у тарі (попередньо в журнал обліку якісного стану заносяться дані паспорта якості, одержаного від постачальника);

порівнює дані приймально-здавального випробовування з вимогами стандарту, даними паспорта якості, одержаного від постачальника. Якщо результати приймально-здавального випробовування відповідають вимогам стандарту і незначно відрізняються від даних паспорта якості, одержаного від постачальника, дає дозвіл на його злив.

Після зливу ПММ і відстоювання не менше двох годин у триденний термін (у разі приймання (відвантаження) ПММ від організацій (організаціям), які не входять до складу Збройних Сил України (ДА), строк виконання контрольного випробовування - не більше двох діб, якщо інший термін не обумовлено договором) начальник відділу контролю якості (начальник лабораторії ПММ, лаборант) повинен організувати відбирання проб відповідно до додатка 7 до цієї Інструкції та визначення показників контрольного випробовування ПММ згідно з додатком 2 до цієї Інструкції. За неможливості визначення всіх показників контрольного випробовування лабораторією командир авіаційної частини має організувати транспортування проб до лабораторії ПММ, яка в змозі це зробити, або до 10 ХЦ.

Результати випробовувань записують у журнал реєстрації результатів випробовувань відповідно до додатків 9 - 12 до цієї Інструкції та журнал обліку якісного стану (в особові рахунки тих резервуарів, куди було злито ПММ).

У разі невідповідності злитих ПММ вимогам стандартів (або якщо ПММ знаходяться на межі кондиції) командир авіаційної частини повинен зазначити це в акті приймання та до прийняття рішення по некондиційних (на межі кондиції) ПММ укласти договір з постачальником щодо надання послуг стороннім організаціям на зберігання ПММ відповідно до вимог чинного законодавства.

ПММ, які надійшли наливним автомобільним транспортом, приймаються за даними паспорта якості постачальника (за винятком ПММ, які постачаються централізовано до авіаційної частини з підприємств національної економіки та суб'єктів підприємницької діяльності всіх форм власності відповідно до укладених договорів закупівлі). При цьому в ПММ, які надійшли, перевіряються густина, колір, прозорість, відсутність механічних домішок і води.

За невідповідності ПММ, які надійшли, вимогам нормативних документів за результатами приймально-здавального випробовування (відсутність паспорта якості, відсутність у паспорті вантажовідправника всіх показників якості або їх невідповідність нормативним документам) або якщо отримані показники якості значно відрізняються від даних паспорта якості постачальника, а також у випадках, вказаних у пункті 5 цього розділу, приймання ПММ здійснюється лише до окремих зачищених резервуарів (за наявності акта на зачищення резервуарів).

4. Зливання авіаційних ПММ у резервуари складу повинно проводитися через встановлені перед насосними установками запобіжні сітчасті фільтри, а після насосних установок - через фільтри з тонкістю очистки 15 - 20 мкм (типу ФГН або іншого, який забезпечує таку тонкість очистки).

5. ПММ, які надійшли, підлягають повному випробовуванню, якщо комісією встановлено, що:

номери транспортних засобів та (або) номери запірно-пломбувальних пристроїв (ЗПП, пломб) не збігаються з номерами, зазначеними в транспортних документах на вантаж;

на транспортному засобі відсутні або пошкоджені ЗПП (у разі якщо пломбування обов'язкове чи фактично здійснене, що підтверджується транспортними документами на вантаж);

ПММ надійшли в несправній, негерметичній цистерні (тарі) або з пошкодженою заводською упаковкою;

ПММ прибули без паспорта якості постачальника або паспорт якості вантажовідправником заповнено не за всіма показниками нормативного документа;

за даними паспорта якості вантажовідправника встановлена невідповідність якості ПММ вимогам нормативного документа.

Надалі ПММ допускаються для використання за прямим призначенням після одержання паспорта повного випробовування, який підтверджує відповідність їх якості вимогам стандарту, з урахуванням допустимих відхилень якості ПММ під час застосування на техніці, що наведені у додатку 35 до цієї Інструкції.

У разі встановлення невідповідності ПММ вимогам державних стандартів, які постачаються централізовано до авіаційних частин з підприємств національної економіки та суб'єктами підприємницької діяльності всіх форм власності відповідно до укладених договорів закупівлі, комісією складається акт приймання нафтопродуктів за якістю відповідно до додатка 40 до цієї Інструкції, один примірник якого направляється до ЦУЗ ПММ (відповідного органу виконавчої влади).

6. На паспортах постачальника і в журналі реєстрації проб відзначають номери транспортних засобів, якими прибули ПММ, а також в який резервуар його зливо або в яке сховище розміщено. Вказані відомості завіряються підписом начальника лабораторії ПММ (лаборантом). Номери резервуарів (сховищ), в які зливо ПММ, вказують в акті приймання ПММ. Один примірник паспорта постачальника від кожної партії ПММ

зберігається в лабораторії ПММ до повної витрати ПММ (паспорт на авіаційне ПММ в лабораторії ПММ авіаційної частини зберігається протягом року після його витрати).

Весь рух пального для реактивних двигунів на складі повинен відображатись у книгах та журналах, які ведуть начальник складу та начальник лабораторії ПММ (лаборант) відповідно до додатків 1, 56, 57, 58 до цієї Інструкції. Алгоритм дій посадових осіб складу авіаційного пального при веденні обліку кількості та якості авіаційного пального наведений у додатку 59 до цієї Інструкції. Журнал обліку руху авіаційного пального на складі наведений у додатку 60 до цієї Інструкції.

7. У разі перекачування ПММ з однієї ємності (резервуара) в іншу контрольному випробовуванню підлягають ПММ з ємності (резервуара), в яку вони перекачані.

Паспорт якості перекачаних ПММ повинен бути заповнений за всіма показниками стандарту на ПММ.

8. Під час зливання ПММ з транспорту їм присвоюється номер партії, який служить для обліку якісного стану.

Після закінчення зливання від партії ПММ в тарі відбирається об'єднана проба і проводиться контрольне випробовування. Маркування тари з ПММ проводиться відповідно до додатка 54 до цієї Інструкції.

Партією вважається будь-яка кількість ПММ, одночасно вироблених (затарених), однорідних за своїми якісними показниками і таких, що супроводжуються одним документом якості (паспорт, сертифікат).

9. У разі надходження ПММ в запаяній тарі без паспортів якості (після розформування авіаційної частини, коли не можна вимагати паспорт якості) за наявності маркування (марка, ГОСТ, ДСТУ, ОСТ, ТУ, рік випуску) або без нього, якщо не закінчилися строки зберігання або строки перевищують встановлені додатком 5 до цієї Інструкції, відбираються проби для проведення повного випробовування і при позитивних результатах здійснюються заходи щодо витрати ПММ на техніці у першу чергу.

10. ПММ кожного сорту (марки) повинні зберігатися в призначених для них резервуарах або тарі в умовах, які виключають попадання в них атмосферних опадів і пилу.

Сумісне зберігання в резервуарах однієї групи різних сортів ПММ (авіаційного гасу, автомобільного бензину, дизельного палива), а також дизельного палива літнього з дизельним паливом зимовим забороняється.

ПММ у тарі (бочки, бідони, бутлі, барабани) повинні зберігатися на стелажах (підставках) пробками вверх у місцях, захищених від дії прямих сонячних променів і атмосферних опадів, тобто у сховищах.

11. Під час зберігання ПММ особлива увага звертається на герметичність резервуарів, на відсутність у них води і механічних домішок.

Під час оглядів резервуарів перевіряються наявність та справність прокладок і болтових з'єднань кришок люків і горловин, стан дихальних механічних клапанів, рівень палива дизельного в запобіжних гідравлічних клапанах.

Відсутність води і механічних домішок у нижньому шарі ПММ перевіряється після зливання ПММ після закінчення відстоювання, під час перевірки умов зберігання і знімання залишків. Про результати перевірки робиться відмітка в акті заміру і журналі зливання відстою і перевірки ПММ на відсутність води та механічних домішок відповідно до додатка 22 до цієї Інструкції.

12. Облік якісного стану ПММ ведеться в журналі реєстрації результатів випробовувань відповідно до додатків 9 - 12 до цієї Інструкції, де на кожний резервуар, групу пересувних резервуарів з ПММ однієї партії або партію ПММ в тарі відводиться одна або декілька сторінок.

У журналах робляться відмітки про рух ПММ у конкретному резервуарі (про звільнення резервуарів від ПММ, зачистку, перекачування з одного резервуара в інший, відвантаження ПММ).

13. Для ПММ на кожний резервуар (групу резервуарів із ПММ однієї партії), партію ПММ у лабораторії ПММ авіаційної частини або в службі ПММ частини в окремій папці повинен бути паспорт, заповнений за всіма показниками повного випробовування на даний сорт (марку) ПММ з урахуванням останніх контрольного і повного випробовувань.

Після закінчення строку зберігання журналів реєстрації результатів випробовувань у нові журнали переносять дані паспорта вантажовідправника і останніх (повного і контрольного) випробовувань.

14. У разі перекачування ПММ по трубопроводних комунікаціях, які виключають можливість змішування з іншим сортом (маркою), у резервуар (групу пересувних резервуарів), який був звільнений від однойменних ПММ або спеціально зачищений з-під іншого сорту (марки) ПММ, у журнал реєстрації результатів випробовувань (в особовий рахунок того резервуара, куди були перекачані ПММ) заносять результати контрольного випробовування проби, відібраної після перекачування, та інші показники паспорта останнього повного випробовування ПММ з резервуара, з якого перекачувались ПММ (перед цим в окремому рядку зазначаються дані паспорта постачальника).

Після перекачування ПММ обов'язково коригується план проведення випробовування ПММ тривалого зберігання.

15. У разі перекачування кондиційних ПММ в резервуар (групу пересувних резервуарів з однією партією ПММ) на залишок кондиційних ПММ тієї самої марки у журнал реєстрації результатів випробовування (в особовий рахунок того резервуара, куди були перекачані ПММ) заносять результати контрольного випробовування проби, відібраної після перекачування, та інші показники з паспортів останнього повного випробовування на ПММ в обох резервуарах до перекачування з указанням значень, які мають менший запас якості.

Приклад. Змішано паливо ТС-1 з резервуарів N 1 та N 2. У паспорті якості на паливо ТС-1 резервуара N 1 вміст фактичних смол - 3 мг на 100 см³ палива, температура спалаху в закритому тиглі - 30° С. У паспорті якості на паливо ТС-1 резервуара N 2 вміст фактичних смол - 5 мг на 100 см³ палива, температура спалаху в закритому тиглі - 33° С. У журналі реєстрації результатів випробовувань зазначається: "Вміст фактичних смол - 5 мг на 100 см³ палива, температура спалаху у закритому тиглі - 30° С".

Після перекачування ПММ обов'язково коригується план проведення випробовувань ПММ тривалого зберігання. Дата проведення повного випробовування визначається за тими ПММ, в яких строк проведення повного випробовування найближчий.

16. Для запобігання псуванню ПММ під час зберігання періодично проводиться лабораторна перевірка їх якості в обсязі та в строки, визначені планом проведення випробовувань ПММ тривалого зберігання відповідно до додатка 32 до цієї Інструкції.

Річний план проведення випробувань щодо засобів зберігання складається начальником лабораторії ПММ (лаборантом) разом з начальником складу (сховища) зберігання ПММ на підставі встановленої періодичності лабораторної перевірки якості ПММ під час зберігання відповідно до додатка 3 до цієї Інструкції і фактичної якості ПММ. План відпрацьовується у двох примірниках, підписується начальником служби ПММ, затверджується командиром авіаційної частини, погоджується з лабораторією ПММ, до якої прикріплена ця авіаційна частина згідно зі схемою, і затверджується командиром авіаційної частини. Перший примірник залишається в лабораторії ПММ, що погоджувала план, другий - в авіаційній частині.

У річний план проведення випробовувань включаються ПММ тривалого зберігання, а також поточного постачання, які зберігаються більше року (для палива для реактивних двигунів, ПВК-рідин - більше 6 місяців). Річний план коригується місячними планами лабораторії ПММ.

17. Контроль якості ПММ, які знаходяться в герметичній тарі, здійснюється відповідно до пунктів 3, 4 розділу III цієї Інструкції. ПММ в тарі з негарантованою герметичністю (бочки, барабани) підлягають контролю в процесі зберігання в об'ємі та у строки, що наведені в додатках 2, 3, 5 до цієї Інструкції. Після відкривання тари ПММ необхідно відвантажити (видати) для використання за прямим призначенням у першу чергу, про що повідомляється одержувачу в паспорті якості.

18. Під час отримання результатів випробовувань ПММ, які знаходяться на тривалому зберіганні, проводиться порівняння отриманих результатів із результатами попереднього випробовування та визначення відповідності їх вимогам діючих стандартів відповідно до додатка 2 до цієї Інструкції.

19. Для закладки на тривале зберігання в резервуарах використовуються ПММ, з дня виготовлення яких не пройшло більше одного року, а якість відповідає вимогам стандарту в об'ємі повного випробовування.

20. У разі виникнення підозри щодо погіршення якості ПММ перевірку їх якості здійснюють незалежно від строків, зазначених у графіках, та гарантійного строку зберігання.

21. Залишки ПММ після зачищення резервуарів, технологічних трубопроводів, суміші від перекачування, зібрані з відстійних резервуарів, підлягають перевірці якості для прийняття рішення щодо їх подальшого використання.

22. Черговість відвантаження (видачі) ПММ, як правило, повинна відповідати черговості їх надходження. У першу чергу відвантажуються (видаються) ПММ, показники якості яких за результатами випробовування близькі до граничних значень. Відправник відповідає за якість відвантажених (виданих) ПММ.

У паспортах на відвантажені (видані) ПММ повинні бути вказані всі їх фізико-хімічні показники в обсязі стандарту (ТУ).

У паспортах на ПММ, видані (відвантажені) після тривалого зберігання, і на ПММ, показники якості яких знаходяться на межі кондиції, зазначається: "Тривалому зберіганню не підлягає. Витрата в першу чергу".

23. ПММ можуть бути відвантажені (видані) зі складу тільки за наявності даних повного випробовування, проведеного не більше ніж за половину строку його дії, що наведений у додатку 3 до цієї Інструкції. У цьому разі паспорт на відвантажені ПММ заповнюється за даними останнього повного випробовування.

Приклад. Повне випробовування палива для реактивних двигунів ТС-1 проведене 02 лютого 2010 року. Відвантаження цього палива сплановано на 05 листопада 2010 року. Строк проведення повного випробовування для палива ТС-1 встановлено 12 місяців, половина строку дії паспорта - 6 місяців. У зв'язку з тим, що з моменту проведення повного випробовування пройшло більше ніж 6 місяців, до відвантаження потрібно провести повне випробовування цього палива.

24. У день відвантаження (видачі) з резервуарів (тари), з яких видаються (відвантажуються) ПММ, відбирається донна проба з метою візуального визначення відсутності механічних домішок і води.

25. Перед наливанням ПММ у залізничні та автомобільні цистерни, а також під час видачі ПММ авіаційним частинам проводяться огляд внутрішньої поверхні цистерни, тари одержувача, перевірка трубопроводів. Дозвіл на заповнення ПММ цистерни, резервуара (тари) дає начальник лабораторії ПММ (лаборант), про що у накладній зазначається (ставиться штамп): "Тара перевірена, налив дозволений. Начальник лабораторії ПММ, підпис". Наливання ПММ у забруднену або непідготовлену відповідно до додатків 52, 53 до цієї Інструкції тару забороняється.

26. Під час заповнення ПММ залізничних цистерн, АПЗ, автоцистерн з метою збереження якості ПММ повинні вживатися заходи щодо зменшення витрати від випаровування і запобігання потраплянню пилу та атмосферних опадів.

27. Після заповнення залізничних цистерн начальник лабораторії ПММ (лаборант):

відбирає точкові і складає об'єднану пробу ПММ відповідно до пункту 13 розділу III цієї Інструкції, поділяє об'єднану пробу на дві частини: перша - для проведення приймально-здавального випробовування - 0,5 л, друга - для арбітражного випробовування в кількості, як для повного випробовування;

заповнює акти відбирання проб (для арбітражного випробовування складається окремий акт);

реєструє кожен частку відібраної об'єднаної проби ПММ у журналі реєстрації проб ПММ, форма якого наведена у додатку 8 до цієї Інструкції, і проводить приймально-здавальне випробовування згідно з додатком 2 до цієї Інструкції.

28. Одночасно з визначенням висоти наливання ПММ перевіряється (за допомогою водочутливої пасти або донного пробовідбірника) відсутність у залізничних цистернах води, у разі виявлення вода вилучається.

29. Приймально-здавальні випробування відібраних проб проводяться до відправлення цистерн, вагонів, АПЗ. Їх результат заноситься у журнал реєстрації результатів випробувань в рахунок тих засобів зберігання, з яких здійснювалася видача ПММ. Якщо ПММ із цих засобів зберігання видані повністю, у журналі реєстрації результатів випробувань робиться відмітка про повну витрату ПММ і ставиться дата відвантаження. Якщо ПММ із групи резервуарів, заповнених ПММ однієї марки, видані з декількох резервуарів, а інші залишились повними, у графі "Відмітка про повну витрату ПММ (дата відвантаження, коли і куди було перекачане)" вказуються номери звільнених резервуарів та дата відвантаження ПММ.

30. Під час відвантаження ПММ в залізничні цистерни (вагони) паспорт на них заповнюється відповідно до вимог пункту 17 розділу III, пунктів 22, 23 цього розділу і додатка 17 до цієї Інструкції. Паспорт додається (видається представнику отримувача) до кожної залізничної накладної, а під час відвантаження авіаційних ПММ, крім того, один примірник паспорта поміщається під кришку горловини кожної залізничної цистерни (у кожний вагон). Виявлені в ковпаках цистерн (вагонах) старі паспорти обов'язково вилучають.

31. Під час видачі ПММ авіаційним частинам одержувачу видається паспорт, заповнений відповідно до вимог пункту 17 розділу III, пунктів 22, 23 цього розділу і додатка 17 до цієї Інструкції.

32. Під час наливання ПММ у транспортні засоби з декількох резервуарів у паспорт якості заносять результати з паспортів повного випробовування на ПММ в обох резервуарах із зазначенням значень, які мають найменший запас якості. У цьому разі результати приймально-здавального випробовування заносять у журнал реєстрації результатів випробовувань у рахунок тих резервуарів (групи резервуарів, заповнених ПММ однієї партії, партії ПММ в тарі), які були повністю спорожнені. В особових рахунках цих резервуарів також робиться відмітка про повну витрату ПММ і ставиться дата відвантаження. В особовому рахунку резервуара, з якого видані ПММ не повністю, у графі "Відмітка про повну витрату ПММ (дата відвантаження, коли і куди були перекачані)" для останнього випробовування зазначаються кількість виданих ПММ та дата відвантаження (якщо ПММ видавались з групи резервуарів, заповнених ПММ однієї партії, вказуються також номери звільнених резервуарів).

Х. Особливості контролю якості ПММ для ПС

1. Переведення типів ПС, які експлуатуються у Збройних Силах України, на ПММ нових марок здійснюється розпорядчими документами органу управління авіації Збройних Сил України, які затверджуються начальником ЦУЗ ПММ.

Переведення типів ПС, які експлуатуються у Збройних Силах України, інших ЦОВВ та військових формуваннях, на ПММ нових марок здійснюється спільними розпорядчими документами органу управління авіації Збройних Сил України, ЦОВВ, військового формування, які затверджуються начальником ЦУЗ ПММ.

Переведення типів ПС, які експлуатуються лише в одному ЦОВВ (військовому формуванні), здійснюється розпорядчими документами цього ЦОВВ (військового формування) та самостійного структурного підрозділу ЦОВВ (органу військового управління).

Пальне тих марок, які раніше застосовувалися, витрачається за прямим призначенням у першу чергу, якщо немає розпорядження, яке забороняє його застосування.

2. Випробування ПММ дослідних марок на ПС проводяться на підставі наказу ЦОВВ, командувача виду Збройних Сил України за типовими програмами та методиками. Типова програма випробувань дослідних олиव на ПС з газотурбінними двигунами викладена в додатку 61 до цієї Інструкції. Типова методика спостережень щодо застосування нових марок ПММ на ПС, які експлуатуються у державній авіації України, викладена в додатку 62 до цієї Інструкції.

3. Зміна мастильних матеріалів і спеціальних рідин на ПС проводиться відповідно до строків, вказаних в експлуатаційній документації на згаданий тип ПС.

4. У кожній авіаційній частині повинні бути оформлені виписки із керівних документів із питань допуску до застосування на ПС згаданого типу ПММ основних і дублюючих марок, строків зміни олив і спеціальних рідин і бракувальних значень їх фізико-хімічних показників, експлуатаційних норм витрат. Виписки повинні бути затверджені заступником командира авіаційної частини з ІАС, копії надаються до служби ПММ.

5. ПММ з моменту надходження на склад ПММ авіаційної частини і до їх витрати проходять лабораторний і аеродромний контроль якості.

ПММ, які не пройшли контроль якості, застосовувати на ПС категорично забороняється.

6. У необхідних випадках дозволяється змішувати в будь-яких співвідношеннях у розхідних резервуарах, АПЗ і баках ПС паливо для реактивних двигунів з числа допущених до застосування на авіаційній техніці (РТ, ТС-1, Джет-А1), при цьому суміш палива марок ТС-1, РТ та Джет-А1, а також суміш палива з ПВК-рідинами враховується і застосовується за назвою компонентів, що входять до складу суміші (наприклад: РТ + Джет-А1 (суміш), РТ + 0,1 % Nycosol 13 тощо). Допускається застосування за прямим призначенням сумішей палив після їх зливу з баків ПС у відстійні резервуари складу ПММ.

7. У разі застосування на ПС сумішей палив показники якості цих сумішей (в об'ємі повного випробовування) повинні відповідати показникам не нижче "нижньої" і не вище "верхньої" межі відповідних норм для компонентів, які входять до складу сумішей. Під час оформлення паспортів на суміші марка палива вказується за назвою компонентів, що входять до складу суміші (наприклад: РТ + Джет-А1 (суміш), РТ + 0,1 % Nycosol 13 тощо).

Для експлуатації ряду двигунів і редукторів ПС застосовуються суміші олив, які утворюються в пропорції:

75 % оливи МС-20 (МС-20С, МК-22, TURBONYCOIL TN-308) і 25 % оливи МС-8п (МС-8рк, МС-8, МК-8, TURBONYCOIL TN-321) - маслосуміш СМ-11,5;

75 % оливи МС-8п (МС-8рк, МС-8, МК-8, TURBONYCOIL TN-321) і 25 % оливи МС-20 (МС-20С, МК-22, TURBONYCOIL TN-308) - маслосуміш СМ-4,5;

50 % оливи МС-20 (МС-20С, МК-22, TURBONYCOIL TN-308) і 50 % оливи МС-8п (МС-8рк, МС-8, МК-8, TURBONYCOIL TN-321) - маслосуміш СМ-8;

50 % оливи ТС-гіп і 50 % гідравлічної рідини АМГ-10 (FH-15, FH-51);

67 % оливи ТС-гіп і 33 % гідравлічної рідини АМГ-10 (FH-15, FH-51) - маслосуміш СМ-9.

8. Суміші олив готуються на місцях в авіаційних частинах службою ПММ. Температура змішаних олив повинна бути не нижче 15° С.

9. Залиті в резервуари або АПЗ суміші перемішують способом перекачування "на кільце". Тривалість перемішування визначається часом, необхідним для перекачування не менше подвійного об'єму приготовленої суміші. Підготовка і контроль якості суміші оливи ТС-гіп і рідини АМГ-10 (FH-15, FH-51) здійснюються відповідно до інструкції щодо приготування і контролю якості маслосуміші (50/50), яка складається з 50 % об'єму оливи ТС-гіп і 50 % об'єму оливи АМГ-10 (FH-15, FH-51).

10. Після закінчення перемішування сумішей олив перевіряється їх кінематична в'язкість при температурі 100° С.

Кінематична в'язкість сумішей олив (75 % МС-20 (МС-20С, МК-22, TURBONYCOIL TN-308) і 25 % МС-8п (МС-8рк, МС-8, МК-8, TURBONYCOIL TN-321)) повинна бути 10,0 - 13,0 сСт.

Кінематична в'язкість сумішей олив (25 % МС-20 (МС-20С, МК-22, TURBONYCOIL TN-308) і 75 % МС-8п (МС-8рк, МС-8, МК-8, TURBONYCOIL TN-321)) повинна бути 4,5 - 6,0 сСт.

Кінематична в'язкість сумішей олив (50 % МС-20 (МС-20С, МК-22, TURBONYCOIL TN-308) і 50 % МС-8п (МС-8рк, МС-8, МК-8, TURBONYCOIL TN-321)) повинна бути 6,0 - 8,0 сСт.

Кінематична в'язкість сумішей олив (50 % ТС-гіп і 50 % АМГ-10 (FH-15, FH-51)) повинна бути 6,5 - 8,0 сСт.

Кінематична в'язкість сумішей олив (67 % ТС-гіп і 33 % АМГ-10 (FH-15, FH-51)) повинна бути 9,0 - 12,0 сСт (порядок складання суміші аналогічний порядку складання сумішей олив (50 % ТС-гіп і 50 % АМГ-10 (FH-15, FH-51))).

Якщо кінематична в'язкість сумішей олив не відповідає вищезазначеним показникам, проводиться відновлення в'язкості шляхом додавання компоненту, якого не вистачає.

Для приготування сумішей олив застосовуються компоненти, які відповідають вимогам стандартів.

Об'єднана проба готових сумішей олив підлягає повному випробовуванню. Суміші олив допускаються до застосування, якщо показники якості, за виключенням в'язкості, знаходяться не нижче "нижньої" і не вище "верхньої" межі відповідних норм для компонентів, які входять до складу сумішей.

Після приготування сумішей складається акт про виготовлення сумішей у трьох примірниках за формою згідно з додатком 38 до цієї Інструкції, в якому вказуються кількість взятих компонентів суміші і номери резервуарів, з яких були взяті компоненти.

11. Під час експлуатації поршневих двигунів на рівні з оливами МС-20 і МК-22, TURBONYCOIL TN-308 дозволяється застосовувати оливу МС-20С, якщо це не заперечує вимогам керівних документів, у тому числі експлуатаційній документації. Під час роботи на одній із вказаних олив дозволяється дозаправка двигуна будь-якою із вказаних олив.

12. Оливи МС-20 (МС-20С, TURBONYCOIL TN-308), МС-8п (МК-8рк, МС-8, МК-8, TURBONYCOIL TN-321) і суміші на їх основі, які виробили менше ніж 50 % встановленого ресурсу у двигунах ПС, під час усунення дефектів системи змащування зливаються в чисту тару і після усунення дефектів знову заливаються в систему за допомогою спеціально виділених для цього засобів заправки типу МЗ-66, АМЗ-53МЮ. При цьому з олив обов'язково зливається відстій.

Оливи, які виробили більше ніж 75 % ресурсу на ПС і злиті через виявлення домішок, що не фільтруються, вважаються відпрацьованими.

13. Під час заміни олив у двигунах і агрегатах ПС необхідно керуватися таблицею сумісності олив для газотурбінних двигунів відповідно до додатка 63 до цієї Інструкції.

Під час переходу з однієї марки оливи на іншу, дозволена для застосування на даному двигуні і сумісну з першою, промивання системи не проводиться, обмежуються зливом оливи з прогрітого двигуна.

У разі роботи двигуна на одній з олив МС-8рк, МС-8п, МК-8п допускається дозаправка будь-якою з вказаних олив, якщо це не суперечить експлуатаційній документації. При цьому заміна оливи і переконсервація двигуна (під час зберігання) проводяться в строки, встановлені для гіршої з олив. У разі заміни олив 36/1КУА і Б-3В на оливу ІПМ-10 і навпаки необхідно проводити одноразове промивання системи оливою, яка заправляється. У разі використання оливи TURBONYCOIL TN-98 замість оливи Б-3В, оливи TURBONYCOIL TN-210А замість оливи ВНИИ НП 50-1-4Ф, ВНИИ НП 50-1-4У, 36-1-КУА проводиться одноразове промивання системи оливою, яка заправляється. У разі використання оливи TURBONYCOIL TN-210А замість оливи ІПМ-10 промивання системи не проводиться. Використані оливи для промивання системи збираються і здаються на склад ПММ у кількості не менше 60 % місткості системи. Рішення про подальше використання олив приймається на підставі паспорта повного випробовування.

У разі заміни несумісних олив (наприклад, ВТ-301 з оливами ІПМ-10 і ПТС-225) та у інших випадках, передбачених експлуатаційною документацією та іншими документами, необхідно проводити дворазове промивання системи змащування оливою, яка заправляється.

14. Консерваційна домішка АКОР-1 вводиться в оливи МС-20 (TURBONYCOIL TN-308) або МК-8 (TURBONYCOIL TN-321) у кількості 10 - 25 % від об'єму.

Перед змішуванням олив з домішкою АКОР-1 оливи підігріваються до температури 15 - 20° С, а домішка АКОР-1 - до 50 - 60° С.

Змішування проводять у спеціальному резервуарі або АМЗ шляхом перекачування "на кільце" до одержання однорідної суміші, вільної від згустків і включень темного кольору порівняно з кольором робочої оливи.

Порядок та умови консервації наведені в нормативних документах з експлуатації ПС.

15. У гідросистемах і амортизаційних стійках ПС застосовується рідина АМГ-10 (АМГ-10Б, HYDRANYCOIL FN-15, 51), рідина 7-50С-3 (NECOLUBE 934), спиртогліцерінова рідина АМ-70/10 (як правило, у гідросистемах, які мають шкіряні манжети) або їх аналоги.

16. Робочі рідини для гідросистем та амортизаційних стійок ПС (крім рідин АМГ-10 і АМГ-10Б) змішувати між собою, дозаправляти у гідросистеми, які раніше працювали на робочій рідині іншої марки, забороняється.

17. Не допускається попадання в робочі рідини палива, олив, мастил та інших нафтопродуктів, механічних домішок і води (кристалів льоду в зимовий період).

18. Заправка гідросистем ПС робочою рідиною повинна проводитися закритим способом за допомогою УПГ, АМЗ-53МЮ та інших технічних засобів.

В окремих випадках допускається відкрита заправка (дозаправка) гідросистем ПС. Під час заправки (дозаправки) гідросистем робочою рідиною для запобігання попаданню води і сторонніх домішок необхідно:

використовувати герметичну опломбовану або запаяну тару з робочою рідиною;

очистити від забруднень заливні горловини тари і гідравлічні баки;

не збовтувати і не змішувати робочу рідину в тарі (крім АМ-70/10);

не виливати повністю робочу рідину з тари, залишаючи в ній по 100 - 200 см³ рідини;

у разі часткового використання робочої рідини тари з рідиною, яка залишилася, герметично закрити та опломбувати;

у разі виникнення підозри на попадання в робочу рідину води чи механічних домішок перелити її в чисті сухі скляні бутлі. Використовувати цю робочу рідину можна тільки після відстоювання, фільтрування і перевірки чистоти.

19. Заміна робочих рідин у гідросистемах ПС, засобах наземного обслуговування польотів загального застосування (установки перевірки гідравлічної системи авіатехніки, електрогідравлічної установки) і гідравлічних обладнаннях спеціального призначення (гідропідйомники, гідропреси) проводиться, виходячи з фактичного стану рідини.

20. Фактичний стан робочих рідин у гідросистемах ПС, засобах наземного обслуговування польотів і гідравлічних устаткуваннях спеціального призначення оцінюється за кінематичною в'язкістю, вмістом механічних домішок, кислотним числом і температурою спалаху у відкритому тиглі (останніх два показники - тільки для рідин 70-50с-3 та NECOLUBE 934), які визначені під час їх випробовування в строки, передбачені експлуатаційною документацією на конкретний тип ПС. Експлуатація гідрообладнання спеціального призначення і засобів наземного обслуговування польотів проводиться згідно з вимогами відповідних інструкцій на кожну установку.

21. Робочі рідини в гідравлічних системах ПС, засобах наземного обслуговування польотів, у гідравлічних обладнаннях спеціального призначення підлягають заміні в разі зміни показників якості.

Для оливи АМГ-10 (АМГ-10Б, HYDRANYCOIL FN-15, 51):

кінематична в'язкість при 50° С - нижче 7 мм²/с;

за наявності механічних домішок (якісно).

Для рідин 7-50с-3 (NECOLUBE 934):

кінематична в'язкість при 20° С - нижче 19 мм²/с або вище 26 мм²/с;

температура спалаху у відкритому тиглі - нижче 160° С;

кислотне число - більше 0,8 мг КОН на 1 г рідини;

за наявності механічних домішок (якісно).

22. Робочі рідини перевіряються на відсутність механічних домішок візуально шляхом перегляду в прозорій пробірці (діаметром 15 - 20 мм) на світлі. У разі виявлення механічних домішок та інших сторонніх часток у рідині 250 мл цієї рідини змішують із 100 мл чистого відфільтрованого Нефрасу С4-50/170 (бензину Б-70, бензину "Галоша") і одержану суміш фільтрують через фільтрувальний папір (стандарт 12026-76). У разі візуального виявлення механічних домішок на фільтрі рідину зливають із системи і проводять заміну.

23. Злита із системи робоча рідина здається на склад ПММ для очищення і перевірки якості. Очищення рідини проводиться на складах ПММ авіаційних частин у пунктах відстоювання і фільтрування авіаційних олив і робочих рідин або за допомогою спеціально виділених для цього технічних засобів (автомаслозаправників).

24. Після відстоювання і фільтрування робоча рідина зливається в окремий резервуар (тару) і перевіряється за такими показниками якості:

кінематична в'язкість;

вміст механічних домішок;

кислотне число;

температура спалаху у відкритому тиглі (для рідини 7-50С-3).

Методи випробовувань вказані у відповідних стандартах на рідини.

Робоча рідина допускається до застосування у засобах обслуговування польотів та в гідрообладнаннях спеціального призначення, якщо показники відповідають нормам, наведеним у пункті 21 цього розділу, вміст механічних домішок при цьому не перевищує 0,005 %, а кислотне число - 0,15 мг на 1 г для рідин АМГ-10 і АМГ-10Б (HYDRANYCOIL FN-15, 51) і 0,8 мг КОН для рідини 7-50С-3 (NECOLUBE 934).

25. Робоча рідина в системах авіаційної техніки, яка знаходиться на зберіганні більше двох років, допускається до застосування після перевірки кінематичної в'язкості, відсутності механічних домішок, кислотного числа, температури спалаху (останні два показники - тільки для рідин 7-50С-3 та NECOLUBE 934), якщо дані показники відповідають нормам, наведеним у пунктах 21 і 24 цього розділу.

26. Робоча рідина в системах авіаційної техніки, яка знаходиться на зберіганні більше чотирьох років, перед експлуатацією підлягає заміні відповідно до технології, відпрацьованої заводом-виробником даного типу ПС.

Злита рідина підлягає повному випробовуванню і при відповідності вимогам стандарту використовується за прямим призначенням для ПС, які знаходяться в експлуатації.

27. Робочі рідини, злиті із систем і не придатні до подальшого використання, підлягають здачі на склад ПММ авіаційної частини.

28. Як ПВК-рідина у паливо для авіаційних двигунів додається рідина "І" (етилцелозольв), рідина "Nycosol 13" (монометилловий ефір етиленгліколю) або інша рідина, яка визначена технічно-експлуатаційною документацією ПС або допущена відповідними рішеннями ЦОВВ.

Змішування ПВК-рідин різних марок на складах забороняється.

29. Порядок введення, зберігання і контролю якості ПВК-рідини наведений в додатках 64 - 70 до цієї Інструкції.

30. Додавання ПВК-рідини через горловину АПЗ підручними засобами (з каністр, відер), а також додавання рідин безпосередньо в баки ПС забороняється.

31. Дозволяється тимчасове (до шести місяців) зберігання палива у суміші з ПВК-рідинами у видаткових резервуарах, баках ПС і до трьох місяців - в АПЗ. При цьому обов'язково під час зберігання палива більше однієї доби перед його видачею на заправку авіаційної техніки необхідно перевірити вміст рідини в паливі відповідно до методик, наведених у додатках 66, 67 до цієї Інструкції. Під час зберігання палива в суміші з ПВК-рідиною більше шести місяців у видаткових резервуарах або трьох місяців в АПЗ рішення щодо їх застосування приймається за даними контрольного випробовування.

32. Перелік показників якості, які контролюють у водно-спиртових сумішах, наведено в додатку 2 до цієї Інструкції.

Форма донесення про виконання плану поновлення непорушного запасу ПММ тривалого зберігання викладена у додатку 71 до цієї Інструкції.

33. Завершальним етапом у системі забезпечення якості ПММ в авіаційних частинах є аеродромний контроль. В авіаційних частинах аеродромний контроль якості ПММ і правильне його застосування забезпечують:

служба ПММ - організацією відповідних умов зберігання, приймання і видачі ПММ і лабораторної перевірки їх якості відповідно до встановлених періодичності і об'єму;

автомобільна служба (підрозділ, у підпорядкуванні якого знаходяться засоби транспортування і заправки ПММ) - підтриманням автомобільних засобів заправки і транспортування, спеціального обладнання у технічно справному стані, своєчасним їх обслуговуванням і правильною технічною експлуатацією, а також якісним забезпеченням заправки ПС;

інженерно-авіаційна служба - перевіркою відповідності марки ПММ, поданих на заправку ПС, вимогам інструкції з експлуатації даного типу ПС, відсутності в ньому води і механічних домішок; створенням умов, які забезпечують збереження ПММ під час заправки і зберігання в баках ПС.

З метою гарантування безпеки польотів комісія з посадових осіб інженерно-авіаційної служби та тилу (МТЗ) на чолі з заступником командира авіаційної частини з ІАС за планом командира авіаційної частини один раз на квартал перевіряє стан зберігання, відстоювання, фільтрування і контролю якості ПММ на складі ПММ і збереження якості ПММ в баках ПС. Акт за результатами перевірки затверджується командиром авіаційної частини.

В акті обов'язково вказуються:

стан резервуарного парку та технологічного обладнання;

відповідність технологічної схеми складу авіаційних ПММ вимогам пункту 35 цього розділу;

наявність та технічний стан резервуара для зливу відстою із залізничних цистерн, наявність фільтра грубої очистки на ділянці прийому авіаційного ПММ;

наявність витягу з наказу командира авіаційної частини про визначення витратних резервуарів, актів на зачистку резервуарів, ємностей пункту фільтрації авіаційних олив, паливо- та маслозаправників, заправників спеціальними рідинами;

стан маркування технологічного обладнання на складі ПММ;

дата проведення регламентних робіт на фільтрах та фільтрах-сепараторах;

повнота та якість ведення формулярів засобів заправки та пункту фільтрації авіаційних олив;

наявність та якість відпрацювання технологічної карти комплексу робіт, які забезпечують заправку ПС якісними ПММ, та технологічної схеми складу ПММ;

відповідність контрольного пункту перевірки засобів заправки вимогам пунктів 40, 41 цього розділу;

стан дозатора ПВК-рідин, наявність акта введення в експлуатацію;

повнота та якість виконання робіт, передбачених регламентами та інструкціями з експлуатації ПС;

наявність відміток у журналі зливання відстою і перевірки ПММ на відсутність води та механічних домішок щодо зливання відстою ПММ з баків ПС;

повнота та якість обслуговування фільтрувальних елементів ПС;

результати перевірки наявності механічних домішок і води під час зливання відстою з баків ПС;

наявність чохлів та їх стан на резервуарах, горловинах АПЗ, АПМЗ, ВСП, ЗСР, АМЗ, МЗ, заправних пістолетах, зливних кранах, манометрах фільтрів та фільтрів-сепараторів;

робочий стан манометрів та термін їх повірки;

повірка засобів вимірювання;

стан заземлення та його перевірка;

ведення документації в лабораторії ПММ та на складі;

наявність обладнання, приладів для проведення випробовувань, їх робочий стан;

протипожежний стан складу та лабораторії ПММ (наявність вогнегасників, засобів пожежогасіння, пожежних резервуарів, гідрантів, стан блискавкозахисників та їх перевірка).

Заступник командира авіаційної частини з тилу (МТЗ) до усунення виявлених недоліків зобов'язаний вжити необхідних заходів для термінового закриття складу ПММ і заборони використання його для забезпечення польотів авіаційної техніки.

Заступник командира авіаційної частини з ІАС повинен терміново організувати усунення недоліків, виявлених під час перевірки збереження якості ПММ у баках ПС. У разі виявлення випадків неповного або неякісного виконання робіт, передбачених регламентами та інструкціями з експлуатації ПС, ці ПС відстороняються від польотів до усунення недоліків, про що робиться запис в акті. У разі виявлення у відстої механічних домішок і води проводиться додаткове зливання відстою в кількості 5 - 10 л. Якщо і після зливання вказаної кількості ПММ механічні домішки і вода не видаляються, ПС відстороняються від польотів до з'ясування причин та усунення цих недоліків. Злиті ПММ обов'язково здаються на склад ПММ.

34. Для забезпечення якості і чистоти ПММ, які подаються на заправку авіаційної техніки, вони повинні пройти підготовку згідно з технологічними картами відповідно до додатка 49 до цієї Інструкції. Технологічна карта розробляється начальником служби ПММ, узгоджується із заступником командира авіаційної частини з ІАС і затверджується командиром авіаційної частини. У ній вказуються конкретні особи, що відповідають за виконання всіх операцій з підготовки і подачі ПММ на заправку ПС.

35. Принципова схема забезпечення чистоти авіаційного палива на аеродромних складах наведена в додатку 50 до цієї Інструкції. Конструктивне виконання системи прийняття, відстоювання і видачі ПММ повинне виключати можливість попадання ПММ у видаткові резервуари, минаючи відстійні, та з відстійних резервуарів - у ПС, минаючи видаткові резервуари.

Трубопровідні комунікації системи централізованої заправки паливом (далі - система ЦЗП) повинні виключати можливість несанкціонованого змішування різних марок ПММ для ПС.

Резервуари, виділені як видаткові та відстійні, засоби заправки і транспортування ПММ для заправки ПС визначаються щорічно наказом командира авіаційної частини.

Усі резервуари складів ПММ авіаційної частини повинні мати єдину нумерацію.

Інженер з контролю якості ПММ служби ПММ авіаційної частини (начальник лабораторії ПММ) розробляє схему складу із указанням номерів резервуарів, марок ПММ, схеми обв'язки відстійних і видаткових резервуарів, місця розташування технологічного обладнання (насоси, фільтри, фільтр-сепаратори), а також номерів резервуарів, видача з яких заборонена через некондиційність ПММ або інші причини.

Технологічна карта і схема складу ПММ повинні знаходитися в лабораторії ПММ авіаційної частини.

Обладнання видаткових і відстійних резервуарів здійснюється відповідно до додатка 50 до цієї Інструкції. Резервуари видаткової групи повинні мати антикорозійне внутрішнє покриття, а сама група обв'язується приймальним, зливним і зачисним трубопроводами. Нахил видаткових резервуарів допускається як у бік горловини, так і від неї. Зливний кран встановлюється в нижній точці резервуара не вище внутрішньої поверхні його нижньої твірної. Група видаткових резервуарів групового заправника ПС ПММ обладнується аналогічно до групи видаткових резервуарів складу ПММ.

Вимоги щодо експлуатації засобів фільтрування і зневоднювання ПММ викладені в розділі VIII цієї Інструкції.

36. Заправка ПС за допомогою групового заправника літаків ПММ або видача ПММ в АПЗ проводиться тільки з видаткових резервуарів після відстоювання ПММ протягом 60 хвилин і перевірки їх чистоти.

Допуск видаткової групи резервуарів до застосування за призначенням здійснюється комісією з посадових осіб інженерно-авіаційної служби та тилу (МТЗ) під час перевірки стану зберігання, відстоювання, фільтрування і контролю якості ПММ на складі ПММ і збереження якості ПММ в баках ПС.

37. На складі ПММ авіаційної частини перед перекачуванням ПММ із відстійних резервуарів у видаткові інженер з контролю якості (начальник лабораторії ПММ, лаборант) зобов'язаний перевірити:

маркування відстійних резервуарів, марку і якість ПММ за даними останнього випробовування;

наявність пломб і технічний стан видаткових резервуарів, дату їх останньої зачистки;

виконання вимог щодо часу відстоювання ПММ (час відстоювання ПММ у відстійних резервуарах визначається з урахуванням швидкості осаду сторонніх домішок, що дорівнює 0,3 м на годину);

відсутність механічних домішок, води, у зимовий час - кристалів льоду у пробі, відібраній із відстійних резервуарів, згідно з вимогами цієї Інструкції;

наявність залишків ресурсу фільтрів (згідно із записами в журналі обліку роботи фільтрів), перепад тиску на них, провести злив відстою;

технічний стан дозаторів під час введення в ПММ ПВК-рідини та її якість (за даними останнього випробовування).

ПММ, в яких є механічні домішки і вода, перекачувати у видаткові резервуари забороняється.

38. Перед видачею ПММ із видаткових резервуарів в автомобільні засоби заправки інженер з контролю якості (начальник лабораторії ПММ, лаборант) зобов'язаний перевірити:

маркування видаткових резервуарів, марку і якість ПММ за даними останнього випробовування;

час відстоювання ПММ у видаткових резервуарах (не менше 60 хвилин);

наявність пломб і технічний стан резервуарів;

відсутність механічних домішок, води, у зимовий час - кристалів льоду (у пробах, відібраних з кранів нижнього зливу); за необхідності злити відстій ПММ. У дні проведення польотів забороняється відбирати донні проби донним пробовідбірником через горловини видаткових резервуарів. Через крани нижнього зливу відбирається об'єднана проба ПММ. У пробі визначається наявність ПВК-рідини, частка проби у кількості 1,0 дм³ опечатується представником ІАС і зберігається на складі ПММ до кінця польотів. Проба представляється комісії в разі льотного інциденту або виникнення його передумов, пов'язаних з якістю ПММ;

перепад тиску на фільтрах;

здійснення зливу відстою ПММ з відстійників фільтрів і фільтрів-сепараторів;

чистоту і технічний стан рукавів для заповнення автомобільних засобів заправки;

відповідність маркування автомобільних засобів заправки марці залитих ПММ;

наявність пломб на наливній горловині, дихальному клапані, фільтрах і кришці приймального патрубку;

наявність чохлів на видаткових і зливних кранах, наливній горловині, приймальному рукаві (патрубку);

справність і чистоту сіток у роздавальних кранах, наконечників закритої заправки і приймальних патрубків;

наявність запису у формулярі автомобільних засобів заправки щодо проведення і якості регламентних робіт;

наявність і надійність кріплення ковпачків на роздавальних кранах, а також наявність і справність (візуально) троса заземлення видаткових кранів (наконечників закритої заправки);

відсутність води, механічних домішок, у зимовий час - кристалів льоду методом зливу ПММ із фільтрів і відстійників засобів заправки;

наявність засобів пожежогасіння і справність заземлення з перевіркою опору за допомогою тестера і записом у формулярі спеціального автомобіля.

Спеціальні автомобілі, які не відповідають встановленим вимогам, допускати до наливу забороняється.

Заповнювати автомобільні засоби заправки ПММ, які містять механічні домішки, воду, а також ПВК-рідину в кількості, яка не відповідає встановленим вимогам, забороняється.

Перелік можливих дефектів автомобільних засобів заправки і засоби для їх усунення наведено в додатку 51 до цієї Інструкції.

39. Після заповнення автомобільних засобів заправки на складі ПММ необхідно провести:

опломбування і зачохлювання обладнання засобів заправки;

перевірку відсутності витікання в кранах і з'єднаннях трубопроводів;

зливання і перевірку чистоти відстою з відстійників фільтрів і відстійників засобів заправки. Якщо паливо не містить ПВК-рідини, кристали льоду у пробах, відібраних із вказаних місць, не є бракувальною ознакою. Зливання відстою здійснюється після 10-хвилинної стоянки засобів заправки та триває до появи ПММ без механічних домішок і води (кристалів льоду);

перевірку (візуальну) відсутності механічних домішок, води (зимою - кристалів льоду) у пробі ПММ, відібраній з видаткових обладнань засобів заправки після зливу відстою; у цій пробі також перевіряється вміст ПВК-рідини. Перевірка чистоти відстою і проби ПММ із роздавальних кранів і наконечників закритого заправлення проводиться начальником лабораторії ПММ (лаборантом) на контрольному пункті складу ПММ.

У разі коли АПЗ не використовувався протягом двох і більше діб перед застосуванням для заправки ПС, проводиться перекачування ПММ через кожний рукав у кількості не менше 200 л у відстійний резервуар, про що робиться відповідний запис у формулярі.

40. Для перевірки готовності спеціальних автомобілів, заправлених ПММ, для забезпечення польотів на території складу ПММ організовується контрольний пункт. Дозволяється обладнувати контрольний пункт в приміщенні лабораторії ПММ, яка розташована на території складу ПММ.

У контрольному пункті повинна бути така технічна документація:

бланки паспортів на ПММ, контрольних талонів, видаткових відомостей і зразки їх заповнення;

журнал видачі контрольних талонів і журнал перевірки ПММ на відсутність води, механічних домішок;

паспорти якості з даними випробовування на ПММ, які підлягають видачі на заправку ПС;

виписка із наказу командира авіаційної частини щодо виділення засобів заправки і транспортування, номерів видаткових резервуарів для заправки ПС;

таблиця з переліком можливих дефектів і пошкоджень спеціального обладнання автомобільних засобів заправки;

таблиця з технічною характеристикою засобів фільтрування і зневоднення ПММ, які використовуються у авіаційній частині;

стенд з даними заміру густини ПММ, які видаються на заправку, і їх температури на день видачі;

обов'язки лаборанта, а також інструкції з техніки безпеки і пожежної безпеки.

41. На контрольному пункті повинні бути тара для збору ПММ, злитих з цистерн спеціальних автомобілів, циліндри і нафтоденсиметри для визначення фактичної густини на день видачі, скляна банка ємністю не менше 0,5 л, яка закривається кришкою, водочутлива паста, тестер для перевірки справності заземлення, пломбатор з відтиском, запас пломб і дроту (шпагату), запас елементів фільтрів та фільтрів-сіток спеціальних автомобілів, засоби пожежогасіння, аптечка.

Забороняється користуватися для опломбовування фільтрів, фільтрів-сепараторів, горловин резервуарів мастиковими печатками.

Огляд і заміна фільтрувальних елементів повинні проводитися на спеціальному столі, який має гладку робочу поверхню (оцинковане залізо, лінолеум та інші пластичні матеріали).

42. З метою економії збір відстою ПММ з видаткових резервуарів, відстійників фільтрів та заправних засобів, баків ПС проводиться за марками у спеціально виділені для цього ємності. Після відстоювання і фільтрування при позитивному результаті контрольного випробовування вказані ПММ використовуються за призначенням.

43. Під час перевірки чистоти відстою ПММ, а також чистоти проб, відібраних із кранів нижнього зливу видаткових резервуарів і засобів заправки, перевіряється відсутність у ПММ механічних домішок (зимою - кристалів льоду).

Для візуальної перевірки чистоти ПММ зливаються у прозорий посуд із не кольорового скла ємністю 0,5 л, який закривається кришкою для запобігання потраплянню в ПММ бруду і вологи з атмосфери.

Перевірку чистоти ПММ проводять згідно з пунктом 39 цього розділу.

Під час застосування ПММ без ПВК-рідин або під час введення їх у видаткові резервуари (за необхідності) наявність кристалів льоду є бракувальною ознакою у пробах, відібраних з видаткових кранів закритої заправки після перекачування через них 20 - 25 л ПММ.

44. У разі виявлення в пробі ПММ води, механічних домішок та інших забруднень (зміна кольору, помутніння, осад) вживають заходів щодо їх усунення. Для цього проводиться додатковий злив відстою (у кількості 10 - 20 л) після додаткового відстоювання не менше 10 хвилин. Якщо і після зливу такої кількості ПММ вода і забруднення присутні, то заправні засоби або видаткові резервуари до заправки не допускаються. У такому разі обов'язково встановлюють причини забруднення ПММ.

ПММ зливаються в окремий резервуар, а засоби заправки і видаткові резервуари зачищаються. Забруднений відстій зберігається на складі ПММ для проведення лабораторного випробовування, після чого зливається в систему збору відстою видаткових резервуарів на контрольному пункті.

45. У разі отримання позитивних результатів огляду автомобільних засобів заправки і встановлення якості ПММ, а також відповідності даних фізико-хімічних показників ПММ (за паспортом) вимогам стандартів водіям засобів заправки видаються видаткова відомість згідно з додатком 58 до цієї Інструкції і контрольний талон згідно з додатком 19 до цієї Інструкції на заправку ПС під підпис у журналі видачі контрольних талонів відповідно до додатка 20 до цієї Інструкції.

Контрольний талон підписується посадовими особами служби ПММ авіаційної частини і пред'являється представнику ІАС для одержання дозволу на заправку ПС.

Контрольний талон дійсний до тих пір, поки для заправки використовуються ПММ з одного видаткового резервуара і в цей резервуар не доливалися ПММ з інших резервуарів і партій.

При повторних виїздах засобів заправки відмітка про допуск на заправку ПС робиться на тому самому контрольному талоні.

У разі наливу ПММ у засоби заправки з інших резервуарів або доливання резервуарів, з яких проводилося заповнення засобів заправки ПММ з інших резервуарів, контрольний талон у водія вилучається і видається інший.

Контрольні талони, вилучені у водіїв після заправки ПС, зберігаються на складі ПММ протягом одного року, потім підлягають знищенню з оформленням акта.

46. Після тривалої (більше 6 годин) стоянки автомобільних засобів заправки з ПММ перед подачею їх на заправку ПС лаборантом складу ПММ проводиться повторна перевірка чистоти відстою, про що в контрольному талоні робиться відповідна відмітка.

Контроль часу стоянки автомобільних засобів заправки здійснюється черговим по аеродромно-технічному забезпеченню та водієм.

47. Подачу ПММ на заправку ПС при позитивних результатах аеродромного контролю якості здійснює представник служби ПММ. Дозвіл на заправку ПС надає та оформлює в контрольному талоні заступник командира авіаційної ескадрильї з озброєння (посадові особи ІАС, які щорічно визначаються наказом командира авіаційної частини) після контрольної перевірки ПММ і засобів заправки.

48. Під час контрольної перевірки ПММ і засобів заправки представником ІАС перевіряються:

наявність контрольного талона на ПММ з підписом посадової особи служби ПММ;

відповідність марки ПММ, поданих на заправку ПС, вимогам її експлуатаційної документації;

відповідність вмісту ПВК-рідини (за контрольним талоном) температурі навколишнього повітря;

наявність пломб і чохлів на обладнанні засобів заправки;

справність і чистота сіток роздавальних кранів і наконечників закритої заправки;

наявність і справність заземлення і засобів пожежогасіння;

чистота відстою ПММ, злитих з відстійників засобів заправки після 10 хвилин стоянки.

Перевірка чистоти ПММ проводиться відповідно до пункту 39 розділу XI цієї Інструкції.

При цьому проби ПММ із видаткових резервуарів для перевірки відбираються з кранів нижнього зливу. При позитивних результатах огляду засобів заправки і відсутності механічних домішок і води в пальному представник ІАС робить запис в контрольному талоні і формулярі засобів заправки про дозвіл на заправку ПС "Заправку дозволяю" з відміткою про дату, час і ставить свій підпис.

49. У разі виявлення несправних засобів заправки, неправильно оформленої документації або некондиційних ПММ засоби заправки до забезпечення польотів не допускаються, про що робиться запис у формулярі або в робочому журналі групового заправника ПС паливом, а також у контрольному талоні.

Особи, які усунули засоби заправки від застосування, доповідають про це по команді.

При перельотах ПС дозвіл на дозаправку дають представники інженерно-авіаційної служби проміжного аеродрому після контрольної перевірки ПММ і засобів заправки.

Безпосередній допуск ПММ і засобів заправки проводить борттехнік (бортмеханік) даного ПС.

50. Перед заправкою ПС ПММ старший технік (технік) перевіряє:

наявність і правильність оформлення контрольного талона на ПММ у водія спеціального автомобіля;

відповідність маркування засобів заправки запису в контрольному талоні;

наявність дозволу представника ІАС на заправку;

надійність заземлення заправника і ПС;

наявність і справність пломб на спеціальному обладнанні засобів заправки;

чистоту і справність роздавальних кранів і наконечників закритої заправки, сіток (засмічення сіток не допускається);

чистоту відстою ПММ з місць зливу засобів заправки.

51. За збереження якості ПММ, які знаходяться у баках і системах авіаційної техніки, безпосередню відповідальність несе старший технік (технік) ПС. Строки зберігання ПММ у баках ПС вказано в додатку 4 до цієї Інструкції.

52. У період передпольотної, до повторного вильоту, післяпольотної підготовки старший технік (технік) проводить зливання ПММ із баків ПС, якщо це передбачено вимогами інструкції з експлуатації та (або) регламенту з технічного обслуговування конкретного типу ПС, перевіряє чистоту ПММ в баках ПС на відсутність води та механічних домішок, про що робиться запис у контрольному листі журналу підготовки ПС. У вказаних роботах можуть брати участь представники служби ПММ.

Результати та обсяг робіт, виконаних під час зливу відстою з баків і систем ПС, заносяться в журнал зливання відстою і перевірки ПММ на відсутність води та механічних домішок, форма якого наведена у додатку 22 до цієї Інструкції. Журнал ведеться в кожному підрозділі. Відповідає за його ведення командир підрозділу, контроль за його веденням здійснює начальник служби ПММ авіаційної частини.

ПММ, злиті з баків і систем ПС під час перевірки на відсутність механічних домішок і води, здаються на склад ПММ в установленому порядку.

53. Під час заправки ПС водій засобу заправки слідкує за перепадом тиску на фільтрах. У разі різкого перепаду тиску в бік зменшення необхідно негайно припинити заправку і визначити причину падіння тиску. У разі перевищення максимально допустимого перепаду тиску на фільтрах, вказаного в додатку 55 до цієї Інструкції, для конкретного типу фільтра заправка забороняється. Авіаційний технік (механік) під час заправки ПС ПММ слідкує за надійною роботою заправника, контролює кількість виданих ПММ і забезпечує додержання умов, які виключають забруднення (попадання пилу, дощу, снігу) систем ПС.

54. Під час застосування системи ЦЗП для заправки ПС перед початком заправки начальник лабораторії ПММ (лаборант) зобов'язаний перевірити:

час відстоювання ПММ у видаткових резервуарах;

чистоту проб ПММ, відібраних із кранів нижнього зливу видаткових резервуарів, відстійників фільтрів і фільтрів-сепараторів, відстійників кожного заправного агрегату, а також проб, відібраних із видаткових обладнань. Об'єднана проба ПММ відбирається через крани нижнього зливу видаткових резервуарів. Забороняється в дні польотів проводити відбір донних проб пробовідбірником через горловину резервуара. У пробі визначається вміст ПВК-рідини, частина проби в кількості 1,0 дм³ опечатується представником ІАС і зберігається на складі ПММ до кінця польотів;

наявність пломб на резервуарах, фільтрах і заправних агрегатах;

наявність чохлів, надійність кріплення ковпаків, справність і чистоту сіток роздавальних кранів і наконечників закритої заправки;

наявність залишку ресурсу фільтра (згідно із записами в журналі роботи фільтра), який забезпечує безперебійну роботу протягом усієї льотної зміни;

перепад тиску на фільтрах (за записами у формулярах);

наявність засобів пожежогасіння і заземлення. Після перевірки начальник лабораторії ПММ (лаборант) видає начальнику системи ЦЗП контрольний талон на ПММ і робить відмітку в робочому журналі системи ЦЗП.

55. У разі коли якийсь агрегат системи ЦЗП не використовувався протягом двох і більше діб (не проводилася заправка техніки, ПММ не перекачувалися через агрегат), перед його застосуванням для заправки ПС проводиться прокачування ПММ у кількості не менше 200 л.

ПММ після прокачування зливаються у відстійну ємність, перевіряються в об'ємі контрольного випробовування і при позитивних результатах випробовувань використовуються за прямим призначенням.

56. При позитивних результатах контрольної перевірки представник ІАС робить запис в робочому журналі системи ЦЗП, а також у контрольному талоні про дозвіл заправки авіаційної техніки: "Заправку дозволяю" з відміткою про дату, час і ставить свій підпис.

Після заправки старший технік (технік) проводить зливання відстою з баків ПС, якщо це передбачено вимогами інструкції з експлуатації конкретного типу ПС, перевіряє його на відсутність води та механічних домішок. При відсутності забруднень проводить відбирання проб із баків ПС у кількості не менше 1 л.

Проби опечатуються печатками старшого техніка (техніка) і зберігаються в ІАС до закінчення польотів або чергової заправки баків (групи баків).

57. У разі виявлення у відстої ПММ механічних домішок і води (у зимовий час - кристалів льоду) злив відстою проводиться до повного видалення забруднених ПММ. При цьому необхідно виконати роботи, передбачені регламентом та інструкціями з експлуатації.

58. У разі виявлення у відстої ПММ осаду невідомого походження, зміни кольору і помутніння ПММ проба ПММ направляється на дослідження в лабораторію ПММ центральних органів виконавчої влади, Збройних Сил України або в інші заклади, які мають право проводити відповідні дослідження, а експлуатація ПС припиняється.

Подальша експлуатація ПС здійснюється з дозволу заступника командира частини з ІАС після встановлення причин відхилень в якості ПММ і заправки баків кондиційними ПММ.

59. Про злив відстою ПММ з баків ПС і перевірку його чистоти робиться запис у контрольному листі журналу підготовки ПС. Спеціалістам служби ПММ за необхідності дозволяється брати участь у перевірці чистоти ПММ у паливних баках і системах ПС. ПС, у паливних баках яких утримуються залишки ПММ з механічними домішками або водою, до заправки ПММ допускати забороняється.

60. Підготовка олив та гідравлічних рідин (далі - оливи) до видачі складається з таких етапів:

відстоювання у бочках або бідонах постачальника протягом двох-трьох діб, при цьому забороняється перекачувати і збовтувати оливи в бідонах (бочках);

відкачування відстояних олив з бочок і бідонів у видаткові резервуари (ємності) насосом з рівня не нижче 50 мм від дна (незливний залишок - 250 - 500 мл);

видача олив з видаткових резервуарів через фільтр у цистерну засобів заправки і обслуговування авіаційної техніки.

Залишки олив із тари зливаються в окремий резервуар. Їх використання можливе тільки після відстоювання, фільтрування і позитивних результатів контрольного випробовування.

61. Заповнення засобів заправки систем ПС і гідроустановок проводиться на пункті відстоювання і фільтрування авіаційних олив і гідравлічних рідин складу ПММ.

Для пункту відстоювання і фільтрування виділяється окреме приміщення, яке забезпечує збереження якості оливи (рідини) під час зберігання і видачі, а також розміщення запасів олив (рідин) у тарі постачальника для попереднього відстоювання (відстійні бочки, бідони).

62. У приймальному пункті під кожний тип олив встановлюються додаткові резервуари або бочки з антикорозійним покриттям, обладнані кранами нижнього зливу відстою. Видаткові резервуари встановлюються з нахилом у бік зливного крана.

63. Видача олив (рідин) з видаткових резервуарів (бочок) проводиться самопливом, насосами або під тиском стиснутого повітря. Система видачі за допомогою стиснутого повітря обладнується редуктором, який має обмежувач робочого тиску на 0,05 МПа, справними і перевіреними манометрами і краном для скидання тиску в системі після закінчення видачі олив.

Забірні патрубки у видаткових резервуарах (бочках) повинні знаходитися на висоті 30 - 50 мм від дна. Лінії наповнення засобів заправки обладнуються авіаційними фільтрами тонкої очистки (типу 60-11-16 або 14-ГФ-8-ФН-1) за номенклатурою служби АТІ.

64. Допуск до експлуатації обладнання пункту відстоювання і фільтрування олив (рідин) здійснюється комісією, до складу якої включається представник ІАС, і оформляється актом.

65. Видаткові резервуари (бочки) промиваються бензином-розчинником (Нефрас-С4-50/170 та інші) не менше двох разів на рік під час переведення техніки на сезонні умови експлуатації; встановлені на видачі авіаційні фільтри промиваються не менше одного разу на квартал лаборантом служби ПММ. Крім того, пропускна можливість фільтрів два рази на рік перевіряється в техніко-експлуатаційній частині і в разі її зниження проводиться ультразвукова очистка фільтрів. Після промивки та перевірки фільтри пломбуються представниками авіаційної техніко-експлуатаційної частини.

66. На кожну установку для відстоювання і фільтрації олив ведеться формуляр.

67. Перед кожною видачею олив з видаткових резервуарів (бочок) начальник лабораторії ПММ (лаборант) проводить візуальну перевірку відстою оливи, зливої через кран шляхом відбору донної проби. У разі виявлення води і механічних домішок олива додатково відстоюється і після зливання відстою за можливості перекачується в чистий видатковий резервуар (бочку).

Видавати оливу з видаткових резервуарів (бочок) за наявності води і механічних домішок забороняється.

68. Основою для видачі контрольного талона є перевірка відсутності води і механічних домішок і дані контрольного випробовування проби оливи, відібраної з видаткових устаткувань або нижнього зливу видаткового резервуара.

Контрольне випробовування оливи проводиться під час кожного заповнення видаткового резервуара.

69. Перевірка відсутності води і механічних домішок в оливах проводиться начальником лабораторії ПММ (лаборантом) на складі ПММ до і після заповнення АМЗ шляхом відбору проб оливи з відстійників.

70. Перевірка відсутності механічних домішок в оливах проводиться візуально. Проба оливи відбирається в чистий сухий скляний циліндр або банку і розбавляється чотирикратною кількістю Нефрасу-С4-50/170. У розбавленій оливі при візуальному розгляді її в прохідному світлі не повинні простежуватися сторонні домішки. Перевірка на відсутність води проводиться експрес-методом за ГОСТ 1547-84.

71. Видалення механічних домішок з олив проводиться шляхом відстоювання, зливання відстою і фільтрування.

72. Випаровування води з олив проводиться в АПМЗ. Перед випаровуванням води олива обов'язково витримується при температурі 70 - 80° С протягом 6 - 7 годин.

73. Забороняється заправляти авіаційну техніку оливою безпосередньо з каністр або іншої тари, минаючи пункт відстоювання і фільтрування, без використання спеціальних засобів заправки, крім олив вагою до 5 кг включно, які надійшли у запаяній та іншій герметичній упаковці (тюбики, бідони, банки тощо) за паспортами заводів-постачальників без проведення випробування протягом встановленого строку зберігання, за умови повного разового використання.

74. Під час контрольної перевірки олив із засобів заправки представником ІАС встановлюються:

наявність і правильність оформлення контрольного талона на оливу;

відповідність маркування АПМЗ типу залитої в нього оливи, а також її відповідність вимогам експлуатаційної документації;

наявність пломб і чохлів на обладнанні засобів заправки;

відсутність в оливі води і механічних домішок (виявляється візуально).

При позитивних результатах перевірки робиться відмітка в контрольному талоні і формулярі МЗ про дозвіл на заправку авіаційної техніки.

75. Усі випадки усунення від заправки ПС засобів наземного обслуговування польотів, пов'язані з якістю ПММ, а також випадки виявлення води і механічних домішок у пальному (після зливання відстою) у баках ПС розслідуються комісією, призначеною командиром авіаційної частини. Матеріали розслідування оформлюються актом.

76. На польових аеродромах і місцях для посадки контроль якості ПММ проводиться в обсязі вимог цієї Інструкції екіпажем ПС і представниками служби ПММ авіаційної частини, за якою даний аеродром закріплений.

77. На зарубіжних аеродромах, аеродромах цивільної авіації і тимчасових місцях для посадки, на яких відсутні представники служби ПММ, контроль якості ПММ і підготовку до польотів організовує і проводить командир екіпажу відповідно до встановленого порядку підготовки ПС до польотів. При цьому необхідно враховувати:

заправка ПС зарубіжними марками ПММ проводиться відповідно до вимог пункту 24 розділу III цієї Інструкції;

змішування зарубіжних марок ПММ з аналогічними марками ПММ, які виробляються в Україні на мінеральній основі, допускається як у засобах заправлення, так і безпосередньо в системах та вузлах авіаційної техніки, якщо це не суперечить вимогам експлуатаційної документації;

змішування зарубіжних марок на синтетичній основі з ПММ (зарубіжними і вітчизняними) на мінеральній основі забороняється;

введення ПВК-рідини в зарубіжні ПММ для реактивних двигунів і контроль за її утриманням повинні здійснюватися відповідно до стандартів для вітчизняних ПММ;

під час заправки авіаційної техніки зарубіжними марками ПММ обмеження вводяться згідно з тією вітчизняною маркою ПММ, при застосуванні якої вони більш жорсткі;

ПММ для реактивних двигунів, які мають температуру початку кристалізації мінус 38 - 40° С та допуск до застосування, дозволяється застосовувати на вітчизняній авіатехніці без обмежень при температурі навколишнього повітря мінус 20° С і тривалості польоту не більше 3 годин;

ПММ з температурою початку кристалізації мінус 45 - 50° С, які мають допуск до застосування, застосовуються без обмежень;

у разі застосування зарубіжних марок ПММ на авіаційній техніці за правилами техніки безпеки необхідно керуватися діючими стандартами з питань поводження з аналогічними вітчизняними марками ПММ.

Застосування ПММ на аеродромах спільного використання (сумісного базування) для забезпечення ПММ ПС здійснюється згідно з договорами зі сторонніми організаціями (службами ПММ аеропортів тощо). Якість ПММ, якими забезпечуються ПС відповідно до договорів, повинна відповідати діючим стандартам (ГОСТ, ДСТУ, ОСТ, ТУ).

78. З метою забезпечення ПММ на злітно-посадкових майданчиках та польових аеродромах, де відсутні місця зберігання достатньої кількості авіаційного палива, для забезпечення польотів та скорочення терміну заправки авіаційної техніки, для підвозу ПММ до місць стоянки ПС можуть використовуватись автоцистерни (далі - АЦ). У цьому випадку заправлення АЦ авіаційним паливом проводиться з видаткових резервуарів авіаційних складів ПММ тільки закритим методом заправки.

Заправлення АЦ авіаційним паливом проводиться відповідно до пунктів 10 - 38 цього розділу, в цих пунктах термін "заправка ПС" означає "перекачування до АПЗ".

Після прибуття на місце заправки АПЗ паливо в АЦ відстоюється не менше 30 хв., після чого через крани нижнього зливу ємності АЦ відбирається об'єднана проба ПММ, частка якої у кількості 1,0 дм³ опечатується представником ІАС і зберігається у представника служби ПММ до кінця польотів. При позитивних результатах аеродромного контролю якості авіаційного пального заправку АПЗ здійснює представник служби ПММ. Дозвіл на перекачку надається та оформлюється в контрольному талоні посадовою особою ІАС.

Заправка АПЗ від АЦ проводиться тільки закритим методом.

АЦ, які плануються до підвозу та заправки АПЗ авіаційним паливом, проходять обслуговування в об'ємі, визначеному для обслуговування АПЗ, та зачистку у терміни, визначені цією Інструкцією. Допуск АЦ до перевезення авіаційного ПММ та заправки АПЗ оформлюється наказом командира військової частини.

Обслуговування, зачистка та видання наказу про допуск АЦ здійснюються як правило двічі на рік під час сезонного обслуговування техніки (але не рідше одного разу на шість місяців) або тоді, коли в цьому виникає необхідність. У разі якщо такі АЦ були задіяні для перевезення інших ПММ, то процедура їх зачищення та допуску з виданням наказу по частині повторюється.

**Командувач Повітряних Сил
Збройних Сил України
генерал-лейтенант**

С. С. Дроздов

Додаток 1
до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та
спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 2 розділу III)

ПЕРЕЛІК
документів із забезпечення якості ПММ

Найменування документа	Лабораторія ПММ військової частини А2287	Авіаційна частина ЗСУ	Авіаційна частина інших суб'єктів ДА	Строк зберігання документів, років
------------------------	--	--------------------------	--	---------------------------------------

1	2	3	4	5
Схема організації контролю якості ПММ	+	-	-	Постійно
План роботи лабораторії ПММ	+	+	+	1
План (графік) поновлення запасів ПММ тривалого зберігання	+(за Повітряні Сили ЗСУ)	+	-	1
Донесення про виконання плану поновлення запасів ПММ тривалого зберігання	+	+	-	1
План перевірки організації контролю якості ПММ	+	-	-	1
План проведення випробувань ПММ тривалого зберігання	+	+	-	1
Акт відбирання проб ПММ	+	+	+	3
Журнал реєстрації проб ПММ	+	+	+	3
Журнал реєстрації результатів випробувань ПММ	+	+	+	5
Журнал реєстрації результатів випробувань відпрацьованих нафтопродуктів	+	+	+	5
Журнал обліку некондиційних ПММ	+	+	+	3
Паспорт якості ПММ	+	+	+	До наступного повного випробування або повного використання ПММ
Журнал реєстрації видачі паспортів якості ПММ	+	+	+	3
Контрольний талон	-	+	+	1
Журнал видачі контрольних талонів	-	+	+	1
Журнал обліку роботи фільтрів-сепараторів	-	+	+	3
Журнал зливання відстою і перевірки пального на відсутність води та механічних домішок	-	+	+	3

Дані про наявність некондиційних ПММ	+	+	+	3
Дані про наявність неліквідних олив, мастил та спеціальних рідин	+	+	-	3
Картка (журнал) обліку роботи лабораторії ПММ	+	+	+	постійно
Книга обліку технічного стану, повірки і ремонту засобів контролю якості ПММ	+	+	+	3
Журнал обліку зачистки резервуарів	-	+	+	1
Робочий журнал лаборанта	+	+	+	1
Журнал перевірки титрів робочих розчинів	+	+	+	1
Книга обліку лабораторного обладнання	+	+	+	постійно

Примітка: знак "+" показує, що обліковий документ ведеться, знак "-" - обліковий документ не ведеться.

Додаток 2
до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 3 розділу III)

ПЕРЕЛІК показників якості, що контролюються під час експлуатації ПС, приймання, зберігання і видачі ПММ

Найменування	Перелік показників якості за видами випробувань		
	приймально-здавальне	контрольне	повне

1	2	3	4
Бензини авіаційні та автомобільні	1. Густина при температурі (згідно з ДСТУ, ГОСТ, ТУ на продукт) 2. Колір і прозорість 3. Відсутність механічних домішок і води (візуально) 4. Фракційний склад	1. Густина при температурі (згідно з ДСТУ, ГОСТ, ТУ на продукт) 2. Колір і прозорість 3. Відсутність механічних домішок і води (візуально) 4. Фракційний склад 5. Наявність водорозчинних кислот і лугів	1. Густина при температурі (згідно з ДСТУ, ГОСТ, ТУ на продукт) 2. Колір і прозорість 3. Вміст механічних домішок і води 4. Фракційний склад 5. Октанове число за дослідним та моторним методами 6. Концентрація фактичних смол 7. Наявність водорозчинних кислот і лугів 8. Тиск насичених парів 9. Кислотність 10. Масова частка сірки 11. Випробування на мідній пластинці 12. Концентрація свинцю 13. Масова частка кисню 14. Масова частка органічних кисневмісних сполук 15. Об'ємна частка бензолу 16. Об'ємна частка вуглеводнів
Палива для реактивних двигунів	1. Густина при температурі (згідно з ДСТУ, ГОСТ, ТУ на продукт) 2. Відсутність механічних домішок і води (візуально) 3. Фракційний склад	1. Густина при температурі (згідно з ДСТУ, ГОСТ, ТУ на продукт) 2. Відсутність механічних домішок і води (візуально) 3. Фракційний склад 4. Вміст водорозчинних кислот і лугів 5. Температура спалаху в закритому тиглі 6. Вміст ПВК рідин (після введення) 7. Концентрація фактичних смол	1. Густина при температурі (згідно з ДСТУ, ГОСТ, ТУ на продукт) 2. Відсутність механічних домішок і води 3. Фракційний склад 4. Вміст водорозчинних кислот і лугів 5. Температура спалаху в закритому тиглі 6. Вміст ПВК-рідин (після введення) 7. Кінематична в'язкість 8. Концентрація фактичних смол 9. Температура початку кристалізації 10. Випробування на мідній пластинці 11. Термоокислювальна стабільність у статичних умовах 12. Вміст водорозчинних лужних сполук

			13. Кислотність (інші показники визначаються залежно від марки відповідно до стандартів на них)
Противодокристалізаційна рідина "Г"	1. Зовнішній вигляд 2. Густина при температурі 20° С 3. Розчинність у паливі 4. Змішуваність із водою	1. Зовнішній вигляд 2. Густина при температурі 20° С 3. Розчинність у паливі 4. Змішуваність із водою	1. Зовнішній вигляд 2. Густина при температурі 20° С 3. Розчинність у паливі 4. Змішуваність з водою 5. Масова частка води 6. Показник заломлення 7. Температурні межі перегонки 8. Число омилення 9. Масова частка кислот у перерахунку на оцтову кислоту
Противодокристалізаційна рідина "Nycosol-13"	1. Зовнішній вигляд 2. Густина при температурі 15° С	1. Зовнішній вигляд 2. Густина при температурі 15° С	1. Зовнішній вигляд 2. Густина при температурі 15° С 3. Вміст води 4. Кислотне число 5. Температура спалаху в закритому тиглі 6. Показник заломлення (не нормується, необхідно для визначення розрахунку додавання рідини в паливо)
Оливи	1. Густина при температурі (згідно з ДСТУ, ОСТ, ТУ на продукт) 2. Наявність механічних домішок (якісно) 3. Наявність води (якісно) 4. Прозорість (для турбінних та трансформаторних олив)	1. Густина при температурі (згідно з ДСТУ, ОСТ, ТУ на продукт) 2. Наявність механічних домішок (якісно) 3. Наявність води (якісно) 4. Прозорість (для турбінних та трансформаторних олив) 5. Температура спалаху (залежно від марки оливи визначається у відкритому чи закритому тиглі)	1. Густина при температурі (згідно з ДСТУ, ОСТ, ТУ на продукт) 2. Масова частка механічних домішок 3. Масова частка води 4. Прозорість (для турбінних та трансформаторних олив) 5. Температура спалаху (залежно від марки оливи визначається у відкритому чи закритому тиглі) 6. В'язкість кінематична при температурі (згідно з ДСТУ, ОСТ, ТУ на продукт) 7. Наявність водорозчинних кислот і лугів

		6. В'язкість кінематична при температурі (згідно з ДСТУ, ОСТ, ТУ на продукт) 7. Наявність водорозчинних кислот і лугів 8. Індекс в'язкості	8. Індекс в'язкості 9. Лужне число 10. Кислотне число 11. Зольність 12. Зольність сульфатна 13. Коксівність 14. Температура застигання (інші показники визначаються залежно від марки відповідно до стандартів на них)
Пластичні мастила	1. Зовнішній вигляд	1. Зовнішній вигляд	1. Зовнішній вигляд 2. Температура краплепадіння 3. Пенетрація за температури 25° С 4. Масова частка механічних домішок 5. Масова частка води 6. Кислотне число 7. Масова частка вільних лугів 8. Масова частка вільних органічних кислот 9. Вміст водорозчинних кислот 10. Колоїдна стабільність (якщо передбачено стандартом) (інші показники визначаються залежно від марки відповідно до стандартів на них)
Гідравлічні рідини на нафтовій основі і амортизаційні рідини	1. Зовнішній вигляд (колір, прозорість) 2. Густина при температурі (згідно з ГОСТ, ОСТ, ТУ на продукт) 3. Наявність механічних домішок (якісно) 4. Наявність води (якісно)	1. Зовнішній вигляд (колір, прозорість) 2. Густина при температурі (згідно з ГОСТ, ОСТ, ТУ на продукт) 3. Наявність механічних домішок (якісно) 4. Наявність води (якісно) 5. В'язкість кінематична (згідно з ГОСТ, ОСТ, ТУ на продукт)	1. Зовнішній вигляд (колір, прозорість) 2. Густина при температурі (згідно з ГОСТ, ОСТ, ТУ на продукт) 3. Масова частка механічних домішок 4. Наявність води 5. В'язкість кінематична (динамічна) (згідно з ГОСТ, ОСТ, ТУ на продукт) 6. Індекс в'язкості 7. Температура початку кипіння 8. Температура спалаху (залежно від марки визначається у відкритому чи закритому

			тиглі) 9. Температура застигання 10. Кислотне число 11. Зольність 12. Наявність водорозчинних кислот і лугів (інші показники визначаються залежно від марки відповідно до стандартів на них)
Спирт етиловий	1. Зовнішній вигляд 2. Запах 3. Об'ємна частка етилового спирту (міцність)	1. Зовнішній вигляд 2. Запах 3. Об'ємна частка етилового спирту (міцність)	1. Зовнішній вигляд 2. Запах 3. Об'ємна частка етилового спирту (міцність) 4. Проба на чистоту 5. Проба на окислюваність 6. Масова концентрація вільних кислот (інші показники визначаються залежно від марки відповідно до стандартів на них)
Водно-спиртові суміші	1. Зовнішній вигляд 2. Вміст безводного спирту в суміші (міцність)	1. Зовнішній вигляд 2. Вміст безводного спирту в суміші (міцність)	Не проводиться
Авіаційні маслосуміші	Не проводиться	1. Густина 2. В'язкість кінематична 3. Температура спалаху у відкритому тиглі 4. Вміст води (якісно)	1. Густина 2. В'язкість кінематична 3. Температура спалаху у відкритому тиглі 4. Вміст води 5. Вміст механічних домішок 6. Коксівність 7. Зольність 8. Кислотне число 9. Лужне число 10. Наявність водорозчинних кислот і лугів 11. Температура застигання

Додаток 3
до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 3 розділу III)

ПЕРІОДИЧНІСТЬ

лабораторної перевірки якості ПММ під час зберігання і мінімальний об'єм проб, необхідний для проведення випробувань

Найменування	Періодичність випробування, місяців		Мінімальний об'єм проб для випробування, л	
	контрольного	повного	контрольного	повного
1	2	3	4	5
Бензини авіаційні та автомобільні	6	12	0,5	1,5
Палива для реактивних двигунів	6	12	1	1,5
Палива дизельні	12	24	0,5	1,5
Оливи авіаційні	12	24	0,5	1
Оливи моторні, трансмісійні, турбінні, компресорні, приладні, циліндрові, холодильні	12	24	0,5	1
Оливи моторні на синтетичній основі для поршневих двигунів наземної техніки	6	12	0,5	1
Мастила	12	24	0,1 (кг)	0,5 (кг)
Гідравлічні рідини і противідкатні рідини	12	24	0,5	1
Амортизаційні і гальмівні рідини	12	24	0,5	1
Охолоджувальні низькозамерзаючі рідини	6	12	0,5	1
ПВК-рідина "Г"	3	6	0,5	0,5

ПВК-рідина Nycosol 13	6	12	0,5	0,5
Спирт етиловий	12	24	0,5	0,5

Додаток 4
до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 3 розділу III)

СТРОКИ ЗБЕРІГАННЯ пального в баках ПС та ПЗА

Найменування пального	Терміни зберігання за кліматичними зонами, місяців	
	I	II
Бензини авіаційні	6	3
Паливо для реактивних двигунів у баках літальних апаратів:		
без ПВК-рідини	24	12
із вмістом ПВК-рідини	6	6
Паливо для реактивних двигунів у ПЗА:		
без ПВК-рідини	21	12
із вмістом ПВК-рідини	3	3

Примітки:

<http://yurist-online.org/>

1. До II кліматичної зони належать: Автономна Республіка Крим, Одеська, Запорізька, Миколаївська та Херсонська області.
2. До I кліматичної зони належать всі області України, які не зазначені у пункті 1.

Додаток 5
до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 3 розділу III)

СТРОКИ ЗБЕРІГАННЯ ПММ в резервуарах і тарі

Найменування ПММ та умови зберігання	Строки зберігання за кліматичними зонами, років	
	I	II
1	2	3
Бензини авіаційні всіх марок у разі зберігання:		
у наземних резервуарах	4	3
у напівзаглиблених і заглиблених резервуарах	5	4
в автоцистернах і бочках	4	3
Бензини автомобільні А-76, А-80 у разі зберігання:		
у наземних резервуарах	3	2
у напівзаглиблених і заглиблених резервуарах	3,5	2,5
в автоцистернах і бочках	2	1
у каністрах	1	0,5
Бензини автомобільні А-92, А-95, А-98 у разі зберігання:		

у наземних резервуарах	4	3
у напівзаглиблених і заглиблених резервуарах	5	4
в автоцистернах і бочках	3	2
у каністрах	2	1
Бензини автомобільні підвищеної якості (ДСТУ 4839:2007) А-92-Євро, А-95-Євро, А-98-Євро, бензини автомобільні екологічно чисті (аналог EN 228:2004) Євро А-80, Євро А-92, Євро А-95, Євро А-98	1	
Палива для реактивних двигунів у разі зберігання:		
у наземних, напівзаглиблених і заглиблених резервуарах, автоцистернах і бочках	5	4
у підземних сховищах у відкладеннях кам'яної солі	5	5
у підземних шахтних сховищах	5	5
у гумотканинних резервуарах	1	1
Паливо для реактивних двигунів РТ у разі зберігання в наземних, напівзаглиблених і заглиблених резервуарах, автоцистернах і бочках	5	5
Олива авіаційна МС-8П	15	10
Олива авіаційна робочо-консерваційна МС-8рк	10	10
Олива авіаційна МК-8, МК-8п	15	15
Олива авіаційна МН-7,5У	5	5
Олива авіаційна ИМП-10	10	10
Олива синтетична ВНИИ НП-50-1-4Ф, ВНИИ НП-50-1-У	5	5
Олива авіаційна Б-3В	15	10
Олива авіаційна ЛЗ-240	5	5
Олива авіаційна 36/1КУ-А	10	10
Олива авіаційна МС-20, МС-20п	20	20
Олива авіаційна ПТС-225	5	5

Олива авіаційна ВО-12	5	5
Олива трансформаторна	5	5
Олива приладна	5	5
Олива циліндрова 52	5	5
Олива осьова Сп і С	12	10
Оливи осьові	5	5
Олива редукторна ВНИИ НП-30	5	5
Оливи вакуумні ВМ-3, ВМ-4, ВМ-6	5	5
Оливи годинникові МН-60, МЦ-3	5	5
Оливи індустріальні	10	10
Олива вазелінова медична	5	5
Олива касторова технічна	3	3
Олива для вентиляційних фільтрів	3	3
Олива компресорна КС-19, КС-19п, К-19	10	10
Олива компресорна К2-24	5	5
Оливи компресорні К3-10, К3-20, К4-20	5	5
Оливи консерваційні НГ-203Б, К-17	10	10
Оливи рушничні РЖ, КРМ	7	7
Присадка АКОР-1	10	10
Мастило графітне	6	6
Мастило Літа	13	8
Мастило Зимол	6	5
Мастило ЦИАТИМ-201	8	8
Мастило МС-70	10	10

Мастила ГОИ-54п, ЦИАТИМ-221	5	5
Мастило ПФМС-4с	7	7
Мастила ВНИИ НП-207, ВНИИ НП-282	5	5
Мастило ВНИИ НП-231	15	15
Мастило ЦИАТИМ-205	10	5
Мастило ВНИИ НП-279	6	5
Мастило N 8	2	2
Мастила ОКБ-122-7, ВНИИ НП 274Н, Ера, Сапфір	5	5
Мастило Атланта	6	5
Мастила Свинцоль-01, Свинцоль-02	5	5
Мастило НК-50	2,5	2
Мастило гарматне	10	10
Мастила АМС-1, АМС-3, ВНИИ НП-232, канатне 39у, ЦИАТИМ-203	10	5
Замазка 33 К-3у	10	5
Мастило 1-13	4	3
Мастило АМ (карданне)	5	5
Мастило ЦИАТИМ-202, бензоупорне	10	7
Мастило ВНИИ НП-263	14	14
Мастило N 9	10	3
Вазелін медичний	5	3
Мастила Седа, Резол	3	3
Мастило Торсиол-35	5	5
Олива гідравлічна МГЕ-10А	13	10
Оливи гідравлічні АУП, МГЕ-4А	10	10

Олива АМГ-10	10	5
Рідини ПГВ, АЖ-12Т	8	8
Робочі рідини 7-50с-3, "Полюс"	5	5
Робоча рідина ЛЗ-МГ-2	8,5	8,5
Рідина ГЖД-14С	15	15
Рідина "І" (етилцелозольв технічний)	3	2
Рідина Nycosol 13	6	5
Спирти етилові	6	6

Примітки:

1. Для марок пального, терміни зберігання яких не вказані в цьому додатку, слід керуватися гарантійними термінами зберігання, встановленими нормативними документами на них.
2. Строки зберігання ПММ, вказані в графі 3 (II кліматична зона), встановлені для південних районів України, а саме: Автономна Республіка Крим, Одеська, Миколаївська, Херсонська, Запорізька області.
3. Умови зберігання пального мають відповідати вимогам ДСТУ 4454:2005 і цій Інструкції.
4. У разі невідповідності термінів зберігання, зазначених у цьому додатку, термінам зберігання, що визначені заводом-виробником, керуватися рекомендаціями заводу-виробника.

Додаток 6
до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 3 розділу III)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Командир авіаційної частини _____

(військове звання, підпис, прізвище та ініціали)

АКТ
розкриття арбітражної проби

" ____ " _____ 20__ року

м. _____
(місцезнаходження)

(найменування лабораторії ПММ)

Найменування підприємства - власника арбітражної
проби _____

Комісія у складі _____
(посади, прізвища, імена та по батькові)

_____ провела розкриття арбітражної проби.

№ з/п	Номер акта відбирання проби	Дата відбирання проби	Номер проби	Номер пломби	Найменування і марка нафтопродукту	Об'єм проби, см ³	Примітки
1	2	3	4	5	6	7	8

Опечатування (опломбування) проб відповідає (не відповідає) вимогам ДСТУ 4488-2005.

Причини невідповідності опечатування (пломбування, оформлення) проби:

Комісія:

(підпис)

(прізвище, ім'я, по батькові)

(підпис)

(прізвище, ім'я, по батькові)

Додаток 7
до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та
спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 4 розділу III)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Начальник (командир)

(військове звання, підпис, прізвище)
"___" _____ 20__ року
М. П.

Ідентифікаційний код за ЄДРПОУ

Код за ДКУД

**АКТ N _____
відбирання проб ПММ**

від "___" _____ 20__ року

Комісія в складі: _____
(посади, прізвища, імена, по батькові)

провела відбирання проб ПММ _____
(найменування авіаційної частини та її місцезнаходження)

N проби	Найменування і марка ПММ	Норма- тивний документ на ПММ	Дата вироб- лення ПММ, місяць, рік	Звідки відібрана проба (N резервуара, транспор- тного засобу, тари)	Об'єм (маса) відібраної проби, л (кг)	Об'єм (маса) ПММ, з якого відібрана проба, куб. м (кг)	Вид випробу- вання або показ- ники визна- чення
1	2	3	4	5	6	7	8

Проби відібрано згідно з ДСТУ 4488:2005 в сухий, чистий посуд, опечатано (опломбовано)
печаткою N ____ і направлено для випробувань до лабораторії ПММ _____

(найменування лабораторії та її

місцезнаходження)

Голова комісії

(підпис)

(прізвище, ім'я, по батькові)

Члени комісії:

(підпис)

(прізвище, ім'я, по батькові)

(підпис)

(прізвище, ім'я, по батькові)

Додаток 8

до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та
спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 4 розділу III)

(лабораторія ПММ, місцезнаходження)

Ідентифікаційний код за ЄДРПОУ

Код за ДКУД

ЖУРНАЛ **реєстрації проб ПММ (для лабораторій ПММ)**

Розпочато _____

Завершено _____

Усього аркушів _____

Термін зберігання: 3 роки

№ з/п	Номер проби	Дата надання проби на випробування	Номер акта відбирання проби та дата відбирання проби	Найменування і марка ПММ	Авіаційна частина, з якої проба надійшла на випробування	Нормативний документ на ПММ	Дата вироблення ПММ, місяць, рік
1	2	3	4	5	6	7	8

Звідки відібрана проба (N резервуара, транспортного засобу, тари)	Об'єм (маса) відібраної проби, л (кг)	Об'єм (маса), з якого відібрана проба, л (кг)	Вид випробування або показники визначення	Дата завершення випробувань	Відмітка про повернення проби (арбітражної проби) або про її утилізацію
9	10	11	12	13	14

(база, склад ПММ, авіаційна
частина, місцезнаходження)

Ідентифікаційний код за ЄДРПОУ

Код за ДКУД

ЖУРНАЛ
реєстрації проб ПММ (для баз, складів ПММ, авіаційних частин)

Розпочато _____

Завершено _____

Усього аркушів _____

Термін зберігання: 3 роки

№ з/п	Номер проби	Номер акта відбирання проби	Найменування і марка ПММ	Назва та номер нормативного документа на ПММ	Дата відбирання проби	Дата надання проби на випробування	Назва лабораторії ПММ, до якої направляється проба для випробування
1	2	3	4	5	6	7	8

Місце відбирання проби	Номер резервуара,	Об'єм (маса) відібраної	Дата завершення	Найменування проведеного
------------------------	-------------------	-------------------------	-----------------	--------------------------

(резервуар, транспортний засіб, тара)	транспортного засобу, тари	проби, л (кг)	випробування	випробування (приймально- здавальний, контрольний, повний)
9	10	11	12	13

Додаток 9
до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та
спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 4 розділу III)

(лабораторія ПММ, місцезнаходження)

Ідентифікаційний код за ЄДРПОУ

Код за ДКУД

ЖУРНАЛ реєстрації результатів випробувань світлих нафтопродуктів

Розпочато _____

Завершено _____

Усього аркушів _____

Термін зберігання: 3 роки

Номер за журналом реєстрації проб	Найменування і марка нафтопродукту	Дата виготовлення (надходження) і звідки надійшов нафтопродукт	Військова (авіаційна) частина, яка надала пробу на випробування	Дати початку та завершення проведення випробувань	Густина		Концентрація свинцю, г/дм ³	Вода і механічні домішки		Детонаційна стійкість	
					при температурі 15° С, кг/м ³	при температурі 20° С, кг/м ³		масова частка	наявність	октанове число за моторним методом	октанове число за дослідницьким методом
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Цетанове число	Цетановий індекс	Фракційний склад								Кінематична в'язкість		
		температура початку перегонки, °С	10 % перега-няється при температурі, °С	50 % перега-няється при температурі, °С	90 % перега-няється при температурі, °С	при темпе-ратурі 70° С, 100° С, 150° С, 250° С, 350° С випаро-вується, %	95 %, 96 %, 97,5 %, 98 % перега-няється при температурі, °С, кінець кипіння, °С	залишок у колбі, %	залишок і втрати, %	при темпе-ратурі мінус 40° С, мм ² /с	при темпе-ратурі 20° С, мм ² /с	при темпе-ратурі 40° С, мм ² /с
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Кислотність, мг КОН на 100 см ³ нафтопродукту	Температура початку кристалізації, °С	Температура спалаху в закритому тиглі, °С	Концентрація фактичних смол, мг на 100 см ³ нафтопродукту	Тиск насиченої пари, кПа	Йодне число, г йоду на 100 см ³ нафтопродукту	Масова частка сірки, %	Масова частка ароматичних вуглеводнів, %	Масова частка бензолу, %	Наявність водорозчинних кислот і лугів	Випробування на мідній пластинці		Коефіцієнт фільтрації	Гранична температура фільтрації, °С
										при температурі 50° С протягом 3 годин	при температурі 100° С протягом 3 годин		
26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39

Стійкість до окислення (індукційний період бензину), хв.	Колір і прозорість	Термоокиснювальна стабільність у статичних умовах (концентрація осаду), ³ мг на 100 см ³ палива	Зольність, %	Теплота згорання, кДж/кг (ккал/кг)	Масова частка меркаптанової сірки, %	Вміст сірководню	Коксівність 10 % залишку, %	Висота некіптявого полум'я, мм	Взаємодія з водою		Питома електрична провідність, пСм/м		Вміст мил нафтових кислот
									стан поверхні розподілу	стан розподілу фаз	при температурі заправки техніки	при температурі 20° С	
40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53

Температура застигання, °С	Масова частка кисню, %	Масова частка кисневих сполук, %	Змащувальна здатність: діаметр плями зносу за температури 60° С	Висновок про якість світлих нафтопродуктів
54	55	56	57	58

Додаток 10
до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 4 розділу III)

(лабораторія ПММ, місцезнаходження)

Ідентифікаційний код за ЄДРПОУ

Код за ДКУД

ЖУРНАЛ

реєстрації результатів випробувань олив та мастил

Розпочато _____

Завершено _____

Усього аркушів _____

Термін зберігання: 3 роки

Номер за журналом реєстрації проб	Найменування і марка оливи, мастила	Дата виготовлення (надходження) і звідки надійшли олива, мастило	Військова (авіаційна) частина, яка надала пробу на випробування	Дати початку та завершення проведення випробування	Густина		Кінематична в'язкість, мм ² /с					
					при температурі 15° С, кг/м ³	при температурі 20° С, кг/м ³	при температурі мінус 40° С	при температурі 0° С	при температурі 20° С	при температурі 40° С	при температурі 50° С	при температурі 100° С
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

Індекс в'язкості	Температура спалаху у відкритому тиглі, ° С	Кислотне число, мг КОН на 1 г оливи	Лужне число, мг КОН на 1 г оливи	Коксівність, %	Зольність сульфатна, %	Колір на колориметрі ЦНТ, од.	Масова частка механічних домішок, %	Масова частка води, %	Наявність водорозчинних кислот і лугів	Температура застигання, ° С	Корозійність на пластинах, г/м ²		Мийні властивості за методами Папок, Зарубіна, Віппера,
											із свинцю	із сталі марки 40, 45 або 50	

													бали
14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27

Масова частка активних елементів, %				Пенетрація при температурі 25° С з перемішуванням, мм ⁻¹	Трибологічні характеристики при температурі 20(±5)°С				Схильність до піноутворення, см ³			Температура краплепадіння, ° С
Ca	Ba	Zn	P		навантаження критичне, Н	навантаження зварювання, Н	індекс задирки, Н	діаметр плями зносу при навантаженні 392 Н протягом 1 години	при температурі 24° С	при температурі 94° С	при температурі 24° С після випробування при температурі 94° С	
28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40

Межа стійкості, Па (гс/см ²)		Колоїдна стабільність, %	Випаровуваність, %			Механічна стабільність				Зовнішній вигляд
при температурі 20° С	при температурі 80° С		при температурі 100° С	при температурі 120° С	при температурі 150° С	початкова межа стійкості на розрив при 20° С, Па (гс/см ²)	індекс руйнування, %	індекс встановлення, %	Межа стійкості після руйнування або встановлення протягом трьох діб, Па (гс/см ²)	

41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51

Вміст вільних лугів	Вміст вільних кислот	Висновки про якість олив та мастил
52	53	54

Додаток 11
до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та
спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 4 розділу III)

(лабораторія ПММ, місцезнаходження)

Ідентифікаційний код за ЄДРПОУ

Код за ДКУД

ЖУРНАЛ реєстрації результатів випробувань спеціальних рідин

Розпочато _____

Завершено _____

Усього аркушів _____

Термін зберігання: 3 роки

Номер за журналом реєстрації проб	Найменування і марка спеціальної рідини	Дата виготовлення (надходження) і звідки надійшла спеціальна рідина	Військова (авіаційна) частина, яка надала пробу на випробування	Дати початку та завершення проведення випробувань	Густина, кг/м ³ (міцність)	Зовнішній вигляд (запах)	Масова частка води, %	Масова частка механічних домішок, %	Кінематична в'язкість, мм ² /с				
									за температури мінус 50° С	при температурі 20° С	при температурі 50° С	при температурі 80° С	при температурі 100° С
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14

Темпе-	Темпе-	Корозійна дія на	Показ-	Темпе-	Темпе-	Кис-	Темпе-	Темпе-	Масова	Коефі-	Число	Кислот-	Змішу-	Вміст
--------	--------	------------------	--------	--------	--------	------	--------	--------	--------	--------	-------	---------	--------	-------

ратура початку криста- лізації, ° С	ратура застиг- ання, ° С	метали, втрата маси, мг/см ²			ник концен- трації водневих іонів (рН) при темпе- ратурі 20° С	ратура спалаху у відкри- тому тиглі, ° С	ратура спалаху у закри- тому тиглі, ° С	лотне число, мг КОН на 1 г рідини	ратура початку кипіння, ° С	ратура кінця кипіння, ° С	частка золи, %	цієнт залом- лення	оми- лення	ність	вання з водою	декст- рину
		сталь	мідь	латунь												
15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31

Вміст динатрійфосфату	Фракційний склад				Змішуваність з водою	Розчинність в паливі	Проба на окиснюваність	Проба на чистоту	Резерв лужності	Висновки про якість спеціальних рідин
	температура кипіння	температура википання до 150° С	температура википання після 150° С	втрати						
32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42

Примітка. Цей журнал ведеться в лабораторіях ПММ, для чого на кожний вид нафтопродукту (спеціальної рідини) надається декілька сторінок.

Додаток 12
до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та
спеціальних рідин у державній авіації України

<http://yurist-online.org/>

(пункт 4 розділу III)

(лабораторія ПММ, місцезнаходження)

Ідентифікаційний код за ЄДРПОУ

Код за ДКУД

ЖУРНАЛ
реєстрації результатів випробування відпрацьованих нафтопродуктів

Розпочато _____

Завершено _____

Усього аркушів _____

Термін зберігання: 3 роки

Номер за журналом реєстрації проб	Найменування групи відпрацьованих нафто-	Дата надходження проби	Авіаційна частина, яка надала пробу на	Дата початку та завершення прове-	Звідки відібрано пробу (резервуар, транс-	Найменування показників за ГОСТ 21046-86							Висновки за результатами випробування
						умовна в'язкість за температури 20° С або	температура спалаху у	масова частка механічних домішок,	масова частка води, %	масова частка фракцій, що	температура застигання	густина при температурі	

	продуктів		випробування	дення випробування	портний засіб, тара)	кінематична в'язкість при температурі 50° С, мм ² /с (сСт)	відкритому тиглі, °С	%		википають до 340° С, %	фракцій, що википають при температурі вище 340° С	20° С, кг/м ³	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14

Додаток 13
до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 4 розділу III)

УМОВИ ЗБЕРІГАННЯ

розчинів і терміни перевірки титрів, коефіцієнтів поправки робочих розчинів, що використовуються під час випробування ПММ

№ з/п	Найменування робочого розчину, що використовується під час випробувань	Концентрація робочого розчину	Умови зберігання	Термін перевірки	Примітка
1	2	3	4	5	6
1	Кислота соляна	0,1 Н	Звичайні	1 раз на місяць	-

2	Кислота соляна	0,5 Н	Звичайні	Те саме	-
3	Кислота соляна	1:1	У поліетиленовій тарі	-	-
4	Кислота сірчана	4 Н	Звичайні	1 раз на місяць	-
5	Кислота сульфанілова	0,5 г в 150 мл	У темній тарі	-	Схильна до зміни кольору
6	Кислота сульфосаліцилова	30 % оцтова кислота 0,556	У поліетиленовій тарі		Готується в соляній кислоті
7	Кислота саліцилова	10 % спиртовий розчин	Звичайні	-	Використовується свіжоприготовлена
8	Натр їдкий	0,01 Н	У поліетиленовій тарі	1 раз на місяць	-
9	Натр їдкий	0,1 Н	Те саме	Те саме	-
10	Натр їдкий	8 Н	Те саме	Те саме	-
11	Натр їдкий	40 %	Те саме	Те саме	-
12	Калій їдкий	0,05 Н	У темній тарі	У день застосування	Спиртовий розчин
13	Калій хлористий	Насичений	Звичайні	-	-
14	Калій марганцевокислий	0,1 Н	У темній тарі	1 раз на 3 місяці	-
15	Калій йодноватокислий	0,1 Н	Звичайні	1 раз на місяць	-
16	Калій йодноватокислий	0,1 М	Звичайні	1 раз на 3 місяці	-
17	Натрій сірчановатистокислий	0,1 Н	У темній тарі	Те саме	Схильний до появи осаду
18	Аміак водний	0,5 %	Звичайні	Те саме	-
19	Аміак водний	25 %	Те саме	Те саме	-
20	Аміак водний	1:1	Те саме	Те саме	-
21	α-нафтіламін	0,2 г у 150 мл оцтової кислоти	У темній тарі		Схильний до зміни забарвлення

22	1,2-нафтохінон 4 сульфонат натрію	0,138 г у 100 мл води	Те саме	-	Придатний у день приготування
23	Йод	20 г у 1 л спирту	Те саме	У день застосування	-
24	Трилон Б	0,01 М	Звичайні	1 раз на 3 місяці	-
25	Крохмаль розчинний	0,5 %	Те саме	-	Використовується свіжоприготовлений
26	Алізариновий червоний - С	0,7 %	Те саме	-	Водний розчин
27	Алізариновий жовтий - Р	0,1 %	Звичайні	-	-
28	0-фенантролін	0,1 %	У темній тарі	-	Схильний до зміни забарвлення
29	Нітросиновий жовтий	0,5 %	Звичайні	-	-
30	Метилловий жовтогарячий	0,02 %	Звичайні	-	-
31	Фенолфталеїн	1,0 %	Звичайні	-	Спиртовий розчин
32	Метилловий червоний	0,1 %	Звичайні	-	Те саме
33	Змішаний індикатор (метиленова синь 0,1 %, + метилловий червоний 0,2 %)	1:1	Звичайні	-	Те саме
34	Аміакат срібла	0,01 Н	У темній тарі	1 раз на місяць	

Додаток 14
до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 4 розділу III)

МЕТОДИ ВІДНОВЛЕННЯ ЯКОСТІ ПММ

Найменування ПММ	Показник якості	Метод відновлення якості
1	2	3
Моторні палива	Октанове число	Змішування з бензином, який має запас якості за октановим числом.
	Густина, кислотність, фракційний склад, кінематична в'язкість, температура спалаху в закритому тиглі, концентрація фактичних смол, масова частка сірки	Змішування з однойменним паливом, яке має запас якості за даним показником.
	Масова частка механічних домішок	Відстоювання з подальшою фільтрацією і перекачуванням до чистого резервуара.
	Вміст води	Відстоювання. Для прискорення процесу дизельне паливо нагрівають до температури 40 - 50° С. Зневоднення авіаційного гасу після відстоювання закінчують сепарацією (прокачуванням через фільтр-сепаратор)
Оливи	Густина, лужне число, кінематична в'язкість, температура спалаху в відкритому тиглі	Змішування при температурі 60 - 80° С з однойменною оливою, яка має запас якості за відновлюваним показником.
	Масова частка механічних домішок	Відстоювання при температурі 60 - 80° С з подальшою фільтрацією.
	Вміст води	Відстоювання при температурі 60 - 80° С протягом 6 - 7 годин, а потім випарювання при температурі 105 - 110° С не більше 36 годин
Гідравлічні рідини (оливи МГЕ-10А, АМГ-10, ВМГЗ, АУП, робочі рідини 7-50с-3, ЛЗ-МГ-2, ГЖД-14С, МГЕ-4А)	В'язкість, густина	Змішування з однойменною маркою рідини, що має запас якості за даним показником.
	Вміст механічних домішок	Відстоювання при температурі 60 - 80° С з подальшим фільтруванням.

	Вміст води	Відстоювання з нагрівом до 70 - 80° С протягом 6 - 7 годин, потім випарювання при 105 - 110° С до досягнення необхідної якості
Гідравлічна рідина ПГВ	В'язкість, густина, вміст хлорид-іона	Змішування з однойменною маркою рідини, що має запас якості за даним показником.
	Вміст механічних домішок	Відстоювання з подальшим фільтруванням
Амортизаційна і гальмівна рідини (АЖ-12Т, ГТЖ-22М, "Нева", БСК, "Томь", "Роса")	В'язкість при позитивній температурі, температура спалаху в закритому тиглі, густина	Змішування з однойменною маркою рідини, що має запас якості за даним показником.
	Вміст механічних домішок	Відстоювання з подальшим фільтруванням
Низькозамерзаючі рідини	Зовнішній вигляд, густина, температура початку кристалізації	Змішування з однойменною маркою рідини, що має запас якості за даним показником, або додавання того компонента, якого бракує (води або етиленгліколю).
	Вміст механічних домішок	Відстоювання з подальшим фільтруванням
Спирт етиловий	Міцність	Змішування однойменної марки спирту, що має запас якості за цим показником
Водно-спиртові суміші	Вміст безводного спирту в розчині (міцність)	Додавання компонента, якого бракує (води або спирту за Інструкцією по поводженню з етиловим спиртом, введеною в дію наказом заступника Міністра оборони України по тилу - начальника тилу ЗСУ від 11 квітня 1994 року N 24)
Рідина "І"	Число омилення Масова частка кислот	Змішування з рідиною "І", що має запас якості за цим показником
Рідина Nycosol 13	Густина, фракційний склад, кислотне число, температура спалаху в закритому тиглі	Змішування з рідиною Nycosol 13, що має запас якості за цим показником

Додаток 15
до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 4 розділу III)

НОРМИ ВИТРАТИ
спирту етилового ректифікованого на проведення фізико-хімічних випробувань ПММ

№ з/п	Найменування випробування і робіт, які проводяться з використанням спирту	Норма витрати спирту на одне випробування, кг	Кількість відпрацьованого спирту, який належить поверненню від норми витрати на одне випробування, % / кг
1	2	3	4
1	Визначення вмісту механічних домішок ваговим способом: а) під час випробувань присадок і олив з присадками:		
	обробка фільтра	0,080	90/0,072
	промивання фільтра спирто-толуоловою сумішшю (1:4).	0,100	-
	Усього за підпунктом "а"	0,180	-/0,072
	б) під час випробувань олив, що містять воду:		
	обробка фільтра	0,080	90/0,072
	розбавлення осаду спирто-ефірною сумішшю (4:1)	0,012	-
	змивання на фільтр залишку в стакані спирто-ефірною сумішшю (4:1).	0,012	-
	Усього за підпунктом "б"	0,104	-/0,072
	Усього за пунктом 1	0,284	-/0,144
2	Визначення умовної в'язкості	0,016	90/0,014

3	Визначення кислотності та кислотного числа:		
	нейтралізація спирту та титрування суміші	0,002	-
	розчинення наважки у 85 % розчині спирту.	0,072	80/0,057
	Усього за пунктом 3	0,074	-/0,057
	перевірка титру спиртового розчину КОН (проводиться один раз на місяць)	0,064	90/0,058
4	Визначення періоду стабільності.	0,010	90/0,009
	Метод Б при розбіжностях в оцінці якості нафтопродукту	0,041	90/0,037
5	Визначення вмісту меркаптанової сірки	0,054	80/0,043
6	Визначення термічної стабільності палив для реактивних двигунів:		
	промивання внутрішньої поверхні стаканчиків спирто-бензольною сумішшю (1:1)	0,010	90/0,009
	промивання пластин каталізаторів 30 x 8 x 2 мм	0,002	-
	Усього за пунктом 6	0,012	-/0,009
7	Визначення вмісту сірки ламповим методом	0,008	-
8	Визначення лужного числа потенціометричним титруванням (ГОСТ 11362-76):		
	приготування буферного розчину для визначення ЕДС (кислого розчину ксилідину)	0,024	90/0,022
	протирання електродів перед визначенням	0,002	-
	промивання бюретки місткістю 10 см ³	0,008	90/0,007
	розчинення наважки в розчиннику та її титрування.	0,040	90/0,036
	Усього за пунктом 8	0,074	-/0,065
	перевірка чутливості електродів (проводиться один раз на день перед проведенням серії вимірювань)	0,024	90/0,021

	проведення контрольного випробування	0,015	90/0,013
9	Визначення кінематичної в'язкості при від'ємних температурах	0,048	80/0,038
10	Визначення водорозчинних кислот і лугів	0,040	80/0,032
11	Випробування на мідній пластинці:		
	промивання пластин перед випробуванням	0,020	90/0,018
	дворазове промивання пластин спиртотолуоловою сумішшю (1:1) після випробування.	0,010	90/0,009
	Усього за пунктом 11	0,030	90/0,027
12	Визначення температури застигання	0,086	80/0,069
13	Визначення показника заломлення	0,002	-
14	Визначення вмісту механічних домішок розкладом соляною кислотою:		
	а) використання як суміші розчинників толуолетилового спирту чотирьохлористого вуглецю 3:1:1 (по масі):		
	розчинення наважки в суміші розчинників	0,020	80/0,016
	промивання лійки етиловим спиртом після фільтрування нижнього водного шару	0,020	80/0,016
	змивання сумішшю розчинників залишків мастила	0,008	80/0,006
	промивання лійки сумішшю розчинників після фільтрування верхнього шару	0,040	80/0,032
	промивання фільтруючої лійки етиловим спиртом після усунення водорозчинних солей.	0,020	80/0,016
	Усього за підпунктом "а"	0,108	80/0,086
	б) використання як суміші розчинників спирт-бензин - розчинник для гумової промисловості:		
	розчинення наважки в суміші розчинників	0,034	80/0,027

	промивання лійки етиловим спиртом після фільтрування нижнього водного шару	0,020	80/0,016
	змивання сумішшю розчинників залишків мастила	0,014	80/0,011
	промивання лійки сумішшю розчинників після фільтрування верхнього шару	0,070	80/0,056
	промивання фільтруючої лійки етиловим спиртом після усунення водорозчинних солей.	0,020	80/0,016
	Усього за підпунктом "б"	0,158	-/0,126
	Для мастила Літол-24 згідно з ГОСТ 21150-87:		
	розчинення наважки в суміші розчинників	0,048	80/0,038
	промивання лійки етиловим спиртом після фільтрування нижнього водного шару	0,020	80/0,016
	змивання сумішшю розчинників залишків мастила	0,014	80/0,011
	промивання лійки сумішшю розчинників після фільтрування верхнього шару	0,070	80/0,056
	промивання фільтруючої лійки етиловим спиртом після усунення водорозчинних солей.	0,020	80/0,016
	Усього по Літол-24	0,172	0,137
15	Визначення фактичних смол (по Бударову)	0,021	90/0,019
16	Визначення механічних домішок (ГОСТ 1036-75)	0,064	80/0,051
17	Визначення вільних лугів та вільних органічних кислот (ГОСТ 6707-76)	0,040	80/0,032
18	Визначення рН у гальмівній рідині "ТОМЬ" (ТУ 6-01-1276-82)	0,013	-
19	Визначення рН у гальмівній рідині "БСК" (ТУ 6.10-1533-75)	0,080	-
20	Визначення числа омилення рідини "І" (ГОСТ 8313-88)	0,080	-
21	Визначення коефіцієнта омилення в гліцерині	0,032	-

22	Визначення густини пікнометром, об'ємом (дм куб.):		
	0,006	0,001	-
	0,010	0,002	-
	0,025	0,004	90/0,003
23	Визначення температури помутніння та кристалізації (вуглеводневих палив)	0,086	80/0,032
24	Визначення йодного числа та вмісту ненасичених вуглеводнів (вуглеводневих палив):		
	розчинення наважки нафтопродукту	0,008	80/0,006
	обмивання палички та стінок колби	0,016	80/0,013
	додавання спиртового розчину йоду	0,040	80/0,032
	контрольне випробування.	0,028	80/0,022
	Усього за пунктом 24	0,092	80/0,073
25	Визначення термічної стабільності вуглеводневих палив:		
	промивання внутрішньої поверхні стаканчиків спирто-бензольною сумішшю (1:4)	0,005	90/0,004
	промивання пластин каталізаторів (25 x 20 x 3 мм).	0,002	-
	Усього за пунктом 25	0,007	-/0,004

Примітки:

1. Списання спирту проводиться по фактичній витраті, але не понад встановлених норм.
2. Відпрацьований спирт (за підпунктами "а", "б" пункту 1, пунктами 2, 16, 22) підлягає збору і повторному (не менше 3-кратного) використанню для проведення вищевказаних випробувань, а також для використання як охолоджувальної суміші (при виконанні випробувань за пунктами 9, 12).

3. Відпрацьований спирт і його суміші (за пунктами 3 - 6, 8 - 12, 14, 15, 17, 23 - 25) вважати забрудненими токсичними речовинами і нефільтруючими механічними домішками, підлягають збору і знищенню шляхом спалення.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Начальник (командир)

(військове звання, підпис, прізвище)
"___" _____ 20__ року
М. П.

АКТ N _____
списання спирту етилового ректифікованого по

(нормативний документ на спирт, ГОСТ, ДСТУ)

(найменування лабораторії ПММ)

за _____ 20__ року
(місяць)

N з/п	Розрахунок витрати (кількості фактично витраченого спирту на кожне випробування, кількість проб)	Найменування випробування, NN проб	Кількість витраченого спирту, кг	Здано відпрацьованого спирту, кг	Безповоротні втрати	Підстава для списання
1	2	3	4	5	6	7

	УСЬОГО:				
--	---------	--	--	--	--

Спирт за графою 4 у кількості _____ кг був використаний за прямим призначенням та підлягає списанню з книг обліку.

Відпрацьований спирт за графою 5 у кількості _____ кг, забруднений токсичними речовинами та нефільтруючими механічними домішками, в присутності членів комісії злитий в окрему ємність та знищений шляхом спалення.

Голова комісії

(підпис)

(прізвище, ім'я, по батькові)

Члени комісії:

(підпис)

(прізвище, ім'я, по батькові)

(підпис)

(прізвище, ім'я, по батькові)

Додаток 16
до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 4 розділу III)

ЖУРНАЛ ОБЛІКУ некондиційних ПММ

№ з/п	Авіаційна частина	Звідки відібрана проба	Найменування (марка) некондиційних	Кількість некондиційних ПММ,	Вартість некондиційних ПММ,	Дата виготовлення	Дата закладки на зберігання	Номер і дата видачі паспорта якості на неконди-	Показники, за якими ПММ не відповідає вимогам ДСТУ	Рекомендації, видані лабораторією ПММ	Рішення з відновлення (реалізації, утилізації)	Заходи, прийняті з відновлення якості (реалізації, утилізації)
-------	-------------------	------------------------	------------------------------------	------------------------------	-----------------------------	-------------------	-----------------------------	---	--	---------------------------------------	--	--

			ПММ, ДСТУ (ГОСТ)	тонн	грн			ційні ПММ	(ГОСТ), і їх значення		неконди- ційних ПММ	неконди- ційних ПММ
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

Примітки:

1. У графі 6 вказується первинна (до встановлення факту виходу ПММ за межі кондиції) вартість ПММ згідно з книгами обліку.
2. Для ПММ поточного забезпечення в графі 8 вказується дата надходження до авіаційної частини.
3. У графі 11 вказуються дата і номер супровідного листа лабораторії ПММ, рекомендації.
4. У графі 12 вказуються дата і номер листа з рішенням начальника ЦУЗ ПММ (ЦОВВ) на відновлення якості (реалізації, утилізації), рішення.
5. У графі 13 вказуються дата і номер листа, яким були відправлені матеріали розслідування причин виходу ПММ за межі кондиції, винні посадові особи, міра відповідальності, до якої вони були притягнуті, практичні заходи, які були проведені. Наприклад: "Якість ПММ відновлена (паспорт N _____)" або "ПММ _____ реалізовано, утилізовано, наряд N _____ від ____ 20__ року".

Додаток 17
до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та
спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 4 розділу III)

Авіаційна частина _____

Ідентифікаційний код за ЄДРПОУ

Код за ДКУД

ПАСПОРТ ЯКОСТІ N _____

" ____ " _____ 20__ року

На _____
(найменування, марка нафтопродукту)

(номер нормативного документа на нафтопродукт)

Завод-виробник (постачальник) _____

Номер резервуара (транспортного засобу) _____,
дата виготовлення _____, кількість (куб. м, т) _____

Акт відбирання проби N _____ від " ____ " _____ 20__ року

Проба згідно з Актом відбору проб N _____.

Дата проведення лабораторних випробувань " ____ " _____ 20__ року.

Найменування показника	Норма за нормативним документом	Результат випробування	Метод випробування
1	2	3	4

--	--	--	--

ВИСНОВОК: за перевіреними показниками проба _____
 (найменування нафтопродукту)
 відповідає (не відповідає) вимогам _____
 (номер нормативного документа)

Начальник лабораторії ПММ _____
 (підпис) (прізвище, ім'я, по батькові)

Старший лаборант _____
 (підпис) (прізвище, ім'я, по батькові)

М. П.

Примітки:

1. Під час видачі ПММ з бази (складу) ПММ паспорт якості повинен бути заповнений за всіма показниками якості нормативного документа за результатами останнього (приймально-здавального, контрольного, повного) випробування. Значення показників якості, яких не вистачає згідно з переліком нормативного документа, повинні заповнюватися за даними журналу обліку якісного стану, про що в паспорті якості робиться відповідна відмітка.
2. Під час видачі ПММ від суб'єкта державної авіації паспорт якості повинен бути заповнений за всіма показниками якості в об'ємі повного випробування з урахуванням результатів останнього (приймально-здавального або контрольного) випробування. Значення показників якості, яких не вистачає до об'єму повного випробування, повинні записуватися за даними паспорта якості бази (складу) ПММ, про що в паспорті якості робиться відповідна відмітка.

3. Лабораторія ПММ видає паспорт якості, заповнений за всіма показниками якості в об'ємі повного випробування.

4. Паспорт якості повинен містити висновок про відповідність якості ПММ вимогам ДСТУ (ГОСТ). У такому випадку, коли за результатами випробування показники якості продукту є некондиційними, начальник лабораторії ПММ дає письмові рекомендації щодо його подальшого використання. Зазначені рекомендації виписуються на звороті паспорта якості або на окремому аркуші, підписуються начальником лабораторії ПММ та завіряються печаткою лабораторії ПММ, яка проводила випробування.

5. Паспорт підписується начальником лабораторії ПММ і лаборантом, їх підписи завіряються печаткою лабораторії ПММ, яка проводила випробування. Якщо паспорт якості видається іншій авіаційній частині (організації), такий паспорт засвідчується гербовою печаткою. Копія паспорта завіряється в установленому порядку.

Додаток 18
до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та
спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 4 розділу III)

(лабораторія ПММ, база, склад,
авіаційна частина)

Ідентифікаційний код за ЄДРПОУ

Код за ДКУД

ЖУРНАЛ
реєстрації видачі паспортів якості

Розпочато _____

Завершено _____

Усього аркушів _____

Термін зберігання: 3 роки

N з/п	Номер проби за журналом реєстрації проб	Найменування та марка нафтопродукту	Номер нормативного документа на нафтопродукт	Номер резервуара (партії)	Номер транспортної накладної	Вантажо-одержувач (база, склад, військова частина)	Номер паспорта якості	Дата видачі паспорта якості	Посада, Військове звання, прізвище, ім'я, по батькові одержувача паспорта якості	Підпис одержувача	Примітка
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Примітка. Журнал реєстрації видачі паспортів якості ведеться в лабораторіях ПММ, на базах (складах) ПММ, у суб'єктах державної авіації.

Додаток 19
до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та
спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 4 розділу III)

КОНТРОЛЬНИЙ ТАЛОН N _____

на _____ в _____
(найменування, марка пального) (найменування, номер засобу заправки)

Якість пального відповідає вимогам ДСТУ (ГОСТ) _____

Паспорт на пальне N _____ від " ____ " _____ 20__ року

Вміст ПВК-рідини _____ %

Вода і механічні домішки в резервуарі з пальним відсутні.

Підпис _____

Номер резервуара	Номер рейсу	Номер видаткової відомості	Фактична густина, кг/м ³	Відстій пального після 10-хвилинного відстоювання, а також відсутність води і механічних домішок у пробі, яка відібрана з видаткових устаткувань засобів заправки, перевірів	
				Подачу палива на заправку літака (вертольота)	Заправку літака (вертольота) дозволяю

				ДОЗВОЛЯЮ (підпис представника служби пального, час і дата)	 (підпис представника інженерно-авіаційної служби, час і дата)
1	2	3	4	5	6

Додаток 20
до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та
спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 4 розділу III)

ЖУРНАЛ видачі контрольних талонів

Номер талона	Дата видачі талона	Найменування (марка) палива	Номер резервуара	Номер і дата паспорта якості на паливо	Номер паливозаправника, маслозаправника, заправного агрегата	Підпис водія про отримання талона	Дата і підпис начальника лабораторії ПММ (лаборанта) про повернення талона
1	2	3	4	5	6	7	8

Додаток 21

до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 4 розділу III)

ЖУРНАЛ
обліку роботи фільтрів і фільтрів-сепараторів

Дата	Видано пального через фільтр за день, л		Залишок ресурсу фільтра до огляду, л		Перепад тиску, кгс/см ²		Відмітка про регламентні роботи (заміна, промивання, огляд фільтрувальних чохлів, огляд і заміна ущільнювальних прокладок тощо)	Підписи осіб, які проводили регламентні роботи і перевірку якості їх виконання (водій, помічник начальника служби ПММ, лаборант)
	лівий	правий	лівий	правий	лівий	правий		
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Примітки:

1. В авіаційних частинах облік роботи фільтрів і фільтрів-сепараторів ведеться начальником складу ПММ (лабораторією ПММ).
2. Перепад тиску на фільтрі і фільтрі-сепараторі заноситься в журнал обліку їх роботи на початку і в кінці робочого дня.
3. Для фільтрів автомобільних засобів заправлення запис про перепад тиску і стан фільтруючих елементів проводиться у формулярі цього засобу під час здачі водієм видаткових відомостей на пальне.

Додаток 22

до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та спеціальних рідин у державній авіації України (пункт 4 розділу III)

ЖУРНАЛ
зливання відстою і перевірки пального на відсутність води та механічних домішок

Дата перевірки	Об'єкт перевірки (номери резервуарів, бортовий номер зразка ОВТ тощо)	Найменування (марка) пального	Результати перевірки		Перелік і об'єм робіт з видалення води і механічних домішок	Підписи осіб, які проводили перевірку і видалення води та механічних домішок
			по воді	по механічних домішках		
1	2	3	4	5	6	7

Примітки:

1. У графах 4 і 5 робляться відмітки про наявність або відсутність води і механічних домішок у відстої, що зливається.
2. У графі 7 ставляться підписи осіб, що проводили перевірку, організували і безпосередньо брали участь у видаленні води та механічних домішок.

Додаток 23
до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 4 розділу III)

ВІДОМІСТЬ
наявності у _____
(авіаційна частина)
некондиційних ПММ

1. Перелік некондиційних ПММ

№ з/п	База (склад) ПММ, авіаційна частина	Найменування (марка) некондиційних ПММ, ДСТУ (ГОСТ)	Кількість некондиційних ПММ, тонн	Вартість некондиційних ПММ, грн	Дата виготовлення	Номер і дата видачі паспорта якості на некондиційні ПММ
1	2	3	4	5	6	7

Показники, за якими ПММ не відповідає вимогам ДСТУ (ГОСТ), і їх значення	Рекомендації, видані лабораторією ПММ	Рішення з відновлення (реалізації, утилізації) некондиційних ПММ	Заходи, здійснені з відновлення якості (реалізації, утилізації) некондиційних ПММ
8	9	10	11

Примітки:

1. У графі 3 марки ПММ вказуються відповідно до номенклатури пального, мастильних матеріалів, спеціальних рідин та технічних засобів служби ПММ.

По кожній групі ПММ підбивається підсумок.

2. У графі 5 вказується первинна (до встановлення факту виходу за межі кондиції) вартість ПММ згідно з книгами обліку.

3. У графі 9 вказуються дата і номер супровідного листа лабораторії ПММ, зміст рекомендації.
4. У графі 10 вказуються дата і номер листа з рішенням начальника ЦУЗ ПММ (ЦОВВ) на відновлення якості (реалізації, утилізації), зміст рішення.
5. У графі 11 вказуються дата і номер листа, яким були відправлені матеріали розслідування причин виходу ПММ за межі кондиції, винні посадові особи, міра відповідальності, до якої вони були притягнуті, практичні заходи, які були здійснені. Наприклад: "Якість пального відновлена (паспорт N _____)" або "Пальне _____ реалізовано, утилізовано, наряд N __ від _____ 20__ року".

2. Заходи, здійснені щодо скорочення кількості некондиційних ПММ

(у тоннах)

Найменування	Наявність на 01.____ 20__	Виявлено протягом звітнього періоду	Заходи, здійснені щодо скорочення кількості некондиційного ПММ						Наявність на 01.____ 20__
			відновлена якість до рівня			переведено в нижчий сорт (іншу марку)	переведено у відпрацьовані нафтопродукти	усього	
			ДСТУ (ГОСТ)	дублюючої марки	допустимих відхилень				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ПММ, усього									
у тому числі: автомобільні бензини									
паливо дизельне									
паливо для реактивних двигунів									
оливи									
мастила									
спеціальні рідини									
РАЗОМ									

Примітки:

1. Дані про заходи щодо скорочення кількості некондиційних ПММ складаються щокварталу наростаючим підсумком.
2. У графі 2 вказується кількість некондиційних ПММ на початок кварталу.
3. У графах 4 - 8 наводяться дані про кількість ПММ, відносно яких фактично здійснено вказані заходи.
4. У графі 9 підсумовуються дані граф 4 - 8.
5. У графах 4 - 9 дані вказуються наростаючим підсумком.
6. У графі 10 вказується кількість некондиційних ПММ на кінець кварталу.
7. Дані за базу (склад) підписує начальник бази (складу) і начальник відділу зберігання ПММ. Підписи завіряються гербовою печаткою.
8. Дані за авіаційну частину підписують командир авіаційної частини та начальник служби ПММ. Підписи завіряються гербовою печаткою.

Додаток 24
до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та
спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 4 розділу III)

ВІДОМІСТЬ
наявності на _____
(база, склад ПММ, авіаційна частина)
неліквідних олив, мастил та спеціальних рідин

1. Перелік неліквідних олив, мастил та спеціальних рідин

Найменування (марка) неліквідних олив, мастил та спеціальних рідин, ДСТУ (ГОСТ)	Кількість неліквідних олив, мастил та спеціальних рідин, тонн	Вартість неліквідних олив, мастил та спеціальних рідин, грн	Дата виготовлення	Номер і дата видачі паспорта якості на неліквідні оливи, мастила та спеціальні рідини	Висновок про якість	Рішення про подальше використання неліквідних олив, мастил та спеціальних рідин
1	2	3	4	5	6	7

Примітки:

- У графі 4 вказується вартість неліквідних олив, мастил та спеціальних рідин згідно з книгами обліку.
- У графі 8 вказуються дата і номер листа з рішенням начальника ЦУЗ ПММ (ЦОВВ) на подальше використання неліквідних олив, мастил та спеціальних рідин, зміст рішення.

2. Заходи, здійснені щодо скорочення кількості неліквідних олив, мастил і спеціальних рідин

Найменування (марка) неліквідних олив, мастил та спеціальних рідин, ДСТУ (ГОСТ)	Наявність на 01. __ 20__	Виявлено протягом звітнього періоду	Заходи, здійснені щодо скорочення кількості неліквідних олив, мастил та спеціальних рідин					Наявність на 01. __ 20__
			передано до інших баз (складів), суб'єктів державної авіації	використано за новим призначенням	реалізовано в установленому порядку	переведено у відпрацьовані нафтопродукти	усього	
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Примітки:

1. Дані складаються щокварталу наростаючим підсумком.
 2. Марки неліквідних олив, мастил та спеціальних рідин перераховуються відповідно до номенклатури пального, мастильних матеріалів, спеціальних рідин та технічних засобів служби ПММ.
- По кожній групі олив, мастил та спеціальних рідин підбивається підсумок.
3. У графі 3 вказується кількість неліквідних олив, мастил та спеціальних рідин на початок кварталу.
 4. У графах 5 - 9 дані вказуються наростаючим підсумком.
 5. У графі 10 вказується кількість неліквідних олив, мастил та спеціальних рідин на кінець кварталу.
 6. Дані за базу (склад) підписує начальник бази (складу) і начальник відділу зберігання ПММ. Підписи завіряються гербовою печаткою.
 7. Дані за суб'єкт державної авіації підписують керівник суб'єкта державної авіації і начальник служби ПММ. Підписи завіряються гербовою печаткою.

ВІДОМІСТЬ

наявності у _____
(центрі забезпечення паливом)
неліквідних олив, мастил і спеціальних рідин

1. Перелік неліквідних олив, мастил і спеціальних рідин

N з/п	Найменування (марка) неліквідних олив, мастил та спеціальних рідин, ДСТУ (ГОСТ)	Найменування суб'єкта державної авіації	Кількість неліквідних олив, мастил та спеціальних рідин, тонн	Вартість неліквідних олив, мастил та спеціальних рідин, грн	Дата виготовлення	Номер і дата видачі паспорта якості на неліквідні оливи, мастила та	Висновок про якість	Рішення про подальше використання неліквідних олив, мастил та спеціальних рідин
----------	---	---	---	---	----------------------	---	------------------------	--

						спеціальні рідини		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. Оливи, мастила та спеціальні рідини застарілих марок								
2. Неліквідні оливи, мастила та спеціальні рідини, що підлягають перерозподілу між базами (складами) ПММ, суб'єктами державної авіації								

Примітки:

1. У розділі 1 вказуються оливи, мастила та спеціальні рідини, що є застарілими і не використовуються на базах (складах) ПММ суб'єктів державної авіації, що стоять на забезпеченні.
2. У розділі 2 вказуються оливи, мастила та спеціальні рідини, що не використовуються на базах (складах) ПММ у суб'єктах державної авіації, що стоять на забезпеченні.
3. У графі 5 вказується вартість неліквідних олив, мастил та спеціальних рідин згідно з книгами обліку.
4. У графі 9 наводиться зміст рішення начальника ЦУЗ ПММ на подальше використання неліквідних олив, мастил та спеціальних рідин.

2. Заходи щодо скорочення кількості неліквідних олив, мастил та спеціальних рідин

Найменування (марка) неліквідних олив, мастил та спеціальних рідин, ДСТУ (ГОСТ)	Наявність на 01. __ 20__	Виявлено протягом звітного періоду	Заходи щодо скорочення кількості неліквідних олив, мастил та спеціальних рідин					Наявність на 01. __ 20__
			передано до інших баз (складів), суб'єктів державної авіації	використано за новим призначенням	реалізовано в установленому порядку	переведено у відпрацьовані нафтопродукти	усього	
1	2	3	4	5	6	7	8	9

--	--	--	--	--	--	--	--	--

Примітки:

1. Дані складаються щокварталу наростаючим підсумком.
2. Марки неліквідних олив, мастил та спеціальних рідин перераховуються відповідно до номенклатури пального, мастильних матеріалів, спеціальних рідин та технічних засобів служби ПММ.

По кожній групі олив, мастил та спеціальних рідин підбивається підсумок.

3. У графі 3 вказується кількість неліквідних олив, мастил та спеціальних рідин на початок кварталу.
4. У графах 5 - 9 дані вказуються наростаючим підсумком.
5. У графі 10 вказується кількість неліквідних олив, мастил та спеціальних рідин на кінець кварталу.
6. Дані підписують начальник центру забезпечення паливом і начальник відділу контролю якості. Підписи завіряються гербовою печаткою.

Додаток 25
до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 4 розділу III)

КАРТКА (ЖУРНАЛ) обліку роботи лабораторії ПММ (ОЦЗ, ЦМТЗ, авіаційної частини)_____

Начальник ОЦЗ (ЦМТЗ, командир авіаційної частини) _____

(військове звання, прізвище, ім'я, по батькові)

Відповідальний за контроль якості ПММ _____
(посада, військове звання, прізвище, ім'я, по батькові)

Обов'язковий для лабораторії ПММ вид випробування _____

1. Реквізити

Поштові	Відвантажувальні	Проїзд
поштовий індекс, область, район, місто, вулиця, будинок, телефон, телефакс, електронна пошта	залізничним транспортом	залізничним транспортом, автотранспортом

2. Укомплектованість особовим складом (на _____ 20__ року)

Посада	Прізвище, ім'я, по батькові	Рік народження	Освіта (найменування навчального закладу, спеціальність за дипломом, дата закінчення)	Остання посада до прийому на роботу в лабораторію ПММ	Дата призначення на посаду	Досвід роботи на посадах з контролю якості ПММ	Проходження навчання (перепідготовки)
1	2	3	4	5	6	7	8

Примітки:

1. Щодо вакантних посад наводяться дані про те, з якого моменту посада є вакантною.
2. У графі 4 зазначається повне найменування навчального закладу. Якщо співробітник закінчив декілька навчальних закладів, наводяться дані щодо кожного навчального закладу.
3. У графі 5 вказується, з якої посади співробітник був прийнятий на роботу в лабораторію ПММ, стаж роботи на цій посаді.
4. У графі 7 перераховуються посади з контролю якості, які співробітник займав раніше, дати призначення і звільнення з цих посад, вказується загальний термін роботи на посадах з контролю якості ПММ. До посад з контролю якості ПММ належать такі: інженер з контролю якості, начальник лабораторії ПММ, лаборант, а також інші посади, які передбачали безпосереднє проведення випробувань ПММ.
5. У графі 8 вказуються дата проходження навчання (перепідготовки), номер допуску до самостійної роботи, виставлена оцінка.

3. Укомплектованість лабораторним обладнанням (на _____ 20__ року)

Найменування лабораторного обладнання	Необхідно згідно зі штатом та нормами забезпечення	В наявності	Не вистачає	Надлишок
1	2	3	4	5

Примітки:

1. У розділ 3 заносяться дані про прилади, апарати, засоби вимірювання і допоміжне обладнання, яке фактично використовується в лабораторії ПММ, а також дані про лабораторне обладнання, що обліковується, але фактично не експлуатується.

2. У графі 2 вказуються номер норми постачання і кількість лабораторного обладнання відповідно до даної норми.

4. Перелік показників якості, які не можуть бути визначені в лабораторії ПММ _____ (на _____ 20__ року)

Найменування показників якості	Причина

5. Технічний стан лабораторного обладнання

Найменування лабораторного обладнання	Заводський і інвентарний номери, рік випуску	Дата отримання і введення в експлуатацію	Технічний стан	Дані про перевірку (атестацію)	Дані про ремонт і обслуговування	Дані про пошкодження і відмови
1	2	3	4	5	6	7

Примітки:

1. У таблицю заносяться дані про всі прилади, апарати, засоби вимірювань і допоміжне обладнання, які фактично використовуються в лабораторії ПММ, а також дані про лабораторне обладнання, що обліковується, але фактично не експлуатується. Не наводяться дані про укомплектованість лабораторним посудом. Записи ведуться по групах засобів контролю якості в такому порядку: засоби вимірювань, апарати, допоміжне обладнання.
2. У графі 4 вказується фактичний технічний стан лабораторного обладнання - справний, не справний, вимагає ремонту.
3. У графі 5 наводяться дані про виконані перевірки (атестації, перевірки технічного стану) - повне найменування організації, що проводила

перевірку (атестацію, перевірку технічного стану), номер і дата видачі свідоцтва про перевірку (протоколу атестації, перевірки технічного стану).

4. У графі 6 наводяться дані про виконані ремонти - повне найменування організації, що проводила регламентні роботи або ремонт, дати відправки і повернення засобів контролю якості з ремонту (регламентних робіт), повний перелік виконаних робіт.

5. У графі 7 вказується дата пошкодження (відмови) і опис пошкодження (відмови).

6. Дані про виробничу діяльність лабораторії ПММ

Період	Фактично виконано		Кількість ПММ, від яких були відібрані проби, тонн	Кількість виявлених некондиційних ПММ	
	проб	умовних випробувань		проб	тонн
1	2	3	4	5	6
Разом за 20__ рік					
у тому числі					
Разом за 20__ рік					
у тому числі					

Примітки:

1. У графі 4 наводяться дані про кількість ПММ, від яких були відібрані проби для випробування в лабораторії ПММ.

2. Дані розшифровуються за видами ПММ, які були випробувані:

бензини автомобільні і авіаційні;

паливо дизельне;

паливо для реактивних двигунів;

оливи;

мастила;

спеціальні рідини.

7. Результати контролю точності випробувань

Дата проведення	Дані про контрольні проби	Кількість штрафних балів, оцінка	Показник якості, за яким отриманий невірний результат
1	2	3	4

Примітки:

1. У графі 2 вказується найменування ПММ, виданих як контрольна проба, перелік показників якості, які підлягали випробуванню.
2. У графі 4 вказуються показники якості, за якими отримано неправильний результат і показники якості, за якими контрольні проби не випробувані.

8. Надання планувальних і звітних документів

<http://yurist-online.org/>

Період	Звіт про роботу лабораторії ПММ	План проведення випробувань ПММ тривалого зберігання	План (графік) поновлення запасів ПММ тривалого зберігання	Донесення про виконання плану поновлення	Дані про наявність некондиційних ПММ	Дані про наявність неліквідних олив, мастил та спеціальних рідин	Заявка на лабораторне обладнання
	дата надання планувальних і звітних документів						
1	2	3	4	5	6	7	8
20__ рік							
I квартал							
II квартал							
III квартал							
IV квартал							

9. Основні результати перевірок з питань забезпечення якості ПММ

Дата перевірки, хто перевіряв	Основні недоліки в роботі лабораторії ПММ щодо виконання заходів забезпечення якості ПММ	Відмітка про усунення недоліків
1	2	3

Примітки:

1. У таблиці наводяться дані про перевірки з питань забезпечення якості ПММ на даній базі (складі) ПММ, у суб'єкті державної авіації, виконаних як посадовими особами лабораторії ПММ, так і посадовими особами вищих органів виконавчої влади.

2. У графі 1 вказуються номер і дата акта перевірки, посада, військове звання, прізвище та ініціали особи, що проводила перевірку з питань забезпечення якості ПММ на цій базі (складі) ПММ, у суб'єкта державної авіації.

3. У графі 3 наводяться дані, які підтверджують усунення відмічених недоліків.

10. Придатність приміщень лабораторії ПММ і виконання умов, необхідних для проведення випробувань ПММ

У цьому розділі в довільній формі висвітлюють такі питання:

в якому приміщенні розташована лабораторія ПММ, його стан;

пристосованість приміщень для проведення випробувань, наявність і технічний стан лабораторних меблів, систем забезпечення (електропостачання і освітлення, опалювання, водопостачання і каналізації, примусової витяжної вентиляції, пожежної сигналізації, засобів пожежогасіння);

ефективність роботи систем опалювання і примусової вентиляції;

порядок зберігання проб ПММ;

порядок зберігання хімічних реактивів.

Дані про діяльність лабораторії ПММ _____ наведені станом на _____ 20__ року
(суб'єкт державної авіації)

(посада, військове звання, підпис, прізвище, ініціали)

"__" _____ 20__ року

Додаток 26

до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 4 розділу III)

ЖУРНАЛ
приготування і перевірки титрів робочих розчинів

Дата приготування і перевірки титру, коефіцієнта виправлення	Кількість приготовленого розчину, дм ³	Найменування розчину і речовини, за яким перевіряється титр, коефіцієнт виправлення	Розрахунки під час встановлення коефіцієнта виправлення, титру і остаточний результат	Підпис особи, що приготувала розчин і встановила коефіцієнт виправлення, титр розчину	Підпис особи, що перевірила правильність готування розчину і встановлення коефіцієнта виправлення, титру розчину

Додаток 27

до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 4 розділу III)

ЖУРНАЛ
обліку зачистки резервуарів

Дата	Номер резервуара	Причина зачистки (техогляду,	Найменування ПММ, які підлягають	Об'єм роботи з зачищення (огляду,	Об'єм проведених робіт	Підписи осіб, які проводили	Висновок про готовність резервуарів до	Склад комісії з перевірки зачищення	Підписи членів комісії, які перевіряли
------	---------------------	------------------------------------	--	---	------------------------------	-----------------------------------	--	---	--

		ремонту)	наливу	ремонту)		роботи	наливу	(техогляду, ремонту), N наказу про його призначення	якість зачищення (технічного огляду, ремонту)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Додаток 28
до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та
спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 4 розділу III)

РОБОЧИЙ ЖУРНАЛ ЛАБОРАНТА

Дата початку випробування _____ Номер проби _____

Вихідні дані	Розрахунки	Результати

Дата закінчення випробування _____

Підпис виконавця _____

Підпис начальника лабораторії ПММ _____

Додаток 29
до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та
спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 4 розділу III)

Основні показники якості нафтопродуктів, що найбільш схильні до змін

№ з/п	Найменування ПММ	Показники, найбільш схильні до змін при зберіганні
1	2	3
1	Авіаційні бензини	Фракційний склад Період стабільності Вміст фактичних смол
2	Автомобільні бензини	Фракційний склад Вміст фактичних смол Кислотність

3	Палива для реактивних двигунів	Вміст фактичних смол Кислотність Термоокислювальна стабільність
4	Мінеральні моторні оливи	Кислотність В'язкість Лужне число
5	Авіаційні синтетичні оливи	Кислотне число Температура спалаху
6	Рідина "Г"	Вміст води Кислотність Число омилення
7	Спирт	Міцність

Додаток 30
до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та
спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 5 розділу III)

ЗАТВЕРДЖУЮ

(посада, військове звання,

підпис, прізвище, ініціали)

"__" _____ 20__ року

М. П.

АКТ ПРИЙМАННЯ N ____

(найменування техніки, іншого майна)

(місце складання акта)

Дата початку приймання _____

Дата закінчення приймання _____

Ознака інформації	Реєстраційний номер	Номер аркуша	Код документа	Номер документа	Дата документа	Підстава (мета) операції	Служба	Вантажо-відправник і його адреса	Вантажо-одержувач і його адреса	Вид транспорту	Номер транспорту	Дата	
												відправлення	надходження
000	001	002	003	005	032	045	046	052	053	064	014	038	039

Під час ознайомлення з документами, огляду (перевірки) встановлено:

1. Кількість і якісний стан під час фактичного приймання

N з/п	Найменування майна (індекс, N креслення)	Код номенклатури	Одиниця виміру	Наявність за документами				Фактична наявність		Заводський номер	Номер партії	Дата випуску	Не вистачає				Надлишок		Примітка
				категорія	ціна за оди- ницю	кіль- кість	сума	категорія	кількість				категорія	кіль- кість	у тому числі		категорія	кіль- кість	
															у межах норм природної втрати	понад норми природної втрати			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
		075	076	079	171	100	172	083	134	007	011	030							

Зворотний бік

2. Під час зовнішнього огляду

Технічний стан транспорту (вагонів, цистерн, контейнерів, автомобілів)

(виявлені несправності)

Стан пломб

(ким накладені, номери пломб,

їх стан)

Стан тари та упаковки

(виявлені недоліки)

3. У разі розкриття

Кількість місць та їх маса

	Кількість місць	Маса	
		брутто	нетто
Наявність за документами вантажовідправника			
Фактична наявність			
Не вистачає			
Надлишок			

Зворотний бік

Номери місць, у яких виявлено нестачу або надлишки

Маркування місць		Наявність		Нестача	Надлишки
відправником	транспортне	пакувальних листів	пломб		

4. Під час перевірки транспортних засобів і документів

Найменування, номер і дата транспортного документа	Тип вагона, цистерни, контейнера, автомобіля	Номер транспортного засобу	Висота зливу (загальна), см	Висота зливу води, см	Маса	
					у документах вантажо- відправника	фактична

5. Під час перевірки якісного стану

6. Різні відмітки

<http://yurist-online.org/>

Додатки до акта:

Акт складений у _____ примірниках, з яких направляються:

примірник N 1 - _____

примірник N 2 - _____

примірник N 3 - _____

примірник N 4 - _____

примірник N 5 - _____

Голова комісії _____
(військове звання, підпис, прізвище, ініціали)

Члени комісії: _____
(військові звання, підписи, прізвища, ініціали)

Представник _____
(організація, номер і дата документа)

про повноваження щодо участі у прийманні,

<http://yurist-online.org/>

підпис, прізвище, ініціали)

Майно, що фактично надійшло і зазначено в акті, на відповідальне зберігання прийняв

(посада, військове звання, підпис, прізвище, ініціали)

" ____ " _____ 20__ року

Примітки:

1. Акт приймання (далі - акт) складається на:

техніку;

ПММ в залізничних цистернах, танкерах, баржах;

висотне спорядження і льотно-технічне обмундирування;

майно без супровідних документів;

майно, кількість і якість якого різняться з даними супровідних документів;

майно після переробки (доопрацювання) на підприємствах промисловості, що надійшло від постачальників і складів на адресу авіаційної частини.

2. Акт складається комісією авіаційної частини за участю (за потреби) представника постачальника чи місцевого органу влади і затверджується командиром авіаційної частини, а також візується начальником фінансово-економічного органу. Підпис командира авіаційної частини скріплюється мастиковою гербовою печаткою.

3. У разі надходження майна зі складів акт складається у чотирьох примірниках: перший - залишається у службі забезпечення авіаційної частини, другий - передається у фінансово-економічний орган авіаційної частини, третій - направляється вантажовідправнику, четвертий - подається органу виконавчої влади, який віддав розпорядження на відпускання (відвантаження)

майна в якості підтвердження про його отримання.

У разі надходження майна безпосередньо зі складу (бази) постачальника або від підприємства промисловості за нарядом органу виконавчої влади акт складається у п'яти примірниках. П'ятий примірник надсилається органу виконавчої влади, який виписав наряд.

Залежно від порядку розрахунків з постачальниками, який діє, кількість примірників акта може бути змінена.

4. Складати на майно, яке прибуло на підставі різних документів, один акт приймання забороняється.

5. У реквізитах вказуються: "Підстава (мета) операції" - наряд (залізнична накладна, коносамент), його номер та дата; "Вантажовідправник і його адреса" - вантажовідправник і за потреби постачальник; "Вантажоодержувач і його адреса" - вантажоодержувач і за потреби замовник. У графі 17 вказується також майно, якого не вистачає і за яким не встановлюються норми природних втрат, а у графі 20 - його вартість.

6. Фактична наявність прийнятого майна та його якісний (технічний) стан визначаються на підставі результатів огляду, перерахування (заміру, зважування) і вказуються в розділі 1 акта.

7. У розділі 5 акта вказуються якісний (технічний) стан майна (результати проведених іспитів, лабораторних випробувань), найменування, номер і дата документа, який засвідчує відповідність продукції умовам договору. При вибірковій перевірці майна, крім того, вказуються підстава (стандарт, технічні умови, договір тощо) та порядок відбору продукції для перевірки.

8. У графі 6 вказується первинна вартість матеріальних засобів за одиницю виміру. Під час приймання матеріальних засобів від підприємств-постачальників первинна вартість вказується відповідно до контракту (договору), під час приймання з авіаційної частини - на підставі облікових даних вантажовідправника.

9. У разі виявлення нестачі майна (крім нестач у межах допустимих норм) акт приймання складається окремо на кожний вагон (цистерну, літак, контейнер), у якому виявлена ця нестача.

10. У разі виявлення нестачі (надлишків), неякісного (несвоєчасного) постачання майна або

простою транспорту у розділі 6 акта додатково вказуються:

час доставки продукції на склад вантажоодержувача (якщо акт складається на складі) і умови її зберігання до приймання;

за якою вагою (залізниці, пароплавства, вантажовідправника тощо) відправлено вантаж;

час видачі вантажу транспортним організаціям;

час розпечатування вагона (контейнера, тари або іншого опломбованого транспортного засобу);

дата та номер повідомлення про виклик представника постачальника, порядок направлення повідомлення;

чи можливо вмістити майно, якого не вистачає, у вагон (контейнер, тару або інший опломбований транспортний засіб);

дані про причини простою транспорту, несвоєчасного приймання і складання комерційного акта (акта, виданого органом автомобільного транспорту), номер і дата цього акта;

тривалість вивантаження;

кількість відходів у процесі переробки, їх відповідність нормам;

висновок про причини і місце утворення нестачі тощо.

За наявності великої кількості відомостей розділ 6 акта може бути оформлений у вигляді окремого додатка до акта, підписаного комісією.

11. До акта приймання додаються: транспортні вантажні документи, завірені транспортною організацією; документи про якість (технічний стан) майна; наряд (накладна) або фактура постачальника; повагонна відомість; опис трафаретів (складається у разі виявлення помилок постачальника під час підрахунку маси за трафаретами); другий примірник комерційного акта (у разі складання).

Додаток 31

до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 4 розділу III)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник (командир)

_____ (військове звання, підпис, прізвище)
" ____ " _____ 20__ року

ПЛАН (ГРАФІК)
поновлення запасів ПММ тривалого зберігання авіаційної частини _____ у 20__ році

Найменування (марка) ПММ, ДСТУ, ГОСТ, ТУ	Номер резервуара, марка машини, партія ПММ в тарі	Кількість ПММ, тонн	Дата виготовлення	Дата закладення	Номер паспорта і дата останнього випробування	Термін зберігання, років	Підлягає поновленню, дата	Відповідальний за освідження	Відмітка про продовження терміну зберігання	Відмітка про поновлення
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. На складі ПММ										

2. У баках і системах озброєння і військової техніки									

Начальник (начальник	відділу служби	зберігання пального	бази	(складу) авіаційної	ПММ частини)
-------------------------	-------------------	------------------------	------	------------------------	-----------------

(військове звання, підпис, прізвище)

" ____ " _____ 20__ року

Примітки:

1. У розділі 1 вказуються ПММ, що зберігаються в резервуарах і тарі.
2. У розділі 2 вказуються ПММ, що зберігаються в баках і системах ОВТ.
3. У план включаються всі запаси ПММ тривалого зберігання, що зберігаються на базі (складі), у суб'єкта державної авіації. Дані плану повинні відповідати даним обліку недоторканих запасів ПММ.
4. Марки ПММ перераховуються відповідно до номенклатури пального, мастильних матеріалів, спеціальних рідин та технічних засобів служби пального:

бензини авіаційні;

бензини автомобільні;

палива для реактивних двигунів;

палива дизельні;

оливи авіаційні;

оливи моторні;

оливи турбінні;

оливи циліндрові;

оливи холодильні;

оливи компресорні;

оливи трансмісійні;

оливи вакуумні;

оливи ізоляційні;

оливи приладні;

оливи консерваційні і домішки;

мастила антифрикційні багатоцільові і спеціального призначення;

мастила антифрикційні спеціалізовані;

мастила антифрикційні хімічно стійкі і радіаційно стійкі;

мастила консерваційні;

мастила ущільнювальні;

рідини гідравлічні спеціального призначення;

рідини амортизаційні, противідкотні і гальмівні;

рідини охолоджуючі низькозамерзаючі і антильодові;

рідини розділювальні;

рідини противодокристалізаційні;

спирти етилові.

5. У графі 6 дані наводяться у вигляді дробу, у чисельнику вказуються дані про останнє повне випробування, у знаменнику вказуються дані про останнє контрольне випробування - найменування лабораторії ПММ, що проводила випробування, дата і номер паспорта якості.

6. У графі 10 вказуються номер, дата акта про продовження терміну зберігання, найменування лабораторії ПММ, що видала паспорт якості, на підставі якого продовжений термін зберігання, номер, дата паспорта якості, новий термін поновлення.

7. У графі 11 вказуються номер, дата акта про поновлення.

8. План поновлення запасів ПММ тривалого зберігання суб'єкта державної авіації підписується начальником служби ПММ суб'єкта державної авіації і затверджується керівником суб'єкта державної авіації.

За наявності запасів ПММ тривалого зберігання, що зберігаються в ОВТ, план поновлення запасів ПММ тривалого зберігання узгоджується з заступником керівника суб'єкта державної авіації з озброєння.

9. План поновлення запасів ПММ тривалого зберігання бази (складу) ПММ підписується начальником відділу зберігання ПММ і затверджується начальником бази (складу) ПММ.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник (командир)

(військове звання, підпис, прізвище)
" ____ " _____ 20__ року

ГРАФІК

поновлення запасів ПММ тривалого зберігання бази (складу), авіаційної частини _____ у 20__ році

№ з/п	Наймену-	Планується до поновлення, т
-------	----------	-----------------------------

	вання (марка) ПММ	усього	у тому числі:															
			I квартал				II квартал				III квартал				IV квартал			
			сі- чень	лю- тий	бере- зень	разом	кві- тень	тра- вень	чер- вень	разом	ли- пень	сер- пень	вере- сень	разом	жов- тень	листо- пад	гру- день	разом
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19

Начальник
(начальник
служби
відділу
пального
зберігання
авіаційної
ПММ
частини)

(військове звання, підпис, прізвище)

"__" ____ 20__ року

Примітка. План постачання пального до баз (складів) ПММ, суб'єктів державної авіації відпрацьовується з урахуванням складеного поновлення запасів ПММ тривалого зберігання.

Додаток 32
до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 4 розділу III)

ПОГОДЖЕНО
Начальник відділу контролю якості
центру забезпечення паливом

(військове звання, підпис, прізвище)

"__" ____ 20__ року

ЗАТВЕРДЖУЮ
Начальник бази (складу)
(командир авіаційної частини)

(військове звання, підпис, прізвище)

"__" ____ 20__ року

ПЛАН
проведення випробувань ПММ тривалого зберігання бази (складу), авіаційної частини _____ у 20__ році

Найменування (марка) ПММ	Номер резервуара, марка машини, партія ПММ в тарі	Дата виготовлення ПММ	Дата закладення на зберігання	Дані щодо останнього випробування		Планується проведення випробувань													Відмітка про поновлення або використання
				контрольного	повного	січень	лютий	березень	квітень	травень	червень	липень	серпень	вересень	жовтень	листопад	грудень		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	

Начальник відділу зберігання ПММ (начальник служби ПММ авіаційної частини)

_____ (військове звання, підпис, прізвище)

"__" _____ 20__ року

Примітки:

1. У графі 4 вказується дата закладки ПММ у запас тривалого зберігання, а для ПММ поточного забезпечення - дата надходження ПММ.
2. У графах 5 і 6 вказуються дані про останнє випробування: найменування лабораторії ПММ, що проводила випробування, дата і номер паспорта якості.
3. У графах 7 - 18 дані наводяться у вигляді дробу, у чисельнику вказують, який вид випробування планується (К - контрольне, П - повне), у знаменнику наводяться дані про виконані випробування - дата проведення і номер паспорта якості.
4. У графі 19 вказуються дата і номер акта поновлення або дата видачі в користування, найменування і номер документів, що підтверджують

використання.

5. План узгоджується до 20 грудня поточного року з начальником відділу контролю якості ЦЗП.
6. План бази (складу) підписує начальник відділу зберігання і затверджує начальник бази (складу) ПММ.
7. План суб'єкта державної авіації підписує начальник служби ПММ і затверджує керівник суб'єкта державної авіації.
8. Під час узгодження плану проведення випробувань начальник відділу контролю якості ПММ може коригувати плановані терміни проведення випробувань, урахувуючи реальні можливості лабораторії ПММ. Терміни проведення випробувань можуть коригуватися тільки в бік їх зменшення.

Додаток 33
до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та
спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 4 розділу III)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Начальник (командир)

(військове звання, підпис, прізвище)
" ____ " _____ 20__ року

ПЛАН
роботи лабораторії ПММ на _____ рік

<http://yurist-online.org/>

№ з/п	Найменування планованих робіт	Трудовитрати (людино-день, умовне випробування), вартість, грн	Терміни виконання	Відповідальний за виконання	Відмітка про виконання
1	2	3	4	5	6
1. Виробнича діяльність лабораторії ПММ					
2. Організація робіт з контролю якості ПММ					
3. Господарські питання					

Начальник лабораторії ПММ

(військове звання, підпис, прізвище)

"__" _____ 20__ року

Примітки:

1. У розділі "Виробнича діяльність лабораторії ПММ" планується:

кількість випробувань, що плануються до виконання;

проведення заходів щодо підвищення точності проведення випробувань, контролю точності випробувань, оцінки стабільності отриманих результатів;

проведення планового ремонту, обслуговування, перевірки і атестації лабораторних приладів і устаткування;

проведення заходів щодо підвищення виробничих можливостей лабораторії ПММ, освоєння нових методів випробувань, придбання (отримання) лабораторних приладів, устаткування, лабораторного посуду і хімічних реактивів;

робота рухомої лабораторії ПММ;

підготовка звітних документів про роботу лабораторії ПММ.

2. У розділі "Організація робіт з контролю якості ПММ" плануються заходи щодо:

методичного керівництва і організації робіт із забезпечення якості ПММ в авіаційних частинах;

розробки планувальних документів з організації контролю якості ПММ в авіаційних частинах;

контролю за виконанням в авіаційних частинах керівних документів з питань застосування, економії і нормування ПММ, проведення перевірок авіаційних частин з питань організації забезпечення якості;

обліку некондиційних ПММ в авіаційних частинах, контролю за розслідуванням причин його псування, відновленням якості і реалізацією;

навчання і підвищення професійного рівня лаборантів.

3. У розділі "Господарські питання" плануються заходи щодо забезпечення життєдіяльності лабораторії ПММ, ремонту будівель, споруд і благоустрою території лабораторії ПММ.

Додаток 34
до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та
спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 4 розділу III)

НОРМИ ЧАСУ
на проведення випробування ПММ за окремими фізико-хімічними показниками

<http://yurist-online.org/>

№ з/п	Найменування показників	Номер ДСТУ (ГОСТ, ТУ)	Норми часу, хв.	Умовний коефіцієнт
1	2	3	4	5
1	Густина	3900	13	0,027
2	Колір і прозорість, зовнішній вигляд, наявність механічних домішок і води (візуально)	Темні	10	0,021
		Світлі	15	0,031
3	Наявність механічних домішок ваговим методом	6370	119	0,25
		10577	57	0,119
		9270	180	0,375
4	Визначення вмісту механічних домішок у мастилах	6479	180	0,38
5	Наявність води в оливах	2477	50	0,104
		1547	10	0,021
6	Наявність води в рідині "І"	14870	100	0,21
7	Фракційний склад	2177	99	0,206
8	Температурні межі перегонки рідини "І"	18995.7	120	0,25
9	Температура кипіння гальмівних рідин	-	31	0,065
10	Температура спалаху у закритому тиглі:	6356		
	до 50° С		74	0,154
	від 50° С до 150° С		92	0,192
	понад 150° С		116	0,242
11	Температура спалахування у відкритому тиглі:	4333		
	до 100° С		68	0,142
	від 100° С до 200° С		92	0,192
	понад 200° С		118	0,246
12	Питома електрична провідність	25950	15	0,031

13	Октанове число	511		
		8226	180	0,375
14	В'язкість кінематична при 20° С	33	40	0,083
	50° С		54	0,113
	100° С		54	0,113
15	В'язкість умовна мазутів	6258	68	0,142
16	Температура краплепадіння:	6743		
	до 100° С		50	0,104
	понад 100° С		70	0,146
17	Температура помутніння	5066	110	0,23
18	Температура застигання:	20287		
	до мінус 30° С		70	0,146
	нижче мінус 30° С		100	0,21
19	Температура початку кристалізації (замерзання) охолоджувальної рідини	159	54	0,113
		Визначається гідрометром	13	0,027
20	Наявність фактичних смол	8489	43	0,09
21	Визначення термічної стабільності	9144	80	0,17
22	Визначення періоду стабільності	6667	40	0,083
23	Коксівність	19932	120	0,25
24	Зольність	1461	68	0,142
25	Зольність сульфатна	12417	70	0,15
26	Лужне число	11362	95	0,198
27	Число омилення рідини "І"	8313	60	0,125
28	Наявність цинку в рідині "І"	-	10	0,021

29	Кислотність	5985	50	0,104
30	Кислотне число	5985	55	0,115
31	Визначення вмісту меркаптанової сірки	17323	35	0,073
32	Кислотність рідини "Г"	8313	22	0,046
33	Наявність вільних кислот у спирті	18300	21	0,044
34	Наявність водорозчинних кислот та лугів	6307	15	0,031
35	Наявність вільних лугів і органічних кислот у мастилах	6707	55	0,115
36	Випробування на мідній пластинці	6321	15	0,031
37	Визначення прозорості трансформаторних олив	982	13	0,027
38	Число деемульсації	12068	72	0,15
39	Пенетрація	5346	48	0,1
40	Показник заломлення	18995.2	19	0,04
41	Розчинність рідини "Г" в паливі	8313	20	0,042
42	Змішуваність рідини "Г" з водою	8313 17477	20	0,042
43	Наявність рідини "Г" в паливі	-	20	0,042
44	Водневий показник	-	20	0,042
45	Визначення значення рН охолоджувальної рідини	159	15	0,031
46	Наявність фосфорнокислого натрію	159	22	0,046
47	Наявність декстрину	159	20	0,042
48	Наявність хлоридів	159	10	0,021
49	Проведення розгонки охолоджувальних рідин	159	120	0,25
50	Міцність спирту	3639	11	0,023
51	Проба спирту на чистоту	5964	21	0,044

Примітки:

1. Вказані норми передбачають час на проведення випробування, яке складається з двох паралельних (послідовних) визначень, з урахуванням часу, необхідного для збирання і підготовки апаратури, промивання хімічного посуду і приладів.
2. Для врахування робіт з проведення випробувань вводиться поняття "умовне випробування", під яким слід розуміти випробування тривалістю 8 годин (480 хвилин), і "умовний коефіцієнт" - співвідношення норми часу на один показник до тривалості умовного випробування.
3. Обсяг робіт із виконання випробування визначається перерахуванням проведених випробувань в умовні випробування - як сума добутку кількості визначених показників якості на відповідний умовний коефіцієнт.

Додаток 35

до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 8 розділу III)

ДОПУСТИМІ ВІДХИЛЕННЯ якості ПММ під час застосування на техніці

Найменування ПММ	Показник якості ПММ	Допустимі відхилення якості від вимог ГОСТ (ТУ)
1	2	3
Бензини авіаційні	Фракційний склад:	
	температура перегонки 10 %	2° С у бік підвищення
	температура перегонки 50 %	2° С у бік підвищення

	температура перегонки 90 %	1° С у бік підвищення
Палива для реактивних двигунів марок ТС-1 (ГСТУ 320.00149943.011-99), РТ (ГСТУ 320.00149943.007-97)	Температура спалаху в закритому тиглі (з ПВК-рідинами)	3° С у бік пониження
	Концентрація фактичних смол	2 мг на 100 см ³ у бік підвищення
	Кислотність	0,1 мг КОН на 100 см ³ у бік підвищення
	Концентрація осаду під час визначення термоокислювальної стабільності в статичних умовах	2 мг на 100 см ³ у бік підвищення
Оливи моторні для поршневих авіаційних двигунів	В'язкість кінематична при позитивній температурі	1 мм ² /с (сСт) у бік підвищення або пониження
	Температура спалаху	20° С у бік пониження
	Лужне число	0,1 мг КОН на 1 г у бік пониження
	Кислотне число	0,05 мг КОН на 1 г у бік підвищення (для МС-20-0,03 мг КОН на 1 г у бік підвищення)
	Зольність сульфатна	0,02 % у бік пониження
	Зольність (масла з присадками та без)	0,002 % у бік підвищення
	Коксівність	0,1 % у бік підвищення
	Температура застигання	3° С у бік підвищення
	Вміст води	Влітку допускаються "сліди" - не більше 0,03 % (крім авіаційних олив)
Оливи для газотурбінних двигунів	В'язкість кінематична при позитивній температурі	Допускаються відхилення в бік підвищення або пониження на величину не більше двократної межі розбіжності методу випробування
	Температура спалаху у відкритому тиглі	
	Кислотне число	
	Коксівність	
	Температура застигання	
Оливи трансмісійні, редукторні, циліндрові,	В'язкість кінематична при позитивній температурі	1 мм ² /с (сСт) у бік підвищення або

компресорні та індустріальні		пониження
	Температура спалаху у відкритому тиглі	15° С у бік пониження
	Температура застигання	3° С у бік підвищення
	Кислотне число	Допускається відхилення в бік підвищення на величину не більше двократної межі розбіжності методу випробування
	Зольність (для олив без присадок)	0,002 % у бік підвищення
	Зольність (для олив з присадками)	0,02 % у бік пониження
	Вміст води	Допускаються "сліди" (менше 0,03 %)
	Коксівність	0,1 % у бік підвищення
Мастила	Температура краплепадіння	5° С у бік пониження
	Пенетрація	20 одиниць у бік підвищення або пониження
	Вміст води (для солідолів)	0,5 % у бік підвищення
Оливи консерваційні	В'язкість кінематична при 50° С і 100° С	1 мм ² /с (сСт) у бік підвищення
	Зольність	0,005 % у бік підвищення
	Температура застигання	3° С у бік підвищення
Рідина "І" (етилцелозольв технічний)	Число омилення	До 2,5 мг КОН на 1 г рідини
	Масова доля води	до 0,5 %
	Масова доля кислот	до 0,01 %

Примітки:

1. Для всіх показників рідини "І" наведені граничні значення.
2. Допустимі відхилення наведені в тих самих одиницях виміру, які вказані в нормативному документі на продукт.

<http://yurist-online.org/>

3. Допустимі відхилення для палива для реактивних двигунів марки ТС-1 (ГСТУ 320.00149943.011-99), РТ (ГСТУ 320.00149943.007-97) наведені для палив після довгострокового зберігання (більше 3-х років).

Додаток 36
до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 8 розділу X)

Порядок відновлення якості ПММ

1. Якість ПММ, що втратили кондиційність під час транспортування або зберігання, може бути відновлена до вимог стандартів з допустимими відхиленнями (додаток 35 до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та спеціальних рідин у державній авіації України, затвердженої наказом Міністерства оборони України від 08 грудня 2016 року N 662) (далі - Інструкція) або до рівня якості іншої марки ПММ. Відновлення якості ПММ проводиться згідно з рекомендацією лабораторії ПММ, яка проводила випробування ПММ. Некондиційні ПММ, як правило, відновлюються методом складання сумішей із ПММ однієї марки, що мають запас якості за показниками, які підлягають виправленню, або шляхом додавання компонента, якого не вистачає. Перелік показників якості ПММ, за якими може бути відновлена його кондиційність, і основні способи відновлення якості викладені в додатку 14 до цієї Інструкції.

2. Відновлення некондиційних ПММ проводиться в такій послідовності:

встановлюються значення фізико-хімічних показників у вихідних продуктах (некондиційного і з запасом якості);

розраховується кількість продуктів, які підлягають змішуванню;

лабораторним випробуванням зразка перевіряється правильність виконаних розрахунків;

готуються необхідні для змішування резервуари, тара;

проводиться змішування;

перевіряється однорідність і якість одержаної суміші.

У разі змішування ПММ спочатку перекачують у резервуар ПММ з більшою густиною, а потім подають у нижню частину резервуара ПММ з меншою густиною. Після заповнення резервуара суміш перекачується "на кільце". Період перекачки на циркуляцію визначається часом, необхідним для одержання суміші по всій висоті резервуара.

Однорідність суміші визначають після чотирьох годин відстоювання. Змішування закінчують, коли густина суміші в різних частинах буде однакою і випробування за показниками, що підлягали виправленню, підтвердить відповідність виправленого показника вимогам стандарту.

Оливи змішують у змішувачах, обладнаних паровими змішувачами, а за відсутності змішувачів - в АМЗ, АПМЗ.

Для одержання однорідної суміші складові частини спочатку нагрівають до температури 60 - 80° С.

Змішування олив проводять при безперервному підігріванні суміші в межах вказаної температури.

Циркуляцію суміші за схемою "резервуар - насос - резервуар" проводять протягом часу, необхідного для одержання необхідної суміші. Після закінчення змішування суміш витримують при температурі 60 - 80° С, після чого перевіряють її однорідність і визначають відповідність вимогам стандарту. Якщо суміш неоднорідна, циркуляцію повторюють.

3. При відновленні якості ПММ за показниками (густина, фракційний склад, октанове число, концентрація свинцю і фактичних смол, кислотність, кислотне і лужне число, зольність, коксівність, вміст сірки, вміст ароматичних вуглеводнів, масова частка бензолу, масова частка кисню, масова частка кисневих сполук, йодне число, число омилення) значення показників у суміші дорівнює середньоарифметичній величині цих показників у взятих для змішування продуктах

$$X = (P_a X_a + P_b X_b) : (P_a + P_b).$$

Співвідношення продуктів, необхідних для змішування, визначають за формулами

$$P_a = (X - X_b) : (X_a - X) \times P_b,$$

$$A = (X - X_b) : (X_a - X_b) \times 100,$$

де P_a - маса продукту, який має запас якості за показником, що відновлюється;

P_b - маса некондиційного продукту;

A - масова частка продукту (у суміші), який має запас якості за показником, що відновлюється, %;

X - значення показника, яке треба одержати після змішування;

X_a - значення показника у продукті, який має запас якості;

X_b - значення показника некондиційного продукту.

Під час відновлення якості бензину за октановим числом шляхом змішування бензинів двох марок, що значно відрізняються за вмістом присадок, ароматичних вуглеводнів, кисневмісних сполук, розрахункове співвідношення бензинів у суміші, знайдене за формулою, є орієнтовним і підлягає уточненню за результатами випробувань виготовленого зразка.

Застосування вказаних формул у разі відновлення якості за фракційним складом має свої особливості, які можна розглянути на такому прикладі.

В авіаційній частині є некондиційний авіаційний бензин Б-95/130, температура википання 10 % якого дорівнює 87° С; для відновлення його якості є бензин такої самої марки в другій партії з температурою википання 10 % при 69° С; за ГОСТ 1012-72 температура википання 10 % для авіаційного бензину Б-95/130 повинна бути не вище 82° С. Для розрахунку масової частки бензинів у суміші треба знати, скільки відсотків кожного з них википає до 82° С (тобто до температури, встановленої ГОСТ 1012-72).

Для цього в лабораторії ПММ проводять розгонку бензинів і визначають відсоток википання їх до 82° С.

Припустимо, що до 82° С википає некондиційного бензину 6 %, а бензину із запасом якості - 18 %. Таким чином, одержуємо необхідні дані для розрахунку

$$X - 10, X_a - 18, X_b - 6.$$

Якщо підставити ці дані у формулу, отримаємо потрібну масову частку бензину, що має запас якості показника, який підлягає виправленню якості:

$$(X - X_b) : (X_a - X_b) \times 100 = (10 - 6) : (18 - 6) \times 100 = 33,3 \%,$$

тобто для змішування треба взяти 33,3 % бензину, який має запас якості по температурі википання 10 % (решта 66,7 % - некондиційний бензин).

4. В'язкість і температура спалаху в закритому і відкритому тиглях суміші ПММ не є пропорційними. Але їх можна підрахувати з достатньою для практичних цілей точністю за формулою

$$X = (X_a P_a + X_b P_b - K(X_a - X_b)) : 100,$$

де X - в'язкість (температура спалаху в закритому або відкритому тиглі) суміші, сСт ($^{\circ}\text{C}$);

X_a, X_b - в'язкість (температура спалаху) компонентів суміші, сСт ($^{\circ}\text{C}$);

P_a, P_b - масова частка компонентів суміші, %;

K - емпіричний коефіцієнт, який визначається по кривій 1 з урахуванням в'язкості та по кривій 2 з урахуванням температури спалаху (додаток 37 до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та спеціальних рідин у державній авіації України, затвердженої наказом Міністерства оборони України від 08 грудня 2016 року N 662).

5. Під час зневоднювання ПММ і вилучення з них механічних домішок шляхом відстоювання мінімальний час, необхідний для цієї операції, визначають із розрахунку швидкості осідання сторонніх домішок, яка дорівнює 0,3 м/г. Під час зневоднювання ПММ вода, яка збирається в нижній частині резервуара (цистерни, автомаслозаправника), підлягає видаленню.

Відсутність води і механічних домішок у ПММ встановлюється випробуванням проби, взятої з нижнього шару продукту.

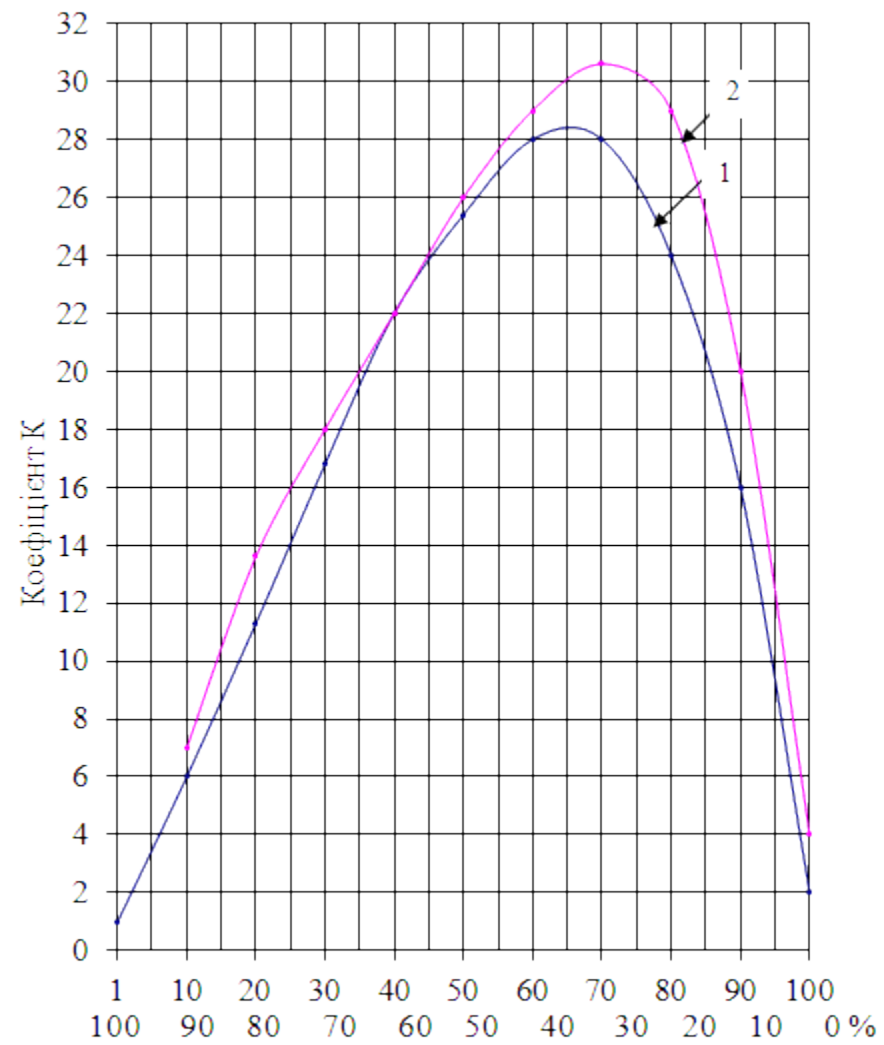
6. Якість рідких консерваційних мастил, некондиційних за окремими показниками, відновлюється аналогічно оливам.

Якість пластичних мастил відновленню не підлягає.

Додаток 37
до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та
спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 8 розділу III)

КОЕФІЦІЄНТИ

для визначення розрахунковим методом в'язкості і температури спалаху в закритому тиглі сумішей нафтопродуктів

1 - крива в'язкості;

2 - крива температури спалаху.

Додаток 38
до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та
спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 8 розділу III

ЗАТВЕРДЖУЮ

(посада, військове звання,

підпис, прізвище, ініціали)

"__" _____ 20__ року
М. П.

**АКТ N _____
про виготовлення сумішей**

Ознака інформації	Реєстраційний номер	Номер аркуша	Код документа	Номер документа	Дата документа	Підстава (мета) операції
000	001	002	003	005	032	045

Код операції	Дата операції	Служба	Авіаційна частина (підрозділ)
004	034	046	

№ з/п	Найменування ПММ	Код номенкла- тури	Одиниця виміру	Ціна за одиницю	Кате- горія (сорт, щіль- ність)	Витра- чено на виготов- лення суміші	Отримано суміші	Примітка
1	2	3	4	5	6	7	8	9
		075	076	171	077	102	113	

Зворотний бік

1	2	3	4	5	6	7	8	9
		075	076	171	077	102	113	

Усього								

Виготовлену суміш оприбуткувати у картках обліку, витрачені компоненти списати на витрати.

Голова комісії

(військове звання, підпис, прізвище, ініціали)

Члени комісії:

(військове звання, підпис, прізвище, ініціали)

(військове звання, підпис, прізвище, ініціали)

Виготовлену суміш на відповідальне зберігання прийняв

(військове звання, підпис, прізвище, ініціали)

"__" _____ 20__ року

Примітки:

1. Акт виготовлення сумішей (далі - акт) призначений для оформлення списання майна, витраченого для виготовлення сумішей, та для оприбуткування отриманих сумішей.
2. Акт складається комісією авіаційної частини у трьох примірниках, затверджується командиром авіаційної частини та візується начальником фінансово-економічного органу. Третій примірник акта надсилається начальнику вищої служби забезпечення.
3. Найменування отриманих сумішей записуються у графі 2 після запису найменувань ПММ, які було використано для отримання сумішей.

Додаток 39

до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 9 розділу III)

Порядок збору та здачі відпрацьованих нафтопродуктів

1. До відпрацьованих нафтопродуктів належать: оливи, які в процесі експлуатації втратили відповідні якісні показники та відпрацювали встановлені строки; бензини, у тому числі розчинники, гаси, нафтові оливи, які застосовувалися як промивні рідини і показники якості яких не відповідають вимогам стандартів, нафтопродукти, зібрані під час очищення резервуарів, трубопроводів, залізничних та автомобільних цистерн, іншого обладнання. До відпрацьованих нафтопродуктів не відносяться нафтопродукти, зібрані під час зливання відстою ПММ.

2. Відпрацьовані нафтопродукти збираються (зливаються) з гідравлічних систем та ємностей ПС при їх заміні відповідно до встановлених наказами та інструкціями з експлуатації строків.

Збирання відпрацьованих нафтопродуктів під час заміни оливи в системах техніки тривалого зберігання проводиться після зливання відстою. Під час цих робіт повинен бути присутній начальник служби ПММ авіаційної частини.

Відпрацьовані авіаційні нафтопродукти збираються підрозділами по групах і здаються на склад авіаційного ПММ. Під час приймання відпрацьованих олив візуально перевіряється відсутність води та механічних домішок. Якщо нафтопродукт має велику кількість механічних домішок і води, проводиться його відстоювання. Після видалення механічних домішок і води відпрацьовані нафтопродукти зважуються з оформленням накладної на вказану кількість, після чого відпрацьовані нафтопродукти зливаються в тару відповідної групи.

3. Норми збору відпрацьованих нафтових олив до витрати свіжих становлять не менше:

оливи для двигунів (авіаційні) - 25 %;

оливи індустріальні (компресорні, турбінні, трансформаторні та інші нафтові оливи) - 35 %.

Відпрацьовані оливи не збираються в разі витрати:

на технічні потреби, пов'язані з безповоротними втратами;

на експлуатацію двигунів, що витрачають оливи в суміші з ПММ;

на консервацію техніки та обладнання.

4. Під час збирання відпрацьованих нафтопродуктів необхідно дотримуватися таких основних правил:

зливати відпрацьовані оливи в тару окремо по групах (таблиця 1 ГОСТ 21046):

ОМВ - оливи моторні відпрацьовані (для авіаційних поршневих двигунів), компресорні, вакуумні оливи, оливи для прокатних станів, а також індустріальні оливи згідно з вимогами таблиці 2 ГОСТ 21046;

ОІВ - оливи індустріальні відпрацьовані та робочі рідини для гідравлічних гідросистем, газотурбінні, ізоляційні, приладні та турбінні оливи, оливи для компресорів холодильних машин згідно з вимогами таблиці 2 ГОСТ 21046;

СНВ - суміш нафтопродуктів відпрацьованих - нафтові промивальні рідини, оливи, що використовувалися під час термічної обробки металів, циліндрові, трансмісійні, нафта та рідкі нафтові палива, вилучені з очисних споруд та вод, що містять нафту, бензини, у тому числі уайт-спірит, гас, дизпаливо, нафтові оливи, які не відповідають вимогам груп ОМВ та ОІВ, трансмісійні оливи, суміш нафтопродуктів, зібрані під час зачищення засобів зберігання і транспортування. Оливи іноземного виробництва збираються так само, як і вітчизняні зразки, замінниками яких вони є;

зливати відпрацьовані нафтопродукти в тару тільки через лійку з металевою сіткою;

не допускати зливання рідин з механічними домішками;

резервуари, бочки, бідони для зберігання відпрацьованих нафтопродуктів повинні мати напис, який вказує групу нафтопродуктів, для яких вони призначені;

для зливу відпрацьованих нафтопродуктів груп ОМВ і ОІВ не допускається використання тари із залишками трансмісійних олів, пластичних мастил, продуктів ненафтового походження і промивальних рідин;

призначений для зберігання інвентар, насоси, рукави та інше майно повинне бути зачищене від бруду;

для забезпечення якості збирання відпрацьованих нафтопродуктів потрібно обладнати пункт зберігання, який розташовується, як правило, біля складу ПММ.

5. Якість відпрацьованих нафтопродуктів по групах повинна відповідати технічним вимогам, визначеним ГОСТ 21046.

6. Авіаційні частини, які не мають лабораторій або не в змозі виконати випробування за показниками ГОСТ 21046, перед здаванням відпрацьованих нафтопродуктів в ОЦЗ (склад, база пального) виконують відбір проб відпрацьованих нафтопродуктів і направляють їх для повного випробування до лабораторії, за якою закріплена частина.

Після отримання паспорта якості і в разі відповідності відпрацьованих нафтопродуктів вимогам ГОСТ 21046 вони здаються в ОЦЗ. Під час приймання відпрацьованих нафтопродуктів у ОЦЗ їх обов'язково перевіряють на відсутність вільної води в нижньому шарі. У разі виявлення вільної води в нижньому шарі відпрацьовані нафтопродукти не приймаються до її видалення.

7. Відбір проб відпрацьованих нафтопродуктів проводиться відповідно до ДСТУ 4488:2005.

8. Відпрацьовані нафтопродукти зберігаються по групах окремо від інших нафтопродуктів. На тарі (резервуарах) повинні бути трафарети із вказанням групи відпрацьованих нафтопродуктів.

9. Резервуари, призначені для зберігання відпрацьованих нафтопродуктів, повинні бути обладнані приймально-зливними засобами, люками для зачищення і зливними кранами для зливання відстою.

10. Час зберігання відпрацьованих нафтопродуктів на складах ПММ використовується для відстоювання від води і механічних домішок.

В осінній період (жовтень - листопад) з кожної одиниці тари з відпрацьованими нафтопродуктами видаляється відстоюна вода та механічні домішки.

Виділений і відстояний з емульсії водний шар перед зливом в каналізацію обробляють відповідно до діючої нормативно-технічної документації для запобігання забрудненню навколишнього середовища.

11. Маркування ємностей з відпрацьованими нафтопродуктами має містити:

найменування нафтопродуктів, групу;

умовну назву постачальника;

номер партії;

напис "вогнебезпечно" - для групи СВН та промивальних рідин.

12. Відпрацьовані нафтопродукти здаються та приймаються партіями. Партією вважається будь-яка кількість відпрацьованого нафтопродукту однієї групи, яка супроводжується одним паспортом якості.

13. Рішення щодо подальшого використання відпрацьованих нафтопродуктів та їх транспортування приймає начальник ЦУЗПММ ЗСУ Тилу ЗСУ (ЦОВВ).

14. Під час роботи з відпрацьованими нафтопродуктами, які містять отруйні домішки, необхідно виконувати вимоги керівних документів Міністерства оборони України та інших ЦОВВ ДА з такими доповненнями:

малонебезпечні відпрацьовані ОТР на нафтовій основі (МН-7,5У, МС-8РК, МС-8п та їх закордонні аналоги) потрібно зберігати та зливати в групу відпрацьованих моторних олив;

синтетичні відпрацьовані авіаційні оливи (ВНИИ НП 50-1-4ф, ВНИИ НП 50-1-4у, Б-3В, ПТС-225, ЛЗ-240, ИПМ-10 та їх закордонні аналоги) потрібно зливати в групу відпрацьованих індустриальних олив.

15. Для зберігання відпрацьованих нафтопродуктів має бути обладнане вибухобезпечне приміщення зі штучним освітленням та надійною припливно-витяжною вентиляцією для забезпечення вмісту парів нафтопродуктів у повітрі робочої зони, що не перевищує встановленого для шкідливих речовин рівня. Робота з відкритим вогнем не допускається.

У разі розливу відпрацьованого нафтопродукту необхідно зібрати його в тару, місце розливу промити гасом і протерти сухою ганчіркою, на відкритому майданчику місце розливу засипати піском та прибрати його.

Додаток 40
до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та
спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 12 розділу III)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Командир військової частини _____

(військове звання, підпис, прізвище та ініціали)

АКТ
приймання нафтопродуктів за якістю

м. _____ " ____ " _____ 20__ року

1. Найменування вантажоотримувача і його місцезнаходження _____

2. Комісія в складі _____
(прізвища, імена, по батькові, посади)

за участю представника вантажовідправника _____

(найменування підприємства, посада, прізвище, ім'я, по батькові)

3. Дата і номер доручення представника вантажовідправника (незаінтересованої організації)

-
4. Найменування і місцезнаходження вантажовідправника (постачальника) _____
-
5. Дата і номер телеграми про виклик представника вантажовідправника для участі в прийманні нестандартного нафтопродукту _____
6. Дата і номер договору про поставку нафтопродукту _____
7. Дата і номер транспортної накладної _____
8. Дата і номер паспорта, який підтверджує якість нафтопродукту _____
9. Станція і дата відправлення _____
10. Дата прибуття вантажу на станцію призначення, час доставки продукції на склад вантажоотримувача _____
11. Дата і номер комерційного акта _____
12. Умови зберігання нафтопродукту на складі вантажоотримувача до складання акта _____
-
13. Стан тари (бочок, банок тощо) на час огляду вантажу, зміст маркування тари та інші дані, на основі яких можна зробити висновок про те, за чиєю упаковкою пред'явлена продукція виробника або вантажовідправника _____
14. За чиїми пломбами (ЗПП) (відправника чи транспортного органу) відправлено й отримано вантаж, цілісність пломб, відтиски на них _____
15. Маса, повне найменування нафтопродукту, марка якого не відповідає зазначеній у документі, який підтверджує його якість. Вартість нестандартного продукту _____
16. Чи відібрано проби і куди їх надіслано на випробування _____

17. Номер нормативного документа на нафтопродукт, відповідно до якого здійснювалася перевірка якості нафтопродукту _____

18. Підстави (показники), за якими нафтопродукт не відповідає вимогам нормативного документа на нафтопродукт _____

(найменування показників, за якими нафтопродукт

не відповідає вимогам нормативного документа)

19. Інші дані, які, на думку членів комісії, що брали участь у прийманні нафтопродукту, необхідно зазначити в акті _____

20. Висновки комісії, що склала акт _____

21. З правилами приймання нафтопродуктів за якістю члени комісії ознайомлені.

Члени комісії:

(підпис)

(прізвище, ім'я, по батькові)

(підпис)

(прізвище, ім'я, по батькові)

Підпис представника постачальника
(незаінтересованої організації)

(підпис)

(прізвище, ім'я, по батькові)

Додаток 41

до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 13 розділу III)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник центру забезпечення ПММ

(військове звання, підпис, прізвище)

"__" _____ 20__ року

ПЛАН
перевірки організації контролю якості ПММ

N з/п	Суб'єкти державної авіації, що перевіряються	Дані про останню перевірку	Час перевірки згідно з планом	Особа, відповідальна за перевірку	Відстань до суб'єкта державної авіації, що перевіряється	Вид транспорту, запланованого для виїзду на перевірку	Потреба в грошових коштах, запланованих на витрати по відрядженню, грн	Фактичний час перевірки
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Начальник відділу контролю якості ПММ

(військове звання, підпис, прізвище)

" ____ " _____ 20__ року

Примітки:

1. У графі 2 вказуються найменування і пункти постійної дислокації суб'єктів державної авіації, запланованих до перевірки.
2. У графі 3 вказуються дані про останню перевірку суб'єктів державної авіації: орган військового управління, лабораторія ПММ, що проводили перевірку, дата перевірки.
3. У графі 5 вказуються посада, військове звання, прізвище і ініціали особи, відповідальної за перевірку по кожному суб'єкту державної авіації, вказаному у плані.
4. У графі 6 вказується відстань від пункту постійної дислокації лабораторії ПММ до пункту постійної дислокації суб'єкта державної авіації, запланованого до перевірки. Відстань вказується відповідно до виду транспорту, на якому планується прямувати на перевірку.
5. У графі 8 вказується планована потреба в грошових коштах на витрати з відрядження для проведення перевірки по кожному суб'єкту державної авіації, вказаному в плані. Витрати на переміщення до місця перевірки розраховуються, виходячи із запланованого виду транспорту.
6. У графі 9 вказуються посада, військове звання, прізвище і ініціали особи, що фактично проводила перевірку, дата і номер акта перевірки.
7. Суб'єкти державної авіації, заплановані до перевірки, перераховуються в такому порядку:

бази (склади) ПММ;

військові частини негайного та швидкого реагування;

інші військові частини та установи.
8. Відділ контролю якості ПММ розробляє і представляє начальнику ЦЗП до 25 серпня року, що передує року запланованої перевірки, план перевірки організації контролю якості ПММ.

Додаток 42

до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та

<http://yurist-online.org/>

спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 19 розділу III)

НОРМИ ВИТРАТ
хімічних реактивів, що застосовуються під час випробувань ПММ

N з/п	Операція, що виконується	Реактив	ГОСТ (ТУ)	Ступінь чистоти	Норма витрати на одне випробування, г
1	2	3	4	5	6
1	Визначення температури застигання за ГОСТ 20287	Двоокис вуглецю газоподібний і рідкий	8050	ч.	2000,0
2	Визначення фактичних смол за ГОСТ 8489	Ацетон	2603	ч.д.а.	32,0
		Натрій сірчаноокислий безводний		х.ч., ч.д.а.	1,0
3	Визначення температури спалаху у відкритому тиглі за ГОСТ 4333	Кальцій хлористий	4460	ч.д.а.	5,0
4	Визначення температури спалаху в закритому тиглі за ГОСТ 6356	Кальцій хлористий	4460	ч.д.а.	5,0
5	Визначення зольності за ГОСТ 1461	Амоній азотнокислий	22867	х.ч.	0,1
		Кислота соляна	3118	х.ч., ч.д.а.	12,0
6	Визначення механічних домішок за ГОСТ 6370	Нефрас С4-50/170	8505	-	800,0
		Толуол	5789	ч.д.а.	160,0
		Ефір етиловий	6265	техн.	80,0

7	Визначення температури краплепадіня за ГОСТ 6793	Гліцерин	6259	ч.д.а.	65,0
8	Визначення фракційного складу за ГОСТ 2177	Колодій (скло натрієве рідке)	- 13078	- (техн.)	1,0
9	Визначення наявності водорозчинних кислот і лугів за ГОСТ 6307	Метиловий жовтогарячий-Р	ТУ 6-09-5171-84	ч.д.а.	0,02
		Фенолфталеїн	5850	ч.д.а.	0,02
		Нефрас С4-50/170	8505	-	40,0
10	Визначення кислотності та кислотного числа за ГОСТ 5985	Кальцій хлористий	4460	ч.д.а.	5,0
		Калію гідроокис	24363	х.ч., ч.д.а.	0,05
		Нітразиновий жовтий-Р	ТУ 6-09-4309-76	ч.д.а.	0,02
		Фенолфталеїн	5850	ч.д.а.	0,02
		Кислота бурштинова	6341	х.ч.	1,0
11	Визначення періоду стабільності за ГОСТ 6667	Ацетон	2603	х.ч., ч.д.а.	16,0
		Амоній оцтовокислий	3117	х.ч.	10,0
		Бензол	5955	х.ч.	8,0
12	Випробування на мідній пластинці за ГОСТ 6321	Бензол	5955	х.ч., ч.д.а.	8,0
13	Визначення термічної стабільності в статичних умовах за ГОСТ 11802	Бензол	5955	х.ч., ч.д.а.	16,0
		Ізооктан	12433	х.ч., ч.д.а.	16,0
14	Визначення коксівності за методом Конрадсона за ГОСТ 19932	Натрій хлористий	4233	х.ч. ч.д.а.	1,0
15	Визначення меркаптанової сірки потенціометричним титруванням за ГОСТ 17323	Аміак водний	5760	х.ч.	18,0
		Амоній оцтовокислий	5117	ч.д.а.	0,2
		Бензол	5955	х.ч.	8,0

		Нефрас С4-50/170	8505	х.ч.	8,0
		Калій йодистий	1232	ч.д.а.	0,2
		Калій хлористий	4234	-	1,0
		Кадмій сірчаноокислий	4456	х.ч.	0,2
		Кадмій хлористий 2,5-водний	4330	х.ч.	0,2
		Метанол-отрута	6995	х.ч.	8,0
		Натрій оцтовокислий	199	ч.д.а.	0,5
		Натрій сірчистий (натрій сульфід)	2053	х.ч., ч.д.а х.ч.	0,1
		Натрію гідроокис	4328	ч.	0,5
		Кислота соляна	3118	ч.д.а.	0,6
		Кислота сірчана	4204	х.ч.	2,0
		Срібло азотнокисле	1277	х.ч., ч.д.а.	0,2
17	Визначення умовної в'язкості за ГОСТ 6258	Нефрас С4-50/170	8505	-	16,0
18	Визначення лужного числа потенціометричним титруванням за ГОСТ 11362	Нефрас С4-50/170	8505	-	16,0
		Вапно натронал		-	10,0
		Калію гідроокис	34363	х.ч., ч.д.а	0,2
		Калій хлористий	4234	х.ч., ч.д.а	0,2
		Спирт ізопропіловий	ТУ 6-ОЭ-402-75	х.ч., ч.д.а	16,0
		Стандарт-титри для рН-метрії			1 уп.
		Кислота соляна	3118	х.ч.	12,0
		Толуол	5789	ч.д.а.	16,0

		Хлороформ	20015	техн.	20,0
		Кислота бурштинова	6341	х.ч.	1,0
19	Визначення сульфатної золи за ГОСТ 12417	Кислота азотна	4461	х.ч.	1,5
		Бензол	5955	ч.д.а.	4,0
		Водню перекис	10929	ч.д.а.	1,0
		Спирт ізопропіловий	9885	х.ч., ч.д.а.	4,0
		Кислота соляна	3118	х.ч.	12,0
		Кислота сірчана	4204	х.ч.	2,0
20	Визначення температури замерзання за ГОСТ 159	Ацетон	2603	ч.д.а.	40,0
		Двоокис вуглецю газоподібний і рідкий	8050	ч.	1000,0
21	Вміст протикорозійної присадки за ГОСТ 159	Метилловий жовтогарячий-Р	ТУ 76-09-5171-84	ч.д.а.	0,02
		Натрій хлористий	4233	х.ч.	0,5
		Кислота соляна	3118	х.ч.	1,2
22	Визначення рН за ГОСТ 159-52	Натрій фосфорнокислий двозаміщений	4172	х.ч.	10,0
		12-водний	-		
		1-нафтолфталеїн	19710-83Е	ч.	1,0
		Етиленгліколь		ч.	500,0
23	Визначення хлоридів за ГОСТ 159-52	Метилловий жовтогарячий-Р	ТУ 76-09-5171-84	ч.д.а.	0,02
		Срібло азотнокисле	1277	ч. д. а.	0,01
		Кислота сірчана	4204	х. ч.	2,0

24	Визначення вмісту рідини "І" в паливі колориметричним методом	Калій двохромовокислий	4220	х.ч., ч.д.а.	0,02
		Кислота сірчана	4204	х.ч.	11,0
25	Визначення вмісту води в рідині "І" за ГОСТ 14870	Реактив Фішера:	ТУ 6-09-1487-76	-	
		розчин N 1		х.ч.,	50,0
		розчин N 2			50,0
		Метанол-отрута	6995	ч.д.а.	100,0
26	Визначення кислотності в перерахуванні на оцтову кислоту за ГОСТ 8313	Метиленовий блакитний-Р	ТУ6 09-29-76	ч.д.а.	0,02
		Метиловий червоний-Р	ТУ 6-09-5169-54	х.ч.	0,02
		Натрію гідроокис	4328	х.ч. ч.д.а.	1,0
27	Проба на чистоту за ГОСТ 5964	Кислота сірчана	4204	х.ч.	38,0
28	Вміст кислот у перерахуванні на оцтову кислоту за ГОСТ 5964	Бромтимоловий синій-Р	ТУ 6-092045-72	ч.д.а.	0,02
		Натрію гідроокис	4328	х.ч., ч.д.а.	2,0
29	Проба на окислюваність за ГОСТ 5964	Калій марганцево- кислий	20490	х.ч.	0,2
30	Визначення октанового числа моторним методом за ГОСТ 511	Гептан нормальний	25828	ч.	800,0
		Ізооктан еталонний	12433	ч.	800,0
		Толуол	5789	ч.д.а.	800,0
31	Готування хромової суміші	Калій двохромово- кислий	4220	ч.д.а.	5,0
		Кислота сірчана	667	техн.	95,0
32	Кількісне визначення вмісту води за ГОСТ 2477	Нефрас-50/170	8505	-	200,0

33	Миття хімічного посуду	Калій двохромово-кислий	4220		20,6
		Кислота сірчана концентрована	4204	ч., техн.	560,0

Примітка. Техн. - технічний; х.ч. - хімічний чистий; ч. - чистий; ч.д.а. - чистий для аналізів.

Додаток 43
до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 21 розділу III)

НОМЕНКЛАТУРНИЙ ПЕРЕЛІК

засобів вимірювання техніки військового призначення, які підлягають обов'язковій повірці (калібруванню)

N з/п	Найменування засобів вимірювання	Найменування стандарту, ТУ	Діапазон вимірювання	Похибка засобів вимірювання	Гарантійний термін служби	Міжповірочний інтервал
1	2	3	4	5	6	7
1	Метрштоки	ТУУ 03972 620-001-96	0 - 3300 мм Ціна поділки 1 мм	±2 мм по всій довжині	9 місяців (до списання 2 роки)	1 раз на рік
	Метрштоки типу МША-К, МШЗД-КІФ	ТУУ 22904204-002-96		±1 мм до середини		
2	Манометри Мановакуумметри	2405-88	ВПИ 1-1,6 мПа - 0,01 - 0,1 мПа	0° - ±1 % від класу точності	18 місяців	1 раз на рік
	Вакуумметри	8.ПІ-74	ВПИ 24,5 гПа	±0,2 мм	12 місяців	1 раз на рік

	Мановакуумметри					
3	Ареометри АНТ, АОН	18481-81	670 - 900 кг/м ³	±0,5 кг/м ³	12 місяців	1 раз на 5 років
4	Віскозиметр ВУ ВПТЖГ-4, ВПЖ-4	1532-81 10028-81Е	200 см ² 200 см ²	0,5с (0,1 %) 0,5с (0,1 %)	18 місяців 1 рік	Під час випуску з виробництва
5	рН-метр (рН-673 м тощо)	ТУ 25-05-2757-81	0 - 14 рН	+0,05 рН на вузьких діапазонах	1 рік	1 раз на рік
6	Вимірники: технічні ІІ, ІІІ розряду	8.400-80	2 - 50 л	±0,1 %	1 рік	1 раз на 2 роки
	зразкові І, ІІ розряду	8.400-80		±0,1 %	1 рік	1 раз на рік
	металеві 1, 2 класу	13844-68		±0,2 % для 1 класу ±0,5 % для 2 класу	1 рік	1 раз на 2 роки
7	Рулетки з лотом із нержавіючої сталі	7502-89	Ціна поділки - 1 мм 0 - 10 м 0 - 20 м	±2 мм для 2, 3 класів ±3 мм	1 рік	1 раз на рік 1 раз на рік
	з вуглецевої сталі		0 - 10 м 0 - 20 м	±3 мм для 2, 3 класів ±4 мм	9 місяців	1 раз на рік 1 раз на 2 роки
8	Секундомір		0 - 30 с, 0 - 30 хв.	±0,2 с	2 роки з дня продажу	1 раз на 2 роки
	Секундоміри типу: СДспр Іа-3-щ; СДС пр Іб-3; СОС пр Іб-3-010		0 - 30 с, 0 - 30 хв. 0 - 60 с, 0 - 60 хв.	±0,2 с 0,8 с	2 роки з дня продажу 2 роки з дня введення в експлуатацію	1 раз на 2 роки 1 раз на рік
9	Газоаналізатор	421509603	0,5 НПВ		1 рік	Не перевіряється
10	Градуювальні (калібрувальні таблиці)	8.346-79	100 - 50000 м ³ від 3 м ³ і вище	±0,1 % - +0,25 % ±0,5 % для 1 класу ±1,0 % для 2 класу	2 роки 5 років	1 раз на 5 років 1 раз на 5 років
11	Ваги: НРО-5;	8.200-76	0,5 - 5 кг 0 - 10 кг	±0,5 %	9 років	1 раз на рік

	ОР-4					
	лабораторні ВЛА, ВЛР	24104-88	0 - 200 г	$\pm 0,75 \div \pm 0,5 \%$	18 місяців з дня ведення в експлуатацію	1 раз на рік
	технічні Т-200; технічні Т-1000	24104-88	10 - 200 г 50 - 1000 г	± 2 міг ($\pm 0,5\epsilon$) $\pm 0,02$ г ($\pm 1,0\epsilon$)	18 місяців з дня ведення в експлуатацію	1 раз на рік
	автомобільні; стаціонарні	ТУ 25-7714.0014-87	10 - 30 т	$\pm 1 \%$	1 рік	1 раз на рік
12	Гирі еталонні: ІІІ розряду	7326-82	± 250 мг	± 250 кг	10 років	1 раз на рік
	ІV розряду	23676-79		± 250 мг	10 років	1 раз на рік
	ГКО ІV-5		1,0 - 5,0 кг	$\pm 50 - +100$ мг	18 місяців	1 раз на рік
13	Установка УИТ-65	511-82	40 - 100 од.	$\pm 0,5 \div 1,0$ октанових одиниць	1 рік	1 раз на рік

Примітки:

- Засоби вимірювань, що не увійшли до цього Переліку, але належать за аналогією до одного з видів приладів, вказаних у ньому, перевіряються в терміни, визначені для цього виду приладів.
- Вимірювальні прилади, що перебувають на довготривалому зберіганні, підлягають обов'язковій перевірці не частіше одного разу на 5 років.
- Прилади, що випускаються з ремонту, а також прилади, у яких порушено перевірочні тавра, мають піддаватись обов'язковій перевірці незалежно від строку попередньої перевірки.

до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 21 розділу III)

КНИГА

обліку технічного стану, калібрування, повірки та ремонту засобів вимірювальної техніки військового призначення

(підрозділ (відділ зберігання),

військова частина (склад, база))

Розпочато " __ " _____ 20__ року

Закінчено " __ " _____ 20__ року

Розділ I

ЗМІСТ

Зразок озброєння чи військової техніки (об'єкт вимірювань)	Сторінки книги		Зразок озброєння чи військової техніки (об'єкт вимірювань)	Сторінки книги	
	початкова	наступні		початкова	наступні
1	2	3	4	5	6

Розділ II

(лівий бік)

№ з/п	Зразок озброєння (об'єкт вимірювань)	Найменування ЗВТ ВП	Тип або шифр	Заводський номер	Межі вимірювань	Періодичність калібрування (повірки)
1	2	3	4	5	6	7

(правий бік)

Дата останнього калібрування (повірки) або рік випуску	Дата калібрування, повірки ЗВТ ВП (метрологічного обслуговування ОВТ)										Дати відправки ЗВТВП в ремонт та повернення з ремонту		Примітка
	запланована	фактична	запланована	фактична	запланована	фактична	запланована	фактична	запланована	фактична			
8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21

Примітки:

1. Ведеться у підрозділах, а також у відповідній службі метрології та стандартизації (метролога) авіаційної частини.

Ведення обліку технічного стану ЗВТ ВП покладається:

у підрозділах - на командирів підрозділів;

в авіаційній частині - на начальника служби метрології та стандартизації (метролога).

2. Обліку технічного стану підлягають усі наявні ЗВТ ВП, у тому числі й ті, що входять до комплектів озброєння і військової техніки та комплектів їх запасних частин, інструменту та приладдя. Облік ведеться за зразками озброєння і військової техніки, об'єктами вимірювань за групами вимірювань.

Додаток 45
до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 24 розділу III)

ПЕРЕЛІК
марок ПММ закордонного виробництва, допущених до застосування на ПС у Збройних Силах України

№ з/п	Основні марки ПММ	Дублюючі марки (аналоги) ПММ іноземного виробництва	Документ про допуск до застосування
1	2	3	4
1	ТС-1 РТ	Jet A-1	Спільні рішення (вказівки) заступника командувача Повітряних Сил з логістики, головного інженера авіації Повітряних Сил, начальника Тилу Збройних Сил України, начальника Центрального управління забезпечення пально-мастильними матеріалами Тилу Збройних Сил України від 12 червня 2014 року N 341/3/4408, від 08 грудня 2014 року N 343/3/13294
2	АМГ-10	HYDRANYCOIL FH-15	Технічне рішення начальника озброєння та начальника тилу Військово-Повітряних Сил Збройних Сил України від 03 вересня 2001 року N 419 (0101)
		HYDRANYCOIL FH-51	Вказівка головного інженера авіації Повітряних Сил

			Збройних Сил України від 07 червня 2006 року N 93 (0106)
3	Б-3В	TURBONYCOIL TN-98	Вказівка головного інженера авіації Повітряних Сил Збройних Сил України від 07 червня 2006 року N 94 (0106)
4	Суміш СМ-4,5	TURBONYCOIL TN-306	Технічне рішення начальника озброєння та начальника тилу Військово-Повітряних Сил Збройних Сил України від 23 травня 2000 року N 259 (0100)
5	ИПМ-10 ВНИИ НП 50-1-4Ф ВНИИ НП 50-1-4У 36-1-КУА	TURBONYCOIL TN-210A	Технічне рішення начальника озброєння Військово-Повітряних Сил Збройних Сил України від 15 березня 1997 року N 7 (0197)
6	МС-8П МС-8РК МК-8 МК-8П	TURBONYCOIL TN-321	Вказівка головного інженера авіації Повітряних Сил Збройних Сил України від 15 січня 2007 року N 163 (0107)
7	МС-14	ВО-12 (в осьових шарнірах втулок несучих і рульових гвинтів вертольотів Ми-2, Ми-8(МТ), Ми-24)	Технічне рішення начальника озброєння та начальника тилу Військово-Повітряних Сил Збройних Сил України від 20 березня 2000 року N 226 (0100)
8	МС-20	TURBONYCOIL TN-308	Розпорядження командирів військових частин А0176 та А0125 від 10 листопада 1994 року N 136/2107
		ВО-12 (в осьових шарнірах втулок несучих і рульових гвинтів вертольотів Ми-2, Ми-8 (МТ), Ми-24)	Технічне рішення начальника озброєння та начальника тилу Військово-Повітряних Сил Збройних Сил України від 20 березня 2000 року N 226 (0100)
9	7-50С-3	NECOLUBE 934	Розпорядження командирів військових частин А0176 та А0125 від 10 листопада 1994 року N 136/2107

10	ЦИАТИМ-201 ЦИАТИМ-203 ЦИАТИМ-221 ЦИАТИМ-221С ВНИИ НП-207	NYCO GREASE 130	Розпорядження командирів військових частин А0176 та А0125 від 10 листопада 1994 року N 136/2107
11	ТС гип	TURBONYCOIL TN-329	Спільне рішення (вказівка) заступника командувача Повітряних Сил з логістики, головного інженера авіації Повітряних Сил, начальника Тилу Збройних Сил України, начальника Центрального управління забезпечення пально-мастильними матеріалами Тилу Збройних Сил України від 12 серпня 2014 року N 341/3/6828
12	Трансформаторне масло ТК	TRF-HX	Технічне рішення начальника озброєння та начальника тилу Військово-Повітряних Сил Збройних Сил України від 23 квітня 2001 року N 366 (0601)
13	Рідина "Г" (етилцелозольв)	NYCOSOL-13	Спільне рішення (вказівка) заступника командувача Повітряних Сил з логістики, головного інженера авіації Повітряних Сил, начальника Тилу Збройних Сил України, начальника Центрального управління забезпечення пально-мастильними матеріалами Тилу Збройних Сил України від 24 жовтня 2014 року N 341/3/10660

Примітка. ПММ, що не увійшли до цього Переліку, дозволяється використовувати на ПС, якщо вони визначені у технічно-експлуатаційній документації ПС або допущені відповідними рішеннями ЦОВВ.

Додаток 46
до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та

<http://yurist-online.org/>

ПОРЯДОК розслідування авіаційних подій, пов'язаних із застосуванням ПММ

1. Складність проблеми забезпечення безпеки польотів полягає в її залежності від численних факторів на всіх стадіях існування ПС: розробка тактико-технічного завдання, проектування, створення дослідного зразка, випробування, серійне виробництво, а також масової експлуатації та застосування ПС. У забезпеченні безпеки польотів беруть участь багато різних фахівців авіаційної промисловості та авіації державної авіації України. Недоліки та прорахунки на всіх стадіях створення, експлуатації та застосування ПС виявляються тільки на заключному етапі - у процесі експлуатації ПС.

Знання з безпеки польотів для всіх авіаційних фахівців надзвичайно важливі з огляду на покладені на них завдання із забезпечення безаварійної льотної роботи. Фахівцям служби ПММ необхідно отримувати і постійно вдосконалювати навички з організації розробки профілактичних заходів, спрямованих на запобігання авіаційним подіям та інцидентам в авіаційних частинах.

2. Порядок призначення комісії та її робота регламентуються наказом Міністерства оборони України щодо розслідування авіаційних подій.

Рішення щодо включення до складу комісії фахівців служби ПММ приймається посадовою особою, яка призначила розслідування, якщо виникає версія про причинний зв'язок відмови ПС із застосуванням ПММ.

3. До прибуття комісії за вказівкою командира авіаційної частини, в якій виникла авіаційна подія, посадові особи організовують:

розшук особового складу, авіаційної техніки, вузлів, агрегатів тощо;

збір і зберігання льотної, технічної та іншої документації, яка стосується польотів, даної авіаційної події (документація служби та складу ПММ, засобів заправки);

опечатування всіх матеріалів і наземних засобів об'єктивного контролю польоту, інструментів, проб пального, засобів наземного забезпечення польотів, які використовувалися під час підготовки ПС до польоту або усунення несправності безпосередньо перед польотом, складу ПММ, всіх засобів заправки, які використовувалися під час підготовки ПС до останнього вильоту;

збір письмових пояснень від осіб, які пов'язані з підготовкою ПС до польотів і забезпечують польоти, здійснюють контроль якості пального, заправку ПС, що відмовило, а також свідків льотних подій.

4. Комісія заслуховує посадових осіб військової частини щодо обставин авіаційної події, стану техніки, яка відмовила, складу ПММ та інших об'єктів, які мають відношення до приймання і видачі пального на заправку ПС. Знайомиться з фактичним станом справ.

На підставі одержаної інформації комісія складає план роботи з розслідування авіаційної події.

У разі встановлення причинного зв'язку авіаційної події із застосуванням ПММ створюється робоча група з дослідження якості ПММ. Склад робочої групи включає представників ІАС та служби ПММ.

Основними завданнями робочої групи з дослідження якості ПММ є:

оцінка стану засобів зберігання і заправки ПММ, аналіз стану технічної документації і додержання регламенту застосування ПММ;

аналіз міри впливу вивчених факторів на авіаційну подію;

підготовка пропозицій щодо попередження повторення аналогічних відмов.

Усі роботи на ПС, складах ПММ та інших об'єктах проводяться за участю посадових осіб, які безпосередньо відповідають за експлуатацію даних об'єктів.

Місця відбору, кількість і об'єм проб ПММ, відстоїв, відкладень, методику їх відбору і мету їх дослідження визначає комісія.

Відбір проб ПММ здійснюється відповідними посадовими особами авіаційної частини у присутності членів робочої групи комісії відповідно до ДСТУ 4488:2005 або способом, вказаним комісією. Метод відбору проб вказується в супровідній документації або технічному завданні на випробування зразків. За наявності в баках ПС відстою або відкладень на деталях необхідно в першу чергу визначити об'єм відстою або відкладення.

Методика дослідження проб пального розробляється членами робочої групи та узгоджується зі всіма членами комісії.

При обмеженому об'ємі проб пального або відкладень їх випробування проводяться за найбільш важливими показниками, які дозволять підтвердити або відхилити версію причини авіаційної події. Випробування таких проб проводять після випробувань всіх інших проб.

Голова комісії може залучати до розслідування або консультації з окремих питань експертів - фахівців науково-дослідних установ, військових учбових закладів, військових частин, а також фахівців з інших міністерств і відомств за узгодженням із відповідними посадовими особами, яким підпорядковуються відповідні заклади.

За потреби проведення аналітичних, лабораторних та інших досліджень голова комісії залучає лабораторії ПММ, контрольні лабораторії заводів-виготовлювачів, науково-дослідних установ тощо (за узгодженням з відповідними посадовими особами, яким підпорядковуються відповідні заклади).

До проб пального, які направляються на дослідження, додається акт відбору проб та завдання на дослідження.

У завданні на дослідження проб пального вказуються мета дослідження, обставини авіаційної події, відомості про пальне та обов'язково прикладається копія паспорта на ПММ виробника.

Керівники установ, до яких надходять проби пального, організовують у термін до десяти діб із моменту одержання завдання виконання необхідних досліджень і представляють висновок голові комісії.

Якщо для завершення потрібен більший строк, то голові комісії подаються попередній висновок, зроблений на підставі виконаних робіт, програма досліджень, необхідна для їх завершення, зі строками надання остаточного висновку. Дослідження в декількох установах виконуються за узгодженими між цими установами програмами, що затверджуються головою комісії.

Після закінчення робіт складається спільний висновок.

5. Звіт про роботу комісії включає:

дані про заправку ПС;

марки, найменування і кількість дозаправлених перед польотом ПММ;

результати лабораторних випробувань пального, заправленого перед польотом ПС;

результати лабораторних випробувань пального, відібраного після використання ПС;

наявність пального після відмови;

кількість, об'єм і місця відбору проб пального;

загальну оцінку якості пального та можливий вплив на виникнення відмови.

Інцидентом вважається:

заправка ПС некондиційним паливом;

порушення регламентів обслуговування та експлуатації ПС;

порушення технологічних операцій з ПММ під час прийому, зберігання та застосування.

За результатами розслідування складається акт. В акті вказуються:

належність, дата виготовлення, технічний стан ПС;

дата виникнення і детальний опис авіаційної події;

заходи, проведені в авіаційній частині до прибуття комісії;

результати роботи комісії та інших організацій;

висновок щодо причин авіаційної події і безпосередньо винуватців;

заходи щодо запобігання виникненню аналогічних авіаційних подій.

Акт підписують усі члени комісії. Член комісії, який висловив розбіжність зі змістом або висновками акта, підписується з поміткою "з окремою думкою". Окрема думка з обґрунтуванням причин розбіжностей викладається у вигляді окремого письмового документа, який додається до всіх екземплярів акта.

Фахівці, які брали участь у розслідуванні авіаційної події як експерти, складають експертний висновок з питань, які були перед ними поставлені.

Акт затверджується посадовою особою, наказом якої призначена комісія.

Акт розслідування авіаційної події розсилається:

посадовій особі, наказом якої призначена комісія;

командиру з'єднання;

командиру авіаційної частини, в якій відбулася відмова;

командирам військових частин та інших установ, яким необхідно розробляти заходи щодо виключення відмов і відновлення робочого стану техніки.

Акт розсилається у триденний строк після затвердження.

Додаток 47
до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та
спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 30 розділу III)

ТЕХНІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА польових засобів контролю якості ПММ

До польових засобів контролю якості ПММ відносяться рухомі, пересувні та переносні лабораторії ПММ.

До рухомих лабораторій ПММ відносяться лабораторії ПЛГ-3М, ПЛГ-3, ПЛГ-2М.

До пересувних лабораторій ПММ відносяться польові лабораторії ПММ ПЛ-2М, ПЛ-2МА.

До переносних лабораторій ПММ відносяться військові лабораторні комплекти ВЛК, ВЛК-Д, ручна лабораторія РЛ.

Для обліку виконаної роботи в рухомих відділеннях лабораторій ПММ ведеться така сама документація, як для лабораторій ПММ відповідно до додатка 1 до цієї Інструкції.

Рухома лабораторія ПММ ПЛГ-3М (ПЛГ-3) призначена для визначення основних фізико-хімічних показників у польових умовах.

Рухома лабораторія ПММ ПЛГ-3М: транспортна база - автомобіль КамАЗ-4310 (Урал-4320) із встановленим на ньому кузовом-фургоном К-4320Д і двовісний причіп 2ПН-4М з кузовом-фургоном КП-4.

У кузові-фургоні автомобіля змонтовано водопровідно-каналізаційну систему, системи опалювання і вентиляції, електроустаткування; встановлено лабораторні меблі; розміщено лабораторне обладнання, прилади, посуд та реактиви. У кузові-фургоні причепа змонтовано обладнання для опалювання, вентиляції і освітлювання. Кузов-фургон причепа розділений на два відділення - переднє і моторне. У передньому відділенні

розміщується спеціальне обладнання і засоби захисту. У моторному відділенні встановлено бензоелектричний агрегат АБ-8-Т/400-М потужністю 8 кВт.

У кузові-фургоні причепа обладнано місця для ведення робочої документації, розміщення та відпочинку особового складу лабораторії ПЛГ-3М.

Рухома лабораторія ПММ ПЛГ-3М (ПЛГ-3) має необхідні автономні системи життєзабезпечення (електропостачання, опалювання, водопостачання), що дозволяє виконувати завдання за призначенням у відриві від стаціонарних систем життєзабезпечення.

Для приведення рухомої лабораторії ПММ ПЛГ-3М (ПЛГ-3) в робоче положення причіп від'єднується від автомобіля і встановлюється поряд з автомобілем на відстані не більше 10 - 15 м. Для надання горизонтального і стійкого положення кузову лабораторії і розвантаження ресор автомобіль вивіщується на спеціальних домкратах. Бензоелектричний агрегат АБ-8-Т/400-М з'єднується кабелем з кузовом-фургоном К-4320Д (К-375), лабораторія заземлюється. Проводиться пуск бензоелектричного агрегата, подається струм у систему електропостачання. У холодну пору року проводиться запуск опалювально-вентиляційної установки ОВ-65.

Основні технічні дані і характеристики рухомих лабораторій ПММ ПЛГ-3М, ПЛГ-3, ПЛГ-2М наведено в таблиці 1.

Таблица 1

Основні технічні дані і характеристики рухомих лабораторій ПММ ПЛГ-3М, ПЛГ-3, ПЛГ-2М

Характеристики	Дійсне значення характеристики для лабораторії		
	ПЛГ-3М	ПЛГ-3	ПЛГ-2М
1	2	3	4
Тип лабораторії	Рухома		
Базове шасі	КамАЗ-4310 (Урал-4320)	Урал-375	ГАЗ-66
Кузов-фургон	К-4320Д	К-375	К-66
Причіп	2ПН-4М з кузовом-фургоном КП-4		1АП-1,5Т
Кількість робочих місць	5		3
Кількість повних випробувань на добу	7 - 9	5 - 8	3 - 4

Час розгортання, хв.	30		
Час згортання, хв.	30		
Середня швидкість руху по шосейних дорогах, км/год	50 - 60		
Маса в спорядженому стані, кг	15500	15230	7450
Довжина автопоїзда, мм	14610	14420	9300
Габаритні розміри, мм:			
автомобіль:			
довжина	7785	8000	6200
ширина	2550	2550	2380
висота	3452	3300	2950
причіп:			
довжина	6826		3650
ширина	2550		2350
висота	3302		2600
Маса лабораторії в спорядженому стані, кг	10470	10400	5750
Маса причепа в спорядженому стані, кг	4830		1700
Розподіл маси причепа по осях, кг:			
на передню вісь	2420		1700
на задню вісь	2410		-
Вид і напруга електричного струму, що споживає устаткування лабораторії, і його джерела	Змінний трифазний струм напругою 380 В і 220 В, з частотою 50 Гц від стороннього джерела струму		Змінний однофазний струм напругою 220 В, з частотою 50 Гц від стороннього джерела струму
	Змінний трифазний струм напругою 380 В і 220 В, з частотою 50 Гц від бензоелектричного агрегату		
		Змінний струм, напругою 12 В, з частотою 50 Гц через	

	знижувальний трансформатор	220 В, з частотою 50 Гц від бензоелектричного агрегата
	Постійний струм напругою 12 В від акумуляторних батарей	
Встановлена потужність споживачів електроенергії, кВт	7,132	5,92
Потужність, яка споживається з урахуванням неодночасності роботи споживачів, кВт	5,7	2,96
Умови експлуатації лабораторії:		
температура повітря в приміщенні лабораторії і причепа:		
у літній час, не більше, °С	28	
у зимовий час, не менше, °С	15	
перепад температур біля підлоги і стелі в зимовий час, °С, не більше	10	
температура внутрішньої поверхні підлоги, °С, не менше	5	
Опалювання і вентиляція кузовів-фургонів	Опалювально-вентиляційна установка ОВ-65, взимку в режимі опалювання, влітку в режимі вентиляції	Дві опалювальні установки ОЗО
	Система вентиляції	
	Фільтро-вентиляційна установка	
	Вікна, що відкриваються	

Таблица 2

Показники якості, які визначаються в рухомих лабораторіях ПММ ПЛГ-3М, ПЛГ-3

№ з/п	Показники	ГОСТ на метод випробувань
1	2	3
ПММ		
1	Густина	ГОСТ 3900
2	Зовнішній вигляд, колір і прозорість	НТД на ПММ
3	Вміст механічних домішок і води	НТД на ПММ
4	Масова частка механічних домішок	ГОСТ 6370
5	Масова частка води	ГОСТ 2477
6	Вміст водорозчинних кислот і лугів	ГОСТ 6307
7	Концентрація фактичних смол	ГОСТ 8489
8	Температура спалаху в закритому тиглі	ГОСТ 6356
9	Температура спалаху у відкритому тиглі	ГОСТ 4333
10	Кінематична в'язкість при позитивній температурі	ГОСТ 33
11	Кислотність, кислотне число	ГОСТ 5985
12	Умовна в'язкість	ГОСТ 6258
13	Розчинність у паливі рідини "Г"	ГОСТ 8313
14	Температура краплепадіння	ГОСТ 6793
15	Міцність спирту	ГОСТ 3639
16	Фракційний склад	ГОСТ 2177
17	Вміст рідини "Г" в паливі	Експрес-метод
18	Температура застигання охолоджуючої низькозамерзаючої рідини	Експрес-метод
19	Концентрація свинцю	ГОСТ 28828
20	Температура застигання	Експрес-метод
21	Масова частка меркаптанової сірки	ГОСТ 17323

22	Лужне число	ГОСТ 11362
23	Змішуваність рідини "Г" з водою	ГОСТ 8313
24	Вміст хлоридів	Інструкція з експлуатації. Методи випробувань
25	Загальна жорсткість води	Інструкція з експлуатації. Методи випробувань

Рухома лабораторія ПММ ПЛГ-3М (ПЛГ-3) дозволяє контролювати якість пально-мастильних матеріалів за 25 показниками якості.

У рухомій лабораторії ПММ ПЛГ-3М (ПЛГ-3) одночасно може бути розгорнуто п'ять робочих місць.

Склад, виробничі можливості, технічні характеристики рухомої лабораторії ПММ ПЛГ-3 аналогічні рухомій лабораторії ПММ ПЛГ-3М, за винятком випадків, коли транспортною базою є автомобіль Урал-375, на якому встановлений кузов-фургон К-375.

Рухома лабораторія ПММ ПЛГ-2М призначена для визначення основних фізико-хімічних показників ПММ в польових умовах.

Рухома лабораторія ПММ ПЛГ-2М: транспортна база - автомобіль ГАЗ-66 із встановленим на ньому кузовом-фургоном К-66 і одновісний причіп 1АП-1,5Т із встановленим на ньому кузовом-фургоном.

У кузові-фургоні автомобіля змонтовано водопровідно-каналізаційну систему, систему опалювання і вентиляції, електрообладнання, встановлено лабораторні меблі, розміщено лабораторне устаткування, прилади, посуд та реактиви. Кузов-фургон причепа розділений на два відсіки. Один з відсіків призначений для розміщення бензоелектричного агрегату АБ-4-О/230 потужністю 4 кВт і допоміжного майна.

Рухома лабораторія ПММ ПЛГ-2М має необхідні автономні системи життєзабезпечення (електропостачання, опалювання, водопостачання), що дозволяє виконувати завдання за призначенням у відриві від стаціонарних систем життєзабезпечення.

Для приведення рухомої лабораторії ПММ ПЛГ-2М у робоче положення причіп від'єднується від автомобіля і встановлюється поряд з автомобілем на відстані не більше 10 - 14 м. Для надання горизонтального і стійкого положення кузову лабораторії і розвантаження ресор автомобіль вивішується на спеціальних домкратах. Бензоелектричний агрегат АБ-4-О/230 з'єднується кабелем з кузовом-фургоном К-66, лабораторія заземляється. Проводиться пуск бензоелектричного агрегату, подається струм у систему електропостачання. У холодну пору року проводиться запуск двох опалювальних установок ОЗО.

Рухома лабораторія ПММ ПЛГ-2М дозволяє контролювати якість пально-мастильних матеріалів за 36 показниками якості (таблиця 3).

У рухомій лабораторії ПММ ПЛГ-2М одночасно може бути розгорнуто три робочих місця.

Таблиця 3

Показники якості, які визначаються в рухомій лабораторії ПММ ПЛГ-2М

NN з/п	Показники	ГОСТ на метод випробувань
1	2	3
ПММ		
1	Густина	ГОСТ 3900
2	Зовнішній вигляд, колір і прозорість	НТД на ПММ
3	Фракційний склад	ГОСТ 2177
4	Тиск насичених парів	ГОСТ 1756
5	Концентрація свинцю	ГОСТ 28828
6	Кислотність, кислотне число	ГОСТ 5985
7	Концентрація фактичних смол	ГОСТ 8489
8	Вміст водорозчинних кислот і лугів	ГОСТ 6307
9	Випробування на мідній пластинці	ГОСТ 6321
10	Масова частка води	ГОСТ 2477
11	Масова частка механічних домішок	ГОСТ 6370
13	Кінематична в'язкість при позитивній температурі	ГОСТ 33
14	Температура спалаху в закритому тиглі	ГОСТ 6356
15	Температура спалаху у відкритому тиглі	ГОСТ 4333
16	Коксівність	ГОСТ 19932

17	Температура крапання	ГОСТ 6793
18	Корозійна дія на метали: сталь, мідь, латунь, бронзу, алюміній	НТД на ПММ
19	Вміст вільних лугів і органічних кислот	ГОСТ 6707
20	Температура помутніння	ГОСТ 5066
21	Температура застигання	ГОСТ 5066
22	Йодне число	ГОСТ 2070
23	Вміст меркаптанової сірки	ГОСТ 17323
24	Коефіцієнт заломлення	ГОСТ 18995
25	Число омилення	ГОСТ 21749
26	Показник концентрації водневих іонів рН	НТД на ПММ
27	Масова частка антикорозійної присадки	НТД на ПММ
28	Вміст хлоридів	Інструкція з експлуатації. Методи випробувань
29	Міцність спирту	ГОСТ 3639
30	Проба спирту на чистоту сірчаною кислотою	ДСТУ 4181-2003
31	Масова частка чистого гліцерину	ГОСТ 7482
32	Масова частка кислот у перерахунку на оцтову кислоту для рідини "І"	НТД на ПММ
33	Розчинність в паливі рідини "І"	ГОСТ 8313
34	Вміст рідини "І" в паливі	Експрес-метод
35	Фракційний склад рідини "І"	ГОСТ 18995
36	Температура застигання охолоджуючої низькозамерзаючої рідини	Експрес-метод

Рухомі лабораторії ПЛГ-3М, ПЛГ-3, ПЛГ-2М входять у штат відділів контролю якості центрів забезпечення паливом.

<http://yurist-online.org/>

Польова лабораторія ПММ ПЛ-2М (ПЛ-2МА) призначена для відбору проб і визначення фізико-хімічних показників ПММ в польових умовах.

Польова лабораторія ПММ ПЛ-2М є табельним засобом бази (складу) ПММ. Польова лабораторія ПММ ПЛ-2МА є табельним засобом лабораторії ПММ авіаційно-технічної частини.

Польова лабораторія ПММ ПЛ-2М (ПЛ-2МА) складається з двох дерев'яних ящиків - корпусу лабораторії і додаткового (запасного) комплекту лабораторного посуду і хімічних реактивів.

Корпус лабораторії ПЛ-2М (ПЛ-2МА) виконується у вигляді дерев'яного ящика із навішаними на петлях двостулковими дверцятами-стулками замість передньої стінки. Корпус і стулки розділені перегородками на відділення і секції з висувними ящиками з лабораторним устаткуванням, приладами, посудом і реактивами. Верхня кришка корпусу є розкладним робочим столом. Корпус обладнаний ніжками, що фіксуються в робочому і похідному положеннях.

Засоби для відбору проб ПММ вкладені у спеціальний ящик. На лицьовому боці переносного ящика є гумові поясочки для кріплення трубчастих пробовідбірників. Лабораторія ПЛ-2МА, крім того, укомплектована вакуумним пробовідбірником. Він укладається в чохол і розміщується в лівій стулці лабораторії.

Додатковий (ДК ПЛ-2М) і запасний (ЗК ПЛ-2МА) комплекти - дерев'яні ящики з комплектуючими виробами.

Поповнення запасів лабораторного посуду і хімічних реактивів здійснюється з додаткового та запасного комплектів.

Технічні характеристики польових лабораторій ПЛ-2М, ПЛ-2МА наведені в таблиці 4.

Таблиця 4

Технічні характеристики пересувних лабораторій ПММ

Показник	ПЛ-2М		ПЛ-2МА	
	ящик лабораторний	додатковий комплект	ящик лабораторний	запасний комплект
1	2	3	4	5
Габаритні розміри в похідному положенні, мм:				
довжина	625	892	625	600

ширина	550	524	532	555
висота	690	435	700	465
Габаритні розміри в розгорненому положенні, мм:				
довжина	625		625	
ширина	1010		1100	
висота	825		835	
Маса, кг	75	50	75	50
Час розгортання, хв.	20			
Час згортання, хв.	30			
Виробничі можливості, виконати за добу	4 - 5 контрольних випробувань		4 - 6 контрольних випробувань	

Таблиця 5

Показники якості, які визначаються в польових лабораторіях ПММ ПЛ-2М, ПЛ-2МА

№ з/п	Показники	ГОСТ на метод випробувань
1	2	3
1	Густина	ГОСТ 3900
2	Зовнішній вигляд, колір і прозорість	НТД на ПММ
3	Фракційний склад	ГОСТ 2177
4	Вміст механічних домішок і води	НТД на ПММ
5	Масова частка води	ГОСТ 2477
	Масова частка води гідридикальцієвим методом	ГОСТ 26295

6	Вміст водорозчинних кислот і лугів	ГОСТ 6307
7	Кінематична в'язкість при позитивній температурі	ГОСТ 33
8	Температура спалаху у відкритому тиглі	ГОСТ 4333
9	Температура краплепадіння	ГОСТ 6793
10	Міцність спирту	ГОСТ 3639
11	Температура застигання охолоджуючої низькозамерзаючої рідини	Експрес-метод
12	Вміст рідини "І" в паливі ¹	Експрес-метод
13	Розчинність в паливі рідини "І" ¹	ГОСТ 8313
14	Змішуваність рідини "І" з водою ¹	ГОСТ 8313

¹ Визначається тільки в лабораторії ПЛ-2МА.

Польова лабораторія ПММ ПЛ-2М дозволяє контролювати якість ПММ за 11 показниками якості, польова лабораторія ПММ ПЛ-2МА - за 14 показниками якості. Польова лабораторія ПММ ПЛ-2М (ПЛ-2МА) дозволяє одночасно розгорнути одне робоче місце.

Польові лабораторії ПЛ-2М, ПЛ-2МА розгортаються в приміщенні, придатному для проведення лабораторних робіт, з хорошою освітленістю і наявністю достатньої площі для устаткування робочого місця, а також у приміщенні, забезпеченому водою, електроенергією і обладнаному вентиляцією. У польових умовах вони можуть бути розгорнуті в необладнаному (без вентиляції) приміщенні, землянці або наметі. У такому разі замість водопроводу рекомендується використовувати водяний бак, замість примусової вентиляції - природну.

Для приведення пересувної лабораторії ПММ ПЛ-2М (ПЛ-2МА) в робоче положення необхідно:

встановити її в зручному для роботи місці;

зняти чохол і замок;

відкинути ніжки корпусу і закріпити їх;

верхню кришку корпусу розкласти у вигляді робочого стола, розкрити бокові стулки;

вийняти з ящиків (відділень) необхідні для випробувань прилади, посуд і реактиви, підготувати і розмістити на робочому столі. Для збирання приладів із використанням стержнів штативів на поверхні стола є різьбові пробки. Прилади і реактиви, не потрібні для проведення даного випробування, повинні знаходитися у відповідних ящиках і відділеннях.

Для приведення пересувної лабораторії ПММ ПЛ-2М (ПЛ-2МА) з робочого в похідне положення прилади і лабораторний посуд, які використовувались під час випробування, промивають, сушать або протирають насухо, після чого укладають у гнізда ящиків і відділень і закріплюють вертушками або гумовими поясочками.

Ящики засувають в упор, закривають стулки, складають кришку і ніжки корпусу, надягають чохол.

Військовий лабораторний комплект ВЛК (ВЛК-Д) призначений для відбору проб і визначення густини і чистоти палив у місцях їх зберігання і вживання.

Військовим лабораторним комплектом ВЛК (ВЛК-Д) є металевий (дерев'яний для ВЛК-Д) ящик, у якому розміщені засоби для відбору проб і перевірки чистоти ПММ.

Військовий лабораторний комплект ВЛК (ВЛК-Д) дозволяє контролювати якість ПММ за 4 показниками якості.

Військовий лабораторний комплект ВЛК (ВЛК-Д) може бути розгорнутий у будь-якому місці, у тому числі поза приміщенням.

Таблица 7

Технічні характеристики переносних засобів контролю якості ПММ

Показник	Військовий лабораторний комплект	
	ВЛК	ВЛК-Д
1	2	3
Габаритні розміри, мм: у похідному положенні:		
довжина	570	536

ширина	160	135
висота	390	390
у розгорнутому положенні:		
довжина	1150	536
ширина	220	505
висота	390	500
Маса, кг	13	10
Обслуговуючий персонал	1	
Час розгортання, хв.	3	
Час згортання, хв.	3	
Виробничі можливості: вид випробування	Приймально-здавальний	
кількість випробувань за добу	20 - 30	

Таблица 8

Показники якості, які визначаються військовим лабораторним комплектом ВЛК (ВЛК-Д)

№ з/п	Показники	ГОСТ на метод випробувань
1	Густина	ГОСТ 3900
2	Зовнішній вигляд, колір і прозорість	НТД на ПММ
3	Вміст механічних домішок і води	НТД на ПММ
4	Температура застигання охолоджуючої низькозамерзаючої рідини	Експрес-метод

Додаток 48
до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 3 розділу IV)

ПОРЯДОК підготовки пробовідбірних засобів

N з/п	Найменування операції	Пробовідбірні засоби для нафтопродуктів	
		рідких	мазеподібних
1	2	3	4
Підготовка пробовідбірних засобів, що не застосовувались			
1	Розбирання пробовідбірника, відгвинчування кришки	-	-
2	Видалення консерваційного мастила дрантям, змоченим розчинником (нефрас, уайт-спірит)	Пробовідбірник металевий переносний, пробовідбірна трубка	Щупи гвинтоподібні, з поздовжнім вирізом, поршневі
3	Огляд, видалення слідів корозії	-	-
4	Промивання розчинником (нефрас, уайт-спірит)	-	Щупи гвинтоподібні, з поздовжнім вирізом, поршневі, поліетиленові банки
5	Продування стислим повітрям	-	-
6	Промивання 5 % розчином кальцинованої соди (хромової суміші)	Скляні пляшки місткістю 0,5 - 0,75 л	Скляні пляшки місткістю 0,5 - 1 л
7	2 - 3 разове промивання водопровідною водою	-	-

8	Промивання дистильованою водою	-	-
9	Просушування в сушильній шафі при температурі 105 - 110° C протягом 1 - 2 годин	-	-
Підготовка пробовідбірних засобів, які були у використанні			
1	Видалення залишків нафтопродукту дрантям, змоченим розчинником (уайт-спірит, нефрас)	Пробовідбірник металевий переносний, пробовідбірна трубка	Щупи гвинтоподібні, з поздовжнім вирізом, поршневі, банки скляні та поліетиленові
2	2 - 3-разове промивання розчинником (уайт-спірит, нефрас) із заливанням 10 % ємності розчинником	Пробовідбірник металевий переносний, скляні пляшки	Скляні, поліетиленові банки
3	Огляд (виявлені сліди корозії підлягають видаленню механічним способом)	Пробовідбірник металевий переносний	Щупи гвинтоподібні, з поздовжнім вирізом, поршневі
4	Промивання розчинником	-	-
5	Продування стиснутим повітрям	-	-
6	Просушування в сушильній шафі при температурі 105 - 110° C	Пляшки скляні	Банки скляні

Додаток 49
до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 7 розділу VII)

УЗГОДЖЕНО
Заступник командира авіаційної частини

"__" _____ 20__ року

ЗАТВЕРДЖУЮ
Командир авіаційної частини

"__" _____ 20__ року

ТИПОВА ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТКА
виконання основних робіт, які забезпечують заправку ПС ПММ

Вид операції	Порядок виконання	Строк і періодичність виконання	Відповідальний за виконання	Документація
1	2	3	4	5
Приймання із залізничних цистерн	Перевірка відповідності якості зачищення резервуарів, призначених для приймання ПММ, що надійшли, вимогам ГОСТ 1510	До прибуття залізничних цистерн	Начальник лабораторії ПММ, лаборант	Журнал обліку зачищення та акти на зачищення резервуарів
	Підготовка приладів для відбору проб і проведення випробувань. Перевірка наявності пломб, чистоти і справності нижніх зливних засобів і зливно-наливних рукавів	Так само	Лаборант	Вимоги стандартів
	Звірка номерів залізничних цистерн із номерами, вказаними в накладних і паспортах, перевірка правильності і повноти заповнення паспортів і порівняння даних паспортів із вимогами стандарту (ТУ), наявність штампа (печатки) про приймання пального представником замовника	Під час приймання	Начальник лабораторії ПММ, лаборант	-
	Відбір проб із кожної залізничної цистерни	Так само	Лаборант	Акт відбору проб, журнал реєстрації проб
	Проведення приймально-	Під час приймання до	Лаборант	Журнал випробувань

	здавального випробування з кожної залізничної цистерни в об'ємі, встановленому для видачі дозволу на зливання. Видача дозволу на зливання. Злив відстою у прирельсовий резервуар у разі виявлення води і механічних домішок у залізничних цистернах	зливання		
	Проведення приймально-здавального випробування об'єднаної проби	У період зливання	Лаборант	Журнал випробувань
	Перевірка перепаду тиску на фільтрах	Так само	Лаборант	Журнал обліку
	Перевірка повноти обслуговування засобів зберігання, транспортування і перекачування, які впливають на зберігання якості пального (герметичність, установка заглушок, кришок, чохлів)	Після зливання	Лаборант	-
	Проведення випробувань пального за всіма показниками якості, які входять до контрольного випробування	Після зливу з кожного резервуара	Лаборант	Журнал випробувань
Зберігання у відстійних резервуарах	Відстоювання в резервуарах (з розрахунку 0,3 м/г)	Після зливу	Начальник складу, лаборант	-
	Перевірка і злив відстійної води і механічних домішок	Після закінчення відстоювання раз на тиждень	Так само	Журнал зливу відстою, плани(річні, місячні)
	Перевірка умов зберігання	Вказується періодичність для кожної посадової особи	Вказуються відповідальні особи	Плани (річні, місячні)

Перекачування пального із відстійних резервуарів у видаткові резервуари	Перевірка відсутності механічних домішок і води у відстійних резервуарах, перевірка готовності засобів перекачування, фільтрування, комунікацій, трубопроводів, які забезпечують зберігання якості пального під час перекачування	Перед перекачуванням	Лаборант	-
	Перевірка готовності видаткових резервуарів до приймання пального, перевірка якості пального у відстійних резервуарах	Так само	Начальник лабораторії ПММ, лаборант	Журнал огляду резервуарів, журнал зливу відстою, журнал випробувань, паспорт якості
Видача пального на заправку авіаційної техніки з видаткових резервуарів	Перевірка часу відстою пального (не менше 60 хвилин)	Перед початком видачі	Начальник лабораторії ПММ	-
	Злив відстою з кранів нижнього зливу видаткових резервуарів і перевірка пального на відсутність води і механічних домішок	Перед початком видачі і в кінці кожної льотної зміни	Лаборант	Робочий журнал
	Перевірка наявності ПВК-рідини в об'єднаній пробі, відібраній з кранів нижнього зливу видаткових резервуарів	Перед початком видачі	Начальник лабораторії ПММ	Журнал випробувань, контрольний талон
	Злив відстою з фільтрів, фільтрів-сепараторів, перевірка чистоти пального	Перед початком видачі	Начальник лабораторії ПММ, лаборант	Журнал обліку роботи фільтрів
	Перевірка перепаду тиску на фільтрах і фільтрах-сепараторах	Кожну зміну	Начальник складу	-
	Перевірка відповідності маркування засобів заправки і транспортування марці пального, яке в них залито	Перед початком заправки	Лаборант	-

	Перевірка технічного стану дільниці забезпечення чистоти пального	До початку заправки	Лаборант	-
	Злив відстою із фільтрів і відстійників автозаправника після відстоювання протягом 10 хв. і перевірка пального на відсутність води і механічних домішок	На контрольному пункті перевірки перед подачею на заправку	Лаборант	Контрольний талон
	Перевірка чистоти пального і стан ПВК-рідини в пробах, відібраних із видаткових устаткувань засобів заправки	Не рідше одного разу на зміну	Лаборант	Журнал випробувань, контрольний талон
	Видача контрольного талона водію автопаливозаправника, начальнику групового заправника літаків паливом	Після перевірки засобів заправки	Начальник лабораторії ПММ, лаборант	Журнал видачі контрольних талонів, контрольний талон
Контроль засобів заправки на технічній стоянці	Перевірка технічного стану засобів заправки	На початку льотної зміни	Представник інженерно-авіаційної служби	Контрольний талон, формуляр автопаливозаправника
	Перевірка чистоти відстою з видаткових резервуарів, фільтрів і фільтрів-сепараторів засобів заправки з відстійника автопаливозаправника	Перед початком і в ході заправки, через 6 годин після останньої заправки	Так само	Так само
Заправка ПС	Злив відстою з ПС і перевірка його на відсутність води і механічних домішок	У період передпольотної підготовки	Старший технік (технік)	Контрольний лист
	Перевірка відповідності маркування засобів заправки, запису в контрольному талоні, а також чистоти і справності видаткових і фільтрувальних	Перед кожною заправкою	Так само	Контрольний талон

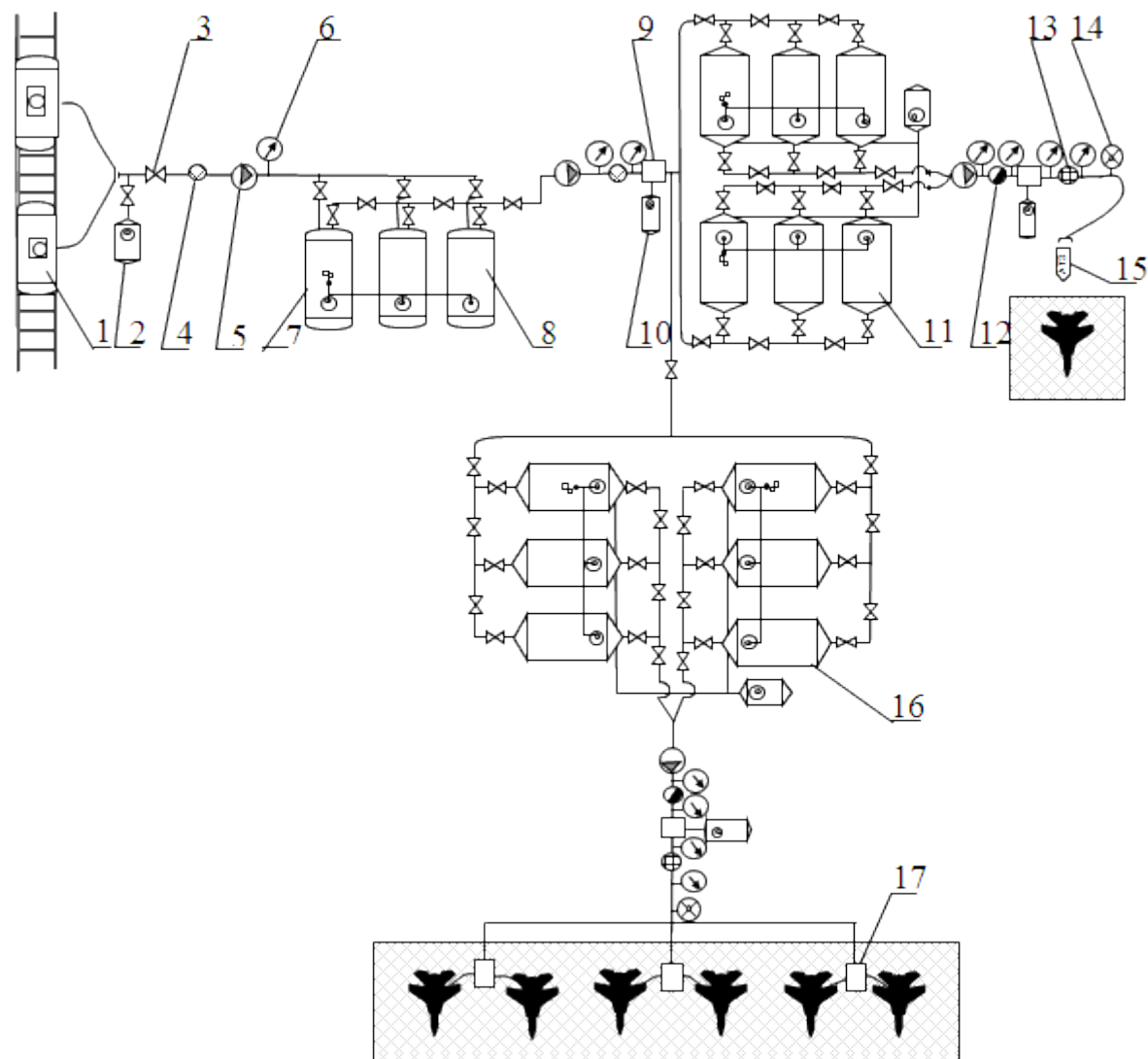
	елементів			
	Контроль за перепадом тиску на фільтрах і фільтрах-сепараторах заправних засобів	Під час заправки ПС	Водій	Журнал обліку роботи фільтрів
	Одержання видаткової відомості на видане пальне і перевірка записів та номера контрольного талона	Після заправки	Так само	Видаткова відомість
	Злив відстою з баків ПС, перевірка його на відсутність води і механічних домішок	Після заправки	Старший технік (технік) ПС	Контрольний лист, журнал підготовки ПС
	Відбір проб із баків ПС	Після заправки	Старший технік (технік) ПС	Контрольний лист, журнал підготовки ПС

Примітка. Технологічні карти розробляються відповідно до місцевих умов зберігання та роботи всіх марок пального, яке подається для заправки авіаційної техніки.

У графі "Відповідальний виконавець" вказуються посадові особи, які відповідають за виконання планових операцій.

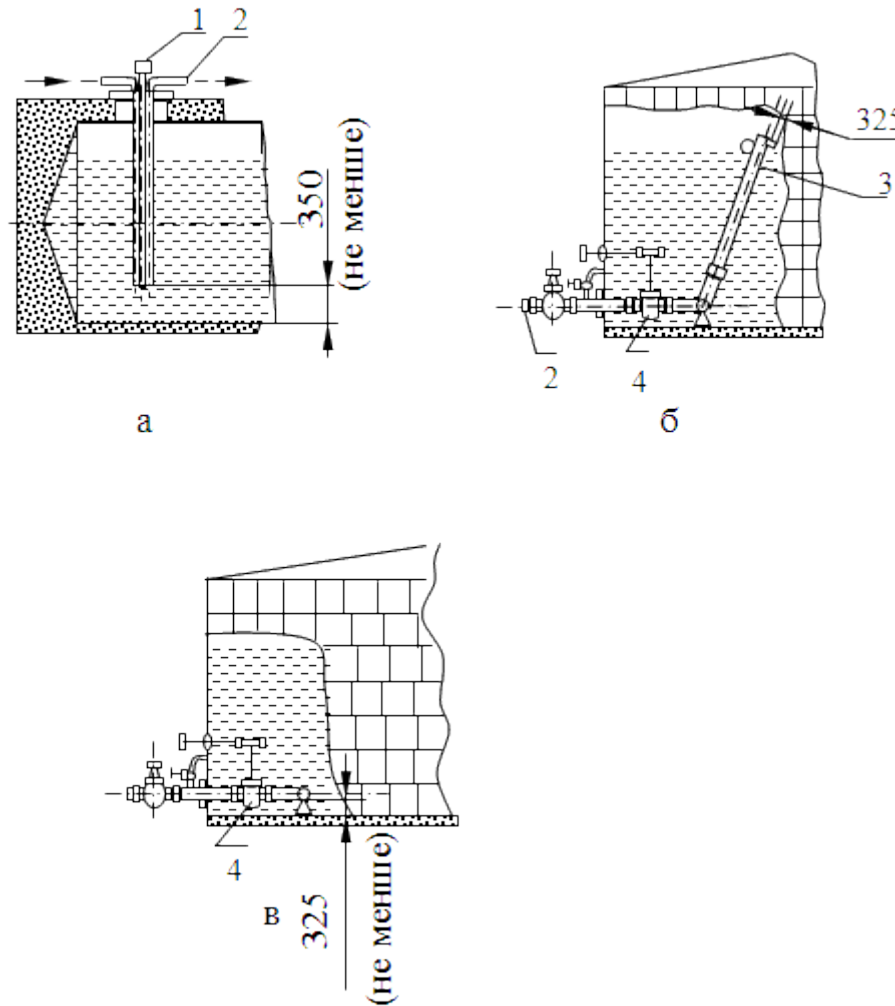
Додаток 50
до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 7 розділу VII)

ПРИНЦИПОВА СХЕМА забезпечення чистоти авіаційного палива на аеродромних складах

Мал. 1. Забезпечення чистоти авіаційного палива на аеродромних складах: 1 - залізнична цистерна; 2 - резервуар для зливу відстою; 3 - засувка; 4 - фільтр попереднього очищення (15 - 20 мкм); 5 - мотонасосна установка; 6 - манометр; 7 - дихальний клапан з вогневим запобіжником; 8 - відстійні резервуари; 9 - дозатор ПВК-рідини (із самостійним приводом); 10 - резервуар для ПВК-рідин; 11 - видаткові резервуари (для заправки АПЗ); 12 -

фільтр-сепаратор; 13 - фільтр тонкого очищення (5 - 10 мкм); 14 - лічильник пального; 15 - фільтр (фільтр-сепаратор) АПЗ (5 - 10 мкм); 16 - видаткові резервуари (для групової заправки літаків); 17 - заправний агрегат з фільтром (5 - 10 мкм).

Мал. 2. Обладнання відстійних резервуарів (у разі використання горизонтальних резервуарів Р-25, Р-50 як відстійних вони заглиблюються або обваловуються):

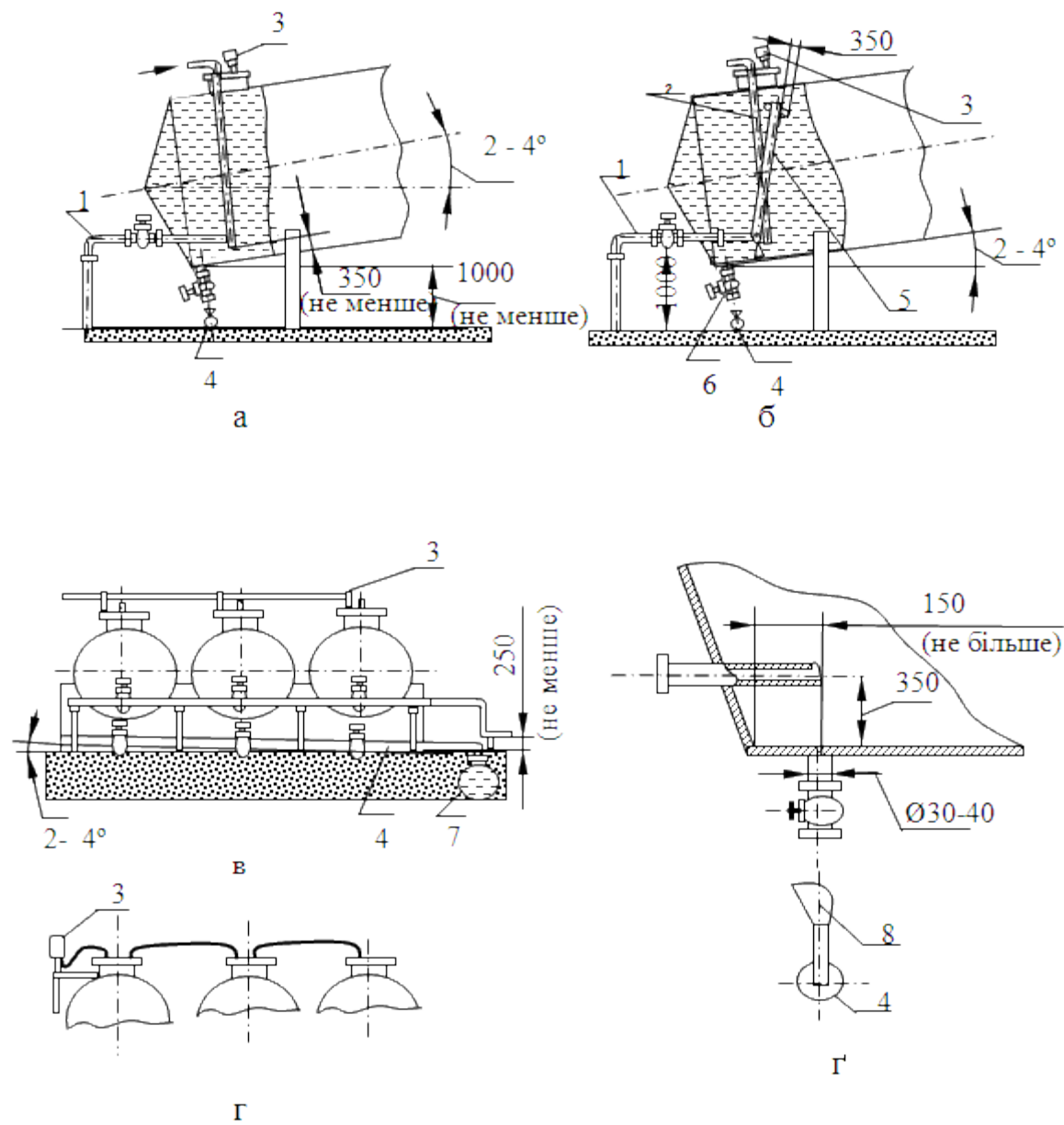
а - варіант 1; б - варіант 2; в - варіант 3;

1 - повітряний фільтр;

2 - зливно-наливна труба;

3 - підйомна труба;

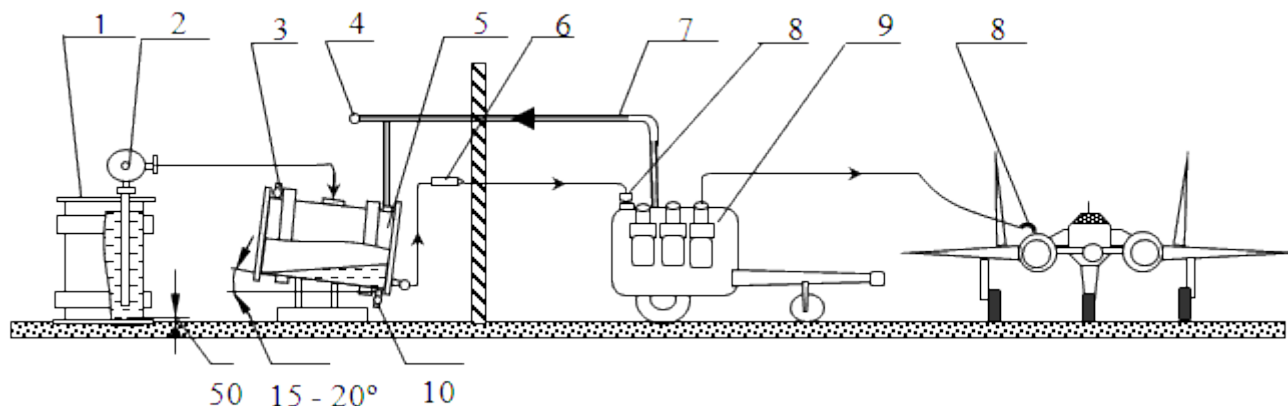
4 - хлопавка.

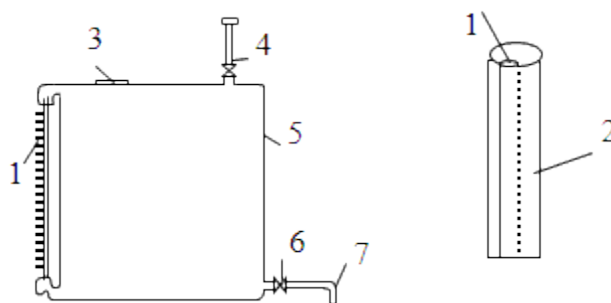
Мал. 3. Обладнання видаткових резервуарів:

а - варіант 1; б - варіант 2; в - обв'язка видаткових резервуарів; г - варіант установки фільтра; ґ - підключення видаткового резервуара;

1 - зливна труба; 2 - приймальна труба; 3 - повітряний фільтр; 4 - зачисний трубопровід; 5 - підйомна труба; 6 - зливний кран; 7 - резервуар для зливання відстою; 8 - лійка з кришкою.

Мал. 4. Схема фільтрування авіаційних олив і робочих рідин на аеродромних складах пального (варіант стаціонарного пункту): 1 - ємність для відстоювання олив (рідин); 2 - насос; 3 - дренажний клапан; 4 - запобіжний клапан; 5 - видаткова ємність; 6 - авіаційний фільтр тонкої очистки (типу 60-11-16 або 14-ГФ-8-ФН-1) за номенклатурою служби АТІ; 7 - трубопровід для подачі стисненого газу; 8 - роздавальний кран; 9 - агрегат механізованої заправки; 10 - клапан для зливання відстою.

Мал. 5. Переносний дозатор:

1 - мірне скло; 2 - футляр мірного скла; 3 - кришка заливної горловини, що герметично закривається; 4 - повітряний кран з силікагелевим патроном; 5 - резервуар дозатора; 6 - вентиль для регулювання подачі рідини; 7 - трубка для з'єднання дозатора із всмоктувальним патрубком насоса.

Додаток 51
до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 10 розділу VII)

ПЕРЕЛІК
можливих дефектів спеціального обладнання засобів заправки і транспортування ПММ

Найменування агрегату, вузла або приладу	Найменування дефекту або ушкодження і величина допуску	Заходи щодо усунення дефекту
1	2	3
Цистерна паливозаправника	Різотонність кольору цинкового покриття всередині цистерни	Допускається без усунення
	Здимання, відставання і лущення цинкового покриття цистерни сумарною площею понад 0,25 м ² або окремі суцільні ділянки діаметром понад 5 см	Так само
	Теча або запотівання пального в місцях зварювальних швів, кріплення заглушок, кришок люків і з'єднання трубопроводів	Не допускається, підлягає усуненню
	Забруднення внутрішньої поверхні цистерни продуктами осмолювання, оксидом цинку, механічними частинками та іншими сторонніми включеннями	Незалежно від величини забруднення проводиться зачистка цистерни
Люк цистерни з кришкою	Деформація та інші пошкодження фланця люка	Не допускається, підлягає усуненню, прокладка

	і кришки, знос, усадка або зруйнування прокладки люка	підлягає заміні
	Недостатня затяжка кришки люка	Підтягнути болти кріплення і опломбувати
Трубопроводи	Руйнування прокладок або послаблення фланцевих і нарізних з'єднань трубопроводів	Замінити прокладку і підтягнути з'єднання
	Тріщини, вм'ятини та інші пошкодження трубопроводів з порушенням герметичності	Трубопроводи підлягають заміні або ремонту
Засувки, вентилі і заглушки	Теча пального через сальникові ущільнення вентилів і засувок	Підтягнути або замінити ущільнення
	Туге обертання маховика засувки або вентиля, яке перевищує зусилля однієї руки людини	Не допускається, підлягає усуненню
	Зношення або відсутність прокладки під заглушкою	Так само
Дихальне обладнання	Корозія, забруднення і обledenіння захисної сітки	Не допускається, підлягає усуненню
	Обрив захисної сітки не більше ніж у двох місцях сумарною довжиною до 10 мм	Допускається, ремонт може бути проведений шляхом паяння пошкоджених ділянок
Показник рівня пального і обмежувач цистерн	Тріщина мірного скла і порушення герметичності в їх з'єднаннях	Не допускається, підлягає усуненню
	Заїдання стрілкових показчиків і залишкові показання приладів рівня пального	Так само
	Потрапляння пального під скло показника рівня	Не допускається, злити паливо, зняти скло, замінити або підтягнути сальник
	Переповнення або недолив пального в цистерни під час його наливання	Не допускається, обмежувач наповнення підлягає ремонту або регулюванню
Контрольно-вимірювальні прилади	Відсутнє клеймо, пломба або запис у паспорті (атестаті) про проведення своєчасної перевірки приладу перевіркою лабораторії	Не допускається, прилад підлягає перевірці

	Розбите скло або є інші пошкодження, які можуть вплинути на правильність показань приладу	Так само
	Під час вимикання приладу стрілка не вертається на нуль	Так само
Роздавальні крани і наконечники	Підтікання пального через клапанний механізм при закритому крані через сальникові ущільнення в місцях з'єднання роздавальних рукавів	Не допускається, підлягає усуненню
Протипожежне обладнання	Порушені строки перевірки вогнегасників	Не допускається, провести заміну вогнегасників
Роздавальні крани і наконечники	Обрив металізації і заземлення в конструкції крана і з'єднанні його з рукавом	Так само
	Забруднення і розриви сітки фільтра, роздавального крана	Так само
Роздавальні рукави	Проколи, порізи, розриви, зломи, розшарування, скручування, сплющування, порушення цілісності металізації та інші пошкодження рукава	Не допускається, роздавальний рукав підлягає заміні
	Теча пального в місцях з'єднання роз'ємів і штуцерів	Не допускається, підлягає усуненню
Насоси	Крапельне підтікання пального через сальникове ущільнення при працюючому насосі	Не допускається, підтягнути або замінити ущільнення
	Туге обертання вала насоса при відключеному зчепленні, яке перевищує можливість повертання від зусилля руки	Не допускається, підлягає усуненню
	Стуки і сторонні шуми при працюючому насосі	Так само
Фільтри і фільтри-сепаратори	Порушення герметичності з'єднання кришки з корпусом, патрубків з трубопроводами, зливним краном і манометром	Так само

	Перепад тиску на фільтрі не відповідає вимогам інструкції щодо їх експлуатації	Фільтроелемент підлягає промиванню або заміні
Система відводу статичної електрики	Довжина лінії зіткнення ланцюга постійного заземлення заправника з поверхнею дороги менше ніж 100 мм	Не допускається, видовжити ланцюг зіткнення з поверхнею дороги до довжини 100 мм
	Обрив ниток троса заземлення	Допускається обрив ниток у кількості, яка не перевищує одне пасмо. При великій кількості обриву ниток трос підлягає заміні
	Ненадійна пайка заземлення до клину і корпусу заправника (котушки)	Не допускається, здійснити нову пайку з'єднань

Додаток 52

до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 1 розділу VIII)

ПОРЯДОК підготовки залізничних та автомобільних цистерн до наливу ПММ

Найменування ПММ	Найменування злитого ПММ											
	паливо для реактивних двигунів	бензини			розчинники, Б-70	гаси	паливо дизельне нафтове, пічне побутове	паливо моторне	оливи			
		авіаційні етиловані	автомобільні етиловані	автомобільні неетиловані					I група	II група	III група	IV осові
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Нафтова ароматика, високооктанові	3	0	0	2	3	2	0	0	0	0	0	0

компоненти												
Паливо для ракетних двигунів	2	1	1	2	2	1	2	0	0	0	0	0
Бензини авіаційні етиловані	3	3	2	2	3	2	1	0	1	0	0	0
Бензини автомобільні етиловані	3	4	4	4	4	3	2	0	1	0	0	0
Бензини автомобільні неетиловані	3	0	0	4	4	3	2	0	1	0	0	0
Розчинники, Б-70	2	0	0	2	2	2	1	0	0	0	0	0
Гаси освітлювальні і для технічних потреб	4	0	0	3	3	4	3	1	1	1	0	0
Паливо дизельне для ГТУ, пічне побутове	4	1	1	2	2	4	3	1	2	2	1	1
Палива моторні	0	0	0	0	0	0	0	5	5	5	5	5
Оливи 1 групи, домішки	2	0	0	1	1	1	1	0	1	1	1	0
Оливи 2 групи	2	0	0	1	1	1	1	0	2	2	2	1
Оливи 3 групи	2	0	0	2	2	2	2	1	3	3	3	1
Оливи осьові	0	0	0	0	0	0	0	3	5	5	5	5

Примітки:

1. У разі наливу однойменних нафтопродуктів допускається підготовка цистерн відповідно до операції 4. За наявності механічних домішок їх потрібно видалити повністю і внутрішню поверхню протерти.
2. Перед наливом стінки цистерни протирають гасом або паливом для реактивних двигунів. Після обробки цистерн гарячою водою під тиском і просушування їх стисненим повітрям протирати стінки не потрібно.
3. У період з листопада по березень включно підготовку проводять відповідно до операції 1.

4. Підготовку цистерн після зливу домішок ведуть відповідно до операції 1.

5. Цифри в таблиці означають операції:

0 - налив заборонено;

1 - видалити залишок, помити гарячою водою і просушити котел цистерни;

2 - видалити залишок, просушити та перевірити котел цистерни;

3 - видалити залишок;

4 - зачищення не потрібне (залишок не більше 1 см);

5 - зачищення не потрібне (залишок більше 3 см);

6 - видалити залишок, помити гарячою водою з розчинником і протерти котел цистерни.

6. Нові цистерни зі збільшеним об'ємом котла призначаються тільки для перевезення світлих нафтопродуктів і мають відповідний напис. Запломбовані після зливу цистерни, які використовуються для перевезення світлих нафтопродуктів, мають проходити профілактичну обробку відповідно до операції 3, для темних - через проміжок часу, що забезпечує збереження якості нафтопродуктів, які перевозять.

7. Після зливу домішків забороняється використовувати залізничні цистерни для наливу палива для реактивних двигунів, олив 1 групи, авіаційних бензинів.

8. Найменування олив за групами:

1 група:

вазелинова медична, телеграфна, гідравлічна, шарнірна, синтетична, АМГ-10, ИПМ-10, РМ, РМЦ, ВМ-1, ВМ-4, приладна, МГЕ-10А, для холодильних машин, рідина гальмівна, олива електроізоляційна синтетична (октол), оливи турбінні для гідротурбін і суднових газових турбін, конденсаторні, МТ, МК-8, МК-8п, МС-8, МС-8п, трансформаторні, швейні, веретенні, АУ, АУП, авіаційні для турбореактивних двигунів;

2 група:

автомобільні, автотракторні, дизельні, індустриальні, компресорні, суднові, парафінові, моторні, для високошвидкісних механізмів, гідросистем високонавантажених механізмів, парфумерні, сепараторні, консерваційна НГ-203;

3 група:

трансмісійні, циліндрові, сланцеві, прокатних станків, коробки передач, кермового управління, гіпоїдних передач, ПП, сульфозфрезол, ПН-6.

Додаток 53

до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 1 розділу VIII)

ПОРЯДОК підготовки резервуарів (ємностей) до наливу ПММ

Найменування ПММ	Найменування злитих ПММ											
	паливо для реактивних двигунів	бензини			розчинники, Б-70	гаси освітлювальні і для технічних потреб	паливо дизельне нафтове, для ГТУ, пічне	паливо моторне	оливи			
		авіаційні етиловані	автомобільні етиловані	автомобільні неетиловані					1 група	2 група	3 група	віськові
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Нафтова ароматика, високооктанові компоненти	3	0	0	3	4	3	3	0	1	1	1	0
Палива для реактивних двигунів	4	1	1	3	3	3	2	0	1	0	0	0
Бензини авіаційні етиловані	3	3	3	3	3	3	3	0	1	1	1	0

Бензини автомобільні етиловані	4	4	4	4	4	4	3	0	1	1	1	1
Бензини автомобільні неетиловані	4	0	0	4	4	4	3	0	1	1	1	1
Розчинники, Б-70	3	0	0	3	4	3	3	0	1	1	1	0
Гаси освітлювальні та для технічних потреб	4	0	0	3	3	4	4	0	3	3	3	2
Паливо дизельне, нафтове для ГТУ, пічне побутове	4	1	1	3	3	4	4	1	1	1	1	1
Палива моторні	4	3	3	3	4	4	4	4	4	4	4	4
Оливи 1 групи	3	0	0	3	3	3	3	1	4	3	3	2
Оливи 2 групи	3	0	0	0	0	0	0	1	4	4	4	3
Оливи 3 групи	3	0	0	3	3	3	3	2	4	4	4	3
Оливи вісьові	3	0	0	3	3	3	3	2	4	4	4	4

Примітки:

1. Налив однойменних ПММ допускається на будь-яку кількість залишків за умови, що якість ПММ, які наливаються, і залишку відповідає вимогам стандарту на ПММ, за винятком палива для реактивних двигунів та авіаційних бензинів й олив.

2. Цифри в таблиці означають такі операції:

0 - налив заборонено;

1 - видалити залишок, промити гарячою водою з розчинником або пропарити, потім знову промити водою, просушити (або протерти безворсовим матеріалом) днище;

2 - видалити залишок, промити гарячою водою і просушити;

3 - видалити залишок;

4 - зачищення не потрібне (залишок не більше 0,25 % об'єму резервуара). Наявність у резервуарах підтоварної води не допускається.

3. Перед наливом нафти, мазутів, які призначаються для виготовлення авіаційних олив, підготовку проводять відповідно до операції 3.

Додаток 54

до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 2 розділу VIII)

Особливості маркування технічних засобів зберігання і транспортування ПММ

1. Єдиний підхід до маркування засобів транспортування і зберігання ПММ на всіх шляхах його проходження від заводів промисловості до баків авіаційної техніки дає можливість:

забезпечити безпомилкове визначення марки ПММ в цистернах, резервуарах, трубопроводах і тарі;

звести до мінімуму можливість випадкового змішування різних сортів ПММ під час операцій з приймання, перекачування і затарювання, виключити можливість помилки під час видачі та заправки авіаційної техніки;

попередити особовий склад щодо суворого дотримання правил пожежної безпеки під час роботи з ПММ.

Маркування технічних засобів повинне містити:

основний напис;

додатковий напис;

знак небезпеки.

Основний напис на резервуарах, тарі, технічних засобах, заповнених ПММ, вказує тип і марку ПММ (наприклад, паливо РТ тощо).

Додаткові написи на резервуарах включають:

номер стандарту на продукт, який зберігається в резервуарі;

дату виготовлення та заливу (рік і місяць);

дату освіження (рік і місяць);

дату повного випробування.

Додаткові написи на тарі включають:

номер стандарту на затарений продукт;

масу брутто і нетто (кг);

дату виготовлення продукту.

Написи на резервуарах і тарі з ПММ мають бути зроблені за допомогою трафаретів або штампів фарбою, яка не змивається водою або ПММ.

Знаки небезпеки визначені ДСТУ 4500-5:2005.

Знаки небезпеки наносяться на тару з ПММ залежно від характеру небезпеки. Знак небезпеки має форму квадрата, поверненого на кут, який розділяється на два рівних трикутники по горизонталі.

У верхньому трикутнику знака небезпеки зображується символ небезпеки відповідного класу. Для легкозаймистих речовин (рідин) групи з температурою спалахування в закритому тиглі до 61° С (бензини, палива для реактивних двигунів) є чорне (біле) полум'я на червоному фоні.

Символом небезпеки для групи шести отруйних технічних рідин (ТЕС, етиленгліколь тощо) є череп - дві схрещені кістки чорного кольору на білому фоні.

Уздовж умовної горизонтальної діагоналі знака наноситься напис, який характеризує вид небезпеки вантажу. Для паливних робиться напис "легкозаймисті рідини", для отруйних - "отрута". У нижньому кутку основних знаків вказується номер класу (для легкозаймистих рідин - клас 3, для отруйних - клас 6). Знак окантований рамкою чорного кольору на відстані 5 мм від пружка.

Якщо ПММ належать більше ніж до одного виду небезпеки, на тару наноситься декілька знаків небезпеки, які вказують на вид таких небезпек.

Наприклад, на тару з етилованим бензином наносяться два знаки небезпеки, які характеризують його як легкозаймисту і отруйну речовину.

Фарбування трубопроводів проводиться залежно від ПММ, які перекачуються.

Для позначення місця відбору проб встановлюється табличка розміром 105 на 25 мм.

2. Усі види технічних засобів служби ПММ після їх заповнення або закріплення за визначеним типом ПММ повинні мати маркування.

Маркування горизонтальних резервуарів під час тривалого зберігання ПММ наноситься на днище з боку пожежного проїзду над корінною засувкою.

Основний напис розміщується нижче номера резервуара в центральній частині днища, додаткові написи наносяться нижче основного.

Знаки небезпеки наносяться на днище вище номера резервуара з двох протилежних боків.

Під час короткочасного зберігання ПММ в горизонтальних резервуарах знаки небезпеки наносяться на резервуар, а основний напис - на табличку, встановлену з боку пожежного проїзду.

На вертикальних сталевих резервуарах основний і додатковий написи наносяться нижче номера, над корінною засувкою, а знаки небезпеки - вище номера.

Маркування заглиблених та напівзаглиблених резервуарів наноситься на табличках, встановлених на підставках з боку обв'язки резервуарів. Крім того, до маховичків вантажних засувок прикріплюються пізнавальні бирки з вказанням типу, марки ПММ і попереджувальних кольорових смуг.

Розпізнавальні бирки із зазначенням типу, марки ПММ і попереджувальними кольоровими смугами кріпляться на маховичку зливної засувки автомобільних засобів транспортування ПММ.

Маркування бочки наноситься лише на днище з горловиною. Основний напис розміщується в центрі днища, потім - додатковий напис. Можливе також застосування змінних бирок (трафаретів), закріплених за допомогою пробки на днищі бочки. Знаки небезпеки за потреби наносяться на днище зверху, вище основного напису.

Стрілки, кольорові кільця і написи на трубопроводах розміщуються на розгалуженнях, у місцях з'єднання трубопроводів, біля засувок, на початку і в кінці трубопроводу, у контрольних приладах і в місцях проходу трубопроводів крізь стіни, на входах і виходах із насосних, заправних та інших місць, де необхідно забезпечення швидкого розпізнавання продукту в системі.

При послідовному перекачуванні ПММ на початку трубопроводу або засувки, у місці відбору проб продукту з трубопроводу повинні бути встановлені таблички з найменуваннями продуктів, які знаходяться в трубопроводі.

У бетонних колодязях та в інших схожих місцях, де немає можливості наносити кільця, написи та маркування наносяться на стіни колодязя поряд із трубопроводом або за допомогою бирок, закріплених на трубопроводі.

Гумотканинні резервуари, заповнені ПММ, маркуються табличками, встановленими на підставках з боку обв'язки резервуарів.

3. Маркування безпосередньо на резервуари, тару, трубопроводи, а також на таблички наноситься фарбою за допомогою трафарету.

Відстань між літерами і цифрами має становити не менше $1/6$ їх висоти, за винятком таких сполучень, як Р і А, Ф і Т, Г і Д, для яких відстань повинна бути не менше $1/2$ висоти літер і цифр.

Маркування на бирки наносять штампами по трафарету або клеймуванням.

Написи повинні бути чіткими та такими, що не змиваються і не знебарвлюються водою і продуктом, який зберігається. Їх виконують фарбою чорного кольору на світлих поверхнях і білого або світло-жовтого - на темних.

Написи, нанесені на технічні засоби, повинні мати висоту, що визначається за таблицею.

Висота літер під час маркування технічних засобів

Найменування і параметри технічних засобів	Висота літер		
	основна		додаткова
	один рядок	два рядки	
Діаметр трубопроводу, мм:			
менше 80	19	-	-
від 81 до 160	32	19	-

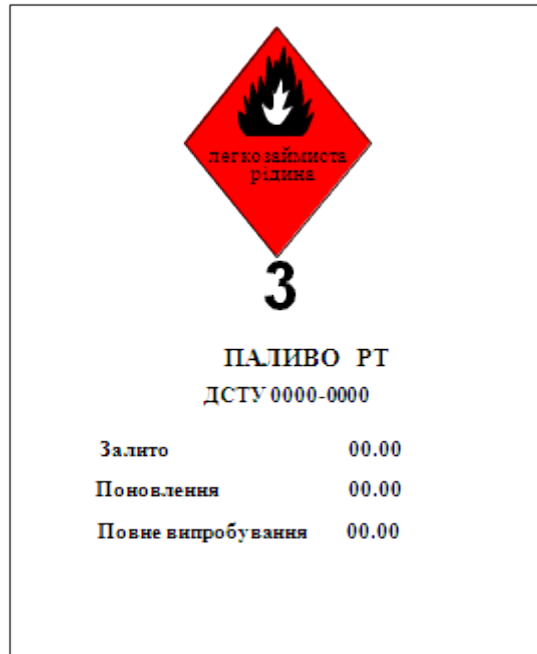
від 161 до 220	50	25	-
від 221 до 300	63	32	-
Місткість резервуара, м ³ :			
1000 і менше	140	-	70
понад 1000	280	-	70
Контейнери	100	-	25
Бочки	50	-	25
Каністри (бідони, бутелі)	12	-	12

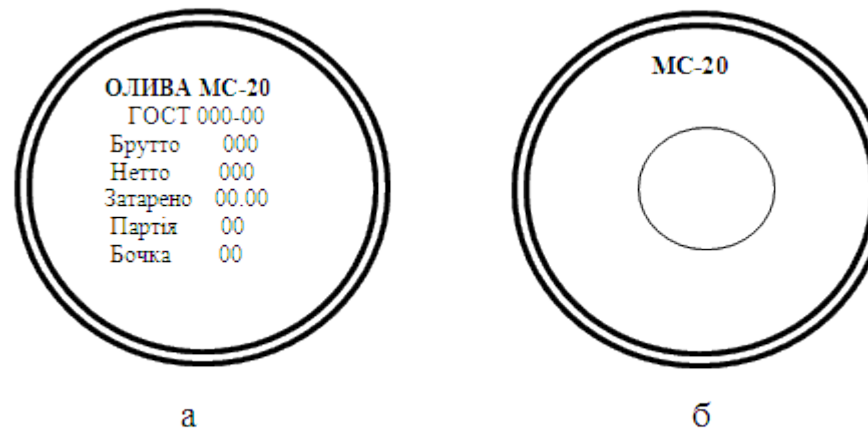
Мал. 1. Приклад маркування заповненого трубопроводу

Мал. 2. Приклад маркування газовідвідних комунікацій

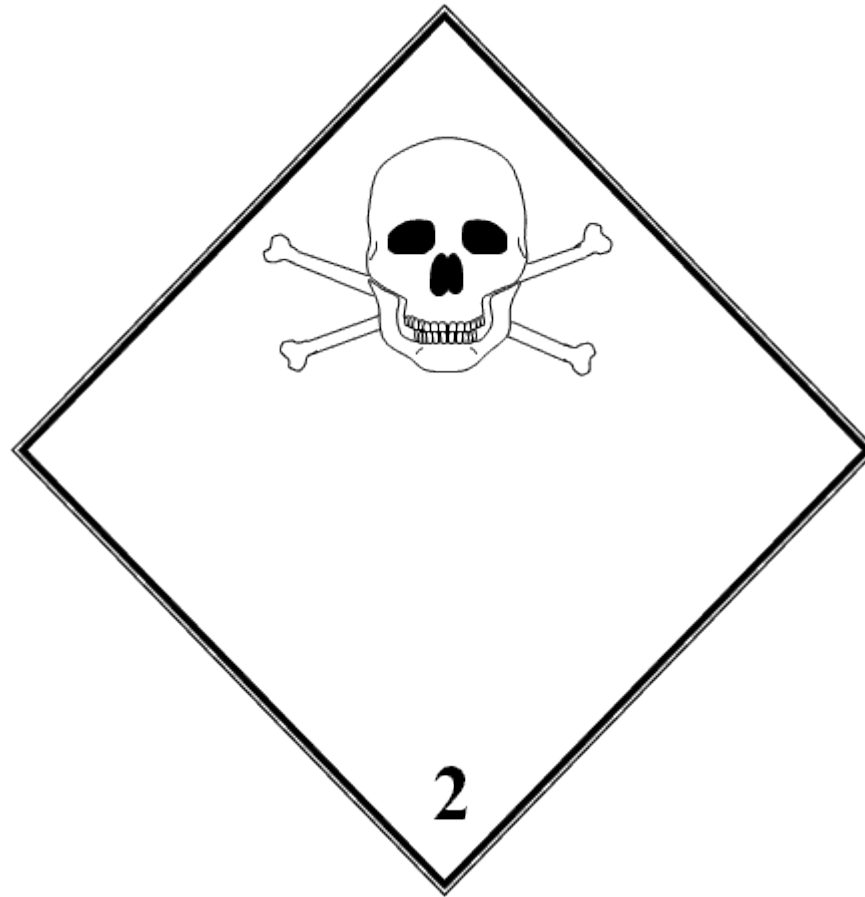
Мал. 3. Приклад маркування резервуара, заповненого паливом

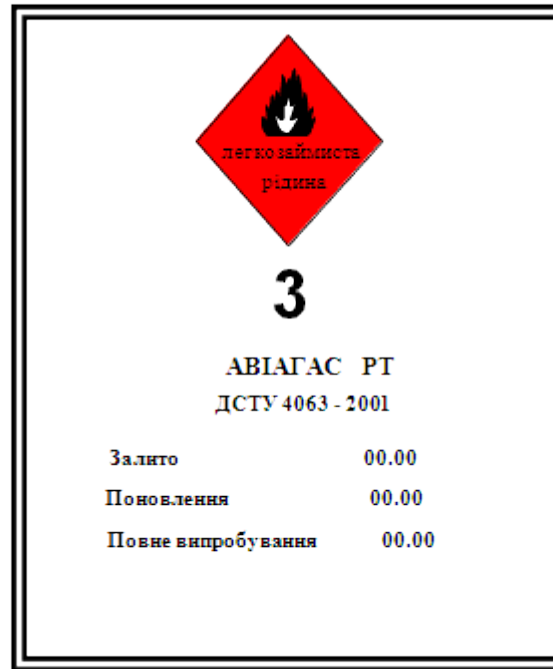
Мал. 4. Приклад маркування заповненої тари:

а - маркування днища бочки;

б - знімна бирка (трафарет) під пробку бочки

МАЛ. 5. Знак небезпеки на тарі з отруйними технічними рідинами

Мал. 6. Приклад маркування таблиці для гумотканинного резервуара

**АБВГДЕЄЖЗИЙКЛМНОП
РСТУФХЦЧШЩЬЮЯ
1234567890**

Мал. 7. Шрифт для трафаретів, висота літер до 25 мм

**АБВГДЕЄЖЗИЙКЛМНОП
РСТУФХЦЧШЩЬЮЯ
1234567890**

Мал. 8. Шрифт для трафаретів, висота літер до 35 мм

Додаток 55

до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та спеціальних рідин у державній авіації України (пункт 18 розділу VIII)

ТЕХНІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА засобів фільтрування та зневоднення ПММ

Показник	Фільтри для пального								
	ФПН-30-20 (ФПН-30М)	ФТН-60-20 (ФПН-60М)	ФПН-120-20 (ФПН-120М)	ФПТ-30-20 (ТФ-2М з пакетом ТФЧ-150-200К)	ФТБ-60-5 (ТФ-2М з пакетом 8 Д2.966.063)	ФПБ-60-3 (ТФ-2М з пакетом 8 Д2.966.700)	тонкого очищення	блок тонкого очищення ЦЗТ-4	фільтр-сепаратор для пального СТ500-2
							ФЕП-10		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Пропускна здатність, м ³ /год	30	60	120	30	60	60	30	90	30
Тонкість фільтрування, мкм	15 - 20	15 - 20	15 - 20	15 - 20	5 - 10	3 - 5	5 - 10	5 - 10	20 - 40
Поверхня фільтрування, м ²	1,42	1,3	4,46	0,8	6,4	6,4	-	-	3,5
Фільтрувальний матеріал	нетканий матеріал			капрон	папір АФБ-1к		пористий фторопласт-4 (тетраполіфторетилен)		фільтро-свамбой, волокно Войцького
Кількість шарів	2	2	2	3	2	2	1	1	-

матеріалів									
Робочий тиск, МПа	0,8	0,08	0,8	0,4	0,4	0,4	0,3	1,6	0,5
Перепад тиску, МПа:									
початковий, не більше	0,05	0,05	0,05	0,04	0,03	0,05	0,035	0,035	0,03
максимально допустимий	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15
Габаритні розміри, мм:									
висота	683	780	1080	880	1000	1000	-	-	1275
діаметр корпусу	350	400	400	410	450	450	-	-	506
діаметр приєднувальних патрубків	75	100	150	55 - 70	55 - 70	55 - 70	-	-	80
Маса, кг	40	70,5	108	58	90	90	25,4	154	134
Приблизний ресурс роботи до заміни, м ³	500	750	1500	-	-	-	1200	1200	8000

Додаток 56
до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 6 розділу IX)

КНИГА N _____ обліку наявності та руху майна

(підрозділ)

(авіаційна частина)

Розпочато " __ " _____ 20__ року

Закінчено " __ " _____ 20__ року

ЗМІСТ

Майно	Сторінки книги		Майно	Сторінки книги	
	початкова	наступні		початкова	наступні
1	2	3	4	5	6

(вид майна)

Дата запису	Назва документа	Номер і дата документа	Постачальник (одрержує)	Найменування майна та його категорія								
				Код номенклатури								
Одиниця виміру												

[illegible]

Примітки:

1. Книга обліку наявності та руху майна (далі - книга) призначена для обліку наявності та руху ПММ та іншого майна.
2. Книга ведеться на складі авіаційного пального.
3. На кожне найменування ПММ у книзі відводиться особовий рахунок. Групування особових рахунків на аркуші виконується з урахуванням руху окремої номенклатури ПММ та їх переліку згідно з класифікатором продукції.
4. Операції, пов'язані з прибуттям та витратою ПММ, у книзі відображаються щодня.
5. Записи даних у графах реквізиту "Становить" виконуються тільки для того ПММ, яке мало рух.
6. Відмітки про звірку облікових даних записуються наступним рядком: у графі 1 - дата звірки, у графі 2 - "звірено", у графах реквізиту "Становить" - залишки майна на день звірки. Особи, які проводили звірку, ставлять підпис у графі 4.

Додаток 57
до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та

<http://yurist-online.org/>

спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 6 розділу IX)

КНИГА N _____
обліку замірів у резервуарах (цистернах)

(авіаційна частина)

Розпочато "___" _____ 20__ року

Закінчено "___" _____ 20__ року

ЗМІСТ

Номер резервуара (цистерни)	Сторінки книги		Номер резервуара (цистерни)	Сторінки книги	
	початкова	наступні		початкова	наступні
1	2	3	4	5	6

Резервуар (цистерна) N _____

Висотний трафарет, мм _____

Дата запису	Час заміру	Назва продукту	Висота шару води або льоду, мм	Загальна висота наливу, мм	Температура продукту, °C	Густина продукту, г/см ³	Маса продукту, кг	Примітки
-------------	------------	----------------	-----------------------------------	-------------------------------	-----------------------------	--	-------------------	----------

1	2	3	4	5	6	7	8	9

Примітки:

1. Книга обліку замірів у резервуарах (цистернах) (далі - книга) призначена для обліку результатів замірів наявності ПММ, які зберігаються на складі ПММ у резервуарах (цистернах). Книга ведеться на складі авіаційного пального.

2. На кожний резервуар (цистерну) у книзі виділяється окремий аркуш.

Додаток 58
до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 6 розділу IX)

ВИДАТКОВА (ПРИБУТКОВА) ВІДОМІСТЬ N ____ за " ____ " _____ 20__ року

N транспортного засобу	Реєстраційний номер	N аркуша	Код документа	N документа	Дата документа	Підстава (мета) операції	Служба	Постачальник (склад, підрозділ)	Одержувач (склад, підрозділ)	Код операції	Дата операції
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
N з/п	Отримувач (здавач) (авіаційна частина)	Марка та бортовий N ПС	Заводський N ПС	067 Найменування пального			Дата	Підпис, прізвище та ініціали отримувача			
				075 Найменування та наявність ПВК-							

				рідини				
				076 Одиниця виміру				
				077 Густина				
				показник лічильника перед заправкою	показник лічильника після заправки	Кількість палива, л/кг		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Усього, л (кг)								

Начальник служби ПММ _____
 М. П. (військове звання, підпис, прізвище, ініціали)

Водій паливозаправника _____
 (військове звання, підпис, прізвище, ініціали)

Примітки:

1. Видаткова відомість призначена для оформлення в авіаційній частині видачі пального під час заправлення техніки.
2. Відомість підписується начальником служби (командиром підрозділу) та особою, яка веде облік, і передається на виконання водію паливозаправника чи автоцистерни. Відомість реєструється в службі авіаційної частини. Після закінчення видачі пального водій паливозаправника підбиває підсумок у ній, підтверджує своїм підписом видачу і здає відомість у службу ПММ авіаційної частини.
3. У разі видачі палива для реактивних двигунів у паливозаправник (автоцистерну) для заправлення ПС начальник складу записує у заголовній частині відомості під реквізитом "Постачальник (склад, підрозділ)" - номер резервуара, з якого видане пальне у паливозаправник (автоцистерну), та номерний знак паливозаправника (автоцистерни) (наприклад: Р-3, в-н 00-44 А1).

Додаток 59

до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 6 розділу IX)

**Алгоритм дій
посадових осіб складу авіаційного пального при веденні обліку кількості та якості авіаційного пального**

Назви книг та документів	Відповідальний за ведення книг та документів	Варіанти руху пального та документи, в яких відображаються записи про			
		надходження пального залізничним або іншим транспортом	перекачування пального між резервуарами	видачу пального в ПС	приймання пального (з ПС, АПЗ)
1	2	3	4	5	6
Книга обліку руху матеріальних засобів у підрозділі	Начальник складу	+		+	+
Книга замірів пального	Начальник складу	+	+	+	+
Журнал реєстрації випробувань ПММ	Начальник лабораторії ПММ (лаборант)	+	+	+	+
Журнал обліку руху пального по резервуарах (перекачування)	Начальник лабораторії ПММ (лаборант)	+	+	+	+
Контрольний талон	Начальник лабораторії ПММ (лаборант)			+	

Видаткова (прибуткова) відомість	Начальник складу			+	+
Акт приймання	Начальник складу	+			
Акт складання суміші	Начальник складу		+		

Додаток 60
до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 6 розділу IX)

ЖУРНАЛ обліку руху авіаційного пального на складі

(найменування авіаційної частини)

Розпочато _____

Закінчено _____

Усього аркушів _____

Термін зберігання _____

N з/п	Дата проведення перекачування, зливу, видачі	N, тип резервуара, цистерни, бочки, АПЗ		Кількість перекачаного (злитого) пального, л/кг	Введено ПВК-рідину, л (кг)	Підпис начальника складу авіаційного	N та дата паспорта якісного стану аналізу з резервуара, до
		з якого	до якого				

		перекачане (злите) пальне	перекачане (залите) пальне			пального	якого перекачане пальне
1	2	3	4	5	6	7	8

Додаток 61
до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 1 розділу X)

ТИПОВА ПРОГРАМА випробувань дослідних олив на ПС з газотурбінними двигунами

1. Випробування дослідних олив є заключним етапом у комплексі їх випробувань і проводяться після задовільних результатів випробувань даних олив на попередніх етапах (лабораторні, стендові і контрольні випробування).

Випробування дослідних олив проводяться протягом одного календарного року з ресурсом не менше 500 годин. Після вказаного напрацювання двигуни знімаються з ПС для розбирання і дефектації. За матеріалами випробувань, результатами розбирання і дефектації приймається рішення про серійне виробництво випробуваної оливи або продовження випробувань на інших двигунах.

Випробування дослідних олив, особливості експлуатації яких проявляються лише у визначених умовах (температура зовнішнього повітря, вологість), мають проводитись у визначену пору року.

Випробування організовуються і проводяться на підставі наказу командувача виду Збройних Сил України.

Випробування дослідних олив проводить комісія з представників авіаційних частин, виділених для проведення випробування, і спеціалістів науково-дослідних організацій.

Основними керівними документами під час проведення випробувань дослідних олив є:

наказ Міністра оборони України про випробування ПС;

наказ командувача виду Збройних Сил України;

робоча програма і методичні вказівки з проведення випробувань дослідної оливи.

Експлуатація й обслуговування ПС і двигунів у процесі проведення випробувань дослідної оливи здійснюються відповідно до чинних інструкцій з експлуатації й технічного обслуговування даного типу ПС і двигунів, інструкції льотчику ПС, технічних бюлетенів підприємств-виробників та з урахуванням особливостей дослідної оливи.

Ця Типова програма застосовується як керівництво під час складання робочої програми на проведення випробувань конкретних зразків дослідних олив. За необхідності розробляються методичні вказівки на проведення випробувань.

2. Метою випробувань є:

перевірка надійності роботи двигунів, агрегатів і повітряних гвинтів на дослідній оливі протягом встановленого програмою напрацювання двигунів на всіх режимах роботи двигуна у всьому діапазоні експлуатаційних висот і швидкостей польоту ПС;

встановлення можливості застосування дослідної оливи на даних типах двигунів ПС в умовах експлуатації, а також виявлення особливостей експлуатації технічного обслуговування двигунів, агрегатів і повітряних гвинтів під час застосування дослідної оливи.

3. Перед початком випробувань необхідно здійснити:

вивчення матеріалів раніше проведених випробувань дослідної оливи, аналіз особливостей роботи двигунів, їх агрегатів і повітряних гвинтів під час застосування дослідної оливи;

відпрацювання робочих програм і методичних вказівок з проведення випробувань;

виділення ПС для проведення випробувань, призначення основних і резервних екіпажів і посадових осіб, відповідальних за збір, підготовку й оформлення матеріалів для складання відповідних розділів акта за результатами випробувань;

укомплектування двигунів і повітряних гвинтів, призначених для випробування на дослідній оливі, гумотехнічними виробами згідно з рекомендаціями;

вивчення льотним та інженерно-технічним складом, визначеним для проведення випробувань, наказу, програми і методичних вказівок з проведення випробувань, фізико-хімічних властивостей та особливостей дослідної оливи, а також результатів раніше проведених випробувань;

підготовку журналів-щоденників для обліку робіт за програмою випробувань;

інструктаж інженерно-технічного складу з ведення журналів-щоденників та іншої документації щодо випробування;

таврування приладів, що контролюють роботу силових установок ПС, та додаткової апаратури;

підготовку резервуарів і засобів заправки для дослідної оливи;

проведення фізико-хімічного випробування дослідної оливи відповідно до вимог стандарту (випробування проводиться для кожної партії дослідної оливи).

Підготовка ПС до випробувань дослідної оливи включає:

зливання із систем двигунів ПС наявної оливи (проводиться після знімання наземних характеристик і обльоту ПС на стандартній оливі);

огляд масляних фільтрів і ділянок системи, доступних для огляду (за необхідності фільтри промиваються або замінюються новими);

промивання систем і силових установок ПС дослідною оливою;

заправку систем дослідною оливою.

4. Наземні випробування здійснюються в такій послідовності:

перевірка відповідності основних параметрів роботи двигунів на дослідній оливі в процесі пусків, проб сприйманості й роботи на встановлених режимах вимогам інструкції з експлуатації і порівняння їх з параметрами, одержаними на стандартній оливі;

оцінка стабільності параметрів роботи силової установки в процесі напрацювання ресурсів двигунів;

визначення надійності і стабільності пуску двигунів від аеродромних і бортових засобів залежно від атмосферних умов, теплового стану двигунів і напрацювання ресурсів двигунів;

перевірка флюгерування повітряного гвинта на працюючому і непрацюючому двигуні;

перевірка стійкості робіт двигунів на встановлених і перемінних режимах;

визначення часу, необхідного на пуск, прогрівання і випробування двигуна під час підготовки до польоту;

виявлення особливостей експлуатації двигунів для застосування дослідної оливи.

5. Випробування в польоті здійснюється в такій послідовності:

виконання польотів під час випробувань поєднується з виконанням завдань бойової підготовки авіаційних частин (у разі незабезпечення виконання окремих пунктів програми випробування проводяться польоти за спеціальним завданням, розробленим комісією з проведення випробувань);

перед початком експлуатації на дослідній оливі проводиться обліт ПС на стандартній, а потім на дослідній оливі для перевірки роботи двигунів і контрольно-вимірювальної апаратури відповідно до інструкції льотчику для даного типу ПС.

У процесі випробувань дослідної оливи перевіряються:

надійність роботи двигунів та їх агрегатів за всім діапазоном висот і швидкостей польотів ПС, передбачених інструкцією льотчику;

відповідність параметрів роботи двигунів інструкції з експлуатації (на початку і в кінці випробувань при мінімально і максимально допустимих температурах оливи);

ефективність роботи системи охолодження для підтримання рекомендованої температури оливи на всіх висотах і швидкостях польоту, передбачених інструкцією для даного типу ПС;

параметри роботи систем силової установки ПС на встановлених режимах:

під час зльоту і набору висоти - на максимальному і форсованому режимах до практичної стелі;

у горизонтальному польоті - у всьому діапазоні висот і швидкостей бойового використання ПС;

під час планерування ПС з висот практичної стелі і роботи двигунів - на режимах, рекомендованих інструкцією льотчику.

Примітки:

1. У разі виконання пусків двигунів у польоті необхідно записати:

<http://yurist-online.org/>

умови, за яких включається двигун і проводиться пуск;

кількість включень форсажу, проб сприйманості, пусків, флюгерування;

тип двигуна і ПС в робочій програмі.

2. Огляд фільтрів для олив проводиться відповідно до інструкції з експлуатації двигуна. У разі виявлення на фільтрах відкладень проводиться їх зняття і зважування, за необхідності визначається хімічний склад відкладень.

3. Щомісяця головою комісії проводиться узагальнення матеріалів випробувань і доповідається письмово командувачу виду Збройних Сил України.

4. У процесі випробувань дослідної оливи визначаються:

витрата оливи;

фізико-хімічні властивості дослідної оливи;

вплив дослідної оливи на якість повітря, що подається в кабінку ПС;

вплив дослідної оливи на гумові вироби і лакофарбові покриття ПС.

5. Проби оливи з двигунів відбираються через 25 - 50 годин напрацювання, проби повітря з кабін ПС - через 50 - 100 годин.

6. Робота після випробувань здійснюється в такій послідовності:

проведення зовнішнього огляду фільтрів, дюритових шлангів системи силових установок і лакофарбового покриття двигунів ПС, які працюють на дослідних і стандартних оливах;

за результатами огляду складання акта, в якому зазначаються стан вузлів і агрегатів, лакофарбового покриття, кількість і склад знятих відкладень;

зняття з ПС двигунів, їх огляд і відправка на авіаційний ремонтний завод або на підприємство-виробник для розбирання і дефектації. Розбирання і дефектація відбуваються в присутності членів комісії, що проводить випробування. Під час розбирання особливу увагу звертають на наявність відкладень на деталях, знос деталей і стан гумотехнічних деталей. Виявлені дефекти фотографуються, гумотехнічні деталі направляються на дослідження. У розбиранні і дефектації деталей можуть брати участь представники організацій, які розробили оливу;

фотографування дефектних деталей двигунів і апаратури систем, а також деталей з характерними відкладеннями, корозією, забрудненнями;

дослідження причин утворення дефектів або характерних відкладень на деталях. Порівняння цих деталей з деталями інших двигунів, які напрацювали встановлений ресурс на стандартній оливі;

зважування нагарів і відкладень та визначення в них кількості органічних і неорганічних часток за ГОСТ 1461-75. За необхідності проводиться більш повний аналіз у науково-дослідних організаціях.

7. Комісія, що проводить випробування, узагальнює, аналізує матеріали, одержані в процесі випробувань, розбирання і дефектації двигунів, і складає акт за результатами випробувань, який включає такі основні розділи:

I. Стислі відомості про об'єкт

У цьому розділі викладаються інформація та дані, пов'язані з розробкою дослідної оливи. Наводяться відомості про дослідну оливу (технологія виробництва, основні результати попередніх лабораторних, стендових і льотних випробувань), підстава для закінчення випробувань.

II. Підсумки

У підсумках надаються прямі і повні відповіді на питання щодо випробувань, рекомендації щодо усунення недоліків. Оцінка надійності роботи двигунів і агрегатів систем ПС під час експлуатації на дослідній оливі проводиться за результатами розбирання і дефектації двигунів. Висновок надається комісією з проведення випробувань.

III. Висновки

У висновках надається оцінка результатів використання дослідної оливи порівняно зі стандартною. Перевіряються результати виконання пунктів програми, вказуються особливості і дефекти, отримані при застосуванні дослідної оливи, і надаються пропозиції щодо усунення виявлених дефектів і недоліків. Висновки підписуються комісією, що проводила випробування.

IV. Льотна оцінка

У цьому розділі надається характеристика стійкості роботи двигунів, систем ПС на дослідній оливі й відповідність параметрів роботи двигунів вимогам інструкцій з експлуатації.

Оцінюється робота двигунів і систем ПС у польотах на дослідній оливі й відмічаються особливості їх роботи, виявлені під час випробування.

Льотна оцінка складається льотчиками, які виконували програму випробування, і підписується командиром частини.

V. Експлуатаційна оцінка

У цьому розділі надається оцінка роботи двигунів на дослідній оливі у процесі випробувань, наводяться особливості експлуатації силової установки на землі, особливості, виявлені службою пального під час зберігання, видачі і заправки.

Експлуатаційна оцінка підписується старшим інженером частини й начальником служби пального.

VI. Матеріали випробувань

У матеріалах випробувань наводяться відомості про ПС, двигуни й агрегати, напрацювання двигунів, дані про дослідну оливу (склад оливи, технологія виробництва, застосована сировина, домішки), дані про фізико-хімічні властивості дослідної оливи, фактичні матеріали, одержані у процесі випробувань (фотографії, графіки, таблиці, акти), які характеризують хід роботи і результати випробувань. Акт має містити матеріали виконання кожного пункту програми.

Матеріали випробувань підписуються керівним складом авіаційної частини, що проводила випробування.

Додаток 62

до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 2 розділу X)

ТИПОВА МЕТОДИКА

спостережень щодо застосування нових марок ПММ на ПС, які експлуатуються у державній авіації України

1. До застосування на ПС під спостереженням допускається використання зразків ПММ, які пройшли з позитивними результатами лабораторні випробування і забезпечують надійну роботу ПС під час стендових і льотних випробувань. За результатами стендових і льотних випробувань надається оцінка надійності роботи ПС на дослідному пальному. Якщо в процесі проведення стендових і льотних випробувань не встановлена надійність роботи ПС на дослідному зразку пального, цей зразок підлягає повторним випробуванням або в окремих випадках допускається до військових (експлуатаційних) випробувань на ПС за типовими програмами.

Дослідне пальне допускається до застосування в ПС під наглядом на підставі рішення технічного комітету при Держстандарті України за допусками до виробництва і застосування пального, а також за наказом командувача виду Збройних Сил України. Організація спостереження за застосуванням на ПС нового пального покладається на 10 ХЦ та ЦУЗ ПММ.

Нагляд за застосуванням нового пального на ПС проводить комісія з представників авіаційних частин, залучених для експлуатації ПС на новому пальному, та спеціалістів 10 ХЦ та ЦУЗ ПММ.

Основними керівними документами під час проведення спостереження за застосуванням на ПС нового пального є:

наказ командувача виду Збройних Сил України про допуск нового пального для застосування на ПС під спостереженням;

методичні вказівки щодо спостереження за застосуванням нового пального на ПС, що експлуатується у державній авіації України.

2. Метою спостереження за застосуванням нової марки ПММ на ПС є:

визначення особливостей експлуатації і технічного обслуговування ПС під час застосування нової марки ПММ;

перевірка норм витрати і змін якості нової марки ПММ під час його застосування на ПС.

3. Для проведення експлуатації на новій марці ПММ під спостереженням виділяється ПС з найбільш сприятливими режимами роботи.

Роботи зі спостереження за застосуванням нової марки ПММ на ПС проводяться під час виконання завдань навчально-бойової підготовки авіаційних частин.

Спостереження за застосуванням нової марки ПММ проводиться в об'ємі діючих технічних регламентів з обов'язковим виконанням положень методичних вказівок, розроблених для конкретної марки ПММ.

Спостереження за експлуатацією ПС на новій марці ПММ проводиться протягом одного календарного року із забезпеченням встановленого річного нальоту.

Експлуатація ПС під спостереженням із застосуванням нової марки ПММ, особливості застосування якого можуть проявлятися лише за певних умов (температура зовнішнього повітря, вологість), має проводитись у відповідних кліматичних умовах.

Під час виконання завдань, пов'язаних з перебазуванням авіаційної частини, дозволяється дозаправка іншими марками ПММ, допущеними до застосування на даному типі ПС. При цьому напрацювання двигунів, виділених для спостереження, на інших марках пального не може перевищувати 10 % загального напрацювання кожного двигуна.

Щодо всіх відмов і несправностей ПС, які проявилися в період проведення експлуатації під спостереженням і не пов'язані із застосуванням нової марки ПММ, рекламатії висуваються виробнику ПС.

4. У командуванні виду Збройних Сил України розробляються методичні вказівки щодо спостереження за застосуванням нової марки ПММ на ПС. За необхідності методичні вказівки узгоджуються з ЦУЗ ПММ.

В авіаційних частинах, виділених для спостереження за застосуванням на ПС нової марки пального, видаються накази про проведення робіт, в яких вказуються мета й завдання спостереження.

Особи, відповідальні за проведення спостереження за експлуатацією ПС (інженерно-технічний склад), вивчають накази щодо спостереження за застосуванням нової марки ПММ на ПС і методичні вказівки.

Переведення ПС на експлуатацію на новій марці ПММ проводиться без зливання з паливних баків залишків раніше застосованих ПММ шляхом заправки нових ПММ і відпрацювання суміші (за винятком випадків, спеціально обумовлених в методичних вказівках щодо спостереження за застосуванням на ПС конкретної марки ПММ). У подальшому заправка літаків проводиться тільки новою маркою ПММ (за винятком випадків, пов'язаних із перебазуванням авіаційних частин).

5. Контроль якості під час приймання, зберігання нової марки ПММ проводиться відповідно до вимог цієї Типової методики і здійснюється службою ПММ.

6. Командири авіаційних частин, у яких проводиться спостереження за застосуванням на ПС нової марки ПММ, доповідають про початок і хід експлуатації ПС із застосуванням цих ПММ.

У звіті вказуються виявлені у процесі спостереження особливості експлуатації й технічного обслуговування ПС та несправності, пов'язані із застосуванням нової марки ПММ.

У процесі експлуатації ПС із застосуванням нової марки ПММ під спостереженням контролюється відповідність параметрів роботи двигунів вимогам інструкцій з експлуатації і технічного обслуговування цих двигунів, а також стійкість роботи двигунів на всіх режимах та в усьому діапазоні висот і швидкостей польоту, передбачених інструкцією льотчику даного типу літака (вертольота).

Огляд і промивання паливних фільтрів проводиться у строки, встановлені відповідною технічною документацією. У разі виявлення на фільтрах значної кількості відкладень (технологічних й атмосферних забруднень, смол тощо) порівняно з відкладенням під час застосування стандартних палив доповідається по команді.

Двигуни, які не напрацювали міжремонтного ресурсу через дефекти і пошкодження, знімаються з експлуатації і направляються на відповідні авіаційні заводи.

Після напрацювання двигунами ресурсу (залишку ресурсу) на новій марці ПММ проводиться зовнішній огляд двигунів паливних систем в об'ємі після польотного огляду. Усі виявлені при цьому несправності відмічаються у відповідних розділах формулярів двигунів.

Двигуни, що напрацювали ресурс (залишок ресурсу) на новій марці ПММ, знімаються з експлуатації і направляються на відповідні авіаційні ремонтні заводи.

На лицьовій сторінці формулярів цих двигунів наклеюється етикетка "Двигун експлуатувався на пальному (вказується марка пального) під наглядом і підлягає випробуванню технічного стану. Напрацювання двигуна на вказаному пальному становить (вказати період напрацювання)".

Після закінчення спостереження за експлуатацією ПС із застосуванням нової марки ПММ у кожній авіаційній частині, де проходило спостереження, складається донесення за результатами цього спостереження.

У донесенні відмічаються виявлені особливості експлуатації і технічного обслуговування ПС на землі і в польоті під час застосування нової марки ПММ. Крім того, можуть бути надані пропозиції щодо підвищення надійності роботи ПС, зниження витрат на технічне обслуговування.

Донесення про закінчення спостереження за застосуванням на авіаційній техніці нового сорту ПММ надається до ЦУЗ ПММ.

7. Оцінці технічного стану підлягає не менше трьох-чотирьох двигунів кожного типу з числа виділених для спостереження за експлуатацією, які мають напрацювання на новій марці ПММ 100 і більше годин.

У деяких випадках можуть бути випробувані двигуни, які мають і менше напрацювання на цих ПММ.

Розбирання і дефектація двигунів проводяться за діючою для даного типу двигунів технологією ремонту за участю представників ЦУЗ ПММ (10 ХЦ). За необхідності до розбирання і дефектації залучаються представники інших заінтересованих організацій.

Додатково проводяться такі роботи:

після розбирання двигунів (до промивання їх вузлів і деталей) проводиться огляд камер згоряння, паливних форсунок, форсажних колекторів, турбін і соплових агрегатів для визначення наявності й характеру нагару, відкладень, тріщин, ознак перегрівання, газової корозії та інших дефектів;

визначаються гідравлічні характеристики (доцільність, рівномірність і кут розпилювання палива) паливних форсунок до і після зняття з них нагару;

після розбирання паливних агрегатів (до їх промивання) проводиться огляд їх вузлів і деталей з метою визначення наявності і характеру відкладень, ознак корозії та інших дефектів;

після промивання проводиться мікрометричний обмір рухомих деталей паливних агрегатів (плунжерів, накладних шайб, золотникових пар); оцінюється стан гумотехнічних деталей паливних агрегатів для виявлення розтріскування, набухання гуми, втрати її еластичності тощо.

За необхідності за рішенням комісії можуть бути виконані й деякі інші додаткові роботи (визначення кількості нагару в камерах згоряння й на форсунках, фотографування вузлів і деталей з відкладеннями, нагаром, характерними дефектами).

За результатами дефектації двигунів на авіаційно-ремонтному підприємстві складається акт, в якому надається оцінка технічного стану вузлів і деталей двигунів після їх роботи на новій марці пального порівняно зі станом відповідних вузлів й агрегатів цих самих типів двигунів після аналогічного напрацювання на стандартному пальному.

Акт за результатами оцінки технічного стану двигунів затверджується начальником авіаційно-ремонтного підприємства і направляється для аналізу й узагальнення одержаних матеріалів.

8. На підставі матеріалів, одержаних у процесі експлуатації ПС під спостереженням, і матеріалів дефектації двигунів командуванням виду Збройних Сил України спільно з ЦУЗ ПММ складається висновок за результатами спостереження за застосуванням на ПС нової марки пального.

У цьому висновку надаються льотна та експлуатаційна оцінки результатів експлуатації ПС із застосуванням нової марки ПММ під спостереженням, відмічаються особливості експлуатації й технічного обслуговування техніки на новій марці ПММ, надається оцінка технічного стану двигунів такого самого типу, що мають аналогічне напрацювання на стандартних ПММ.

У висновку надаються рекомендації щодо доцільності подальшого спостереження за експлуатацією ПС із застосуванням нової марки ПММ або застосування цих ПММ на ПС нарівні зі стандартними ПММ.

Висновок за результатами спостереження щодо застосування на ПС нової марки ПММ затверджується командувачем виду Збройних Сил України, подається до Технічного комітету при Держстандарті України та направляється заінтересованим організаціям.

Додаток 63

до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 13 розділу X)

СУМІСНІСТЬ ОЛИВ
для газотурбінних двигунів

Оливи	Для ТРД								Для ТВД			Для вертольотів		
	МС-8П	МС-8РК	ВНИИ НП 50- 1-4Ф	ИПМ- 10	36/1 КУА	ВТ-301	ВНИИ НП 50-1- 4у	ПТС- 225	МН-7, 5У	М/С (75:25)	М/С (25:75)	Б-3В	ЛЗ-240	TN-98
МС-8П		С	С	С	-	-	С	-	-	-	-	-	-	-
МС-8РК	С		С	С	-	-	С	-	-	-	-	-	-	-
ВНИИ НП 50-1-4Ф	С	С		С	С	-	С	-	-	-	-	-	-	-
ИПМ-10	С	С	С		Сх	Н	С	С	-	-	-	Сх	С	-
Оливи	Для ТРД								Для ТВД			Для вертольотів		
	МС-8П	МС-8РК	ВНИИ НП 50- 1-4Ф	ИПМ- 10	36/1 КУА	ВТ-301	ВНИИ НП 50-1- 4у	ПТС- 225	МН-7, 5У	М/С (75:25)	М/С (25:75)	Б-3В	ЛЗ-240	TN-98
36/1КУА	-	-	С	Сх		-	С	С	-	-	-	С	С	-
ВТ-301	-	-	-	Н	Н		-	Н	-	-	-	-	-	-
ВНИИ НП 50-1-4у	С	С	С	С	С	-		С	-	-	-	-	-	-
ПТС-225	-	-	-	С	С	Н	С		-	-	-	-	-	-
МН-7, 5У	-	-	-	-	-	-	-	-		С	С	-	-	-

М/С (75:25)	-	-	-	-	-	-	-	-	С		С	-	-	-
М/С (25:75)	-	-	-	-	-	-	-	-	С	С		-	-	-
Б-3В	-	-	-	Сх	С	-	-	-	-	-	-		С	Сх
ЛЗ-240	-	-	-	С	С	-	-	-	-	-	-	С		-
TN-98	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Сх	-	

Примітки:

1. С - оливи сумісні. У разі заміни однієї оливи на іншу промивання системи оливою, яку вже заправляли, не вимагається.
2. Н - оливи не сумісні. У разі заміни однієї оливи на іншу необхідне дворазове промивання системи оливою, якою її знову заправляють.
3. х - оливи змішуються між собою, але їх суміші за експлуатаційними властивостями гірші кожної окремої із змішаних олив. У разі заміни необхідне одноразове промивання системи оливою, якою її заправляють.
4. Сумісність олив іноземного виробництва така сама, як для вітчизняних аналогів.
5. Прочерки в графах означають, що ці оливи не застосовують у жодному виробі і тому вони не підлягають дослідженню.

Додаток 64
до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 29 розділу Х)

Порядок застосування ПВК-рідини Nycosol 13

ПВК-рідина Nycosol 13 додається в авіаційне паливо з метою уникнення утворення кристалів льоду, які можуть негативно впливати на роботу паливної системи авіаційної техніки при низьких температурах (фільтри, насоси та клапани). Рідина має високу точку спалаху, складається з діетиленгліколю метилового ефіру (DIEGME) і замінює етиленгліколь метилового ефіру (EGME), який використовувався раніше як інгібітор замерзання палива.

ПВК-рідина Nycosol 13 сертифікована відповідно до вимог DCSEA 745/A / MIL-DTL-85470B / DEF-STAN 68-252 / AL-41 / S-1745.

ПВК-рідина Nycosol 13 допущена як дублююча марка (замінник) рідини "І" до застосування з паливом РТ, ТС-1 та Джет А-1 на авіаційній техніці Збройних Сил України.

При проведенні повного та контрольного випробування рідини Nycosol 13 визначаються показники відповідно до переліку показників якості, що контролюються під час приймання, зберігання і видачі ПММ, відповідно до додатка 2 до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та спеціальних рідин у державній авіації України, затвердженої наказом Міністерства оборони України від 08 грудня 2016 року N 662 (далі - Інструкція).

При проведенні випробувань ПВК-рідини Nycosol 13 потрібно керуватися такими технічними вимогами та методами контролю:

Показник якості	Норма за нормативним документом	Метод випробування
1	2	3
Зовнішній вигляд	Прозора рідина жовтуватого кольору	візуально
Кислотне число, мг КОН/г	Не більше 0,09	ASTM D1613, або ASTM D974, або IP 139, або ISO 6618, або ГОСТ 5985
Густина при 15° С, г/см ³	Від 1,022 до 1,026	ISO 12185, або ASTM-D1298, або ASTM-D4052, або IP 365, або IP 160, або IP 190, або ISO 3675, або ISO 3838, або

		ДСТУ 7261
Вміст води, %	Не більше 0,10	ASTM D 4377, або ASTM D 4928, або IP 356, або IP 386, або ISO 10336, або ISO 10337, або ГОСТ 14870
Температура спалаху в закритому тиглі, °C	Не менше 85	ASTM D93, або ASTM D56, або ASTM-D3828, або IP 34, або ISO 2719, або ГОСТ 6356
Показник заломлення	Не нормується	ДСТУ 18995.2

При проведенні випробувань потрібно використовувати методи згідно з ДСТУ, ГОСТ, ТУ та керуватися вітчизняними нормативними документами.

Проведення повного та контрольного випробувань рідини Nycosol 13 має здійснюватися у такі терміни:

контрольне - 1 раз на 6 місяців;

повне - 1 раз на 12 місяців.

Мінімальний об'єм проби для випробування:

контрольний - 0,5 л;

повний - 0,5 л.

Для проведення досліджень на вміст ПВК-рідини Nycosol 13 в паливах для реактивних двигунів використовуються колориметричний метод визначення вмісту ПВК-рідини в паливах для реактивних двигунів згідно з додатком 66 до Інструкції, а також рефракторний метод визначення вмісту ПВК-рідини в паливах для реактивних двигунів згідно з додатком 67 до Інструкції.

Методика визначення змішування рідини "І" з водою (додаток 68 до Інструкції) та методика визначення розчинності рідини "І" в паливі для реактивних двигунів (додаток 69 до Інструкції) для рідини Nycosol 13 не застосовують.

Змішування рідини "І" з рідиною Nycosol 13 у чистому вигляді заборонено.

Вимоги щодо порядку та умов зберігання рідини Nycosol 13 аналогічні вимогам щодо рідини "І". ПВК-рідина Nycosol 13 повинна зберігатись в сухому, прохолодному та добре провітрюваному приміщенні у заводській тарі (забороняється зберігати в алюмінієвій та оцинкованій тарі). Тара має бути герметично закрита для запобігання контакту з повітрям.

Строк зберігання ПВК-рідини Nycosol 13 (з дати виготовлення) за кліматичними зонами:

I - 6 років;

II - 5 років.

ПВК-рідина Nycosol 13 додається у паливо для реактивних двигунів у кількості 0,1 - 0,2 % маси.

Норми додавання ПВК-рідини Nycosol 13 у паливо, яке видається на заправку ПС, залежать від типу ПС, характеру польоту, температури навколишнього повітря на аеродромі та тривалості польоту.

Додаток 65
до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та
спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 29 розділу X)

ПОРЯДОК введення, зберігання і контролю якості ПВК-рідини

<http://yurist-online.org/>

1. ПВК-рідина призначена для запобігання утворенню або розчиненню кристалів льоду в паливах для реактивних двигунів чи інею, який потрапляє в паливо із внутрішніх стінок паливних баків літальних апаратів.

2. Це прозорі рідини безбарвні або із слабким жовтим відтінком.

3. ПВК-рідина вводиться у паливо на складі пального авіаційної частини безпосередньо перед видачею його на заправку. Рідину вводять за допомогою переносного або стаціонарного типу дозаторів у всмоктувальну лінію насоса, в потік палива під час заповнення видаткових резервуарів.

У разі надходження в авіаційні частини дозаторів ПВК-рідини із самостійним приводом вони встановлюються на напірній лінії засобів перекачування перед видатковими резервуарами. У разі додаткового введення ПВК-рідини (залежно від температури, умов і типу літального апарата) вказані дозатори встановлюються на напірній (між фільтром і фільтром-сепаратором) лінії.

4. Кількість рідини, яка вводиться у паливо, розраховується за формулами

$$V_1 = K \frac{V \times D}{d \times 100} (\pi) \quad ;$$

$$g = K \frac{V \times D}{100} \quad ,$$

де V_1 - кількість ПВК-рідини, л (л/год);

K - масова частка ПВК-рідини у паливі, %;

V - об'єм палива, л (у разі визначення витрати рідини на годину подачі перекачувального засобу - л/год);

D - густина палива при даній температурі, кг/дм³;

d - густина ПВК-рідини при даній температурі, кг/дм³;

g - кількість ПВК-рідини, кг.

5. Дозатори, виготовлені в частинах, є ємностями місткістю до 200 л, обладнаними мірним склом із ціною поділу не більше 1 л.

ПВК-рідина під дією розрідження надходить в насос, змішується з паливом для реактивних двигунів і готова суміш надходить напірною лінією в витратні резервуари. Регулювання видачі рідини здійснюється вентилем.

6. Контрольними змішуваннями при визначеному постійному режимі роботи засобів перекачування (при постійній подачі) визначається положення вентилів, яке відповідає дозуванню ПВК-рідини масовою часткою 0,1, 0,2, 0,3 % змішаного палива.

Після закінчення змішування за допомогою мірного скла (а під час контрольних змішувань - зважуванням) визначається кількість витраченої в дозаторі ПВК-рідини і порівнюється з кількістю перекачаного палива.

Допустимі відхилення вмісту ПВК-рідини в паливі для реактивних двигунів:

при введенні 0,1 % ПВК-рідини - $\pm 0,02$ %;

при введенні 0,2 % ПВК-рідини - $\pm 0,03$ %;

при введенні 0,3 % ПВК-рідини - $\pm 0,03$ %.

7. У разі зупинки насоса (після закінчення перекачування) вентиль терміново закривається для запобігання наповненню паливом дозатора в разі його розміщення нижче рівня палива в резервуарах і для запобігання витоків ПВК-рідини з дозатора в магістраль у разі його розміщення вище рівня палива в резервуарах.

Для запобігання наповненню дозатора паливом доцільно трубку подачі обладнати зворотним клапаном, який виключає зворотну течію рідини із забірної трубопроводу в дозатор.

Силікагелевий патрон осушує повітря, яке надходить в дозатор, що виключає обводнювання ПВК-рідини. При насиченні силікагелевого патрона вологою силікагель прожарюється шляхом нагрівання до $110 - 120^{\circ} \text{C}$.

Для більшої надійності і зручності градування мірну скляну трубку поміщують у металевий кожух із прорізом.

З метою більш якісного і рівномірного змішування ПВК-рідини з усім об'ємом палива, яке перекачується, необхідно слідкувати, щоб розрахункова кількість рідини вводилася безперервно протягом усього часу перекачування палива.

8. Введення дозатора в експлуатацію оформляється щороку актом із контрольним заміром і відображенням точності дозування.

Контрольні заміри точності дозування можуть проводитися за потреби у разі підозри, що дозатор не забезпечує допустимих відхилень, вказаних у пункті 6 цього додатка.

9. ПВК-рідину зберігають у справних сталевих резервуарах, закритих від сонячних променів, і тарі, заповненій не більше ніж на 90 % місткості.

Резервуари і тара з ПВК-рідиною герметично закриваються і пломбуються. Як прокладкові матеріали використовуються пластмаса на основі поліетилену ПОВ-50, ПОВ-67 і пароніт (ГОСТ 481-80).

10. Забороняється зберігання і транспортування тривалістю більше однієї доби ПВК-рідини в резервуарах і тарі, АПЗ, автоцистернах і трубопроводами, які мають внутрішнє цинкове покриття.

Під час зливання ПВК-рідини із залізничних цистерн допускається використання штатних технічних засобів перекачування, заправки і транспортування пального. Спорожнення паливозаправників від ПВК-рідин слід проводити, мінаючи фільтри. Після зливання ПВК-рідини вказані технічні засоби промиваються паливом для реактивних двигунів.

Не допускаються зберігання і транспортування ПВК-рідини у технічних засобах із лакофарбовим покриттям внутрішніх поверхонь.

11. Змішування ПВК-рідин різних марок на складі пального забороняється.

12. У разі виявлення витікання ПВК-рідину слід перелити у справну чисту тару без залишків нафтопродуктів і перевірити наявність води в рідині.

13. Контроль за наявністю ПВК-рідини у паливі для реактивних двигунів проводять після її уведення у видаткові резервуари шляхом відбирання проб з роздавального обладнання засобів заправки (не рідше одного разу в льотну зміну) - перед початком заправки ПС.

Для ПВК-рідини "І" перед кожним уведенням також перевіряють її змішуваність із водою і розчинність у паливі, в яке вона повинна додаватися.

14. Методи визначення вмісту ПВК-рідини у паливах для реактивних двигунів, а також визначення змішування ПВК-рідини "І" з водою і розчинності в паливі наведені в додатках 66 - 69 до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та спеціальних рідин у державній авіації України, затвердженої наказом Міністерства оборони України від 08 грудня 2016 року N 662.

Додаток 66
до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та
спеціальних рідин у державній авіації України

КОЛОРИМЕТРИЧНИЙ МЕТОД визначення вмісту ПВК-рідини в паливах для реактивних двигунів

1. Метод визначення масової частки ПВК-рідини в реактивному паливі ґрунтується на зміні фарбування розчину, який містить водну витяжку рідини, біхромат калію і сірчану кислоту, залежно від вмісту рідини в паливі. Фарбування розчину залежно від вмісту рідини змінюється від оранжевого через жовтий і зелений (з відтінками) до блакитного (бірюзового).

2. Посуд і реактиви, що використовуються для визначення:

калій двохромокислий, ГОСТ 4220, розчин 0,2 моль/дм³;

кислота сірчана концентрована, ГОСТ 4202, густиною не менше 1,8 г/см³;

воронка ділильна ємністю 100 см³, ГОСТ 25336, виконання N 1;

груша гумова N 1;

пробірки скляні, ГОСТ 25336;

циліндри вимірювальні ємністю 10 і 25 мл, ГОСТ 1770;

штатив для пробірок.

3. Підготовка до визначення

Розчин біхромату калію 0,2 моль/дм³ готують розчинюванням 9,7 г солі в 1 л дистильованої чи питної води.

Для виключення впливу сторонніх домішок, які випадково потрапили в обрані реактиви і воду, та оцінки придатності використаних розчинів біхромату калію, сірчаної кислоти і води проводять контрольний дослід. У пробірку наливають по 2 см³ води, розчину біхромату калію і сірчаної кислоти. Оранжеве фарбування суміші після перемішування свідчить про придатність реактивів і води, які вживалися.

4. Проведення визначення

Визначення вмісту ПВК-рідини проводять таким чином: у ділильну воронку наливають 10 см^3 палива і 10 см^3 води, суміш енергійно струшують протягом 2 хвилин і відстоюють для розшарування палива і води; після цього з ділильної воронки наливають водну витяжку в пробірку, потім 2 см^3 водної витяжки вводять в іншу пробірку, додають по 2 см^3 розчину біхромату калію, сірчаної кислоти і перемішують.

У випадку відсутності розчину біхромату калію визначення можна проводити з сухим препаратом біхромату калію. При цьому в пробірку з 2 см^3 водної витяжки додають 2 см^3 води, вводять 0,04 - 0,05 г сухого препарату біхромату калію і перемішують до повного розчинення солі. Потім додають 2 см^3 сірчаної кислоти.

Через 1 - 2 хвилини спостерігають фарбування розчину в пробірці:

фарбування розчину при відсутності ПВК-рідини в паливі - оранжеве (як у контрольному досліді); за наявності 0,1 % маси - жовте; за наявності 0,2 % маси - зелене; за наявності понад 0,3 % маси - блакитне.

З метою одержання більш повного результату фарбування розчину слід порівняти з фарбуванням відбитків кольорової контрольної шкали (додаток 70 до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та спеціальних рідин у державній авіації України, затвердженої наказом Міністерства оборони України від 08 грудня 2016 року N 662).

Вміст рідини у випробуваному паливі дорівнює вмісту, вказаному під відповідним відбитком шкали, близьким до фарбування розчину.

Наявність у паливі інших рідин (домішок) органічного походження, частково або повністю розчинених у воді або здатних збільшити концентрацію відновлених біхромат реагентів у водній витяжці, може призвести до деякої зміни фарбування розчину і дати завищений результат по об'єму ПВК-рідини в паливі (наприклад, під час визначення ПВК-рідини в паливі, яке містить протизношувальну присадку, завищення досягає 0,05 % маси).

При вмісті у паливі ПВК-рідини в більшій кількості, ніж 0,3 % маси, і за необхідності визначення її вмісту потрібно збільшити об'єм води, що використовується для екстрагування присадки з пального, а в інших випадках діяти відповідно до викладеної методики.

При цьому для одержання значення концентрації рідини в паливі вміст згідно з відповідною позначкою шкали необхідно помножити на число, кратне збільшенню об'єму води, яку взяли для екстрагування.

Приклад. Для одержання зеленого кольору розчину було взято для екстрагування 30 см^3 (а не 10 см^3 , як вказано вище) води. Якщо за кольоровою шкалою фарбування водного розчину відповідає позначці за значенням 0,20 % маси, тоді вміст присадки у випробуваному пальному становитиме 0,20 % маси, $30/10 = 0,60$ % маси.

Додаток 67
до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та
спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 29 розділу X)

РЕФРАКТОРНИЙ МЕТОД **визначення вмісту ПВК-рідини в паливах для реактивних двигунів**

1. Метод базується на визначенні показників заломлення водної витяжки присадки, добутої з реактивного палива водою, і розрахунку масової частки ПВК-рідини.

2. Апаратура, реактиви і матеріали, що потрібні для визначення вмісту ПВК-рідини в паливах для реактивних двигунів:

рефрактометр типу Аббе, ИРФ-454, ИРФ-22, ИРФ-23, УРЛ-1 та їх аналоги;

воронка ділильна місткістю 250 мл, ГОСТ 25336;

піпетка місткістю 5 см³, ГОСТ 20292;

пробірки скляні, ГОСТ 25336;

термостат циркулярний;

циліндр вимірювальний місткістю 100 мл, ГОСТ 1770;

вода дистильована, ГОСТ 6709;

ефір петролейний, ТУ 6.021244-83 або сірчаний ефір, ГОСТ 6265.

3. Підготовка до випробування.

Рефрактометр установлюють перед джерелом світла (вікном чи електричною лампою потужністю 50 - 100 Вт).

Через оболонку призм пропускають воду, яка має температуру $20 (\pm 0,2)^\circ \text{C}$, від циркуляційного термостата. Перевірку настроювання рефрактометра проводять відповідно до інструкції з експлуатації.

4. Проведення випробування

Пробу випробувального пального ретельно перемішують протягом 1 - 2 хвилин, відбирають 100 см^3 вимірювальним циліндром і виливають у ділильну воронку. Доливають піпеткою 5 мл дистильованої води, закривають ділильну воронку пробкою та енергійно струшують протягом 3 хвилин. Потім закріплюють ділильну воронку у вертикальному положенні на 3 - 5 хвилин. Після розшарування зливають водну витяжку присадки в скляну пробірку, яка виключає потрапляння пального у водну витяжку.

На горизонтальну поверхню нижньої призми піпеткою поміщають 1 - 2 краплі водної витяжки і швидко закривають блок, що обертає маховичок алідади, наводять трубку на границю світла і тіні. Поворотом дзеркальца досягають найкращої освітленості у полі зору і встановлюють окуляр на чітку видимість візирного хреста. Потім, обертаючи маховичок компенсатора, досягають зниження фарбування граничної лінії. Маховичком алідади точно встановлюють перехрестя на границю світлого і темного поля, проводять відлік за шкалою, користуючись лупою. Четвертий знак оцінюють на око за положенням візирного штриха алідади.

Після закінчення відліку відкривають приземний блок і витирають робочі поверхні камер і призм чистою м'якою ганчіркою або фільтруючим папером. Потім призми знову витирають і залишають блок на декілька хвилин відкритим для просушування.

Під час проведення паралельних визначень вимірюють показник заломлення водної витяжки, одержаної з наступної порції випробуваного пального.

5. Опрацювання результатів

Масова частка (%) присадки в авіаційному пальному розраховується за формулою

$$\alpha = \frac{(n_{Д1} - n_{Д2}) \times 5 p. \text{ прис.}}{(n_{Д3} - n_{Д1}) \times p. \text{ пал.}},$$

де $n_{Д1}$ - показник заломлення водної витяжки при 20°C ;

$n_{Д2}$ - показник заломлення дистильованої води, який приймається таким, що дорівнює 1,3330 при 20°C ;

nДЗ - показник заломлення присадки при 20° С;

5 - об'єм дистильованої води, взятої для приготування водної витяжки, мл;

ρ. прис. - густина присадки при 20° С, г/см³;

ρ. пал. - густина пального при 20° С, г/см³.

За відсутності даних за показником заломлення присадки тієї партії, яка додавалась у пальне, значення nДЗ приймають таким, що дорівнює значенню для рідини "І" - 1,4080, для рідини Nycosol 13 - 1,426.

Густини присадок приймають такими, що дорівнюють таким значенням: для рідини "І" - 0,930 г/см³, для рідини Nycosol 13 - 1,023 г/см³.

Розбіжність між паралельними визначеннями не має перевищувати 0,02 % маси.

Додаток 68

до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 29 розділу X)

МЕТОДИКА

визначення змішування рідини "І" з водою

1. Ця Методика застосовується виключно для ПВК-рідини "І" і призначена для перевірки відсутності розчинних у ній забруднень.

2. Посуд і реактиви, потрібні для визначення змішування рідини "І" з водою:

груша гумова N 1;

піпетка місткістю 5 см³, ГОСТ 20292;

секундомір;

<http://yurist-online.org/>

циліндр вимірювальний з притертою пробкою місткістю 100 мл, ГОСТ 1770;

ПВК-рідина - рідина "І", ГОСТ 8313;

вода дистильована, ГОСТ 6709.

3. Для проведення випробувань і оцінки результатів у циліндр з притертою пробкою при кімнатній температурі вводять 5 см³ рідини "І" та 50 см³ дистильованої води. Суміш струшують протягом 2 хвилин і відстоюють протягом 15 хв. Після чого візуально перевіряють стан суміші. Помутніння, пластівці, осад та інші сторонні домішки свідчать про наявність у рідині забруднень, що є бракувальною ознакою.

Додаток 69
до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та
спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 29 розділу X)

МЕТОДИКА

визначення розчинності рідини "І" в паливі для реактивних двигунів

1. Ця Методика застосовується виключно для ПВК-рідини "І" і призначена для перевірки відсутності сторонніх домішок, що не розчиняються у паливі для реактивних двигунів.

2. Посуд і реактиви, потрібні для визначення розчинності рідини "І" в паливі для реактивних двигунів:

паливо для реактивних двигунів без рідини "І" (відфільтроване);

ПВК-рідина - рідина "І", ГОСТ 8313;

воронка ділильна місткістю 100 см³, ГОСТ 5336;

груша гумова N 1;

піпетка місткістю 5 см³, ГОСТ 20292;

<http://yurist-online.org/>

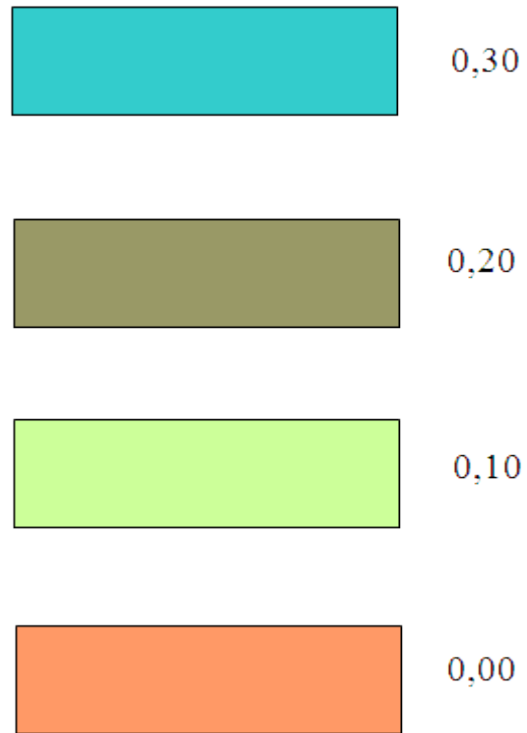
секундомір;

циліндр вимірювальний з притертою пробкою місткістю 100 мл, ГОСТ 1770.

3. Для проведення випробувань і оцінки результатів у ділильну воронку або циліндр з притертою пробкою при кімнатній температурі наливають 95 см³ палива і додають 5 см³ рідини "І". Суміш струшують протягом 2 хвилин і відстоюють протягом 15 хвилин. Після відстоювання суміш не повинна розшаровуватися, на стінках воронки або циліндра не повинно бути крапель рідини, і у суміші не повинні бути присутні пластівці, осад або інші сторонні домішки.

Додаток 70
до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та
спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 29 розділу X)

КОНТРОЛЬНА КОЛЬОРОВА ШКАЛА

Додаток 71
до Інструкції з контролю якості пально-мастильних матеріалів та
спеціальних рідин у державній авіації України
(пункт 32 розділу X)

Кому _____

ДОНЕСЕННЯ
про виконання плану поновлення непорушного запасу ПММ тривалого зберігання

у _____ за _____ 20__ року
(ОЦЗ, авіаційна частина) (квартал)

N з/п	Пально-мастильні матеріали, спеціальні рідини	Код	Одиниці обліку	Підлягає поновленню	Продовжено терміни зберігання	Фактично поновлено		
						усього	у тому числі	
							на ОЦЗ, базах, складах пального	в авіаційних частинах
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Командир (начальник)

(військове звання)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

"__" _____ 20__ року

Примітки:

- У графі 4 вказується вся кількість пально-мастильних матеріалів і спеціальних рідин, які підлягають поновленню згідно з планом.
- До донесення надається пояснювальна записка, в якій вказується: пояснення до граф 5, 7, 8 із зазначенням, на підставі яких документів (номер, дата документа) продовжено термін зберігання, проведено поновлення ПММ.

3. У графах 6 - 9 показується нарощувальний підсумок звітних даних попередніх періодів у межах звітного року.